ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ԻՋԵՎԱՆԻ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂԻ ԳԻՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԻ

ՈՐՈՇՈՒՄ N 38/10

01-ը հունիսի 2019 թվականի

Հայոց լեզու և գրականություն

(023101.00.6) կրթական ծրագիրը հաստատելու մասին:

Ղեկավարվելով Երևանի պետական համալսարանի Իջևանի մասնաճյուղի կանոնադրության 21-րդ կետի 5-րդ ենթակետով և Երևանի պետական համալսարանի Իջևանի մասնաճյուղի գիտական խորհրդի կանոնակարգի 4-րդ կետի 5-րդ ենթակետով՝ Երևանի պետական համալսարանի Իջևանի մասնաճյուղի գիտական խորհուրդը որոշում է.

- Հաստատել Հայոց լեզու և գրականություն (023101.00.6) կրթական ծրագիրը համաձայն հավելվածի:

ԵՊՀ ԻՄ ԳԻՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՆԱԽԱԳԱՀ՝_____ Ա.Վ. ՅՈՒՅՈՒԼՅԱՆ

Հավելված

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ԻՋԵՎԱՆԻ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂ
Հումանիտար գիտությունների ֆակուլտետ

«Հայոց լեզու և գրականություն»

ԾՐԱԳՐԻ ՄԱՍՆԱԳԻՐ

1. Ծրագրի անվանումը և մասնագիտության թվանիշը	023101.00.6 Հայոց լեզու և գրականություն
2. Բուհը	«Երևանի պետական համալսարան» հիմնադրամի Իջևանի մասնաճյուղ
3. Ծրագիրը հավատարմագրված է	–
4. Շնորհվող որակավորումը	բանասիրության բակալավր
5. Ծրագրի մեկնարկի ուսումնական տարին	2018/19
6. Ուսումնառության լեզուն	Գրական հայերեն
7. Ուսուցման ձևը	Առկա

8. Ծրագրի ընդունելության չափանիշները/պահանջները

Ծրագրի դիմորդը պետք է ունենա միջնակարգ կամ նախնական մասնագիտական կամ միջին մասնագիտական կրթության վկայական:

Ընդունելությունը կատարվում է ըստ ՀՀ կառավարության հաստատած բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների ընդունելության կարգի:

9. Ծրագրի նպատակները և խնդիրները (ըստ մասնագիտական գործունեության տեսակների), ծրագրի առարկան (գրել համահունչ բուհի առաքելությանը և նպատակներին)

Ծրագիրը նպատակ ունի նախապատրաստելու բանասիրության բնագավառում միջառարկայական գիտելիքներով և հմտություններով զինված մասնագետներ, գիտության, կրթության, ինչպես նաև հասարակական կյանքի տարբեր բնագավառներում աշխատանքային գործունեության համար, որոնք ունակ կլինեն՝

1. Համադրելու տեսական և կիրառական լեզվաբանության և գրականագիտության գիտելիքները բանասիրական ուսումնասիրություններ կատարելու, դասավանդելու, խմբագրական աշխատանքներ կատարելու համար:
2. Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր, մանկավարժական աշխատանք իրականացնելիս:
3. Կազմակերպելուևղեկավարելուգրականերկերիվերլուծման, տեքստերիխմբագրման, թարգմանության, հրատարակությանպատրաստելու, լեզվականուգրականագիտականառարկաներուսուցանելուաշխատանքներ:

Ծրագրի խնդիրն է պատկերացում տալ կրթության ոլորտի զարգացման ընդհանուր միտումների, ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաների, համակարգչային իմացության վերաբերյալ:

10. Ծրագրի կրթական վերջնարդյունքները

Ա. Մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի

հիմնախնդիրները:
2. Ճանաչելու լեզվաբանական և գրականագիտական մեթոդաբանական ուղղությունները:
3. Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:
4. Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝ սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ:
5. Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:

Բ. Գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:
2. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:
3. Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:
4. Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր:
5. Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար և ծավալելու ինքնուրույն մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն ակադեմիական ոլորտներում:

Գ. Ընդհանրական (փոխանցելի) կարողություններ

1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:
2. Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:
3. Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ:
4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:
5. Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:
6. Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

11. Ծրագրի ուսումնական պլանը

Կցված է

12. Ուսումնական պլանի քարտեզը

Կցված է

13. Գնահատման ձևերը/ռազմավարությունը/

- Հետազոտական աշխատանք
- Լուսապատկերաշար
- Բանավոր հարցում
- Գործնական աշխատանք
- Թեմատիկ աշխատանք
- Կիսամյակային ամփոփիչ աշխատանք
- Թղթապանակ

- Հետազոտական աշխատանք/մասնագիտական գրականության վերաբերյալ
- Ինքնագնահատում, փոխգնահատում
- Ռեֆերատ
- Էսսե
- Խմբային ներկայացում
- Տարաբնույթ առաջադրանքներ
- Զեկուցումներ
- Ուսումնական նախագծեր
- Գրավոր կարճ հաղորդագրություններ
- Ստուգարքներ
- Քննություններ
- Ավարտական աշխատանքի պաշտպանություն:

14. Շրջանավարտների ապագա կարիերայի հնարավորությունները

ԾրագրիշրջանավարտներըկարողենիրենցուսումըշարունակելԵՊՀ, ինչպեսնաևուսումնականտարբերհաստատություններիմագիստրատուրայում:
«Հայոցլեզուևգրականություն«ծրագրիշրջանավարտներըկարողենաշխատանքիանցնել՝
1. գիտահետազոտականհիմնարկություններում՝ բանասեր- կրտսերգիտաշխատող,
2. հանրակրթական դպրոցներում՝ որպես մեթոդիստ,
3. տուն-թանգարաններում,
4. խմբագիր, լրագրող, սրբագրիչ,
5. հայոց լեզվի և գրական խմբակների ղեկավար,
6. գրադարանավար:

15. Ուսումնառության օժանդակության ռեսուրսները և ձևերը

Ուսումնառության գործընթացում օգտագործվում են հետևյալ օժանդակ ռեսուրսները. գրադարան և գրականության էլեկտրոնային ռեսուրսներ:

16. Կրթական չափորոշիչները կամ ծրագրային կողմնորոշիչները, որոնք օգտագործվել են ծրագիրը մշակելիս

ԵՊՀ-ի հայոց լեզվի և գրականության կրթական ծրագիր
ՀՊՄՀ-ի կրթական ծրագիր
ՎՊՄՀ-ի կրթական ծրագիր

17. **Ծրագրային այլ կողմնորոշիչներ**

17. Լրացուցիչ տեղեկատվություն ծրագրի վերաբերյալ

-

«ՀԱՅՈՑԼԵԶՈՒ ԵՎԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ»ԾՐԱԳՐԻՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՊԼԱՆԻ ՔԱՐՏԵԶԸ ԵՎ
ԾՐԱԳՐԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

Ծրագրի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի՝

Ա. Մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		**Բ.Գործնական մասնագիտական կարողություններ**	
Ա1	Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:	**Բ1**	Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:
Ա2	Ճանաչելու լեզվաբանական և գրականագիտական մեթոդաբանական ուղղությունները:	**Բ2**	Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքս-տերի նկատմամբ:
Ա3	Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծութ-յուններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնե-լիս:	**Բ3**	Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:
Ա4	Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝ սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ:	**Բ4**	Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր:
Ա5	Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:	**Բ5**	Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար և ծավալելու ինքնուրույն մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն ակադեմիական ոլորտներում:
Գ. Ընդհանրական փոխանցելի կարողություններ			
Գ1	Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:	**Գ4**	Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:
Գ2	Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:	**Գ5**	Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:
Գ3	Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունն	**Գ6**	Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը,

	երի, ուսումնասիրություններինկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ:		ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Ուսումնական մոդուլի անվանումը	Մոդուլի թվանիշը	Ծրագրի կրթական վերջնարդյունքները																					
		Ա 1	Ա 2	Ա 3	Ա 4	Ա 5	Ա 6	Ա 7	Բ 1	Բ 2	Բ 3	Բ 4	Բ 5	Բ 6	Բ 7	Բ 8	Գ 1	Գ 2	Գ 3	Գ 4	Գ 5	Գ 6	Գ 7
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐԿՐԹԱԿԱՆԿԱՌՈՒՑԱՄԱՍ																							
Պարտադիրդասընթացներ																							
Հայոց պատմության հիմնահարցեր-1	0304/B01																		+	+		+	
Հայոցպատմությանհիմնահարցեր-2	0304/B05																		+	+		+	
Անգլերեն/Ֆրանսերեն/-1	0305/B15																	+		+			
Անգլերեն/Ֆրանսերեն/-2	0305/B16																	+		+			
Ռուսերեն-1	0305/B04																	+		+			
Ռուսերեն-2	0305/B08																	+		+			
Ֆիզդաստիարակություն	0001/B02																				+		
Ֆիզդաստիարակություն	0001/B06																				+		
Ֆիզդաստիարակություն	0001/B11																				+		
Ֆիզդաստիարակություն	0001/B14																				+		
Քաղ. պաշտպան. կարտակարգիրավիճ. բնակչ. առաջինբուժօգն.	0001/B03																				+		
Տեղեկատվականտեխնոլոգիաներիկիրառմանհիմունքներ	0104/B09																		+	+		+	
Էկոլոգիայիևբնապահպանությանհիմունքներ	0105/B07																		+	+			
Կիրառականվիճակագրությունևտվյալներիհետաշխատանք	0104/B12																		+	+			
Իրավունքիհիմունքներ	0304/B13																		+	+			
Փիլիսոփայությանհիմունքներ	0304/B10																		+	+		+	
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿՐԹԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑԱՄԱՍ																							
Տնտեսագիտությանհիմունքներ	0201/B17																		+	+		+	
Գործարարությանհիմունքներ	0201/B17																		+	+		+	
Քաղաքագիտության հիմունքներ	0304/B17																		+	+		+	
Մշակութաբանության հիմունքներ	0202/B17																+		+	+		+	
Կրոնագիտության հիմունքներ	0304/B17																		+	+		+	
Բարոյագիտության հիմունքներ	0303/B17																	+	+	+			
Սոցիոլոգիայի հիմունքներ	0303/B17																	+	+	+			
Տրամաբանության հիմունքներ	0304/B17																+		+	+		+	
Հոգեբանության հիմունքներ	0303/B17																+		+	+		+	

Բնագիտության ժամանակակից հայեցակարգեր	0105/B17																	+	+	+			
ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑԱՄԱՍ																							
Պարտադիր դասընթացներ																							
Ժամանակակից հայոց լեզվի հնչյունաբանություն և բառագիտություն – 1	0302/B18	+		+	+	+			+	+	+	+					+	+		+		+	
Ժամանակակից հայոց լեզվի հնչյունաբանություն և բառագիտություն – 2	0302/B23	+		+	+	+			+	+	+	+					+	+		+		+	
Ժամանակակից հայոց լեզվի ձևաբանություն – 1	0302/B27	+		+	+	+			+	+	+	+					+	+		+		+	
Ժամանակակից հայոց լեզվի ձևաբանություն – 2	0302/B33	+		+	+	+			+	+	+	+					+	+		+		+	
Ժամանակակից հայոց լեզվի շարահյուսություն – 1	0302/B38	+		+	+				+	+	+		+				+		+			+	
Ժամանակակից հայոց լեզվի շարահյուսություն – 2	0302/B43	+		+	+				+	+	+		+				+		+			+	
Արևմտահայերեն	0302/B42	+			+					+	+	+					+			+			
Հայոց լեզվի ոճագիտություն	0302/B47	+		+	+				+	+	+		+				+		+			+	
Գրաբար -1	0302/B19	+	+	+	+				+	+		+	+	+				+	+		+	+	
Գրաբար -2	0302/B24	+	+	+	+				+	+		+	+	+				+	+		+	+	
Գրաբար -3	0302/B30	+	+	+	+				+	+		+	+	+				+	+		+	+	
Հայոց լեզվի պատմություն	0302/B46	+		+	+				+	+	+	+	+						+	+	+	+	
Բարբառագիտության հիմունքներ	0302/B29	+		+	+				+	+	+						+			+		+	
Լեզվաբանության հիմունքներ	0302/B26	+	+	+					+	+	+						+		+	+			
Ընդհանուր լեզվաբանություն	0302/B36	+	+	+	+				+	+	+						+		+				
Խոսքայինէթիկետնգործնականհաղորդակցմանհիմունքներ	0302/B22	+	+	+	+				+	+		+	+	+				+	+		+	+	
Լեզվական վերլուծության հիմունքներ	0302/B31	+		+					+	+			+				+		+				
Հայ ժողովրդի բանահյուսություն	0302/B20	+	+	+					+	+		+					+		+	+		+	
Հայ հին և միջնադարյան գրականության պատմություն	0302/B25	+		+					+	+	+		+				+		+	+		+	
19-րդ դարի հայ գրականության պատմություն -1	0302/B28	+		+		+			+	+			+				+		+		+		
19-րդ դարի հայ գրականության պատմություն -2	0302/B34	+		+		+			+	+			+				+		+		+		
19-րդ դարավերջի և 20-րդ դարասկզբի հայ գրականության պատմություն -1	0302/B39	+		+	+	+			+	+		+	+				+		+	+		+	
19-րդ դարավերջի և 20-րդ դարասկզբի հայ գրականության պատմություն -2	0302/B44	+		+	+	+			+	+		+	+				+		+	+		+	
Նորագույն շրջանի հայ գրականության պատմություն-1	0302/B45	+		+	+	+			+	+		+	+				+		+	+		+	
Նորագույն շրջանի հայ գրականության պատմություն-2	0302/B48	+		+	+	+			+	+		+	+				+		+	+		+	
Արդի հայ գրականության պատմություն	0302/B50	+		+	+	+			+	+		+	+				+			+		+	

Հայ գրաքննադատության պատմություն	0302/B49	+	+	+					+	+	+		+				+		+	+		+	
Անտիկ և վերածննդի արտասահմանյան գրականության պատմություն	0302/B32	+		+		+			+		+		+				+	+	+			+	
17-19-րդ դարերի արտասահմանյան գրականության պատմություն	0302/B35	+		+		+			+		+		+				+	+	+			+	
19-20-րդ դարերի արտասահմանյան գրականության պատմություն	0302/B40	+		+		+			+		+		+				+	+	+			+	
Գրականագիտության ներածություն	0302/B21	+	+	+					+	+		+	+				+		+	+		+	
Գրականության տեսություն	0302/B37	+	+	+		+			+		+		+				+	+	+			+	
Ռուս գրականության պատմություն	0302/B41	+		+		+			+	+	+						+	+	+			+	
Հայ գրականության «հեթանոս» ավանդները	0302/B51	+		+	+				+		+	+					+		+		+		
Կամընտրական դասընթացներ																							
Հայ գրականություն																							
13-18-րդ դարերի հայ քնարերգությունը	0302/B52	+		+		+			+	+		+					+		+	+		+	
Հայկական տաղաչափություն	0302/B52	+		+		+			+	+		+					+		+	+		+	
Հայ և ընդհանուր դիցաբանություն	0302/B52	+		+		+			+	+		+					+		+	+		+	
Հայոց լեզու																							
Դարձվածաբանություն	0302/B53	+		+		+			+	+	+						+		+	+		+	
Հայոց տեղանվանագիտություն	0302/B53	+		+		+			+	+	+						+		+	+		+	
Հայերենի իմաստափոխությունը	0302/B53	+		+		+			+	+	+						+		+	+		+	
Հայ գրականություն																							
Գեղարվեստական երկի վերլուծության սկզբունքները	0302/B54	+		+		+			+	+			+				+		+	+		+	
Ֆրանսահայ գրականությունը 1920-60-ական թվականներին	0302/B54	+		+		+			+	+			+				+		+	+		+	
20-դդարասկզբիհիրադարձություններըհայնորագույնգրականության մեջ	0302/B54	+		+		+			+	+			+				+		+	+		+	
Հայոց լեզու																							
Ժամանակակից հայերենի կետադրության հիմունքներ	0302/B55	+		+		+			+	+			+				+		+	+		+	
Ռուս-հայերեն թարգմանության խնդիրներ	0302/B55	+		+		+			+	+			+				+		+	+		+	
Հայերենի ուղղագրության պատմություն	0302/B55	+		+		+			+	+			+				+		+	+		+	
Հայ գրականություն																							
Հայ մատենագրություն	0302/B56	+	+	+						+			+				+			+		+	
Նորագույն շրջանի հայ պոեմը	0302/B56	+	+	+						+			+				+			+		+	

Քննադատության տեսություն	0302/B56	+	+	+						+			+				+			+		+	
Հայոց լեզու																							
Ժամանակակից հայերենի նորաբանությունները	0302/B57	+		+		+			+	+	+						+					+	
Միջին հայերենի հոլովման և խոնարհման համակարգը	0302/B57	+		+		+			+	+	+						+					+	
Գրաբարի և արդի արևելահայերենի ընդհանրությունները և տարբերությունները	0302/B57	+		+		+			+	+	+						+					+	
Կուրսային աշխատանք-1	0302/B58	+		+		+			+	+	+		+				+		+	+	+	+	
Կուրսային աշխատանք-2	0302/B59	+		+		+			+	+	+		+				+		+	+	+	+	
Մասնագիտական պրակտիկա	0302/B60	+		+		+			+	+	+		+				+		+	+	+	+	
Ավարտական աշխատանք	0302/B61	+		+		+			+	+	+		+				+		+	+	+	+	

«ՀԱՅՈՑԼԵԶՈՒԵՎԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ»ԾՐԱԳՐԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՊԼԱՆԸ

Թվանիշ	Ուսումնական մոդուլի անվանումը	Կրեդիտ-ներ	Ուսումնական բեռնվածությունը, ժամ					Կիսամյակներ																Գնահատ-ման ձևը
								1		2		3		4		5		6		7		8		
			Ընդ.	Դասախ.	Գործ./սեմ.	Լաբ.	Ինք.	Կրդ.	Լս.ժ	Կրդ.	Լս.ժ	Կրդ.	Լս.ժ	Կրդ.	Լս.ժ	Կրդ.	Լս.ժ	Կրդ.	Լս.ժ	Կրդ.	Լս.ժ	Կրդ.	Լս.ժ	
	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿՐԹԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑԱՍԱՍ	**40**	**1200**	**1674**	**1326**	**0**	**3300**	**14**	**16**	**14**	**16**	**8**	**10**	**4**	**6**									
	Պարտադիր դասընթացներ	**36**	**1080**	**195**	**345**	**0**	**540**	**14**	**16**	**14**	**16**	**8**	**10**	**0**	**2**									
	Հայոց պատմության հիմնահարցեր-1	2	60	30	0	0	30	2	2															Ստ.
	Հայոց պատմության հիմնահարցեր-2	2	60	30	0	0	30			2	2													Ստ.
	Անգլերեն/Ֆրանսերեն/-1	4	120	0	60	0	60	4	4															Ստ.
	Անգլերեն/Ֆրանսերեն/-2	4	120	0	60	0	60			4	4													Ստ.
	Ռուսերեն-1	4	120	0	60	0	60	4	4															Ստ.
	Ռուսերեն-2	4	120	0	60	0	60			4	4													Ստ.
	Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառման հիմունքներ	2	60	0	30	0	30			2	2													Ստ.
	Քաղ. պաշտպան. և արտակարգ իրավիճ. բնակչ. առաջին բուժօգն.	4	120	30	30	0	60	4	4															Ստ.
	Էկոլոգիայի և բնապահպանության հիմունքներ	2	60	30	0	0	30			2	2													Ստ.

	Կիրառական վիճակագրություն և տվյալների հետ աշխատանք	2	60	15	15	0	30					2	2											Ստ.
	Իրավունքի հիմունքներ	2	60	30	0	0	30					2	2											Ստ.
	Փիլիսոփայության հիմունքներ	4	120	30	30	0	60					4	4											Ստ.
	Ֆիզդաստիարակություն	0	120	0	120	0	0		2		2		2		2									Ստ.
	Կամընտրական դասընթացներ	**4**	**120**	**60**	**0**	**0**	**60**							**4**	**4**									
	Տնտեսագիտության հիմունքներ	2	60	30	0	0	30							2	2									Ստ.
	Գործարարության հիմունքներ	2	60	30	0	0	30							2	2									Ստ.
	Քաղաքագիտության հիմունքներ	2	60	30	0	0	30							2	2									Ստ.
	Մշակութաբանության հիմունքներ	2	60	30	0	0	30							2	2									Ստ.
	Կրոնագիտության հիմունքներ	2	60	30	0	0	30							2	2									Ստ.
	Բարոյագիտության հիմունքներ	2	60	30	0	0	30							2	2									Ստ.
	Սոցիոլոգիայի հիմունքներ	2	60	30	0	0	30							2	2									Ստ.
	Տրամաբանության հիմունքներ	2	60	30	0	0	30							2	2									Ստ.
	Հոգեբանության հիմունքներ	2	60	30	0	0	30							2	2									Ստ.
	Բնագիտության ժամանակակից հայեցակարգեր	2	60	30	0	0	30							2	2									Ստ.
	ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑԱՄԱՍ	**170**	**5100**	**1419**	**981**	**0**	**2700**	**16**	**16**	**18**	**16**	**23**	**22**	**27**	**24**	**28**	**28**	**28**	**26**	**30**	**28**	**0**	**0**	
	Պարտադիր դասընթացներ	**158**	**4740**	**1239**	**981**	**0**	**2520**	**16**	**16**	**18**	**16**	**23**	**22**	**27**	**24**	**24**	**24**	**24**	**22**	**26**	**24**	**0**	**0**	
	Ժամանակակից հայոց լեզվի հնչյունաբան. և բառագիտություն - 1	4	**120**	30	30	0	60	4	4															Առ.եզ.գն.
	Գրաբար - 1	3	**90**	0	45	0	45	3	3															Առ.եզ.գն.
	Հայ ժողովրդի բանահյուսություն	5	**150**	45	30	0	75	5	5															Եզ. գն.
	Գրականագիտության ներածություն	2	**60**	24	6	0	30	2	2															Առ՝ընթ՝գն՝
	Խոսքային էթիկետ և գործնական հաղորդակցման հիմունքներ	2	**60**	15	15	0	30	2	2															Առ. ընթ. գնահատ.
	Ժամանակակից հայոց լեզվի հնչյունա-բանություն և բառագիտություն - 2	4	**120**	30	30	0	60			4	4													Եզ. գն.
	Գրաբար - 2	3	**90**	0	45	0	45			3	3													Առ.եզ.գն.
	Հայ հին և միջնադարյան գրականության պատմություն	7	**210**	60	30	0	120			7	6													Եզ. գն.
	Լեզվաբանության հիմունքներ	4	**120**	30	15	0	75			4	3													Եզ. գն.

	Անտիկ և վերածննդի արտասահ-մանյան գրականության պատմություն	4	**120**	45	15	0	60					4	4											Առ.եզ.գն.
	Ժամանակակից հայոց լեզվի ձևաբանություն-1	5	**150**	30	45	0	75					5	5											Առ. եզ.գն.
	Բարբառագիտության հիմունքներ	2	**60**	15	15	0	30					2	2											Առ՝ընտ՝գն՝
	19-րդ դարի հայ գրականության պատմություն - 1	5	**150**	45	15	0	90					5	4											Եզ.գն.
	Գրաբար - 3	3	**90**	0	45	0	45					3	3											Առ. եզ.գն.
	Լեզվական վերլուծության հիմունքներ	4	**120**	15	45	0	60					4	4											Եզ. գն.
	Ժամանակակից հայոց լեզվի ձևաբանություն - 2	5	**150**	30	45	0	75							5	5									Եզ. գն.
	19-րդ դարի հայ գրականության պատմություն - 2	7	**210**	75	30	0	105							7	7									Եզ. գն.
	17-19-րդ դարերի արտասահմանյան գրականության պատմություն	5	**150**	45	15	0	90							5	4									Առ. եզ.գն.
	Ընդհանուր լեզվաբանություն	5	**150**	45	15	0	90							5	4									Եզ. գն.
	Գրականության տեսություն	5	**150**	45	15	0	90							5	4									Եզ. գն.
	19-րդ դարավերջի և 20-րդ դարասկզբի հայ գրականության պատմություն - 1	6	**180**	75	15	0	90									6	6							Եզ. գն.
	19-20-րդ դարերի արտասահմանյան գրականության պատմություն	4	**120**	45	15	0	60									4	4							Եզ. գն.
	Ռուս գրականության պատմություն	4	**120**	45	15	0	60									4	4							Եզ. գն.
	Արևմտահայերեն	6	**180**	30	60	0	90									6	6							Առ. եզ.գն.
	Ժամանակակից հայոց լեզվի շարահյուսություն - 1	4	**120**	30	30	0	60									4	4							Եզ. գն.
	Ժամանակակից հայոց լեզվի շարահյուսություն - 2	5	**150**	30	30	0	90											5	4					Եզ. գն.
	19-րդ դարավերջի և 20-րդ դարասկզբի հայ գրականության պատմություն - 2	7	**210**	75	30	0	105											7	7					Եզ. գն.
	Նորագույն շրջանի հայ գրականության պատմություն-1	6	**180**	45	30	0	105											6	5					Եզ. գն.
	Հայոց լեզվի պատմություն	6	**180**	30	60	0	90											6	6					Եզ.գն.
	Հայոց լեզվի ոճագիտություն	5	**150**	15	45	0	90													5	4			Եզ.գն.

	Նորագույն շրջանի հայ գրականության պատմություն-2	5	**150**	30	45	0	75													5	5			Եզ. գն.
	Հայ գրաքննադատության պատմություն	6	**180**	60	15	0	105													6	5			Եզ. գն.
	Արդի հայ գրականության պատմություն	6	**180**	60	30	0	90													6	6			Եզ. գն.
	Հայ գրականության «հեթանոս» ավանդները	4	**120**	45	15	0	60													4	4			
	Կամընտրական դասընթացներ	**12**	**360**	**180**	**0**	**0**	**180**									**4**	**4**	**4**	**4**	**4**	**4**			
	Հայ գրականություն	2	**60**	**30**	**0**	**0**	**30**									**2**	**2**							Առընթեցն
	13-18-րդ դարերի հայ քնարերգությունը																							
	Հայկական տաղաչափություն																							
	Հայ և ընդհանուր դիցաբանություն																							
	Հայոց լեզու	2	**60**	**30**	**0**	**0**	**30**									**2**	**2**							Առ. եզ.գն.
	Դարձվածաբանություն																							
	Հայոց տեղանվանագիտություն																							
	Հայերենի իմաստափոխությունը																							
	Հայ գրականություն	2	**60**	**30**	**0**	**0**	**30**											**2**	**2**					Առընթեցն
	Գեղարվեստական երկի վերլուծության սկզբունքները																							
	20-րդ դարասկզբի իրադարձություն-ներըհայ նորագույն գրականության մեջ																							
	Ֆրանսահայ գրականությունը 1920-60-ական թվականներին																							
	Հայոց լեզու	2	**60**	**30**	**0**	**0**	**30**											**2**	**2**					Առ. եզ.գն.
	Ժամանակակից հայերենի կետադրության հիմունքներ																							
	Ռուս-հայերեն թարգմանության խնդիրներ																							
	Հայերենի ուղղագրության պատմություն																							
	Հայ գրականություն	2	**60**	**30**	**0**	**0**	**30**													**2**	**2**			Առընթեցն
	Հայ մատենագրություն																							

	Նորագույն շրջանի հայ պոեմը																								
	Քննադատության տեսություն																								
	Հայոց լեզու	2	**60**	**30**	**0**	**0**	**30**														**2**	**2**			Առ՝ընթ՝զն՝
	Ժամանակակից հայերենի նորաբանությունները																								
	Միջին հայերենի հոլովման և խոնարհման համակարգը																								
	Գրաբարի և արդի արևելահայերենի ընդհանրությունները և տարբերությունները																								
	Կրթական այլ մոդուլներ	**30**	**900**	**0**	**0**	**0**	**900**									**2**		**2**				**26**		
	Կուրսային աշխատանք-1	2	**60**				60									2								Քն.
	Կուրսային աշխատանք-2	2	**60**				60											2						Քն.
	Մասնագիտական պրակտիկա	6	**180**				180															6		Ստ.
	Ավարտական աշխատանք	20	**600**				600															20		Պաշտ.
	Ընդամենը	**240**	**7200**	**3093**	**2307**	**0**	**6900**	**30**	**32**	**32**	**32**	**31**	**32**	**31**	**30**	**30**	**28**	**30**	**26**	**30**	**28**	**26**	**0**	**240**
	Ուսումնական/գիտական մոդուլների քանակը																							

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ
ԻՋԵՎԱՆԻ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂ

ՀՈՒՄԱՆԻՏԱՐ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ
«ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ»

ԾՐԱԳՐԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻՆԿԱՐԱԳՐԻՉՆԵՐ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿՐԹԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑԱՄԱՍ (ՊԱՐՏԱԴԻՐ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐ)

0305/ B04	Ռուսերեն -1	4 ECTS կրեդիտ
4 ժամ/շաբ.	0/60/0	
1-ին կիսամյակ	Ստուգարք	

Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողի մոտ ձևավորել բանավոր և գրավոր խոսքի և երկխոսության կառուցման ունակություններ, ելնելով հաղորդակցման հիմնական պահանջմունքներից:

Դասընթացի խնդիրներն են.

- Ձևավորել գիտելիքներ՝ հիմնված ժամանակակից պատկերացումների վրա:
- Վեր հանել թերություններն ու շտկել դրանք:
- Խորացնել ուսանողի լեզվական հմտությունները և հաղորդակցման կարողությունները:
- Հատուկ ուշադրություն դարձնել մասնագիտական բառապաշարին՝ ուսումնասիրվող թեմաների շրջանակներում:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Ներկայացնելու ծրագրով նախատեսված քերականական նյութը:
2. Ներկայացնելու ծրագրով նախատեսված անհրաժեշտ բառապաշար:
3. Կիրառելու ուղղագրության հիմնական սկզբունքները և կանոնները:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Կարդալու, պատմելու, մեկնաբանելու և վերարտադրելու գեղարվեստական և ճանաչողական բնույթի տեքստեր գրքերից, թերթերից, ամսագրերից:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. Շարադրելու տեքստ (20 նախադասություն) առաջարկված որևէ թեմայով (իր, ընտանիքի, ուսման, ազատ ժամանակի, հայրենիքի, հայրենի քաղաքի, եղանակի, հետաքրքրությունների և այլնի մասին):
2. Հասկանալու և կարողանալ սկսելու, շարունակելու և ավարտելու երկխոսությունները:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Գ2.Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. քննարկում /բանավեճ
2. համագործակցայինաշխատանք
3. էվրիստիկականմեթոդ
4. մտագրոհ
5. վերլուծականմեթոդ
6. խոսքայինկամբանավորմեթոդ
7. գրավորմեթոդ
8. բացատրականմեթոդ:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են

Ստուգարքը անց է կացվում բանավոր և հիմնված է կիսամյակի ընթացքում տրված ստուգողական

աշխատանքների արդյունքների վրա:
Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. **Բաժին 1.** Հնչյունաբանություն: Ձայնավորների և բաղաձայնների դասակարգումը: Արտասանության և հնչերանգային հիմնական նորմերը: **Բաժին 2.** Բառագիտություն. բառիմաստ, մենիմաստ և բազմիմաստ բառեր: Բառի ուղիղ և փոխաբերական իմաստները: Հոմանիշներ, հականիշներ, համանուններ, հարանուններ: Դարձվածքներ: **Բաժին 3.** Բառակազմություն, բառի ձևաբանական կազմը /արմատներ, ածանցներ, վերջավորություններ, նրանց ուղղագրությունը/: **Բաժին 4.** Ձևաբանություն. ձևաբանության հիմնական միավորները /բառ, ձևույթ/: Խոսքի մասերի դասակարգումը և նրանց քերականական կարգերը: Գոյական անուն, քերականական կարգերը, գոյականի ուղղագրությունը: Ածական անուն, քերականական կարգերը, ուղղագրությունը: Թվական անուն, քերականական կարգերը, ուղղագրությունը: Դերանուն, քերականական կարգերը, ուղղագրությունը: Բայ, քերականական կարգերը, ուղղագրությունը:
Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Русский язык. Под общ.ред. Л.М.Мкртчяна. Ер., изд-во ЕГУ, 2004 2. Учебник по русскому языку. Грамматика. КоммуникацияРечь., П.Б.Балаян,Л.А.Тер-Саркисян, Б.С.Ходжумян. Ереван, изд-во ЕГУ, 2015г. 3. Учебные пособия по специальности.

0305/B08	**Ռուսերեն -2**	**4 ECTS կրեդիտ**
4 ժամ/շաբ.	**0/60/0**	
2-րդկիսամյակ	**Ստուգարք**	

Դասընթացինպատակն է՝ ապահովել և կատարելագործել ուսանողի բանավոր և գրավոր խոսքի կառուցման ունակությունները և մասնագիտական լեզվի տիրապետումը:

Դասընթացիխնդիրներն են.

- Ձևավորելգիտելիքներ՝ հիմնվածժամանակակիցպատկերացումներիվրա:
- Վերհանել թերություններն ու շտկել դրանք:
- Խորացնել ուսանողի լեզվական հմտությունները և հաղորդակցման կարողությունները:
- Հատուկ ուշադրություն դարձնել մասնագիտական բառապաշարին՝ ուսումնասիրվող թեմաների շրջանակներում:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Գործածելու տվյալ մասնագիտության տերմինային համակարգը:
2. Կառուցելու տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված, հստակ բանավոր և գրավոր խոսք՝ վերլուծությունների, հաշվետվությունների, հետազոտությունների տեսքով:
3. Գործածելու մասնագիտական տեքստին հատուկ շարահյուսական կառուցվածքները:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Ընտրելու, վերլուծելու և ադապտացնելու տնտեսագիտության, բնագիտության և հումանիտար ոլորտներից ձեռք բերած հիմնարար միջգիտակարգային գիտելիքները անկանխատեսելի իրավիճակներում արդյունավետ միջմշակութային հաղորդակցման և թարգմանություններ կատարելու նպատակով:
2. Կիրառելու գիտելիքները պրակտիկայում՝ միջմշակութային առնչություններին նպաստելու համատեքստում, ձևակերպելու խնդիրները և դրանց լուծման ուղիները:
3. Վերարտադրելու մասնագիտական տեքստը, նաև ներկայացնելու նրա բովանդակությունը սեղմ և ընդարձակ:
4. Թարգմանելու մասնագիտական տեքստը հայերենից ռուսերեն և հակառակը:
5. Զանազանելու մասնագիտական հատուկ շարահյուսական կառուցվածքները:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. Գնահատելու, վերլուծելու և զուգադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը:
2. Օգտվելու տեղեկատվական տարբեր աղբյուրներից, մշակելու և ներկայացնելու տեղեկատվությունը:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. **Գ2.**Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: **Գ4.**Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:
Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. քննարկում /բանավեճ 2. համագործակցային աշխատանք 3. էվրիստիկական մեթոդ 4. մտագրոհ 5. վերլուծական մեթոդ 6. խոսքային կամ բանավոր մեթոդ 7. գրավոր մեթոդ 8. բացատրական մեթոդ:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Ստուգարքն անց է կացվումբանավոր և հիմնված է կիսամյակի ընթացքում տրված ստուգողական աշխատանքների արդյունքների վրա:
Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. **Բաժին 1.** Ձևաբանություն: Դերբայ, դերբայական դարձված, ուղղագրությունը: Մակբայ, քերականական կարգերը, ուղղագրությունը: Կապեր, շաղկապներ, մասնիկներ, ձայնարկություններ, քերականական կարգերը, ուղղագրությունը: **Բաժին 2.** Շարահյուսություն. շարահյուսության հիմնական միավորները /բառակապակցություն, նախադասություն, նախադասության անդամներ/: Պարզ նախադասություն, դասակարգումը, նախադասության գլխավոր և երկրորդական անդամները: Բարդ նախադասություն, դասակարգումը, տեսակները: **Բաժին 3.** Մասնագիտական տեքստ, կառուցվածքը, տվյալ մասնագիտության տերմինային համակարգը, մասնագիտական տեքստին բնորոշ շարահյուսական կառուցվածքները: **Բաժին 4.** Մասնագիտական տեքստի թարգմանություն. գիտական տեքստի թարգմանության տեսության հիմնական խնդիրները: Գիտական զեկույցների և մասնագիտական ռեֆերատների կառուցման հիմնական սկզբունքները:
Հիմնական գրականության ցանկ 1. Русский язык. Под общ. ред. Л.М.Мкртчяна. Ер., изд-во ЕГУ, 2004. 2. Учебник по русскому языку. Грамматика. Коммуникация. Речь. П.Б.Балаян, Л.А.Тер-Саркисян, Б.С.Ходжумян. Ереван, изд-во ЕГУ, 2015г. 3. Учебные пособия по специальности.

0305/B15	**Անգլերեն -1**	**4 ECTS կրեդիտ**
4 ժամ/շաբ.	**0/60/0**	
1-ին կիսամյակ	**Ստուգարք**	
Դասընթացինպատակն է՝ ձևավորելուսանողներիլեզվականգիտելիքներըանգլերենլեզվից՝ լեզվիբոլորմակարդակներում (կարդալ, գրել, ունկնդրել, խոսել), զարգացնելուսանողներիհաղորդակցականհմտությունները՝ միջմշակութայինհաղորդակցման: **Դասընթացիխնդիրները.** ➢ Ներկայացնել տվյալ մասնագիտության ոլորտում խիստ գործածական բառապաշար: ➢ Զարգացնել ձեռք բերված գիտելիքները համապատասխան խոսքային իրավիճակներում:		
9. **Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝** ***ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն*** 1. Անգիր վերարտադրելու մասնագիտական բառապաշարը: 2. Թվարկելու հնչյունական և ուղղախոսական կանոնները և բացառությունները:		

3. Թվարկելու նախադասության տիպերը և դրանց շարադասական հատկանիշները:
4. Տարբերելու խոսքի մասերը և դրանց կիրառական առանձնահատկությունները:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Կիրառելու մասնագիտական բառապաշարը և քերականական գիտելիքները՝ ճիշտ բանավոր և գրավոր խոսք կառուցելիս:
2. Ընկալելու կարդացած և ունկնդրած նյութի հիմնական բովանդակությունը:
3. Կատարելու A1 մակարդակի տեքստերի թարգմանություններ անգլերենից հայերեն և հայերենից անգլերեն:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. Տարանջատելուհիմնականտեղեկատվությունըերկրորդականից:
2. Իրականացնելուհամատեղաշխատանքթիմում:
3. Կիրառելու տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ և ներկայացնելու պրեզենտացիաներ:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Գ2.Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. հաղորդակցական մեթոդ
2. մտագրոհ
3. ուսանողական պորտֆոլիո
4. խմբային աշխատանք
5. գրավոր և բանավոր թարգմանություն
6. աշխատանք տեղեկագրով
7. ռեֆերատ
8. ինքնուրույնաշխատանք:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Ստուգարքը համարվում է ստուգված ուսանողի՝մոդուլի շրջանակներում ցուցաբերած կամ /և վերջում ներկայացրած աշխատանքների առկայության դեպքում.

- գրավոր և բանավորթարգմանություններ,
- ռեֆերատ,
- պրեզենտացիա,
- խմբայինաշխատանք,
- ուսանողականպորտֆոլիո (ընթերցանությունը և լսողականընկալումըստուգող, գրավորշարադրանքիվարժություններ):

Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Բաժին 1. Հնչյունաբանություն և ուղղախոսություն: Հնչյունների դասակարգումը և արտասանական հատկանիշները: **Բաժին 2.** Քերականություն: Խոսքի մասեր: Շարահյուսություն: **Բաժին 3.** Մասնագիտական բառապաշարի և տեքստերի ուսումնասիրություն:Համաշխարհային պատմության հիմնահարցեր: Թարգմանություններ անգլերենից հայերեն:

Հիմնականգրականությանցանկ.

1. Mkhitaryan, Ye., (2004) Basic English for University Students, YSU Press, Yerevan.
2. Cincotta, Howard (Ed.). (1994). An Outline of American History. United States Information Agency.
3. Kirn, Elaine. (1989). About the U.S.A. United States Information Agency, Materials Branch of the English Language Programs Division.
4. Myers, Sondra (Ed.). (1997). Democracy Is a Discussion: Civic Engagement in Old and New Democracies: The Handbook. New London, CT: Connecticut College.
5. Short, Deborah J., Seufert-Bosco, Margaret, &Grognet, AlleneGuss. (1995). By the People, for the People: U.S. Government and Citizenship. McHenry, IL: Delta Systems Co., Inc.

0305/B16	Անգլերեն 2	4 ECTS կրեդիտ
4 ժամ/շաբ.	0/60/0	
2-րդ կիսամյակ	Ստուգարք	

Դասընթացինպատակն էհարստացնելմասնագիտականբառապաշարը, խորացնելուսանողներիգիտելիքները և հմտություններըհաղորդակցականբարդիրավիճակներում:

Դասընթացիխնդիրները՝

- Ներկայացնել պաշտոնական գրագրության ժամանակ անհրաժեշտ սկզբունքները և նմուշների հիման վրա ձևակերպել սեփականը:
- Հաղորդել գիտելիքներ մասնագիտական նորաբանությունների ոլորտից:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Թվարկելու պաշտոնական գրագրության ժամանակ անհրաժեշտ սկզբունքները և ներկայացնելու սեփական օրինակները:
2. Կազմելու գրավոր և բանավոր շարադրանք՝ օգտագործելով A2 մակարդակին համապատասխան բառապաշար և քերականական կառույցներ:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Ընկալելու և վերարտադրելու կարդացած և ունկնդրած A2 մակարդակի տեքստերի և երկխոսությունների հիմնական բովանդակությունը:
2. Շարադրելու խոսքային իրավիճակին համապատասխան գրավոր և բանավոր պատասխան:
3. Կատարելու A2 մակարդակի տեքստերի թարգմանություններ անգլերենից հայերեն և հայերենից անգլերեն:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. Իրականացնելու համատեղ աշխատանք թիմում:
2. Կիրառելու տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ և ներկայացնելու պրեզենտացիաներ:
3. Ներգրավելու ձեռք բերված գիտելիքները և կարողությունները միջազգային ասպարեզում՝ անգլերենը օգտագործելով որպես հետագա մասնագիտական առաջընթացի միջոց:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Գ2.Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. հաղորդակցական մեթոդ
2. մտագրոհ
3. ուսանողական պորտֆոլիո
4. խմբային աշխատանք
5. գրավոր և բանավոր թարգմանություն
6. աշխատանք տեղեկագրով
7. ռեֆերատ
8. ինքնուրույնաշխատանք:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Ստուգարքը համարվում է ստուգված ուսանողի՝մոդուլի շրջանակներում ցուցաբերած կամ/ և վերջում ներկայացրած աշխատանքների առկայության դեպքում.

- գրավոր և բանավորթարգմանություններ,
- ռեֆերատ,
- պրեզենտացիա,
- խմբայինաշխատանք,
- ուսանողական պորտֆոլիո (ընթերցանությունը և լսողական ընկալումը ստուգող, գրավոր շարադրանքի վարժություններ, CV, դիմում, մոտիվացիոն նամակ):

Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. **Բաժին 1.**Պաշտոնական գրագրություն: Ինքնակենսագրություն, մոտիվացիոն նամակ, դիմում: **Բաժին 2.** Մասնագիտական բառապաշարի և տեքստերի ուսումնասիրություն: Հայոց պատմությունը համաշխարհային համատեքստում: Թարգմանություններ հայերենից անգլերեն:
Հիմնականգրականությանցանկ. 1. Mkhitaryan, Ye., (2004) Basic English for University Students, YSU Press, Yerevan. 2. Cincotta, Howard (Ed.). (1994). An Outline of American History. United States Information Agency. 3. Kirn, Elaine. (1989). About the U.S.A. United States Information Agency, Materials Branch of the English Language Programs Division. 4. Myers, Sondra (Ed.). (1997). Democracy Is a Discussion: Civic Engagement in Old and New Democracies: The Handbook. New London, CT: Connecticut College. 5. Short, Deborah J., Seufert-Bosco, Margaret, &Grognet, AlleneGuss. (1995). By the People, for the People: U.S. Government and Citizenship. McHenry, IL: Delta Systems Co., Inc.

0305/B15	**Ֆրանսերեն– 1**	**4 ECTS կրեդիտ**
4 ժամ/շաբ.	**0/60/0**	
1-ին կիսամյակ	**Ստուգարք**	
Դասընթացինպատակնէ՝հարստացնելդպրոցումստացածգիտելիքները՝ շեշտը դնելովֆրանսերենիհնչյունաբանության, քերականականնբառապաշարիհիմնականառանձնահատկություններիվրա: Այսփուլումստացածգիտելիքներըհիմքենհանդիսանումհետագա՝ առավելխորացվածուսումնասիրությանհամար: **Դասընթացիխնդիրները՝** ➢ խորացնելդպրոցումստացածգիտելիքները՝ շեշտը դնելովֆրանսերենիհնչյունաբանության, քերականությանևբառապաշարիհիմնականառանձնահատկություններիվրա, ➢ ֆրանսերենիքերականականկառուցվածքիևբառապաշարիհիմնականշերտիյուրացմանհիմանվրա ձևավորելխոսքայինհմտություններևգրավորտեքստերիցօգտվելուունակություններ, ➢ հանրագումարիբերելստացվածգիտելիքները՝ դրանքուղղորդելովդեպիհամապատասխանմասնագիտականոլորտները:		
Դասընթացիավարտինուսանողնունակկլինի՝ ***ա. մասնագիտականգիտելիքնիմացություն*** 1. Ներկայացնելֆրանսերենիարտասանականնորմերը, հնչյունականհամակարգըևհնչյունականյուրահատկությունները: 2. Ձևաբանորենենշարահյուսորենճիշտվերլուծելուբառընևնախադասությունը: ***բ. գործնականմասնագիտականկարողություններ*** 1. Ճիշտարտասանելֆրանսերենհնչյունները ևդրանցտառադարձմանն շանները: 2. Ճիշտհնչերանգովձևակերպելուհաստատական, հարցական, բացականչականնհրամայականնախադասությունները: 3. Լսելով՝հասկանալուևվերաշարադրելուտեքստը, որըպարունակումէյուրացրածբառապաշարըևքերականականնյութը (թույլատրվումէ2-3% անծանոթբառ): 4. Առանցբառարանիկարդալուևվերաշարադրելումիջինբարդությանմասնագիտականտեքստեր: ***գ. ընդհանրական/փոխանցելիկարողություններ*** 1. Ինքնուրույնկատարելուտեքստիձևաբանականնշարահյուսականվերլուծություն: 2. Ընկալելումեկնաբանելֆրանսերենիարտասանականյուրահատկությունները: 3. Ազատորենհաղորդակցվելուֆրանսերենով, ընթերցելումիջինբարդությանտեքստեր: 4. Բառարանիօգնությամբընթերցելուգեղարվեստականգրականությունևմասնագիտականտեքստեր:		
Դասընթացըձևավորումէկրթականծրագրիհետևյալվերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. **Գ2.**Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու		

բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: **Գ4.**Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:
Կիրառվումենդասավանդմանևուսումնառությանհետևյալձևերևումեթոդները՝ 1. Անհատականնախմբայինառաջադրանքներ 2. ընթերցանություն 3. թեստ 4. ռեֆերատ 5. դիագնոստիկստուգում 6. շնորհանդես 7. ինքնուրույնաշխատանք:
Գնահատման մեթոդներըևչափանիշներն են. **Ստուգարք**՝ Նախապես տրված հարցաշարի շրջանակում անցկացվումէբանավոր հարցում:
Դասընթացըբաղկացածէհետևյալհիմնականբաժիններից. **Թեմա 1.**Ռիթմիկխմբեր: Շեշտ: Enchainement. Liaison. **Թեմա 2.**Հատուկևհասարակգոյական: Գոյականիսեռը,թիվը: Սեռիարտահայտությունըհոդերիևածանցներիմիջոցով: **Թեմա 3.**Որոշյալևանորոշհոդ: Մասնականհոդըորպեսանորոշքանակարտահայտելումիջոց: Միաձուլվածհոդ: Հոդըչօգտագործելուդեպքերը: **Թեմա 4.**Ածական: Ածականիհամաձայնությունըգոյականիհետ: Ածականիիմաստիփոփոխությունը՝ կախվածնրադիրքից: **Թեմա 5.**Ցուցական, ստացական, հարցականևբացականչական, անորոշածականներ: **Թեմա 6.**Թվական: Քանակականնդասականթվականներևդրանցգործածությունը: **Թեմա 7.**Դերանուն: Անձնականանշեշտդերանուններ, դրանցգործածությունըորպեսենթակա, ուղիղևանուղղակիխնդիր: Անձնականշեշտվածդերանուններ:
Հիմնականգրականությանցանկ. 1. ПоповаИ. Н., КазаковаЖ. А., «Французскийязык», Москва, 2008 2.M. Gregoire, Od. Thievenaz, «Grammaire progressive du francais» (Niveauintermediaire). 3.Cl. Miquel, «Communication progressive du francais» (Niveaudébutant), 4. M. Djoulhakian, R. Meliksntian, A. Mouradian, «Manuel de francais», Erevan – 2011.

0305/B16	**Ֆրանսերեն– 2**	**4 ECTS կրեդիտ**
4 ժամ/շաբ.	**0/60/0**	
2-րդկիսամյակ	**Ստուգարք**	
Դասընթացինպատակնէխորացնելևզարգացնելնախորդփուլումձեռքբերվածգիտելիքները, ֆրանսերենիքերականականկառուցվածքինբառապաշարիհիմնականշերտիյուրացմանհիմանվրաձևավորելխոսքայինհմտություններևգրավորմասնագիտականտեքստերիցօգտվելուունակություններ: **Դասընթացիխնդիրները.** ➢ խորացնելնախորդկիսամյակումստացածգիտելիքները՝ շեշտըդնելովֆրանսերենիհնչյունաբանության, քերականությանևբառապաշարիհիմնականառանձնահատկություններիվրա, ➢ ֆրանսերենիքերականականկառուցվածքինբառապաշարիհիմնականշերտիյուրացմանհիմանվրաձևավորելխոսքայինհմտություններևգրավորտեքստերիցօգտվելուունակություններ, ➢ հանրագումարիբերելստացվածգիտելիքները՝ դրանքուղղորդելովդեպիհամապատասխանմասնագիտականոլորտները:	
Դասընթացիավարտինուսանողնունակկլինի՝ ***ա. Մասնագիտականգիտելիքնիմացություն*** 1. ներկայացնելուֆրանսերենիարտասանականնորմերը, հնչյունականհամակարգընևհնչյունականյուրահատկությունները, 2. ձևաբանորենևշարահյուսորենճիշտվերլուծելուբառընևախադասությունը, ***բ. Գործնականմասնագիտականկարողություններ***	

1. ճիշտարտասանելուֆրանսերենհնչյունները,
2. ճիշտհնչերանգովձևակերպելուհաստատական, հարցական, բացականչականհրամայականնախադասությունները,
3. լսելով՝հասկանալուևվերաշարադրելուտեքստը, որըպարունակումէյուրացրածբառապաշարըևքերականականնյութը (թույլատրվումէ 2-3% անծանոթբառ),
4. առանցբառարանիկարդալուևվերաշարադրելումիջինբարդությանմասնագիտականտեքստեր,

գ. ընդհանրական/փոխանցելիկարողություններ

1. ինքնուրույնկատարելուտեքստիձևաբանականնշարահյուսականվերլուծություն,
2. ընկալելուևմեկնաբանելուֆրանսերենիարտասանականյուրահատկությունները,
3. ազատորենհաղորդակցվելուֆրանսերենով, ընթերցելումիջինբարդությանտեքստեր,
4. բառարանիօգնությամբընթերցելուգեղարվեստականգրականությունևմասնագիտականտեքստեր:

Դասընթացըձևավորումէկրթականծրագրիհետևյալվերջնարդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Գ2.Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Կիրառվումենդասավանդմանևուսումնառությանհետևյալձևերնումեթոդները՝

1. անհատականնախմբայինառաջադրանքներ
2. ընթերցանություն
3. թեստ
4. ռեֆերատ
5. դիագնոստիկստուգում
6. շնորհանդես
7. ինքնուրույնաշխատանք:

Գնահատմանմեթոդներընչափանիշներնեն.

Ստուգարք՝ Նախապեստրվածհարցաշարիշրջանակումանցէկացվումբանավորհարցում:

Դասընթացըբաղկացածէհետևյալհիմնականբաժիններից.

Թեմա 1.Գոյականներիիգականսեռիկազմությանտարբերմիջոցներիդասակարգում՝քերականորեն, ձևաբանորեն, բառային: Երկուսեռունեցողգոյականներ:**Թեմա 2**. Միայնհոգնակիթվովգործածվողգոյականներ. Բաղադրյալգոյականներիհոգնակիթվիկազմությունը:**Թեմա 3.**Անորոշդերանվանականածականներ: **Թեմա 4.**Հարաբերականդերանուններ. Դրանցձևերընգործածությունընախադասությանմեջ: **Թեմա 5.**Բայ: Եղանակավորմանքերականականարտահայտությունը: **Թեմա 6.**Ֆրանսերենլեզվիխոնարհմանընութագիրը: Եղանակներիկազմությունընգործածությունընախադասություններում: **Թեմա 7.**Նախդիրներիհամակարգայինդասակարգում: Տարբերհարաբերություններարտահայտողնախդիրներ:

Հիմնականգրականությանցանկ.

1. Попова И. Н., Казакова Ж. А., «Французский язык», Москва, 2008
2. M. Gregoire, Od. Thievenaz, «Grammaire progressive du francais» (Niveauintermediaire).
3. Cl. Miquel, «Communication progressive du francais» (Niveaudébutant),
4. M. Djoulhakian, R. Meliksnتian, A. Mouradian, «Manuel de francais», Erevan – 2011.

0304/B01	**Հայոց պատմության հիմնահարցեր-1**	**2 ECTS կրեդիտ**
2 ժամ/շաբ.	**30/0/0**	
1-ինկիսամյակ	**Ստուգարք**	

Դասընթացի նպատակն է՝

Ուսումնասիրել հայ ժողովրդի պատմությունը՝ ծագումից մինչև 17-րդ դարն ընկած ժամանակահատվածը: Այդ նպատակով նախ տրվում է նախագիտելիք Հայկական լեռնաշխարհի պատմական աշխարհագրության, համապատասխան ժամանակաշրջանների պատմության սկզբնաղբյուրների վերաբերյալ, որից հետո ներկայացվում է պատմությունը՝ գիտական բարձր մակարդակով: Դասընթացում ոչ միայն ներկայացվում են փաստերն ու իրադարձությունները, այլև տրվում է դրանց վերլուծությունը, ինչն անհրաժեշտ է պատմությունից դասեր քաղելու և այն հանուն ՀՀ քաղաքական լավագույն ապագայի կերտման նպատակով: Առանձին թեմաներով ուսումնասիրվում են հայ հոգևոր և նյութական մշակույթը, Հայաստանի պետական կառավարման համակարգերը, տնտեսությունը, որոնք ևս ունեն թե՛ ճանաչողական, թե՛ կիրառական նշանակություն:

Դասընթացի խնդիրները.

- Ձևավորել հստակ պատկերացում հայոց հին և միջնադարյան պետականությունների առանձնահատկությունների, զարգացման ընթացքի և փուլերի մասին:
- Ձևավորել պատմական փաստերը համադրելու, երևույթները համակողմանի գնահատելու կարողություն:
- Ապահովել գիտելիքներ և հիմք հետագա դասընթացների հետ տրամաբանական կամ պատճառահետևանքային կապ ապահովելու համար:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. վերարտադրելուհայոցպատմությանհամապատասխան ժամանակաշրջանների պատմությանվերաբերող հիմնական փաստական նյութը,
2. նկարագրելուհայոցպատմության համապատասխան ժամանակաշրջանների գլխավորիրադարձությունները,
3. ներկայացնելուհամապատասխանժամանակաշրջանումստեղծված հոգևոր և նյութական մշակույթիարժեքները, լուսաբանելուՀայաստանի պետական կառավարման համակարգերը, տնտեսության, ռազմական և այլ բնագավառներու նվաճումները,

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. բացահայտելուպատմական տվյալ ժամանակահատվածի իրադարձությունների պատճառահետևանքային կապերը,
2. արժևորելուպատմականտվյալժամանակահատվածի կարևոր իրադարձությունները՝ համաշխարհային պատմության համատեքստում,
3. արժևորելու ինչպես նախաքրիստոնեական, այնպես էլ քրիստոնեական դարաշրջաններում ստեղծված մեր մշակութային արժեքները,

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. տարբերակելու և գնահատելու մեր պատմության բնորոշ առանձնահատկությունները, ինչը ևս հնարավորություն կտա քաղաքական կողմնորոշում ունենալու ներկայում և ապագայում,
2. բանավիճելու:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Գ3.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
2. սեմինար
3. ռեֆերատ

4. անհատական և խմբային առաջադրանքներ:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. **Ստուգարք** Նախապես տրված հարցաշարի շրջականում անցկացվում է բանավոր հարցում:
Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. **Թեմա 1**. Հայաստանը հնագույն շրջանում: **Թեմա 2**.Հայաստանի հին շրջանի պատմությունը. Վանի թագավորությունը /Ք.ա. 9-6-րդ դդ/: Երվանդունիների թագավորությունը: **Թեմա 3**. Մեծ Հայքի թագավորության վերելքը Արտաշեսյան շրջանում: **Թեմա 4.** Արշակունիների թագավորությունը: **Թեմա 5.** Հայաստանը վաղ միջնադարում: **Թեմա 6.** Հայաստանը զարգացած միջնադարում: **Թեմա 7.** Հայաստանը ուշ միջնադարում:
Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Հայոց պատմություն, (Հր. Սիմոնյանի խմբագրությամբ), Երևան, 2012: 2. Հայ ժողովրդի պատմություն, (Ստ. Մելիք-Բախշյանի խմբագրությամբ), Երևան, 1975: 3. Հայոց պատմություն. հիմնահարցեր, (Հր. Սիմոնյանի խմբագրությամբ), Երևան, 2000: 4. Հայոց պատմություն, (Պողոսյան Ս., Ասրյան Ա.,), Երևան, 2009:

0304/B05	**Հայոց պատմության հիմնահարցեր-2**	**2 ECTS կրեդիտ**
2 ժամ/շաբ.	**30/0/0**	
2-րդկիսամյակ	**Ստուգարք**	

Դասընթացի նպատակն է՝ ուսումնասիրելհայժողովրդիպատմությունը՝ 17-րդդարիցմինչևմերօրերըընկածժամանակահատվածը: Այդնպատակովնախտրվումէնախագիտելիքհամապատասխանժամանակաշրջաններիպատմությանս կզբնաղբյուրներիվերաբերյալ, որիցհետոներկայացվումէպատմությունը՝ գիտությանամենավերջինձեռքբերումներիմակարդակով: Դասընթացումոչմիայնններկայացվումենփաստերնուիրադարձությունները, այլևտրվումէդրանցվերլուծությունը, ինչնանհրաժեշտէպատմությունիցդասերքաղելուևայնհանումներապագայիկառուցմանգործածելունպ ատակով: Առանձինթեմաներովուսումնասիրվումենհայհոգևորևնյութականմշակույթը, Հայաստանիպետականկառավարմանհամակարգերը, տնտեսությունը, որոնքևսունենթե՛ ճանաչողական, թե՛ կիրառականնշանակություն: Հայոցպատմությունըդիտարկվումէհամաշխարհայինպատմությանհամատեքստում:

Դասընթացիխնդիրները.

- Ձևավորել հստակ պատկերացում հայոց նոր և նորագույն պատմության առանձնահատկությունների, զարգացման ընթացքի և փուլերի մասին:
- Ձևավորել պատմական փաստերը համադրելու, երևույթները համակողմանի գնահատելու կարողություն:
- Ապահովել գիտելիքներ և հիմք հետագա դասընթացների ուսումնասիրման, քննարկման և ներկայացման համար:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. վերարտադրելուհայոցպատմությանհամապատասխան ժամանակաշրջանների պատմությանըվերաբերող հիմնական փաստական նյութը:
2. նկարագրելուհայոցպատմության համապատասխան ժամանակաշրջանների գլխավորիրադարձությունները:

բ.գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. բացահայտելուպատմական տվյալ ժամանակահատվածի իրադարձությունների պատճառահետևանքային կապերը:
2. արժևորելուպատմականտվյալժամանակահատվածի կարևոր իրադարձությունները՝ համաշխարհային պատմության համատեքստում

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. տարբերակելու և գնահատելու մեր պատմության որոշակի օրինաչափությունները, ինչը ևս

հնարավորություն կտա ապագայում ճիշտ կողմնորոշվելու:
Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. **Գ3**.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ: **Գ4.**Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ: **Գ6.**Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:
Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն 2. սեմինար 3. ռեֆերատ 4. անհատական և խմբային առաջադրանքներ:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. **Ստուգարք.**Նախապես տրված հարցաշարի շրջականում անցկացվում է բանավոր հարցում:
Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. **Թեմա 1.** Հայ ազատագրական շարժումները 16-18-րդ դարերում: **Թեմա 2.** Ռուսաստանի ներթափանցումը Անդրկովկաս 19-րդ դարի սկզբին: **Թեմա 3.** Հայկական հարցի միջազգայնացումը: **Թեմա 4.**Ազատագրական խմբակների, կազմակերպությունների ու քաղաքական-ազգային կուսակցությունների ձևավորումը: **Թեմա 5.** Ազգային-ազատագրական զինված պայքարի փուլը: **Թեմա 6.** Իրավիճակը Հայաստանը 20-րդ դարի սկզբին: Արևմտահայության Մեծ Եղեռնը և ինքնապաշտպանական մարտերը: **Թեմա 7.**Հայաստանը 1917թ. ռուսական հեղափոխությունների շրջանում: **Թեմա 8.** Հայաստանի Հանրապետությունը 1918-1920թթ.: **Թեմա 9**. Խորհրդային Հայաստանը 1920-1991թթ.: **Թեմա 10**. Հայաստանի Երրորդ Հանրապետությունը: **Թեմա 11.** Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը:
Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Հայոց պատմություն, (Հր. Սիմոնյանի խմբագրությամբ), Երևան, 2012: 2. Հայ ժողովրդի պատմություն, (Ստ. Մելիք-Բախշյանի խմբագրությամբ), Երևան, 1975: 3. Հայոց պատմություն. հիմնահարցեր, (Հր. Սիմոնյանի խմբագրությամբ), Երևան, 2000: 4. Հայոց պատմություն, (Պողոսյան Ս., Ասրյան Ա.,), Երևան, 2009:

0104/B12	**Կիրառական վիճակագրություն և տվյալների հետ աշխատանք**	**2 ECTS կրեդիտ**
2 ժամ/շաբ.	**15/0/15**	
3-րդկիսամյակ	**Ստուգարք**	
Դասընթացի նպատակն է՝ ծանոթացնելկիրառականվիճակագրությանհիմնականմեթոդներիհետ, սովորեցնելուսանողներինկիրառելվիճակագրությանմեթոդներըգործնականխնդիրներ լուծելուհամար, ծանոթացնելուսանողներինկիրառականվիճակագրությանտարբերբաժիններիհետ:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ***ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն*** 1. Ձևակերպելու վիճակագրական խնդիրներ: 2. Կառուցելու նմուշին համապատասխան հաճախությունների սյունապատկերը: ***բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ*** 1. Վերլուծելովառկատվյալները՝ կատարելուվիճակագրականհետևություններ: 2. Ստանալուտարբերբնութագրիչներիգնահատականներ: ***գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ*** *1.* Համակարգելու և վերլուծելու ստացած տեղեկատվությունը և կատարելու հետևություններ:	

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. **Գ2**՝Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: **Գ3**՝Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ:
Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն 2. գործնական պարապմունք 3. ինքնուրույն խատանքներ
Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Ստուգարքն անց է կացվում բանավոր:
Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. **Թեմա 1.** Նկարագրական վիճակագրություն: **Թեմա 2.** Նմուշային եղանակ: **Թեմա 3.** Գնահատման տեսություն: **Թեմա 4.** Միջակայքային գնահատականներ:
Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Ահարոնյան Ն., Իսրայելյան Ե., Հավանականությունների տեսության խնդրանգիրք, ԵՊՀ, Երևան, 2016. 2. ԳասպարյանԿ.Վ., Վիճակագրությանխնդիրներիժողովածու, ԵՊՀհրատ., Երևան, 2017: 3. ՀարությունյանԵ. նայլոք, Հավանականությունևկիրառականվիճակագրություն, 2000: 4. Ивченко Г.И., Медведев Ю.И., Математическая статистика, кн. дом Либроком, М., 2014.

0304/B13	**Իրավունքի հիմունքներ**	**2 ECTS կրեդիտ**
2 ժամ/շաբ.	**30/0/0**	
3-րդ կիսամյակ	**Ստուգարք**	

Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողին սովորեցնել հասարակական կյանքի տարբեր ոլորտների օրենսդրական կարգավորման հիմունքները, ստացած իրավական գիտելիքները գործնականում կիրառելու հմտություններ, ինչպես նաև ձևավորել իրավական աշխարհայացք ու մշակույթ:

Դասընթացիխնդիրները.

- Ձևավորել կայուն գիտելիքներ իրավունքի տեսության և իրավունքի առանձին ճյուղերի վերաբերյալ:
- Ձևավորել մասնագիտական գործունեության մեջ նորմատիվ իրավական ակտերի, իրավաբանական փաստաթղթերի կիրառման կարողություններ ու ունակություններ:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Սահմանելու իրավագիտության հիմնական հասկացությունները, կատեգորիաները, ինստիտուտները և տերմինները:
2. Ներկայացնելու հայկական իրավունքի և օրենսդրության համակարգի կառուցվածքը, իրավական նորմերի առանձնահատկությունները և նրանց տեսակները, նորմատիվ իրավական ակտերի համակարգը:
3. Մեկնաբանելու իր մասնագիտական ոլորտում իրավաբանական տերմինաբանությունը:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

4. Կիրառելու իրավական ակտերը, իրավաբանական փաստաթղթերը իր մասնագիտական գործունեության մեջ:
5. Վերլուծելու իրավական նորմը՝ այն կիրառելով կոնկրետ իրավիճակներում:
6. Վերլուծելու և համակարգելու իրավական տեղեկատվությունը:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու

հմտություններ: **Գ3**.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ: **Գ4.**Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:
Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն 2. ռեֆերատ 3. զեկուցում:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. **Ստուգարք**՝ Նախապես տրված հարցաշարից անց է կացվում բանավոր հարցում:
Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. **Թեմա 1.** Պետության և իրավունքի տեսություն: **Թեմա 2.** Սահմանադրական իրավունք: **Թեմա 3.** Քաղաքացիական իրավունք: **Թեմա 4**. Քրեական իրավունք: **Թեմա 5**. Աշխատանքային իրավունք: **Թեմա 6**. Ընտանեկան իրավունք: **Թեմա 7**. Տեղական ինքնակառավարում: **Թեմա 8**. Վարչական իրավունք: **Թեմա 9.** Դատավարական իրավունք: **Թեմա 10**. Արդարադատություն, դատախազություն և նոտարիատ: **Թեմա 11**. Կրթության, գիտության, մշակույթի և սոցիալական ոլորտի ՀՀ օրենսդրություն: **Թեմա 12**. Միջազգային իրավունք:
Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Այվազյան Վ., Մարդու իրավունքներ, Երևան, 2002: 2. Առաքելյան Ս., Գաբուզյան Ա., ՀՀ քրեական իրավունք, Երևան, 2003,2006: 3. Բարսեղյան Տ., ՀՀ Քաղաքացիական իրավունք, Երևան, 2000: 4. Դիլբանյան Ա., ՀՀ դատարանակազմությունը և իրավապահ մարմինները, Երևան, 1999: 5. Ղարախանյան Գ., Ընտանեկան իրավունք, Երևան, 2001: 6. Քոչարյան Վ., Միջազգային իրավունք, Երևան, 2002:

0304/B17	**Քաղաքագիտության հիմունքներ**	**2 ECTSկրեդիտ**
2 ժամ/շաբ.	**30/0/0**	
4-րդ կիսամյակ	**ստուգարք**	
Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողներին ծանոթացնել քաղաքագիտության ձևավորման տեսական և գաղափարական ակունքներին, հիմնական կատեգորիաների ու քաղաքագիտության ուսումնասիրության առարկայական տիրույթին, ձևավորել ուսանողների մոտ քաղաքական իրականության վերլուծության պրակտիկ հմտություններ: **Դասընթացիխնդիրները** ➢ Ներկայացնել քաղաքական մտքի զարգացման հիմնական էտապները: ➢ Ներկայացնել քաղաքական վարչակարգ հասկացությունը, տեսակները: ➢ Ներկայացնել ու մեկնաբանել քաղաքական տեխնոլոգիա և քաղաքական գաղափարախոսություն հասկացությունը:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ***ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն*** 1. Ներկայացնելու քաղաքագիտության ձևավորման նախապատմությունը և զարգացման էտապները: 2. Ներկայացնելու իշխանության կառուցվածքը, ռեսուրսները և տեսակները: 3. Թվարկելու ու մեկնաբանելու պետական կառավարման ձևերը: ***բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ*** 1. Վերլուծելու քաղաքական վարչակարգ հասկացությունը, տեսակները: 2. Մեկնաբանելու քաղաքական գաղափարախոսություն հասկացությունը: 3. Մեկնաբանելու քաղաքագիտության տեսական և կիրառական նշանակության հիմնահարցերը:		

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: 2. Աշխատելու թիմում:
Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. **Գ3**.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ: **Գ4.**Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ: **Գ6.**Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:
Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն 2. քննարկումներ 3. բանավեճեր 4. զեկուցումներ:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. **Ստուգարք**՝ Ստուգարքն անցկացվում է բանավոր հարցման ձևով: Ուսանողին տրվում է 4 հարց դասընթացի բովանդակությունից, որոնց բավարար պատասխանի դեպքում ստուգարքը համարվում է հանձնված :
Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից. ***Թեմա*** 1. Քաղաքագիտության ձևավորման նախապատմությունը: ***Թեմա 2.*** Քաղաքական մտքի զարգացման հիմնական էտապները: ***Թեմա 3.*** Քաղաքական իշխանություն և իշխանական հարաբերություններ: ***Թեմա 4.***Քաղաքական ընտրանի /էլիտա/:***Թեմա 5.***Քաղաքական լիդերություն: ***Թեմա 6.*** Քաղաքական ռեժիմներ: ***Թեմա 7.*** Հասարակության քաղաքական համակարգը: Պետությունը որպես քաղաքական համակարգի գլխավոր ինստիտուտ: Պետության ծագումը, բնույթը,դերը և հիմնական ֆունկցիաները: ***Թեմա 8.*** Քաղաքական կուսակցություններ և կուսակցական համակարգեր: ***Թեմա 9.*** Քաղաքացիական հասարակություն: ***Թեմա 10.***Քաղաքական սոցիալականացում և քաղաքական մասնակցություն: ***Թեմա 11.*** Ընտրություններ և ընտրական համակարգեր: ***Թեմա 12.*** Գաղափարախոսությունների տեսություն: ***Թեմա 13.*** Ազգեր և ազգային քաղաքականություն: ***Թեմա 14.*** Քաղաքականությունը և կրոնը: ***Թեմա 15.***Քաղաքական մշակույթ:
Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Քաղաքագիտություն: ԵՊՀ հրատ., Երևան, 2006: 2. Буренко В.И., Журавлев В.В., Политология. Изд-во Моск. гуманит. ун-та, Москва, 2004. 3. Гаджиев К.С. Политология. Москва, 2005. 4. Политология. Под ред. А.А. Радугина. Изд-во Центр, Москва, 1999. 5. Пушкарева Г.В. Политология. Изд-во Айрис-пресс, Москва, 2002. 6. Мальцев В.А. Основы политологии. Изд-во ИТРССПП, Москва, 1998.

0201/B17	**Տնտեսագիտության հիմունքներ**	**2 կրեդիտ**
2 ժամ/շաբ.	**30/0/0**	
4-րդ կիսամյակ	**Ստուգարք**	
Դասընթացի նպատակն է՝ուսանողներիմոտձևավորելիամակարգվածտրամաբանականմտածողությունևտալտնտեսագիտակա նընդհանուրգիտելիքներ: **Դասընթացի խնդիրները.** ➢ ՈՒսանողներինմեկնաբանելտնտեսագիտությանհիմնարար օրենքները կատեգորիաները, ցուցանիշները:		

- ՈՒսանողներին բացատրել շուկայական տնտեսության սկզբունքները:
- ՈՒսուցանել ուսանողներին օգտվել մասնագիտական գրականությունից, օրենքներից:
- ՈՒսանողներին զինել միկրո և մակրո ցուցանիշները հասկանալու, վերլուծելու կարողություններով:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Սահմանելումեկնաբանելուշուկայականտնտեսությանառանձնահատկությունները, սկզբունքները, տնտեսականօրենքները:
2. Ներկայացնելուշուկայիմոդելները, ռեսուրսներիշուկաներընդրանցառանձնահատկությունները:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Ներկայացնելումիկրո, մակրոցուցանիշները, ֆինանսաբանկայինհամակարգը:
2. Վերլուծելուտնտեսականիրավիճակները:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. Աշխատելութիմում:
2. Տրամաբանորենճիշտ, փաստարկվածնիստակկառուցելուբանավորևգրավորխոսքը, հմտորենհաղորդակցվելուհանրությանհետ:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Գ3.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություններ
2. սեմինարներ, քննարկումներ և բանավեճեր
3. խմբայինաշխատանքներ
4. ռեֆերատներ:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Վերջնարդյունքների ձևավորումը ստուգելու համար ստուգարքնանցկացվումէբանավորհարցմանձևով: Ուսանողինտրվումէ 4 հարցդասընթացիբովանդակությունից, որոնցբավարարպատասխանիդեպքումստուգարքըհամարվումէհանձնված:

Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից

Թեմա 1.Տնտեսագիտությանտեսությանառարկանևմեթոդը: **Թեմա 2.**Տնտեսականզարգացմանընդհանուրխնդիրները: **Թեմա 3**. Տնտեսությանշուկայականհամակարգըևեկամտիշրջապտույտը: **Թեմա 4.**Անհատականշուկաներիվերլուծությունը, պահանջարկևառաջարկ: **Թեմա 5.**Սպառողիվարքիտեսություն: **Թեմա 6.**Արտադրությանծախքերիտնտեսություն: **Թեմա 7.**Շուկայիկառուցվածքըևգնիուարտադրությանծավալիորոշումը: **Թեմա 8.**Ձեռնարկություններիուկազմակերպություններիտիպերըևտեսակները: **Թեմա 9.**Ռեսուրսներիգներիձևավորումը: **Թեմա 10.**Մակրոտնտեսականցուցանիշներ: Ազգայինհաշիվներիհամակարգը: **Թեմա 11.**Մակրոտնտեսականկայունությունևտատանումներ: **Թեմա 12.**Փողըևբանկայինհամակրգը, դրամավարկայինքաղաքականություն: **Թեմա 13.**Պետականբյուջենևֆիսկալքաղաքականությունը: **Թեմա 14.**Միջազգայինառևտրիտեսություն: **Թեմա 15.**Վճարայինհաշվեկշիռևարժույթային կուրսեր:

Հիմնական գրականության ցանկ.

1. ԳորթնիՋ. , Տնտեսագիտություն: ԵՊՏՀիրատ., Երևան, 1999:
2. ՍամուելսոնՍ., ՆորթհաուսՈւ., Տնտեսագիտություն, Երևան, 1997:
3. Макконнелл К.Р., Брью С.Л. Економика. 17-ое изд., Москва, 2009.
4. Економическая теория. Учебник под ред. В. Камаева, Москва, 1998

0304/ B10	**Փիլիսոփայության հիմունքներ**	**4 ECTS կրեդիտ**
4 ժամ/շաբ.	**30/0/30**	
3-րդ կիսամյակ	**Ստուգարք**	

Դասընթացի նպատակն է՝ ներկայացնել փիլիսոփայության հիմնական օրենքները, կատեգորիաներն ու սկզբունքները, կեցության և իմացության էությունը, հիմնական ձևերն ու նրանց զարգացման օրինաչափությունները, որոնք թույլ են տալիս կերտել ազգային նկարագրով և գիտական աշխարհայացքով զինված մարդ, ձևավորել փիլիսոփայական մտածողության այն մակարդակը, որն անհրաժեշտ է յուրաքանչյուր կրթված և լավ մասնագետի համար:

Դասընթացի խնդիրները.

- Բացահայտելփիլիսոփայությանհիմնականօրենքները, կատեգորիաներնուսկզբունքները:
- Բացատրելկեցությաննիմացությանէությունը, հիմնականձևերնունրանցզարգացմանօրինաչափությունները:
- Հիմնարարգիտություններիտվյալներիփիլիսոփայականմեկնաբանություններիմիջոցովաջակցելուսանողիհամակարգվածաշխարհայացքի, քաղաքակրթականզարգացումների, արդիմիտումներինայդհամատեքստումազգայինմրցունակհամակարգիմասինպատկերացումներիձևավորմանը:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Սահմանելու կեցության համընդհանուր օրենքները, կատեգորիաները, հիմնական ձևերն ու առանձնահատկությունները:
2. Բացահայտելու ճանաչողության, գիտության էության առանձնահատկությունները:
3. Ներկայացնելու աշխարհի և նրանում մարդու տեղի ու դերի փիլիսոփայական հայեցակարգի ընդհանուր և տարբերակիչ առանձնահատկությունները, ճշմարտության և մոլորության, գիտելիքների և հավատի, ռացիոնալ և իռացիոնալ սահմանազատման փիլիսոփայական մեթոդաբանության դերն ու նշանակությունը:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Տարբերելու գիտականը ոչ գիտականից, ճշմարիտը կեղծից, էականը ոչ էականից:
2. Վերլուծելու հասարակական կյանքում տեղի ունեցող գործընթացները և դրանց պատճառահետևանքային կապերը:
3. Կողմնորոշվելու մարդ-մարդ և մարդ-բնություն փոխհարաբերություններում:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. Տեղին և ժամանակին գործածելու փիլիսոփայական մտածողության կոնցեպտուալ ապարատը:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Գ3.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
2. սեմինար
3. քննարկում
4. զեկուցում

5. ռեֆերատ:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Վերջնարդյունքների ձևավորումը ստուգելու համար ստուգարքնանցկացվումէբանավորհարցմանձևով: Ուսանողինտրվումէ 4 հարցդասընթացիբովանդակությունից, որոնցբավարարպատասխանիդեպքումստուգարքըհամարվումէհանձնված:
Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. **Թեմա 1.** Փիլիսոփայության առարկան: **Թեմա 2.** Կեցություն և մատերիա: **Թեմա 3.** Դիալեկտիկա: **Թեմա 4.** Բնություն: **Թեմա 5.** Մարդ և պրակտիկա: **Թեմա 6.** Գիտակցություն և ճանաչողություն: **Թեմա 7.**Գիտություն: **Թեմա 8**. Հասարակություն:
Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Դավիթ Անհաղթ, Երկեր, Երևան, 1980: 2. Բրուտյան Գ., Իմաստասիրական երկխոսություններ, Հ. 1, Երևան, 1987: 3. Բրուտյան Գ., Իմաստասիրական երկխոսություններ, Հ. 2, Երևան, 1987: 4. Գաբրիելյան Հ., Հայ փիլսոփայության պատմություն, Երևան, 1980: 5. Կյուրեղյան Է., Փիլիսոփայություն, Երևան, 2004: 6. Փիլիսոփայության բառարան, Երևան, 1975:

0201/B17	**Գործարարության հիմունքներ**	**2 ECTS կրեդիտ**
2ժամ/շաբ.	**30/0/0**	
4-րդ կիսամյակ	**Ստուգարք**	

Դասընթացի նպատակն է՝ ձևավորել իրավական, տնտեսական և կազմակերպչական գիտելիքներ և հմտություններ ներկայիս տնտեսական պայմաններում գործարարական գործունեություն կազմակերպելու և վարելու համար:

Դասընթացի խնդիրները.

- ձևավորելհամակարգվածգիտելիքգործարարականգործունեությանկազմակերպմանշուրջ,
- մշակելկազմակերպա-կառավարչականհմտություններգործարարությամբզբաղվելուհամար
- ձևավորելգիտելիքներգործարարականգործունեությանսուբյեկտներիպատասխանատվության շուրջ

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. բնութագրելու գործարարական գործունեության միջավայրը և տեսակները,
2. տարբերելու ձեռնարկության կազմակերպա-իրավական ձևերը,
3. իմանալու գործունեության պետական գրանցման փաստաթղթերի փաթեթը,
4. գիտենալ գործունեության տեխնիկա-տնտեսական հիմնավորման պահանջները,

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. մշակելու բիզնես-գաղափարներ և վերլուծության միջոցով,ընտրել լավագույնը,
2. կազմակերպելու սեփական գործ և որոշել դրա արդյունավետությունը,
3. գնահատելու ռիսկը և կողմնորոշվելու ստեղծված ցանկացած իրավիճակում,
4. հայթայթելու,վերլուծելու և տեղին օգտագործելու գործունեության համար անհրաժեշտ տեղեկատվությունը

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. աշխատելու թիմում,
2. մոտիվացնելու,
3. առաջնորդելու,
4. աշխատելու տեղեկատվության հետ:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Գ3.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ: **Գ6.**Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:
Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. գործնական խաղ /թիմային աշխատանք/ 2. դասախոսություն, սեմինար 3. ինքնուրույն աշխատանք /զեկույց, ռեֆերատ,/ 4. ճանաչողական էքսկուրսիաներ:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Վերջնարդյունքների ձևավորումը ստուգելու համար նախատեսված ստուգարքն անց է կացվում գրավոր:
Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. ***Թեմա 1***. Գործարարական գործունեության էությունը և ֆունկցիաները: ***Թեմա 2.*** Գործարարության միջավայրը և տեսակները: **Թեմա 3.** Գործարարական գործունեության սուբյեկտները: ***Թեմա 4***. Գործունեության կազմակերպա-իրավական ձևերը: ***Թեմա 5.*** Բիզնես-գաղափարը և բիզնես հաեցակարգը,որպես գործարարական գորունեության նախադրյալ: ***Թեմա 6.*** Մարքեթինգի պլան: ***Թեմա 7***. Գործունեության կադրային ապահովումը: ***Թեմա 8***. Գործունեության մեկնարկային կապիտալը և ընթացիկ գործունեության ֆինանսական ապահովումը: ***Թեմա 9.*** Ինքնարժեքի կալկուլյացիա: ***Թեմա 10.***Ձեռնարկատիրական ռիսկ: ***Թեմա 11***.Ֆինանսական պլանավորում:
Հիմնական գրականության ցանկ. 1. М.Н.Кондратьева, Е.В.Баландина, Ю. С. Трефилова, Бизнес-планирование, учебное пособие, Ульяновск УлГТУ 2014/ http://venec.ulstu.ru/lib/disk/2015/17.pdf/. 2. В.Ю.Буров, Основы предпринимательства, учебное пособие,Чита – 2011. 3. В.А.Богомолова, Н.М.Белоусова, О.В.Кублашвили, Р.Ю.Ролдугина, Бизнес – планирование, учебное пособие, Москва 2014 http://storage.elib.mgup.ru/6/bogomolova_2014.pdf//. 4. С.И.Башаримова,М.В.Дасько, Основы предпринимательства,учебное пособие, 5. Е.К.Торосян, Л.П.Сажнева, Ж.Н.Зарубина,Основы предпринимательскойдеятельности,учебное пособие,Санкт-Петербург, 2016.https://books.ifmo.ru/file/pdf/1909.pdf//

0105/B 07	**Էկոլոգիայի և բնապահպանության հիմունքներ**	**2 ECTS կրեդիտ**
2 ժամ/շաբ.	**30/ 0/ 0**	
2-րդկիսամյակ	**Ստուգարք**	

Դասընթացի նպատակն է՝ ուսումնասիրել կենսոլորտի կառուցվածքի տեսական հիմնահարցերը և «մարդ-կենսոլորտ» համակարգում նրանց փոխազդեցությունը, ինչպես նաև պատրաստել որակյալ մասնագետներ, որոնք կարող են գնահատել շրջակա միջավայրի աղտոտման աստիճանը, որպես հասարակության գործունեության արդյունք և նախազգուշացնելու կամ կանխարգելելու անթրոպոգեն գործունեության ոչ ցանկալի հետևանքները: Նպաստել հասկանալու էկոլոգիական հիմնախնդիրների էությունը և զարգացնել այդ խնդիրները լուծելու ունակությունը:

Դասընթացիխնդիրները՝

- Ուսանողներին տալիմնարարգիտելիքներ՝ էկոլոգիայիհիմնականհասկացություններիևօրենքների, էկոլոգիականհամակարգերիևգործընթացների, շրջակամիջավայրիէկոլոգիականհնարավորությունների, բնականևտեխնոգենմիջավայրերի, ժամանակակիցզարգացմանտենդենցների, էկոլոգիականմշակույթի, որպեսգործոնիձևավորման, էկոլոգիականճգնաժամերի, էկոլոգիայիբնագավառումմիջազգայինիրավականնորմերի, Հայաստանիհանրապետությունումգործողէկոլոգիականօրենսդրությանմասին:
- Ուսանողներիմոտզարգացնելիմտություններբնագիտությունից, էկոլոգիայից,

բնապահպանությունից՝ ձևավորելովդիտարկելու, ստեղծագործելու, հետազոտելուունակությունները, տրամաբանականգիտականլեզվամտածողությունները, եզրակացությունանելուկարողությունները:

- Դաստիարակելքաղաքացիականդիրքորոշումնպատասխանատվություն՝ մարդկությանևբնականմիջավայրինկատմամբ:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Սահմանելու էկոլոգիայի հիմնական հասկացությունները, էկոլոգիական հիմնական և կարևոր օրենքները, սկզբունքները, օրինաչափությունները և կանոնները:
2. Նշելուշրջակամիջավայրիզարգացմանկոնցեպցիաներընթվարկելումթնոլորտի, ջրոլորտիևհողոլորտիվրահիմնականանթրոպոգենազդեցությունունեցողաղտոտողնյութերըև ներկայացնելու նրանցվերլուծությանմեթոդները:
3. Բացատրելու, թե ի՞նչ ազդեցություն կարող է ունենալ բնակչության վրա շրջակա միջավայրի աղտոտման հետևանքները:

բ.գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Էկոլոգիական գնահատական տալու շրջակա միջավայրի հիմնական գործոններին:
2. Նախազգուշական միջոցառումներ ներկայացնելու՝ զերծ պահելու շրջակա միջավայրը էկոլոգիական աղետներից:
3. Անցկացնելումոնիտորինգևգնահատելուտարածաշրջանիէկոլոգիականիրավիճակը, համապատասխանեզրակացությունտալայնպաստողգործոններիմասին, որոնքկբարելավեն տարածաշրջանի էկոլոգիան:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. Ցուցաբերելու ինքնուրույն ուսումնասիրելու ունակություն:
2. Հետազոտություններ անելու, ստացած տեղեկությունը արհեստավարժ օգտագործելու խնդիրների լուծման նպատակով:
3. Տիրապետելու կանխատեսման մեթոդին, թե այս կամ այն գործոնը, ինչպիսի ազդեցություն կարող է ունենալ տվյալ էկոհամակարգի վրա:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Գ3.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. Պասիվդասախոսություն

2.Ակտիվդասախոսություն

- ✓ *հարցուպատասխան*
- ✓ *գրույց*

3.Ինտերակտիվդասախոսություն

- ✓ *«PowerPoint» համակարգչայինծրագրովդրվագներիցուցադրում*
- ✓ *հարցուպատասխան*
- ✓ *բանավեճ*
- ✓ *գրույց*

Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

1. Բանավոր քննում ըստ նախապես ներկայացված հարցաշարի կամ դասախոսի կողմից առաջադրված թեմայով ռեֆերատի զեկուցում:
2. Այնուսոնողները, որոնքամբողջականդասընթացիմասկազմող 5 կավելի թեմաներից կամ ինքնուրույն աշխատանքների թեմաներից գնահատվելեն «ստուգված», ապա ստանումեն «Ստուգված»:

Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

Թեմա 1.Էկոլոգիայի համառոտ պատմությունը: Էկոլոգիայի կառուցվածքը, առարկան և օբյեկտը:

Լիբիխի, մինիմումի, Վիլյամի գործոնների անկախության և Շելֆորդի տոլերանտության օրենքները:**Թեմա 2**. Էկոհամակարգիգործունեությանսկզբունքները: Էկոհամակարգիկառուցվածքը: Պրոդուցենտներ, կոնսումենտներ, ռեդուցենտներ /ավտոտրոֆներ, հետերոտրոֆներ/: **Թեմա 3**. Օրգանիզմներիգոյությանմիջավայրըևպայմանները: Կենսական, ոչկենսական, մարդածին, սահմանափակողգործոններ: Օրգանիզմներիհարմարվելըմիջավայրիպայմաններին: **Թեմա 4**. Էներգիայիևնյութերիհոսքըէկոհամակարգում: Էկոհամակարգերիէներգետիկականդասակարգումը: Էներգիայիևնյութերիփոխանցումըէկոհամակարգերում, էներգիայիկորուստներըսննդայինշղթաներում: Ազոտի, ֆոսֆորի, ծծմբի, ածխածնիշրջանառությունը: **Թեմա 5**. Մարդուառողջությանէկոլոգիականասպեկտները: Միջավայրիքիմիական, կենսաբանականաղտոտումը, միջավայրիաղտոտումըաղմուկով, սննդամթերքներիաղտոտումը: Գյուղատնտեսականևուրբանիստականհամակարգեր: **Թեմա 6**. Անսպառևսպառվողպաշարները: Մարդուազդեցությունըկենսոլորտիվրա: Արդյունաբերության առաջընթացը և բնապահպանության հիմնախնդիրները: Արդյունաբերությանէկոլոգիացման սկզբունքները:**Թեմա 7**. Քարոլորտի կառուցվածքը:Մթնոլորտի կառուցվածքը, նշանակությունը:Ջուրը երկրի վրա և նրա հատկությունները; Կենսոլորտի կառուցվածքը: Հողը, նրա կառուցվածքը և նշանակությունը բնության մեջ: **Թեմա 8.**Պոպուլյացիայի բնութագիրը, ծնելիություն և մահացություն, պոպուլյացիայի սեռային կազմը, պոպուլյացիաների միջև գոյություն ունեցող փոխազդեցությանձևերը, գիշատիչ-զոհ փոխհարաբերությունը:**Թեմա 9.**Մթնոլորտային օդի աղտոտման հիմնական աղբյուրները և դրա էկոլոգիական հետևանքները:Ջրոլորտի վրա մարդածին բացասական ազդեցությունները: Քարոլորտի և բնահողի վրա մարդածին բացասական ազդեցությունները: Երկրի կլիմայի փոփոխության և անապատացման հիմնախնդիրները:

Հիմնականգրականությանցանկ.

1. ԳրիգորյանԿ., ԵսայանԱ., ԺամհարյանՀ., ԽոյեցյանԱ., ՄովսեսյանՀ., ՓիրումյանԳ., Էկոլոգիայիևբնությանպահպանությանհիմունքներ,2010:
2. ԳրիգորյանԱ., ԱղասյանԱ., ՀՀբնությանհատուկպահպանվողտարածքներիհամակարգիներկավիճակը, Երևան, 2008:
3. ՄելքումյանԼ., ԳալստյանՄ., Բնապահպանությանհիմունքներ: Ուսումնականձեռնարկ,Երևան, 2010:
4. ՇահինյանՄ., ԹամրազյանՆ., Էկոլոգիա, Երևան, 2002:
5. Валова В.Д. Основы экологии: Учебное пособие.-5-е изд., Москва, 2005.

0304/B17	Կրոնագիտության հիմունքներ	2 ECTS կրեդիտ
2 ժամ/շաբ.	30/0/0	
4-րդ կիսամյակ	Ստուգարք	

Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողիմոտձևավորելընդհանուրգիտելիքներուպատկերացումներժամանակակիցկրոնների, կրոնականտարատեսակուղղությունների, դրանցդավանաբանականուպաշտամունքայինառանձնահատկությունների, ՀայԱռաքելականեկեղեցուպատմությանհիմնահարցերի, արդիկրոնականներփակհոսանքներիուդենոմինացիաներիվերաբերյալ:

Դասընթացիխնդիրները.

- Ձևավորել ընդհանուր գիտելիքներ ու պատկերացումներ ժամանակակից կրոնների, կրոնական տարատեսակ ուղղությունների վերաբերյալ:
- Ուսումնասիրել կրոնական տարատեսակ ուղղությունների դավանաբանական ու պաշտամունքային առանձնահատկությունները:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Ներկայացնելուինչ է կրոնը, ինչպիսի կրոններ կան աշխարհում, ինչ դավանաբանական, պաշտամունքային, տոնածիսական առանձնահատկություններ ունեն դրանք:
2. Նկարագրելու Հայ Առաքելական եկեղեցու պատմությունը, դավանաբանական առանձնահատկությունները:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. Մեկնաբանել ժամանակակից կրոնների և կրոնական հոսանքների ու ուղղությունների զարգացման տրամաբանությունը, առանձնահատկություններն ու միտումները: 2. Համեմատական վերլուծության ենթարկել և իրարից տարբերել հին աշխարհի տարբեր ժողովուրդների դիցաբանական համակարգերը: ***գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ*** 1. Պահպանել մասնագիտական էթիկայի նորմերը:
Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. **Գ1.**Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ: **Գ3.**Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ: **Գ4.**Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ: **Գ6.**Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:
Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն 2. քննարկումներ 3. բանավեճ 4. զեկուցում 5. ռեֆերատ 6. անհատական և խմբային առաջադրանքներ:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Վերջնարդյունքների ձևավորումը ստուգելու համար ստուգարքնանցկացվումէբանավորհարցմանձևով: Ուսանողինտրվումենհարցերդասընթացիբովանդակությունից, որոնցբավարարպատասխանիդեպքումստուգարքըհամարվումէհանձնված:
Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից. **Թեմա 1.**Դասընթացի առարկան, կրոնի պատմական ձևերը: **Թեմա 2.** Ժամանակակից կրոնները: Ազգային և համաշխարհային կրոններ: **Թեմա 3.** Բուդդայականություն, իսլամ, դավանանքը, պաշտամունքը, հիմնական ուղղությունները: **Թեմա 4.** Քրիստոնեություն: Դավանաբանությունը և պաշտամունքը: Աստվածաշունչ: **Թեմա 5.** Արդի կրոնական միավորումներն ու համայնքները: **Թեմա 6.** Քրիստոնեությունը Հայաստանում I-IV դարերում: **Թեմա 7.** Հայ Առաքելական եկեղեցին V-IX դարերում: **Թեմա 8.** Հայ Առաքելական եկեղեցին X-XIV դարերում: **Թեմա 9.** Հայ Առաքելական եկեղեցին XV-XVIII դարերում: **Թեմա 10.** Հայ Առաքելական եկեղեցին XIX-XX դարերում:
Հիմնական գրականության ցանկ. *1.* Ալիշան Ղ., Հայոց հին հավատքը կամ հեթանոսական կրոնը, Երևան, 2002: *2.* Աստվածաշունչ: *3.* Գուրան, Սոֆիա, 1929: 4. Երուանդ վրդ. Տէր- Մինասեանց, Ընդհանուր եկեղեցական պատմութիւն, հ. Ա., Էջմիածին, 1908. 5. Владимирон Н., Овсиенко Ф., Мировые религии, М., 1998. 6. История религии, т. 1-2, М., 2002.

0104/B09	**Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառման հիմունքներ**	**2ECTS կրեդիտ**
2 ժամ/շաբ.	**0/30/0**	

2-րդկիսամյակ	Ստուգարք

Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողի մոտ ձևավորել անհրաժեշտ գիտելիքներ համակարգիչների տեխնիկական և ծրագրային ապահովման մասին, զարգացնել համակարգչից օգտվելու հմտություններ, որոնք կկիրառվեն ուսումնառության ընթացքում, առօրյայում, շարունակական կրթության ընթացքում, ստեղծել անհրաժեշտ հիմքեր համակարգչի օգնությամբ մասնագիտության մեջ գործնական հետազոտություններ ու վերլուծություններ կատարելու համար:

Դասընթացիխնդիրները.

- Ուսանողներինծանոթացնելհամակարգչիկառուցվածքին, համակարգայիններկիրառականծրագրերին:
- Մեկնաբանելփաստաթղթերիգեղարվեստականձևավորմանոճերը, շրիֆտատեսակները, խմբագրմանհնարավորությունները:
- Բացահայտելժամանակակիցհամակարգչիդերնուկարևորությունըհումանիտարմասնագիտությունների մեջ:
- Կատարելտրամաբանականարտահայտություններ Excel համակարգովխնդիրներլուծելուհամար:
- Ըստկատարածհաշվարկներիստացվածտվյալներիկառուցելգրաֆիկներ, տեսակավորել:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Թվարկելու համակարգչի կառուցվածքը և նշելու աշխատանքի հիմնական սկզբունքները:
2. Ընտրելու ոճեր, շրիֆտատեսակներ, շաբլոններ word տեքստայինխմբագրովփաստաթղթերձևավորելուհամար:
3. Վերարտադրելուև ստեղծելու էլեկտրոնային աղյուսակ:
4. Ուսանողըունակկլինիընտրելներկայացնել Power Point համակարգիհնարավորությունները:

բ.գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Օգտագործելու օպերացիոն համակարգի հնարավորությունները:
2. Կատարելուիրթղթավարությունը Microsoft Word տեքստային խմբագրիչով:
3. Էլեկտրոնայինաղյուսակով կատարելուհաշվարկայինաշխատանքներ՝կիրառելովստանդարտֆունկցիաներևտրամաբանական անգործողություններ:
4. Կիրառելու Power Point ծրագիրըզեկուցումների, ռեֆերատների, կուրսայիններավարտականաշխատանքներիցուցադրմանհամար:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. Պահպանելումասնագիտականէթիկայինորմերը:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

- փոքր խմբերում տարբեր հարցադրումներ և քննարկումներ,
- լաբորատոր աշխատանքներ,
- տնային, ինքնուրույն և ստուգողական աշխատանքներ և խմբային նախագծեր.

Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Ստուգարք. Թեստը, առաջադրանքը, խնդիրըկամռեֆերատը.գնահատվումէ «Բավարար»,եթեկատարելէ 50% և ավելի:

1. Ուսանողըշնորհանդեսիուղեկցությամբ Power Point ծրագրովներկայացնումէ հանձնարարված ինքնուրույն աշխատանքները:
2. Ուսանողը հանձնում է ուսումնառության ողջ ընթացքում ստացած գիտելիքների վերաբերյալ ռեֆերատը:

3. Ուսանողը տեղում կատարում է առաջադրանք, որը բաղկացած է MS Word և Excel – ծրագրերի թեսթերից:

Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

Թեմա 1. Համակարգչի կառուցվածքը և աշխատանքի հիմնական սկզբունքները.

Համակարգչի կառուցվածքը և աշխատանքի հիմնական սկզբունքները: ԷՀՄ-ի հիմնական հանգույցները. հիշասարք,պրոցեսոր, ներածման և արտածման սարքեր:ԷՀՄ-ի ծրագրային ապահովումը: Ֆայլ, ֆայլի անվանում. Ֆայլի ճանապարհ: Հիշողության չափման միավորները:

Թեմա 2. Microsoft Word փաստաթղթերի ստեղծում և ձևավորում.

Փաստաթղթերիստեղծումևձևավորում: Տառիբնութագրերը: WordArt-ի տեղադրում: Նրա հետ աշխատելու գործիքներ: Formatting պանելի գործիքները: Աշխատանք Tab-երի հետ: Պարագրաֆ, նրա բնութագրերը: Էջի պարամետրերի տեղադրում: Եզրագծերի և ֆոնի տեղադրում, տեքստերի խմբագրում (բլոկների պատճենում, տեղափոխում, տեղադրում): Փաստաթղթերի նախնական դիտարկում և տպում: Տեքստերի սխալների ուղղում, որոնում, փոխարինում: Էջի համարների տեղադրում: Drawing ռեժիմ: Աշխատանք Autoshapesերի հետ: Աղյուսակների տեղադրում::

Թեմա 3. Microsoft ExcelէլեկտրոնայինաղյուսակներԷ

Microsoft Excel էլեկտրոնային աղյուսակային համակարգի պատուհանի կառուցվածքը: Բջիջներ: Տվյալների ներմուծում, խմբագրում, ֆորմատավորում: Բջջի հասցեների տիպերը: Ներմուծման ավտոմատացում: Տրամաբանական գործողություններ, ֆունկցիաներ: Տվյակների տեսակավորում՝ Filter, Sort ռեժիմները:

Թեմա 4. Microsoft PowerPoint ներկայացման ստեղծում:

Ներկայացումների ստեղծում: Անիմացիաներիևոճերիհաղորդումսահիկներին: Ձայնային, լուսայինոճերիհաղորդումսահիկներին: Դիզայնիձևավորում: Ավտոմատացնել սահիկների միջև անցումը: Ներկայացումն ինտեգրել այլ թվայնացված միջոցների հետ:

Հիմնականգրականությանցանկ.

1. Ա.Հովակիմյան., Ս. Սարգսյան, Լ. Խաչոյան., Ն.Իսպիրյան, Ա.Մանուկյան, Ն.Մկրտչյան,Համակարգչային գրագիտություն, Մեթոդական ձեռնարկ, Երևան, 2012թ.:
2. А.Тихомиров,Прокди А.К.,КолосковП.В., КлендроваИ.А. идр. MicrosoftOffice 2007, НаукаиТехника, Эл. Книга, 2008.
3. Բ. Ջանփոլադյան, Քոմփյութերային կիրառական տեխնոլոգիաների հիմունքները, ՀՊՃՀ, Երևան, 2000թ.:

0303/B17	Հոգեբանության հիմունքներ	2 ECTS կրեդիտ
2 ժամ/շաբ.	30/0/0	
4-րդ կիսամյակ	Ստուգարք	

Դասընթացինպատակնէ՝ծանոթացնելուսանողինընդհանուրհոգեբանությանկրահիմունքներին, տարբերբաժիններիկառուցվածքինուզարգացմանը, հոգեկանիակտիվությանմակարդակներին, անձնավորությանը, նրակառուցվածքինկրսնորումներին, անձիպարզագույն, հոգեկանիմացականգործընթացներին, ուսումնասիրելընկալման,ըմբռնմանառանձնահատկությունները, հիշողության, մտածողության, երևակայությանառանձնահատկությունները, պարզաբանելանձիհուզակամայինկողմը, անձիհոգեբանականանհատականառանձնահատկությունները:

Դասընթացիխնդիրները՝

- Բացահայտել հոգեբանության սկզբունքներն ու հիմնական դրույթները, կրթական նոր տեխնոլոգիաները:
- Լուծել մասնագիտական խնդիրներ, պլանավորել և իրականացնել հետազոտություններ:Ցույց տալ ընդհանուր հոգեբանության առանցքային տեսությունները:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. ճանաչելու ընդհանուր հոգեբանության կառուցվածքը, տարբեր բաժինների զարգացումը և գործառույթները, մեթոդները,

2. տարբերակելու հագեկանի ակտիվության մակարդակները,
3. պարզաբանելու հոգեկան պարզագույն իմացական գործընթացները և նրանց առանձնահատկությունները,
4. բացատրելու հոգեկան իմացական բարձրագույն գործընթացներըև նրանց առանձնահատկություններին,

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. մեկնաբանելու անձի հուզակամային ոլորտի նրբությունները,
2. տարբերակելու անձի անհատական հոգեբանական առանձնահատկությունները,

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. զարգացնելուսեփականընդունակությունները, կարողությունները,
2. վերլուծելու և գնահատելու սեփական մասնագիտական աճը, պլանավորել հետագա մասնագիտական զարգացումը նաև ինքնակրթության ճանապարհով:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ3.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
2. քննարկում
3. բանավեճ
4. գործնականպարապմունք
5. ռեֆերատ/էսսե
6. անհատական և խմբայինառաջադրանքներ:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Վերջնարդյունքների ձևավորումը ստուգելու համար անց է կացվում բանավոր հարցում:

Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Թեմա 1. Հոգեբանության առարկան, խնդիրները: **Թեմա 2.** Հոգեբանական հիմնական մեթոդները, բնագավառները: **Թեմա 3**. Հոգեկանի ռեֆլեկտորային մեկնաբանությունը: **Թեմա 4.** Հոգեկանի ակտիվության մակարդակները: **Թեմա 5.** Հոգեկանի և գիտակցության զարգացումը: **Թեմա 6.** Անձի հոգեբանական բնութագիրը: **Թեմա 7.** Ուշադրություն, ֆիզիոլոգիական հիմքերը, տեսակները, զարգացումը: **Թեմա 8.** Անձի իմացական հոգեկան գործընթացները՝ զգայություններ: **Թեմա 9.** Զգայությունների դասակարգումը, զգայունակություն: **Թեմա 10.** Ընկալում, ըմբռնում, առանձնահատկությունները: **Թեմա 11.** Հիշողություն և անձ, տեսակները, գործընթացները: **Թեմա 12.** Մտածողություն, տեսակները, գործընթացները: **Թեմա 13.** Երևակայության և պրոբլեմային իրադրություն, տեսակները: **Թեմա** 14. Անձի հուզակամային կողմը: **Թեմա 15.** Անձի անհատական հոգեբանական առանձնահատկությունները՝ խառնվածք, բնավորություն, ընդունակություններ:

Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Ավանեսյան Հ., Հովհաննիսյան Հ., Ասրիյան Է., Հոգեբանություն, դեմքեր, փաստեր/ Ուսումնական ձեռնարկ. Եր. ԵՊՀ հրատ. 2010,204 էջ:
2. ՆալչաջյանԱ.Ա., Հոգեբանությանհիմունքներ, Ե.1997 :
3. Психология. Учебное пособие под. Ред. Е. И. Рогова. М., 2005.
4. Маклаков А.Г., Общая психология. М., 2007.

5. Немов Р.С., Психология: учеб. для студ. высш. пед. учеб. заведений: в 3 кн. М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС (2003).
6. Столяренко Людмила Дмитриевна, Психологии.учебник для вузов.-СПб.: Питер, 2010.-592 стр.
7. СтоляренкоЛ.Д., Основы психологии. Ростов-на-Дону, 2005

0304/B17	**Տրամաբանությանհիմունքներ**	**2 ECTSկրեդիտ**
2 ժամ/շաբ.	**30/0/0**	
4-րդ կիսամյակ	**Ստուգարք**	

Դասընթացի նպատակն է՝ ուսումնասիրել մտածողության օրենքները և կանոնները, սովորեցնել մտածել, կոռեկտ դատել, զերծ մնալ տրամաբանական այն սխալներից:

Դասընթացիխնդիրները.

- Ցույց տալ հասկացության և բառի տարբերությունները:
- Ծանոթացնել հասկացության տեսակների, տրամաբանական հնարների հետ:
- Ծանոթացնել տրամաբանության և նախադասության կապին, անդրադառնալ դատողությանտեսակներին, տրամաբանության օրենքներին:
- Ծանոթացնել մտահանգման տարբեր տեսակներին և նրանց կանոններին, պարզաբանել ապացուցման և հերքման էությունը, նրանց եղանակները, բացահայտել ապացուցման և հերքման ընթացքում հնարքները, տրամաբանական սխալները:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Սահմանելու հասկացության, նրա տեսակների, հասկացության ծավալների միջև հիմնական հարաբերությունները, տրամաբանական հնարները:
2. Մեկնաբանելու դատողության, նրա տեսակների, դատողությունների միջև հիմնական հարաբերությունների, տրամաբանական հիմնական օրենքները:
3. Սահմանելու մտահանգումը, նրա տեսակները, անհրաժեշտ մտահանգման տեսակները, նրանց կանոնները, ապացուցումն ու հերքումը, նրանց տեսակները, վարկածը, տրամաբանական սխալները:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Բաժանելու, դասակարգելու, տեսակավորելու հասկացությունները, դրանց տեսակները:
2. Զանազանելու հասկացությունն ու դատողությունը, դատողությունները տեսակավորելու ըստտարբեր հիմքերի, գործածելու տրամաբանության հիմնական օրենքները:
3. Զանազանելու մտահանգման տարբեր տեսակները, անսխալ ապացուցելու և հերքելու:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ (եթե այդպիսիք կան)

1. Կառուցելու և հիմնավորելու սեփական մտքերը առանց տրամաբանական սխալների:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ3.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Գ5.Ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
2. քննարկում
3. բանավեճ:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Ստուգարք. Վերջնարդյունքների ձևավորումը ստուգելու համար անց է կացվում բանավոր հարցում:
Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից. **Թեմա 1**. Տրամաբանություն առարկան և նրա դերն ու նշանակությունը: **Թեմա 2**. Հասկացություն: **Թեմա 3.** Դատողություն: **Թեմա 4**. Տրամաբանության օրենքները: **Թեմա 5**. Մտահանգում: **Թեմա 6**. Ապացուցում և հերքում: **Թեմա 7**. Պարալոգիզմ, սոփեստություն, սրամտություն, պարադոքս: Հիպոթեզ:
Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Բրուտյան Գ., Տրամաբանության դասընթաց, Երևան, 1976: 2. Кондаков Н., Логический словарь, Москва, 1975. 3. Гетманов А., Логика, Москва, 1993. 4. Маковелский А., История логики, Москва, 1967. 5. Демидов И., Логика, Москва, 2004:

0303/B17	**Սոցիոլոգիայի հիմունքներ**	**2 ECTS կրեդիտ**
2 ժամ/շաբ.	**30/0/0**	
4-րդ կիսամյակ	**Ստուգարք**	

Դասընթացինպատակնէ՝ծանոթացնելուսանողներինանհատների, սոցիալականխմբերի, դասակարգերի,
մարդկայինայլխմբերիգործունեությանմեջհասարակականընդհանուրօրինաչափություններիդրսևորմ անձներինևգործողությանմեխանիզմներինտարբերպատմականպայմաններումնիրադրություններում:

Դասընթացի խնդիրները.

- Ձևավորել համակարգված պատկերացում կիրառական սոցիոլոգիայի ընդհանուր կառուցվածքի վերաբերյալ:
- Ուսումնասիրել սոցիալական խմբերի ընդհանուրօրինաչափությունները,դրսևորմանձևերըևգործողությանմեխանիզմները տարբերպատմականպայմաններումնիրադրություններում:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Ներկայացնելու գիտության մեջ «սոցիոլոգիա» հասկացության ամենատարածված սահմանումները և տեսությունները:
2. Սահմանելու սոցիոլոգիայի կառուցվածքը, բաղադրիչները, տիպաբանությունը, մշակույթի ծագման և զարգացման հիմնական օրինաչափությունները:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Մեկնաբանելու տեղեկատվություն հավաքելու մեթոդները:
2. Վերլուծելու սոցիալականխմբերը, դասակարգերը:
3. Մեկնաբանելու կիրառական սոցիոլոգիայի հետազոտության մեթոդների տեսակները:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. Աշխատելու թիմում:
2. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Գ2.Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

Գ3.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. Դասախոսություն
2. քննարկումներ

3. բանավեճեր
4. ռեֆերատներ
5. զեկուցումներ:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Ստուգարքն անցկացվում է բանավոր: Տրվում է առավելագույնը 4 հարց՝ նախապես տրամադրված հարցաշարից:

Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Թեմա 1. Կիրառական սոցիոլոգիա առարկայի նպատակը, խնդիրները: **Թեմա 2.** Տեղեկատվություն հավաքելու մեթոդները: **Թեմա 3**. Դիտման մեթոդ, հարցման մեթոդ, հարցազրույցի մեթոդ, փաստաթղթերի վերլուծության մեթոդ, Ֆոկուս խումբ: **Թեմա 4.** Հարցաշարի կառուցվածքը, տեսակները: **Թեմա 5.** Սոցիոլոգիական հետազոտության փուլերը, ծրագիրը, ընտրանքը:

Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Бабосов Е.М., Прикладная социология. ТетраСистемс, 2001. ISBN 985-6577-74-8.
2. Горшков М.К., Шереги Ф.Э., Прикладная социология. Методология и методы. Москва: Альфа-М; Инфра-М,2011. ISBN 978-5-98281-155- 4.
3. Горшков М.К., Шереги Ф.Э., Прикладная социология. Методология и методы. Интерактивное уч. пособ. НаCD-ROM. 2012 г.
4. Долгоруков А.М., От замысла к действию. Стратегическое управление. ДИСКУРС, 2011.
5. Ельмеев В.Я., Овсянников В.Г., Прикладная социология: Очерки методологии. СПб.: СПбГУ, 1994 г. (1-еизд.)
6. Кравченко А.И., Прикладная социология и менеджмент: Хрестоматия. М.: МГУ, 1998.

0303/ B17	**Բարոյագիտությանհիմունքներ**	**2 ECTSկրեդիտ**
2 ժամ/շաբ.	**30/0/0**	
4-րդկիսամյակ	**Ստուգարք**	

Դասընթացինպատակնէ՝ներկայացնելբարոյականությանտեսությանհիմնահարցերը, ամբողջացնելբարոյականությանմասինսովորողիպատկերացումները, բարձրացնելբարոյականգիտակցությունընևհամաշխարհայնացմանարդիժամանակաշրջանումնպաստելուսանողիբարոյափիլիսոփայականաշխարհայացքիձևավորմանը:

Դասընթացիխնդիրները.

- Ծանոթացնել բարոյագիտության հիմնական հասկացություններին, բարոյական առաջընթացի էությանն ու չափանիշներին, բարոյականության էությանը, կառուցվածքային բաղադրիչներին, յուրահատկությանը, գործառույթներին, բարոյականության և ազատության հարաբերությանը, ազգային ու համամարդկային բարոյամշակութային արժեքներին, բարոյական արժեհամակարգին:
- Ցույց տալ ճշմարտության, արդարության, ազատության, բարու և գեղեցիկի կապը կյանքի նպատակի և իմաստի հիմնահարցերին:
- Նպաստել անձի բարոյական մտահաղորդակցության ձևավորմանը:
- Բացահայտել բարոյական իդեալի էությունը ազգայինի և համամարդկային տեսանկյունից:
- Վերլուծել բարոյականություն հասկացության տարբեր սոցիալ-մշակութային մեկնաբանությունները:
- Ընդլայնել սովորողների մտահորիզոնը:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Սահմանելու բարոյագիտության հիմնական հասկացությունները, բարոյական առաջընթացի էությունը ու
2. չափանիշները:
3. Արժևորելու ազգային և համամարդկային բարոյամշակութային արժեքները, բարոյական արժեհամակարգը:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Ցույց տալու ճշմարտության, արդարության, ազատության, բարու և գեղեցիկի կապը կյանքի

նպատակի և իմաստի հիմնահարցերին:
2. Բացահայտելու բարոյական իդեալի էությունը ազգայինի և համամարդկային տեսանկյունից:
3. Վերլուծելու բարոյականություն հասկացության տարբեր սոցիալ-մշակութային մեկնաբանությունները:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Գ2.Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

Գ3.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
2.քննարկումներ
3.զեկուցումներ:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Ստուգարքն անցկացվում է բանավոր: Տրվում է առավելագույնը 4 հարց՝ նախապես տրամադրված հարցաշարից:

Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

<u>Բաժին 1.</u> Բարոյագիտության հիմնական կատեգորիաները. **Թեմա 1.** Հասկացություն բարոյագիտության կատեգորիաների մասին: **Թեմա 2.** Բարին և չարը: **Թեմա 3.** Պարտք և պատասխանատվություն: **Թեմա 4**. Պատիվ և արժանապատվություն: **Թեմա 5.** Խիղճ: Բարոյական իդեալ: **Թեմա 6.** Կյանքի իմաստն ու նպատակը: **Թեմա 7.** Երջանկություն. Սեր: **<u>Բաժին 2.</u> Բարոյականության էությունը, կառուցվածքային բաղադրիչները, յուրահատկությունը և գործառույթները: Թեմա 8.** Բարոյականության էությունը, յուրահատկությունը և կառուցվածքային բաղադրիչները: **Թեմա 9.** Բարոյականության հիմնական սոցիալական գործառույթները: **<u>Բաժին 3.</u>Բարոյականություն և ազատություն: Թեմա 10.** Անձը և համակեցությունը: **Թեմա 11**. Բարոյականության հասարակական խնդիրները: **<u>Բաժին 4.</u> Անձի բարոյական գիտակցությունը: Թեմա 12**. Անձի բարոյական գիտակցությունը: **Թեմա 13.** Անձի բարոյական գործունեությունը: **Թեմա 14.** Անձի բարոյական հարաբերությունները: **Թեմա 15**. Անձի բարոյական մշակույթը: **<u>Բաժին 5.</u> Համամարդկային բարոյական արժեքներ և ազգային բարոյական նկարագիր: Թեմա 16**. Ժողովրդավարության և մարդու իրավունքների վերահիմաստավորումը եվրոպական բարոյամշակութային արժեհամակարգի համատեքստում: **Թեմա 17**. Ազգային-բարոյական նկարագիր: **<u>Բաժին 6.</u> Բարոյագիտության կիրառական խնդիրներ: Թեմա 18.** Կիրառական բարոյագիտություն:

Հիմնական գրականության ցանկ.

1. А. Разин, Этика, Москва, 2003.
6. О. Дробницкий, Понятие морали, Москва, 2004.
7. Дж. Мур, Прунципы этики, Москва, 1984.
8. Этика, Учебник под. Ред. А. Гусейнова и Е. Дубко, Москва, 2000.
1. 5.Словарь по этике.

0202/B17	**Մշակութաբանության հիմունքներ**	**2 կրեդիտ**
2 ժամ/շաբ.	**30/0/0**	
4-րդ կիսամյակ	**Ստուգարք**	
Դասընթացի նպատակն է՝ուսանողի մոտ կայուն գիտելիքներ ձևավորել մշակութաբանության		

առարկայի և «մշակույթ» հասկացության վերաբերյալ, արմատավորել համակարգված պատկերացում մշակույթի բաղադրիչների, երևույթների, գործընթացների և մեխանիզմների մասին: Հատուկ ուշադրություն դարձնել համաշխարհային ու հայ մշակույթների ընդհանուր բնութագրերի և ներկա գործընթացների վրա:

Դասընթացիխնդիրները.

- Ձևավորել համակարգված պատկերացում մշակույթի բաղադրիչների, երևույթների, գործընթացների վերաբերյալ:
- Ուսումնասիրել հայ և համաշխարհային մշակույթների ընդհանուր բնութագրերը:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Ներկայացնելու գիտության մեջ մշակույթ» հասկացության ամենատարածված սահմանումները և տեսությունները:
2. Սահմանելու մշակույթի կառուցվածքը, բաղադրիչները, տիպաբանությունը, մշակույթի ծագման և զարգացման հիմնական օրինաչափությունները:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Մեկնաբանելու մշակույթ, ենթամշակույթ, հակամշակույթ հասկացությունները:
2. Վերլուծելու մշակութային գործընթացները և մշակույթի զարգացման դինամիկան:
3. Մեկնաբանելու ժամանակակից մշակութային գործընթացների առանձնահատկությունները:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ (եթե այդպիսիք կան)

1. Աշխատելու թիմում:
2. 2.Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ3.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
2. քննարկումներ
3. բանավեճեր
4. ռեֆերատներ
5. զեկուցումներ:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Ստուգարք. Ստուգարքն անցկացվում է բանավոր: Տրվում է առավելագույնը 4 հարց՝ նախապես տրամադրված հարցաշարից:

Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

Թեմա 1 Դասընթացի ուսումնասիրման օբյեկտը, առարկան և խնդիրները: «Մշակույթ» հասկացության սահմանումներն ու մշակույթի էության, ծագման և զարգացման վերաբերյալ տեսությունները: ***Թեմա 2*** Մշակույթի մակարդակները: Ազգային և համամարդկային բնույթը: Զանգվածայինևէլիտարմշակույթ: ***Թեմա 3*** Հոգևոր գործունեության մշակութային ձևերը: Կրոն, գիտություն և արվեստ: ***Թեմա 4*** Մշակույթ-բնություն-հասարակություն: ***Թեմա 5*** Նախնադարյանմշակույթ: ՀինԱրևելյանքաղաքակրթություններ (միջագետքյան, եգիպտական, հինհնդկականնչինական): ***Թեմա 6***Անտիկ (հունահռոմեական) մշակույթ:***Թեմա 7***Միջնադար՝

քրիստոնեական նիսլամականմշակույթներ: ***Թեմա 8***ՎերածնունդևՌեֆորմացիա: ***Թեմա 9***Նորդարաշրջանիեվրոպականմշակույթը: ***Թեմա 10***Մոդեռնիզմիևպոստմոդեռնիզմիդարաշրջաններիմշակույթը: ***Թեմա 11***Հայկական մշակույթ:
Հիմնական գրականության ցանկ. 1. ՄելքումյանԳ., Մշակութաբանություն, Երևան, 2000: 2. ՍարգսյանՍ. Ա., Մշակութաբանություն, Երևան, 1997 3. ՍարգսյանՍ. Ա, Մշակույթիտեսություննևհայմշակույթիպատմություն, Երևան, 2004: 4. Арутюнов С. А., Рыжакова С. И., Культурная антропология, М., 2004. 5. Розин В. М., Культурология, М., 1998.

0105 /B17	**Բնագիտության ժամանակակից հայեցակարգեր**	**2 ECTS կրեդիտ**
2 ժամ/շաբ.	**30/0/0**	
4 –րդ կիսամյակ	**Ստուգարք**	

Դասընթացի նպատակն է՝ հումանիտարևսոցիալ-տնտեսագիտականմասնագիտություններիուսանողներինբնագիտական գրագիտությանհիմունքներին 21-րդդարիմակարդակովծանոթացնելնէ:
Այնպիտիառաջինհերթինապագամտավորականինուսանիբնագիտության, մաթեմատիկայինհումանիտար գիտություններիուսումնասիրմանառարկաներիումեթոդոլոգիայիընդհանրություններինուտարբերություններին, որնմանմտավորականնիրհետագա գործունեությանընթացքումինարավորինչափքիչենթարկվիզանազանմոլորություններին, նախապաշարմունքներինուսնահավատություններին:
Դասընթացիուսումնասիրմանընթացքումկներկայացվիժամանակակիցբնագիտությունըհամապիտան իմեթոդներիևօրենքներիամբողջությանմեջ՝ ցուցադրելովշրջապատողաշխարհիճանաչմանառաջիոնալմեթոդիառանձնահատկությունը, բնագիտությանտրամաբանությունըևկառուցվածքը:

Դասընթացի խնդիրներն են՝

- ձևավորելբնագիտականաշխարհայացք,
- ծանոթացնելբնագիտության զարգացմանպատմությանը,
- բացատրել բնությանհամակարգերիկազմավորման, կառուցվածքի և զարգացմանօրինաչափությունները,
- ուսանողներին ծանոթացնել բնագիտության զարգացման ներկա միտումներին:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Ներկայացնելու բնագիտության զարգացման փուլերը:
2. Ներկայացնելու բնագիտության հիմնական սկզբունքներին:
3. Մեկնաբանելու բնության համակարգերի կառուցվածքի, առաջացման և էվոլյուցիայի կոնցեպցիաները:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Կիրառելու բնության համակարգերի կառուցվածքի, զարգացմանընդհանուրսկզբունքների օրինաչափությունների վերաբերյալ գիտելիքները տարբեր հետազոտություններում:
2. Կատարելու հաշվարկներ որոշակի գործընթացների վերաբերյալ և տալ որակական ու քանակական գնահատական բնության երևույթների վերջնական արդյունքների մասին:
3. Կատարելուհամապատասխանեզրակացություններ բնության առավել ընդհանուր համակարգերի վերաբերյալ:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. Ներկայացնելու թիմային աշխատանքի ընթացքում հստակ սեփական միտքը:
2. Օգտվելով տարբեր աղբյուրներից կատարելու վերլուծություններ և դասակարգելու ստացած ինֆորմացիան:
3. Ստեղծագործելու՝ պահպանելով մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. **Գ2.**Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: **Գ3**.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ: **Գ4.**Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:
Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. խոսքային մեթոդները(դասախոսումը, բացատրումը, պատմումը, զեկուցումը), 2. գործնական մեթոդները(վարժությունների և տնային առաջադրանքի կատարումը), 3. տրամաբանական մեթոդները(ինդուկտիվ, դեդուկտիվ, անալոգիա), 4. ճանաչողական-ստեղծագործական մեթոդները (բացատրական - ցուցադրական, պրոբլեմային - որոնողական), 5. համագործակցային ուսուցման մեթոդները(թիմային և խմբային աշխատանքներ), 6. քննադական մտածողության մեթոդները, 7. խմբային աշխատանքի մեթոդները, 8. ինքնուրույն աշխատանքի մեթոդները, 9. վերահսկողության մեթոդները (գրավոր և բանավոր, պլանավորված և ոչ պլանավորված վերահսկողություն):
Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. **Ստուգարք.** Ուսանողին տրվում է ինքնուրույն աշխատանք ռեֆերատի տեսքով՝ դասընթացին վերաբերվող: Տրվում է ռեֆերատը բանավոր և ժամանակակից մեթոդներով ներկայացնելու հնարավորություն, եթե ուսանողը ինքնուրույն աշխատանքը ներկայացնում է դրսևորելով անհրաժեշտ վերջնարդյունքի 50 տոկոսից ավելին նա ստանում է ստուգված:
Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. **Թեմա 1.** Բնագիտության ժամանակակիցկոնցեպցիաներառարկայինպատակները, խնդիրները, ուսումնասիրությանմեթոդները և զարգացման հիմնական փուլերը: **Թեմա 2.** Բնագիտական և հումանիտար մշակույթներ: Աշխարհի մեխանիկական, էլեկտրամագնիսական և ժամանակակից պատկերները:**Թեմա 3.** Նյութի կառուցվածքի կոնցեպցիաները:Միկրոաշխարհի կառուցվածքների և փոխազդեցությունների կոնցեպցիաները: Տարրական մասնիկները: Հիմնարար փոխազդեցությունները:**Թեմա 4.** Հարաբերականության հատուկ և ընդհանուր սկզբունքները:Անորոշությունը աշխարհում: Անորոշությունների առնչություն: Լրացման սկզբունք:**Թեմա 5.** Աստղերի, մոլորակների և տիեզերքի կառուցվածքի, առաջացման և էվոլյուցիայի կոնցեպցիաները:**Թեմա 6.** Կենդանի նյութի ձևերը, հատկությունները և կազմավորման մակարդակները:**Թեմա 7.** Էվոլյուցիոն կենսաբանության կոնցեպցիաները:
Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Ասլանյան Լ.,Բնագիտության ժամանակակից կոնցեպցիաներ,ԵՊՀ, Երևան, 2007: 2. Канке В.А., Концепции современного естествознания,Логос.Москва, 2002. 3. Под.редакц. Л. А. Михайлова – Концепции современного естествознания, Питер, 2008 .

0001 /B02, B06	**Ֆիզդաստիարակություն**	**0 ECTS կրեդիտ**
2 ժամ/շաբ.	**0/60/0**	
1-ին, 2-րդ կիսամյակներ	**Ստուգարք**	
Դասընթացինպատակնէ՝ հաշվի առնելով հասարակության և անհատի զարգացման հետաքրքրություններն ու շահերը, մարզի բնակլիմայական պայմանները և ուսանողների ֆիզիկական զարգացման ու շարժողական ընդունակությունների առանձնահատկությունները՝ուսանողների մոտ ձևավորել սոցիալապես անհրաժեշտ գիտելիքների և հմտությունների ծավալը լիարժեք ֆիզիկական		

պատրաստություն ստանալու, ամենօրյա կյանքի ու կրթության պահանջները ապահովելու և շարունակելու վերաբերյալ: Կարևորելով ուսանողների գիտակցական մակարդակի բարձրացումը՝ դասընթացը նպատակ ունի.

- ապահովել երիտասարդ սերնդի կրթադաստիարակչական գործընթացը,
- նպաստել ուսումնառողներիառողջական վիճակի բարելավմանը,
- բարձրացնել ֆիզիկական դաստիարակության դերն ու նշանակությունը, պարապմունքները դարձնել ակտիվ հանգստի, մտավոր լարվածության վերացման և ուժերի վերականգնման միջոց, կենսաձևում արմատավորել ֆիզիկական կուլտուրան և սպորտը որպես առողջ ապրելակերպի միջոց,
- նպաստել սովորողների մտավոր, հոգևոր և ֆիզիկական ունակությունների համակողմանի ու ներդաշնակ զարգացմանը,բարձրացնել նրանց մտավոր և ֆիզիկական աշխատունակությունը և պատրաստվածությունը,
- զարգացնել ուսանողների ֆունկցիոնալ և շարժողական ընդունակությունները, ձևավորել նրանց մոտ արագաշարժություն, ուժ, ճկունություն, դիմացկունություն, ճարպկություն, կոորդինացիա և այլն:

<u>Դասընթացի խնդիրներն են.</u>

- հասնել նրան, որ ուսանողները կարևորենֆիզիական դաստիարակության սոցիալական դերն ու նշանակությունը անձի զարգացման և նրա մասնագիտական գործունեության պատրաստման հարցում,
- ուսանողներին հաղորդել հիմնարար գիտելիքներ առողջ կենսաձևի գիտակենսաբանական և գործնական հիմունքների վերաբերյալ,
- ուսանողների մոտ ձևավորել համամարդկային գաղափարներ, բարոյական և կամային հատկանիշներ, կարգապահություն, աշխատասիրություն, սոցիալական ակտիվ դիրքորոշում,
- ուսանողների մոտ ձևավորել ֆիզիկական ինքնակատարելագործման և ինքնադաստիարակման արժեքային համակարգ, սերմանել ֆիզիկական կուլտուրայով և սպորտով կանոնավոր պարապելու պահանջմունք,
- ուսանողների մոտ ձևավորել առողջությունը պահպանելու և ամրապնդելու, հոգեկան կայունությունը զարգացնելու, հոգեֆիզիկական ընդունակություններն ու անձի յուրահատկությունները մշակելու գործնական կարողություններ ու հմտություններ:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. սահմանելու անձնական հիգիենայի և ֆիզիկական վարժություններով պարապմունքների հիգիենիկ կանոնները,
2. թվարկելու կոփման կանոնները և բացատրելդրանց նշանակությունը,
3. ներկայացնելու ֆիզիկական դաստիարակության պարապմունքների ժամանակ անվտանգության պահպանման կանոնները,
4. ներկայացնելու առողջ կենսաձևի գիտակենսաբանական և գործնական հիմունքները,
5. առանձնացնելու վնասակար սովորությունները և բացատրել դրանց կործանարար ազդեցությունը անձի մտավոր և ֆիզիկական զարգացման վրա:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. կատարելու նորմատիվներին համապատասխան ֆիզիկական վարժություններ (ակրոբատիկ
2. վարժություններ, վազք, հեռացատկ),
3. ցուցաբերելու շարժողական ընդունակություններ ու ֆունկցիոնալ կարողություններ ուսուցանվող մարզաձևերում,
4. ցուցաբերելու տեխնիկական և տակտիկական գործողությունների հստակ կատարում մարզախաղերի ժամանակ,

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. աջակցելուկուրսում, ֆակուլտետում, բուհում և նրա շրջանակներից դուրս անցկացվող մասսայականն առողջարարական ֆիզկուլտուրայի ու սպորտային միջոցառումների կազմակերպմանը,
2. դասընթացի ժամանակ կազմակերպելու թիմային մրցախաղեր տարբեր սպորտաձևերից,
3. կազմելու իր և ընկերների առողջ կենսակերպի ապահովման ուսումնամարզական պարապմունքներիպլան:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.
Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.
Գ5.Աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. Վերահսկողական ուսումնական պարապմունքներ .
    - տեսական դասեր դասախոսությունների ձևով (խոսքային մեթոդ),
    - մեթոդական-գործնական պարապմունքներ (ինտերակտիվ մեթոդ),
    - ուսումնամարզական պարապմունքներ (ինտերակտիվ մեթոդ),
    - անհատական և խմբակային լրացուցիչ պարապմունքներ (խմբային մեթոդ),
    - ինքնուրույն պարապմունքներ դասախոսի հանձնարարությամբ և հսկողությամբ (խմբային մեթոդ),
2. արտաուսումնական պարապմունքներ.
    - ֆիզիկական վարժությունների կատարում օրվա ընթացքում,
    - վերականգնողական միջոցառումների իրականացում,
    - մասնակցություն պարապմունքներ ըստ նախընտրած մարզաձևերի,
    - ինքնուրույն պարապմունքներ ֆիզիկական վարժություններով, սպորտով, տուրիզմով,
    - մասնակցություն մասսայական առողջարարական և սպորտային միջոցառումներ բուհում,
    - մարզաառողջարարական ճամբարների կազմակերպում:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները
Դասընթացն ավարտվում է ստուգարքով: Ստուգարքը համարվում է հանձնած, եթե ուսումնառողը ապահովում է ստուգիչ վարժությունների կատարումը և բավարարում է սահմանված նորմատիվների պահանջներին:

Դասընթացի թեմատիկ բովանդակությունը. /բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից./

<u>1-ին կիսամյակ</u>

Թեմա 1.Ֆիզիկական դաստիարակություն, նրա դերն ու նշանակությունը ընդհանուր կրթական համակարգում:Ֆիզկուլտուրայի և սպորտի հիգիենիկ հիմունքները: Անձնական հիգիենայի և ֆիզիկական վարժություններով պարապմունքների հիգիենիկ կանոնները: Շարային պատ-բաստություն, դարձումներ տեղում, շարային քայլք: ***Թեմա 2.*** Մարմնի կոփման կանոնները և դրանց նշանակությունը: Վազք: Վազքի տեխնիկայի ուսուցում:Վազք. փոփոխական արագությամբ, արգելքների հաղթահարումով, 60 մ /ցածր մեկնարկից/, 500 մ /աղջիկներ/, 1000 մ /տղաներ/: Հեռացատկ: Հեռացատկիտեխնիկայի ուսուցում: Հեռացատկ տեղից:***Թեմա 3.*** Սպորտային խաղերի դերն ու նշանակությունը ուսանողի մտավոր և ֆիզիկական դաստիարակության, ակտիվ հանգստի, մտավոր լարվածության վերացման և ուժերի վերականգնման գործում: Սպորտային խաղ վոլեյբոլ. խաղի կանոնների ուսուցում, սկզբնահարվածի ուսուցում, գնդակի ընդունում և փոխանցում 2 ձեռքով: Սպորտային խաղ բասկետբոլ, խաղի կանոնների ուսուցում: Գնդակի վարում և փոխանցում 2 ձեռքով: Զամբյուղի մեջ գնդակի նետման տեխնիկայի ուսուցում:***Թեմա 4.*** Ուսանողի առողջ կենցաղավարության հիմունքները, նրա արդյունավետության չափանիշները, պայքարը բացասական երևույթների դեմ: Երկկողմանի խաղ (վոլեյբոլ, բասկետբոլ):

<u>2-րդ կիսամյակ</u>

Թեմա 1.Ընդհանուր ֆիզիկական և սպորտային պատրաստության դերը ֆիզիկական դաստիարակության գործում: Շարժողական ընդունակությունների կատարելագործման հիմունքները: Մարմնամարզություն:Ակրոբատիկ վարժություններ. գլուխկոնձի առաջ, ետ, «կամուրջ» պառկած դրությունից, կանգ թիակների վրա, կանգ գլխի վրա, գլորումներ, գլուխկոնձի երկարությամբ:***Թեմա 2.***Ֆիզիկական բեռնվածության ծավալը ուսանողական տարիքում, նրա միջոցով ֆիզիկական զարգացման և մարմնակազմության հնարավորություններն ու շտկման պայմանները: Մարմնամարզություն: Մարզանստարանի վրա հենում պառկած դրությունից ձեռքերի ծալում և

ուղղում: ***Թեմա 3.***Ինքնուրույն պարապմունքների մեթոդական հիմունքները, նրանց ձևերը և տարիքային և սեռային առանձնահատկությունները: Սպորտային խաղ վոլեյբոլ.վերևից սկզբնահարվածի տեխնիկայի ուսուցում:Սպորտային խաղեր փետրագնդակ, սեղանի թենիս. տեխնիկական և տակտիկական տարրերի ուսուցում:Սպորտային խաղ բասկետբոլ. գնդակին տիրապետման տեխնիկայի ուսուցում, պաշտպանության տեխնիկայի ուսուցում, գնդակի նետում զամբյուղի մեջ: ***Թեմա 4.***Սպորտային խաղ վոլեյբոլ: Հարձակողական հարվածի տիրապետման տեխնիկայի ուսուցում:Խաղի պաշտպանության տեխնիկայի ուսուցում:Երկկողմանի խաղ: ***Թեմա 5.*** Ինքնուրույն պարապմունքների հիգիենան և ինքնահսկումը: Վազք. ընթացքից, արագացումներով, ցածր մեկնարկից, փոփոխական վազք: Կարճ վազքի տեխնիկայի առանձնահատկությունները՝ 100 մ, 200 մ, 300 մ:Վազք արգելքների հաղթահարումով (աղջիկներ՝ 200-300 մ, տղաներ՝ 500 մ):Երկար վազքի տեխնիկայի առանձնահատկությունները:Վազք 500 մ (աղջիկներ), 1000 մ (տղաներ): Հեռացատկ: Հեռացատկ տեղից՝ զույգ ոտքերի հրումով:***Թեմա 6.***Մասնակցությունըսպորտային մրցումների, դրանց ֆիզիկական և հոգևոր դաստիարակչական նշանակությունը: ***Թեմա 8.*** Ստուգարքային ձևերի նախապատրաստում:

Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Սամվելյան Լ.Ա.,Պետրոսյան Գ.Ա., Թումանյան Հ.Գ., Գրիգորյան Ա.Ա., Ֆիզիկական դաստիարակության ծրագիր (Բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների համար), Երևան, ՎՄՎ-ՊՐԻՆՏ, 2007թ.
2. Ազիզյան Գ.Ն., Վանեսյան Հ.Մ., Ֆիզիկական պատրաստություն, Եր., 2002:
3. Բաբայան Հ.Ս., Ուսանողների գեղագիտական դաստիարակություն ֆիզդաստիարակության գործընթացում, Եր., 2000:
4. Բաբասյան Մ.Ա., Մարմնամարզության հիմունքներ, Եր., 1989:
5. Բոյախչյան Գ.Ե., Մարմնամարզության կիրառական վարժություններ ուսանողների համար, Եր., 2005:
6. Թումանյան Հ.Գ., Դիմացկունություն, տարիքային փոփոխությունները և նրա մշակման մեթոդիկան, Եր., 2002:
7. Մելիքսեթյան Ռ.Տ., Տեսական գիտելիքների ուսուցումը ֆիզիկական կուլտուրայի դասերին, Եր., 1991:

0001/B11, B14	**Ֆիզդաստիարակություն**	**0 ECTS կրեդիտ**
2 ժամ/շաբ.	**0/60/0**	
3-րդ, 4-րդ կիսամյակներ	**Ստուգարք**	

Դասընթացինպատակն՝

- ապահովել երիտասարդ սերնդի կրթադաստիարակչական գործընթացը,
- նպաստել ուսումնառողների առողջական վիճակի բարելավմանը,
- բարձրացնել ֆիզիկական դաստիարակության դերն ու նշանակությունը, պարապմունքները դարձնել ակտիվ հանգստի, մտավոր լարվածության վերացման և ուժերի վերականգնման միջոց, նպաստել սովորողների մտավոր, հոգևոր և ֆիզիկական ունակությունների համակողմանի ու ներդաշնակ զարգացմանը, բարձրացնել նրանց մտավոր և ֆիզիկական աշխատունակությունը և պատրաստվածությունը,
- զարգացնել ուսանողների ֆունկցիոնալ և շարժողական ընդունակությունները, ձևավորել նրանց մոտ արագաշարժություն, ուժ, ճկունություն, դիմացկունություն, ճարպկություն, կոորդինացիա և այլն,
- կենսաձևում արմատավորել ֆիզիկական կուլտուրան և սպորտը որպես առողջ ապրելակերպի միջոց:

<u>Դասընթացի խնդիրներն են.</u>

- հասնել նրան, որ ուսանողները կարևորեն ֆիզիական դաստիարակության սոցիալական դերն ու նշանակությունը անձի զարգացման և նրա մասնագիտական գործունեության պատրաստման հարցում,
- ուսանողներին հաղորդել հիմնարար գիտելիքներ առողջ կենսաձևի գիտակենսաբանական և գործնական հիմունքների վերաբերյալ,

- ուսանողների մոտ ձևավորել համամարդկային գաղափարներ, բարոյական և կամային հատկանիշներ, կարգապահություն, աշխատասիրություն, սոցիալական ակտիվ դիրքորոշում,
- ուսանողների մոտ ձևավորել ֆիզիկական ինքնակատարելագործման և ինքնադաստիարակման արժեքային համակարգ, սերմանել ֆիզիկական կուլտուրայով և սպորտով կանոնավոր պարապելու պահանջմունք,
- ուսանողների մոտ ձևավորել առողջությունը պահպանելու և ամրապնդելու, հոգեկան կայունությունը զարգացնելու, հոգեֆիզիկական ընդունակություններն ու անձի յուրահատ-կությունները մշակելու գործնական կարողություններ ու հմտություններ:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. ներկայացնելու մասսայական սպորտի, բարձր նվաճումների սպորտի և ուսանողական սպորտի առանձնահատկությունները, թվարկել սպորտային պատրաստության կազմակերպման և պլանավորման փուլերը,
2. ներկայացնելու ուսանողական սպորտային մրցումների համակարգի կառուցվածքը, ունիվերսիադաների և օլիմպիական խաղերի տարբերությունները, թվարկել նրանց դաստիարակչական հատկությունները, ներկայացնել տեղեկություններ օլիմպիական խաղերի և անվանի մարզիկների վերաբերյալ,
3. հիմնավորելու կոնկրետ սպորտաձևի ընտրումը կանոնավոր պարապմունքների համար, թվարկել հիմնական սպորտաձևերի և ֆիզիկական վարժությունների համակարգերի կիրառման բնութագրերը,
4. թվարկելու տարբեր մարզաձևերով պարապմունքների առանձնահատկությունները, մեկնաբանել անհատի վրա դրանց ներգործության բնութագրերը,
5. ներկայացնելու արտադրական ֆիզիկական կուլտուրայի, արտադրական մարմնամարզության առանձնահատկությունները և մեկնաբանել նրանց անհրաժեշտությունը մասնագիտական գործունեության մեջ:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. պահպանելու ընտրած սպորտաձևի կամ ֆիզիկական վարժությունների համակարգերի կատարելագործման նորմաները,
2. սպորտով կանոնավոր պարապելու դեպքում իրականացնելու օրգանիզմի վիճակի ինքնահսկողություն կիրառելով նրա հիմնական մեթոդները և ցուցանիշները, վարել ինքնավերահսկման օրագիր,
3. ցուցաբերելու տեխնիկական և տակտիկական գործողությունների հստակ կատարում մարզախաղերի ժամանակ,
4. կատարելու շարժողական գործողություններ ֆիզիկական վարժությունների կատարման մատուցված մեթոդներով և ցուցաբերելու նորմատիվներին համապատասխան արդյունքներ,

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. դասախոսի անմիջական հսկողությամբ ուսանողների խմբում իրականացնելու թեմատիկ հանձնարարականի փոխադարձ վերահսկողություն,
2. աջակցելու ընկերներին թեմատիկ շարժողական գործողությունների, հնարքների կատարման ժամանակ, ներկայացնելու իր կարծիքը ընկերների ֆիզիկական պատրաստվածության վերաբերյալ,
3. վերլուծելու դասախոսի կողմից իրեն և խմբին տրվածանհատական և խմբային հանձնարարականների իրականացման արդյունքները,
4. կազմակերպելու մասսայական և առողջարարական ֆիզկուլտուրայի պարապմունքներ, սպորտային միջոցառումներկուրսում, ֆակուլտետում, բուհում և նրա շրջանակներից դուրս,
5. կողմնորոշվելու տարբեր իրավիճակներում, ցուցաբերելու առաջին բուժօգնություն վնասվածքների դեպքում:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Գ5.Աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելունրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. Վերահսկողական ուսումնական պարապմունքներ .

- տեսական դասեր դասախոսությունների ձևով (խոսքային մեթոդ),
- մեթոդական-գործնական պարապմունքներ (ինտերակտիվ մեթոդ),
- ուսումնամարզական պարապմունքներ (ինտերակտիվ մեթոդ),
- անհատական և խմբակային լրացուցիչ պարապմունքներ (խմբային մեթոդ),
- ինքնուրույն պարապմունքներ դասախոսի հանձնարարությամբ և հսկողությամբ (խմբային մեթոդ),

2. արտաուսումնական պարապմունքներ.
   - ֆիզիկական վարժությունների կատարում օրվա ընթացքում,
   - վերականգնողական միջոցառումների իրականացում,
   - մասնակցություն պարապմունքներ ըստ նախընտրած մարզաձևերի,
   - ինքնուրույն պարապմունքներ ֆիզիկական վարժություններով, սպորտով, տուրիզմով,
   - մասնակցություն մասսայական առողջարարական և սպորտային միջոցառումներ բուհում,
   - մարզաառողջարարական ճամբարների կազմակերպում:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները

Դասընթացն ավարտվում է ստուգարքով: Ստուգարքը համարվում է հանձնած, եթե ուսումնառողը ապահովում է ստուգիչ վարժությունների կատարումը և բավարարում է սահմանված նորմատիվների պահանջներին:

Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

<u>3-րդ կիսամյակ</u>

Թեմա 1.Ուսանողական սպորտը, բուհում սպորտային պատրաստության կազմակերպման և պլանավորման առանձնահատկությունները: ***Թեմա 2.***Շարային պատրաստություն, դարձումներ տեղում, շարային քայլք: ***Թեմա 3.*** Վազքի տեխնիկայի ուսուցում և ամրապնդում, վազք փոփոխական արագությամբ, վազք 60 մ, 100 մ /ցածր մեկնարկից/:Հեռացատկի տեխնիկայի ուսուցում և ամրապնդում: Հեռացատկ տեղից, տեխնիկայի ուսուցում և ամրապնդում:Վազք արգելքների հաղթահարումով:Վազք 500 մ /աղջիկներ/, 1000 մ /տղաներ/: ***Թեմա 4.***Ուսանողական սպորտային մրցումների համակարգը, ունիվերսիադաներ, օլիմպիական խաղեր: Օլիմպիզմը և օլիմպիական դաստիարակությունը:***Թեմա 5.***Սպորտային խաղ վոլեյբոլ, խաղի կանոնների ամրապնդում, սկզբնահարվածի ուսուցում և ամրապնդում:Գնդակի ընդունում և փոխանցում 2 ձեռքով: ***Թեմա 6.*** Սպորտային խաղ բասկետբոլ, խաղի կանոնների ամրապնդում: ***Թեմա 7.*** Կանոնավոր պարապմունքների համար սպորտաձևի ընտրման դրդապատճառները և հիմնավորումը: Հիմնական սպորտաձևերի և ֆիզիկական վարժությունների համամակարգերի համառոտ հոգեֆիզիոլոգիական բնութագրերը:***Թեմա 8.***Սպորտային խաղ սեղանի թենիս, խաղի կանոնների ուսուցում, սկզբնահարվածի ուսուցում: ***Թեմա 9.***Ակրոբատիկ վարժություններ. գլուխկոնձի առաջ, ետ, «կամուրջ», կանգ թիակների վրա պառկած դրությունից: ***Թեմա 10.***Մարմնամարզություն: Ցատկ այծիկի վրայից՝ ոտքերը զատած եղանակով:

<u>4-րդ կիսամյակ</u>

Թեմա 1.Տարբեր մարզաձևերով պարապմունքների առանձնահատկությունները: Անհատի ֆիզիկական, շարժողական և հոգեկան հատկությունների վրա դրանց ներգործության բնութագրերը: ***Թեմա 2.*** Ակրոբատիկ վարժություններ. գլուխկոնձի առաջ, ետ, «կամուրջ» պառկած դրությունից, կանգ թիակների վրա, կանգ գլխի վրա, գլորումներ, գլուխկոնձի երկարությամբ: Մարզանստարանի վրա հենում պառկած դրությունից ձեռքերի ծալում և ուղղում: ***Թեմա 3.***Մարզապարապմունքների արդյունավետության հսկողությունը, ընտրած սպորտաձևի կամ ֆիզիկական վարժությունների համակարգերի կատարելագործման նորմաները:***Թեմա 4.***Սպորտային խաղ վոլեյբոլ: Վերևից սկզբնահարվածի, հարձակողական հարվածի տիրապետման, խաղի պաշտպանության տեխնիկաների ուսուցում և ամրապնդում: ***Թեմա 5.***Սպորտային խաղեր փետրագնդակ, սեղանի թենիս, նրանց տեխնիկական և տակտիկական տարրերի ամրապնդում:***Թեմա 6.***Սպորտով կանոնավոր պարապելու դեպքում օրգանիզմի վիճակի ինքնահսկողությունը, նրա հիմնական մեթոդները, ցուցանիշները և ինքնավերահսկման օրագիրը: ***Թեմա 7.***Սպորտային խաղ բասկետբոլ,գնդակին

տիրապետելու, պաշտպանության, զամբյուղի մեջ գնդակի նետման տեխնիկաների ամրապնդում: ***Թեմա 8.***Սպորտային խաղեր վոլեյբոլ և բասկետբոլ: Երկկողմանի խաղ:***Թեմա 9.*** Առաջին բուժօգնությունը վնասվածքների դեպքում:***Թեմա 10.***Վազք. ընթացքից, արագացումներով, ցածր մեկնարկից, փոփոխական: Կարճ վազքի տեխնիկայի առանձնահատկությունները՝ 100 մ, 200 մ, 300 մ:Վազք արգելքների հաղթահարումով (աղջիկներ՝ 200-300 մ, տղաներ՝ 500 մ):Վազք 500 մ (աղջիկներ), 1000 մ (տղաներ):***Թեմա 11.***Հեռացատկ տեղից զույգ ոտքերի հրումով: ***Թեմա 12.*** Արտադրական ֆիզիկական կուլտուրա, արտադրական մարմնամարզություն, նրանց նշանակությունը մասնագիտական գործունեության մեջ և նրանց առանձնահատկությունները:***Թեմա 13.***Ստուգարքային ձևերի նախապատրաստում:
Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Սամվելյան Լ.Ա.,Պետրոսյան Գ.Ա., Թումանյան Հ.Գ., Գրիգորյան Ա.Ա., Ֆիզիկական դաստիարակության ծրագիր (Բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների համար), Երևան, ՎՄՎ-ՊՐԻՆՏ, 2007թ. 2. Ազիզյան Գ.Ն., Վանեսյան Հ.Մ., Ֆիզիկական պատրաստություն, Եր., 2002: 3. Բաբայան Հ.Ս., Ուսանողների գեղագիտական դաստիարակություն ֆիզդաստիարակության գործընթացում, Եր., 2000: 4. Բոյախչյան Գ.Ե., Մարմնամարզության կիրառական վարժություններ ուսանողների համար, Եր., 2005: 5. Թումանյան Հ.Գ., Դիմացկունություն, տարիքային փոփոխությունները և նրա մշակման մեթոդիկան, Եր., 2002:

0001/B03	**Քաղաքացիականպաշտպանությունևարտակարգիրավիճակներումբնակչությանառաջինբուժօգնություն**	**4 ECTS կրեդիտ**
4 ժամ/շաբ.	**30/30/0**	
1-ինկիսամյակ	**Ստուգարք**	

Դասընթացինպատակնե՝սովորողներիմոտձևավորելԱԻ-ներիմասինպատկերացում, ԱԻ-ներումգործելուհմտություններ, փրկարարականաշխատանքներիկազմակերպմանվերաբերյալհմտություններևտարաբնույթպատահարներիժամանակինարավորվնասվածքներիևայլախտահարումներիդեպքումառաջինբուժօգնությանցուցաբերմանանհրաժեշտկարողություններ:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. ներկայացնելուտարաբնույթԱԻ-ներիհետևանքովստեղծվածիրավիճակներընդրանդիմակայելուուղիները,
2. ներկայացնելուտեղեկատվությունԱԻ-ումնպատերազմիժամանակպետությանկողմիցբնակչությանպաշտպանությանն ուղղված միջոցառումներիմասին,
3. մեկնաբանելուՀՀ-ումհավանականԱԻ-ներիցբխողռիսկերիգնահատմանմեթոդները,
4. ներկայացնելու համաճարակայինիրավիճակներումվարակիտարածմանհնարավորուղիներնուբացատրելու դրանցից պաշտպանությանձևերը,
5. ներկայացնելու առաջինբուժօգնությունցուցաբերելուհիմնահարցերը,

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. գնահատելու տուժածիվիճակը (առաջնայիններկրորդայինզննում), վնասվածքիտեսակնուծանրությունընևցույց տալ առաջինբուժօգնություն,
2. դրսևորելու նախընտրելիվարքագիծ տարաբնույթարտակարգ իրավիճակներում,
3. ցուցաբերելուառաջինբուժօգնությունտարաբնույթվնասվածքներիևախտահարումներիդեպքերում,
4. օգտագործելուձեռքբերվածկարողություններըԱԻևպատերազմիժամանակպետությանկողմիցիրականացվողմիջոցառումներիընթացքում:

գ. ընդհանրական/փոխանցելիկարողություններ

1. կիրառելուձեռքբերվածտեսականգիտելիքներըգործնականում,

2. աշխատելութիմումլուծելուբարդխնդիրներ,
3. վերլուծելու իրավիճակըևկատարելուանհրաժեշտգործողություններիրևշրջապատիհամար:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունքը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Գ3.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ:

Գ5.Աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
2. սեմինար
3. հարցադրումներ և քննարկումներ
4. լաբորատոր աշխատանքներ
5. տնային, ինքնուրույն և ստուգողական աշխատանքներ և խմբային նախագծեր:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները

Դասընթացն ավարտվում է **ստուգարքով:** Սստուգարքնանցկացվումէբանավորհարցմանմիջոցով: Հարցերի 50%-ին պատասխանելու դեպքումստուգարքըհամարվումէհանձնված:

Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

<u>Բաժին 1.</u>Արտակարգիրավիճակներուպատահարներ:*Թեմա 1.* Արտակարգ իրավիճակների նախարարության կառուցվածքն ու խնդիրները: ***Թեմա 2.*** Արտակարգ իրավիճակները, նրանց բնութագրերն ու կանխարգելման միջոցառումները: **<u>Բաժին 2.</u>Քաղաքացիականպաշտպանություն:***Թեմա 3.* Բնակչության գործողությունները ահաբեկությունների և նրանց սպառնալիքի ժամանակ: ***Թեմա 4.*** Հակառակորդի հարձակման ժամանակակից միջոցների բնութագրերը, նրանց վարակման օջախները և գնահատման մեթոդները: ***Թեմա 5.*** Բնակչության պաշտպանության պաշտպանության կազմակերպումը արտակարգ իրավիճակների և պատերազմի ժամանակ: ***Թեմա 6.*** Արտակարգ իրավիճակների և պատերազմի ժամանակ բնակչության բարոյահոգեբանական պատրաստվածության հիմնական ուղղությունները: ***Թեմա 7.*** Փրկարարական աշխատանքների կազմակերպումը արտակարգ իրավիճակների և պատերազմի ժամանակ, տեղեկատվության կազմակերպումը: **<u>Բաժին 3.</u>ԱԻ-ումբնակչությանառաջինբուժօգնություն:** ***Թեմա 8.*** Առաջին բուժօգնությունն ու մինչբժշկական օգնությունն արտակարգ իրավիճակներում: ***Թեմա 9.*** Ախտահարվածների ու հիվանդների բժշկական տեսակավորումը արտակարգ իրավիճակների պայմաններում: ***Թեմա 10.*** Սուր հիվանդություններ և թունավորումներ: ***Թեմա 11.*** Հակահամաճարակային միջոցառումներն արտակարգ իրավիճակներում: ***Թեմա 12.*** Վնասվածքներ և սուր վիրաբուժական հիվանդություններ:

Հիմնական գրականության ցանկ.

1. ՄարկարյանՌ.Վ., ՋանջուղազյանՆ.Ա., ՕհանջանյանՄ.Մ., ՀարությունյանԱ.Ա., ՀարությունյանՎ.Ս., ԲաղդասարյանԼ.Լ., ՀասրաթյանՌ.Ց., ՎարդանյանՋ.Հ., «Քաղպաշտպանությանևարտակարգիրավիճակներիհիմնահարցեր», Երևանիհամալս. հրատ., 2006, 238 էջ:
2. Հեղինակներիկոլլեկտիվ, «Մինչբժշկականօգնությունըբնակչությանըարտակարգիրավիճակներում», ուսումնականձեռնարիկ, Երևանիհամալս. հրատ., 2007, 224 էջ:
3. Կ.Ա.Մանասյան, «Սիրտ-թոքայինվերակենդանացմանմինչբժշկականմեթոդներիուսուցումը» (ուսումնամեթոդականաշխատանք), Եր., Երևանիհամալս. հրատ., 2007, 44 էջ:
4. Մ.Խ.Ադամյան, «Փոխադրականանշարժացում», ուսումնամեթոդականաշխատանք, Եր., Երևանիհամալս. հրատ., 2011, 36 էջ:
5. Ս.Ա.Մանուկյան, Գ.Հ.Ճաղարյան «Արտակարգիրավիճակներիևքաղաքացիականպաշտպանությանհիմնահարցեր», ուսումնականձեռնարկ, Եր., Երևանիհամալս. հրատ., 2017:

ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑԱՄԱՍ

0302/B19	Գրաբար -1	3ECTSկրե-դիտ
3 ժամ/շաբ.	0/45/0	
1-ին կիսամյակ	Առանց եզրափակիչ գնահատման	

Դասընթացինպատակնեներկայացնել գրաբարը որպես հին գրական լեզու, նրա խոսակցական հիմքը, ինչպես նաև գրաբարիհնչյունաբանություն, ձևաբանություն, շարահյուսություն բաժիններն իրենց առանձնահատկություններով:Գրաբարիուսումնասիրությունննանհրաժեշտէուսանողներիբառապաշարի հարստացման, լեզվամտածողությանզարգացմաննպատակով: Գրաբարիիմացությունընպաստելուէհայապահպանությանը, ինքնարժևորմաննու մղելուէշատերին՝ պատմիչներինընթերցվկարդալու:

Դասընթացիխնդիրները.

- Ուսանողիներկայացնելգրաբարի հնչյունականնբառայինառանձնահատկությունները, ուղղախոսության-ուղղագրությանկանոնները,
- իմաստաբանության, բառապաշարիշերտերի, դարձվածաբանությանյուրացմամբհարստացնելուսանողներիբառապաշարը, կիրառելիդարձնելհոմանիշների, հականիշների, համանունների, հարանունների, դարձվածքներիգործածությունը,
- լեզվաքերականականգիտելիքներիհիմանվրախոսքիևնրամիավորներիվերլուծությանկարողությունների ձևավորում,
- տեքստիթարգմանության և վերլուծությանմիջոցովգրվածքիլեզվառճականառանձնահատկություններընբացահայտելուկարողությանկատարելագործում,
- հայհին պատմիչներիգեղարվեստական ստեղծագործությունների լեզվական առանձնահատկություններիմեկնաբանում:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. սահմանելուիսկարագրելուգրաբարիզարգացմանփուլերը,
2. վերարտադրելու գրաբարի գրության և արտասանության փոխհարաբերությունները, ցույց տալու գրաբարի հնչյունափոխությունը,
3. վերարտադրելու և թվարկելու գրաբարի բայ խոսքի մասի թեքական այն առանձնահատկությունները, որոնցով գրաբարը տարբերվում է ժամանակակից հայերենից,

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. անսխալ ընթերցելու, մեջբերելու ևմեկնաբանելու գրաբար տեքստերը և զերծ մնալու գրաբարի ուղղագրական սխալներից,
2. խոնարհելուբայերը բոլոր ժամանակային ձևերով,
3. թարգմանելու պատմիչների երկերից հատվածներ, բնութագրելու ոճական կառույցները՝ արժևորելով դրանք տեքստում,

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. բացահայտելու գրաբարիոճերը, բայաձևերիքերականականիմաստները,
2. Ճիշտ վերծանելուբառերիկառուցվածքայինպլանումկատարվածպատմական հնչյունափոխությանդրսևորումները, մեկնաբանելուերկբարբառներիևեռաբարբառներիհնչաբանական փոփոխությունները,
3. հակադրելու, մշակելու, ընդհանրացնելու և մեկնաբանելուլեզվաբանական տարբերաղբյուրներիցհայթայթած տեղեկատվությունը:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը՝

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Ա4.Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝ սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ:
Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:
Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:
Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:
Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:
Բ4.Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր:
Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:
Գ2.Մայրենի լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:
Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:
Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. խոսքայինկամ բանավոր մեթոդ
2. համագործակցային աշխատանք
3. սլայդների գործածություն թեմաների ուսուցման ընթացքում
4. մտագրոհ
5. ռեֆերատներ:

Գնահատման մեթոդները

Գնահատմանընդհանուրռազմավարությունը. ընթացիկ 2 ստուգում՝ գրավոր տարբերակով, յուրաքանչյուրը՝ առավելագույնը 10 միավոր:

1-ին ընթացիկ ստուգում. գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր: Անցկացվում է գրավոր: Հարցատոմսը պարունակում է 4 առաջադրանք՝ յուրաքանչյուրը 2, 2, 2,3 միավոր: 1 միավոր տրվում է լսարանային և ինքնուրույն աշխատանքների (վարժությունների, առաջադրանքների, թարգմանությունների կատարում, լսարանային գնահատման միավորից հանված միջին) կատարման մակարդակին համապատասխան,

2-րդընթացիկ ստուգում. գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր: Անցկացվում է գրավոր: Հարցատոմսը պարունակում է 4 առաջադրանք՝ յուրաքանչյուրը 2, 2, 2,3 միավոր, քայլը 0,5 միավոր է: 1 միավոր տրվում է լսարանային և ինքնուրույն աշխատանքների (վարժությունների, առաջադրանքների, թարգմանությունների կատարում, լսարանային գնահատման միավորից հանված միջին)կատարման մակարդակին համապատասխան:

Գնահատմանհամարպահանջվողփաստերնենինքնուրույնաշխատանքների, գործնականպարապմունքներիգնահատականները:

Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Համառոտ բովանդակությունը

Թեմա1.Գրաբարը որպես հայերենի զարգացման շրջան. գրաբարի ընդհանուր առանձնահատկություններ: **Թեմա2.**Գրաբարի հնչյունական համակարգը. երկբարբառներ և եռաբարբառներ: **Թեմա3.**Գրաբարի դերբայները: **Թեմա4.**Գրաբարի խոնարհման համակարգը. սահմանական, ստորադասական և հրամայական եղանակները: **Թեմա5.**Գրաբարի անկանոն բայերը: Գրաբարի պակասավոր բայերը:

Թեմա6. Պատճառական բայեր: Գրաբարի բաղադրյալ ժամանակները:
Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Աբրահամյան Ա, Գրաբարի ձեռնարկ, Եր.,1977: 2. Ավետիսյան Հ., Ղազարյան Ռ., Գրաբարի ձեռնարկ, Եր., 2007: 3. Գոճանյան Պ., Դասական գրաբարի գործնական քերականություն, Եր., 2011: 4. Խաչատրյան Լ., Թոսունյան Գ.,Գրաբարի ձեռնարկ, Եր., 2004: 5. Շարաբխանյան Պ., Գրաբարի դասընթաց, Եր., 1975:

0302/B24	**Գրաբար -2**	**3ECTSկրե-դիտ**
3ժամ/շաբ.	**0/45/0**	
2-րդ կիսամյակ	**Առանց եզրափակիչ գնահատման**	

Դասընթացի նպատակն էհակիրճ ներկայացնել գրաբարը՝ որպես գրական լեզվու, նրա խոսակցական հիմքը, ինչպես նաև ձևաբանություն, շարահյուսություն բաժիններն իրենց առանձնահատկություններով:

Գրաբարիուսումնասիրություննանհրաժեշտէուսանողներիբառապաշարի հարստացման, լեզվամտածողությանզարգացմաննպատակով:

Գրաբարիիմացությունընպաստելուէհայապահպանությանը, ինքնարժևորմաննու մղելուէշատերին՝ պատմիչներինընագրովկարդալու:

Դասընթացի խնդիրներն են՝

- Ուսանողիններկայացնելգրաբարիանվանականհոլովմանառանձնահատկությունները,
- իմաստաբանության, բառապաշարիշերտերի, դարձվածաբանությանյուրացմամբհարստացնելուսանողներիբառապաշարը, կիրառելիդարձնելհոմանիշների, հականիշների, համանունների, հարանունների, դարձվածքներիգործածությունը,
- լեզվաքերականականգիտելիքներիհիմանվրախոսքիննրամիավորներիվերլուծությանկարողությունների ձևավորումը,
- տեքստիթարգմանության և վերլուծությանմիջոցովգրվածքիլեզվառճականառանձնահատկություններըբացահայտելուկարողությանկատարելագործումը,
- հայհին պատմիչներիգեղարվեստական ստեղծագործությունների լեզվական առանձնահատկություններիմեկնաբանումը:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. նկարագրելու ևմեկնաբանելու գրաբարի անվանական հոլովման առանձնահատկությունները,
2. ներկայացնելուհոլովներիկազմությանհիմունքներըգրաբարում,
3. զատորոշելուգրաբարիևարևելահայգրականլեզվիանվանականհոլովմաննմանություններնուտարբերությունները:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Կիրառելու և բացատրելուգոյականների, ածականների, թվականների նդերբայների հոլովման յուրահատկությունները,
2. պարզաբանելու և ցույց տալուգրաբարյանբնագրերիքերականական առանձնահատկությունները,
3. քննելու և թարգմանելուպատմիչներիերկերիցհատվածներ, բնութագրելու ոճականկառույցները՝դրանք արժևորելով տեքստում:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. ձևաբանորենվերլուծելու գրաբարիհոլովները, տարբեր բառաձևերիքերականականիմաստները,
2. գործնականումկիրառելուգրաբարիանվանականհոլովմանվերաբերյալյուրացրածգիտելիքները,
3. հակադրեուլ, մշակելու, ընդհանրացնելու և մեկնաբանելուլեզվաբանական տարբերաղբյուրներիցհայթայթած տեղեկատվությունը:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառների արդի հիմնարար

հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:
Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական հետազոտություններում գի-տական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:
Ա4.Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝ սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ:
Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:
Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:
Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:
Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:
Բ4.Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր:
Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:
Գ2.Մայրենի լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:
Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:
Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. գործնական աշխատանք
2. բանավեճ
3. զրույց
4. խմբային աշխատանք:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Գնահատմանընդհանուրոգմավարությունը. ընթացիկ 2 ստուգում՝ գրավոր տարբերակով, յուրաքանչյուրը՝ առավելագույնը 10 միավոր:

1-ին ընթացիկ ստուգում. գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր: Անցկացվում է գրավոր: Հարցատոմսը պարունակում է 4 առաջադրանք՝ յուրաքանչյուրը 2, 2, 2,3 միավոր: 1 միավոր տրվում է լսարանային և ինքնուրույն աշխատանքների (վարժությունների, առաջադրանքների, թարգմանությունների կատարում, լսարանային գնահատման միավորից հանված միջին) կատարման մակարդակին համապատասխան,

2-րդընթացիկ ստուգում. գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր: Անցկացվում է գրավոր: Հարցատոմսը պարունակում է 4 առաջադրանք՝ յուրաքանչյուրը 2, 2, 2,3 միավոր, քայլը 0,5 միավոր է: 1 միավոր տրվում է լսարանային և ինքնուրույն աշխատանքների (վարժությունների, առաջադրանքների, թարգմանությունների կատարում, լսարանային գնահատման միավորից հանված միջին)կատարման մակարդակին համապատասխան:

Գնահատմանհամարպահանջվողփաստերնենինքնուրույնաշխատանքների, գործնականպարապմունքներիգնահատականները:

Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Համառոտ բովանդակություն

Թեմա1.Գրաբարի անվանական հոլովումը: Հոլովները և նրանց կազմությունը. հոլովման համակարգի տարբերությունն աշխարհաբարի համեմատությամբ: **Թեմա2.**Պարզ հոլովումներ. Ա, Ե, Ի, Ո, ՈՒ հոլո-

վումներ: Խառը հոլովումներ. Ի-Ա, Ո-Ա հոլովումներ: **Թեմա3**.Անկանոն հոլովումներ: **Թեմա4**.Ածական անուն: Ածականների համեմատության աստիճանների կազմությունը: **Թեմա5.** Թվական անուն:
Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Հ. Ավետիսյան, Ռ. Ղազարյան,Գրաբարի ձեռնարկ, Եր., 2003: 2. Ա. Աբրահամյան, Գրաբարի ձեռնարկ, Եր., 1977: 3. Մ. Աբեղյան, Գրաբարի քերականություն, Զ հատ., Եր., 1974: 4. Գ. Թոսունյան, Լ. Խաչատրյան, Գրաբարի ձեռնարկ, Եր., 2004: 5. Պ. Շարաբխանյան, Գրաբարի դասընթաց, Եր., 1975: 6. Է. Մկրտչյան, Գրաբարի դասընթաց, Եր., 2008: 7. Վ. Համբարձումյան, Գրաբարի ձեռնարկ, Եր., 2004:

0302/B30	**Գրաբար -3**	**3ECTSկրեդիտ**
3ժամ/շաբ.	**0/45/0**	
3-րդ կիսամյակ	**Առանց եզրափակիչ գնահատման**	

Դասընթացի նպատակն էհակիրճ ներկայացնել գրաբարը՝ որպես գրական լեզու, նրա խոսակցական հիմքը, ինչպես նաև ձևաբանություն, շարահյուսություն բաժիններն իրենց առանձնահատկություններով:
Գրաբարիուսումնասիրությունննանհրաժեշտէուսանողներիբառապաշարի հարստացման, լեզվամտածողությանզարգացմաննպատակով:
Գրաբարիիմացությունընպաստելուէհայապահպանությանը, ինքնարժևորմաննու մղելուէշատերին՝ պատմիչներինընագրովկարդալու:

Դասընթացի խնդիրներն են՝

- ուսանողիններկայացնելգրաբարի բառային և քերականականառանձնահատկությունները,
- ուսանողիններկայացնելգրաբարի դերանվանական հոլովման առանձնահատկությունները,
- Իմաստաբանության, բառապաշարիշերտերի, դարձվածաբանությանյուրացմամբհարստացնելուսանողներիբառապաշարը, կիրառելիդարձնելհոմանիշների, հականիշների, համանունների, հարանունների, դարձվածքներիգործածությունը,
- լեզվաքերականականգիտելիքներիհիմանվրախոսքինրամիավորներիվերլուծությանկարողություններիձևավորում,
- տեքստիթարգմանության և վերլուծությանմիջոցովգրվածքիլեզվառճականառանձնահատկություններըբացահայտելուկարողությանկատարելագործում,
- հայհին պատմիչներիգեղարվեստական ստեղծագործությունների լեզվական առանձնահատկություններիմեկնաբանում:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. ներկայացնելուգրաբարի դերանվանական հոլովման առանձնահատկությունները, կազմությանհիմունքները,
2. հակադրելու և համեմատելուգրաբարինարևելահայգրականլեզվի դերանվանականհոլովմանմանություններնուտարբերությունները,
3. ներկայացնելումակբայխոսքիմասիառանձնացմանհիմունքները, տարբերակելուդրաքերականականհատկանիշները,
4. ներկայացնելու գրաբարիքերականականկառուցվածքիյուրահատկությունները.իմանալունախադասությանկառուցվածքիննախադասությանանդամներիշարադասությանորոշակիկարգը, աշխարհաբարիհամեմատությամբնրաշրջունշարադասականկառուցվածքը,
5. ներկայացնելունախդիրներիննախադրություններիքերականական արժեքները,

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. կիրառելու և բացատրելու դերանվանական հոլովման յուրահատկությունները,
2. պարզաբանելու և ցույց տալուգրաբարյանբնագրերիքերականական առանձնահատկությունները,
3. քննելու և թարգմանելուպատմիչներիերկերիցհատվածներ, բնութագրելու

ոճականկառույցները՝ դրանք արժևորելով տեքստում,

4. բացատրելու դերանունների հարաբերակցությունը այլ խոսքի մասերի հետ(դերանունների գործածությունը գոյականների հետ, դերանվանական մակբայներ),
5. բացատրելունախդիրներիհնախադրություններիքերականականիմաստներըայսկամայնհոլովի հետգործածվելիս,

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. գործնականումկիրառելուգրաբարիդերանվանականհոլովմանվերաբերյալուրացրածգիտելիք ները,
2. հակադրելու, մշակելու, ընդհանրացնելու և մեկնաբանելու լեզվաբանական տարբերաղբյուրներիցհայթայթած տեղեկատվությունը:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական հետազոտություններում գի-տական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Ա4.Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ:

Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Բ4.Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ2.Մայրենի լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Գ5.Տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառել:

Գ6.Ուսումնասիրության ընթացքում ստեղծելու միջառարկայական կապեր:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. գործնական աշխատանք
2. բանավեճ
3. զրույց
4. խմբային աշխատանք:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Գնահատմանընդհանուրռազմավարությունը. ընթացիկ 2 ստուգում՝ գրավոր տարբերակով, յուրաքանչյուրը՝ առավելագույնը 10 միավոր:

1-ին ընթացիկ ստուգում. գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր: Անցկացվում է գրավոր: Հարցատոմսը պարունակում է 4 առաջադրանք՝ յուրաքանչյուրը 2, 2, 2,3 միավոր: 1 միավոր տրվում է

լսարանային և ինքնուրույն աշխատանքների (վարժությունների, առաջադրանքների, թարգմանությունների կատարում, լսարանային գնահատման միավորից հանված միջին) կատարման մակարդակին համապատասխան, **2-դդընթացիկ ստուգում.** գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր: Անցկացվում է գրավոր: Հարցատոմսը պարունակում է 4 առաջադրանք՝ յուրաքանչյուրը 2, 2, 2,3 միավոր, քայլը 0,5 միավոր է: 1 միավոր տրվում է լսարանային և ինքնուրույն աշխատանքների (վարժությունների, առաջադրանքների, թարգմանությունների կատարում, լսարանային գնահատման միավորից հանված միջին)կատարման մակարդակին համապատասխան: Գնահատմանհամարպահանջվողփաստերնենինքնուրույնաշխատանքների, գործնականպարապմունքներիգնահատականները:
Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. ***Համառոտ բովանդակություն*** **Թեմա1.**Գրաբարի դերանվանական հոլովումը: Անձնական դերանունները և նրանց հոլովումը: **Թեմա2.**Ցուցական դերանունները և նրանց հոլովումը: **Թեմա 3.**Ստացական և փոխադարձ դերանուններ: **Թեմա 4.** Հարցահարաբերական և անորոշ դերանուններ: **Թեմա 5.**Մակբայների տեսակներն ու կազմությունը գրաբարում: **Թեմա6.**Գրաբարի նախդիրները և նախադրությունները: Գրաբարի հոդերը: Գրաբարի շաղկապները:
Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Հ. Ավետիսյան, Ռ. Ղազարյան,Գրաբարի ձեռնարկ, Եր., 2003: 2. Ա. Աբրահամյան, Գրաբարիձեռնարկ, Եր., 1977: 3. Մ. Աբեղյան, Գրաբարի քերականություն, Զ հատ., Եր., 1974: 4. Գ. Թոսունյան, Լ. Խաչատրյան, Գրաբարի ձեռնարկ, Եր., 2004: 5. Պ. Շարաբխանյան, Գրաբարի դասընթաց, Եր., 1975: 6. Է. Մկրտչյան, Գրաբարի դասընթաց, Եր., 2008: 7. Վ. Համբարձումյան, Գրաբարի ձեռնարկ, Եր., 2004:

0302/B22	**Խոսքային էթիկետ և գործնական հաղորդակցման հմտություններ**	**2 ECTS կրեդիտ**
2 ժամ/շաբ.	**15 /15 /0**	
1-ինկիսամյակ	**Առանց ընթացիկ գնահատման**	

Առարկայի ուսումնասիրության **նպատակը** ուսանողի՝ խոսք կառուցելու լեզվական կանոնների իմացությունն է, լեզվի գործառական տարբերակներում խոսքի արժանիքների, բառապաշարային ու քերականական յուրահատկությունների կիրառությունը հաղորդակցման ընթացքում:

Դասընթացի խնդիրներն են՝

- ուսումնասիրելլեզվիկիրառականնհաղորդակցայինհնարավորությունները,
- բացահայտելխոսքիընդհանուրօինաչափությունները,
- դրսևորելգրականխոսքիբարձրմշակույթ,
- հարստացնելուզարգացնելլեզվիկիրառականնհաղորդակցականհնավորությունները,
- յուրացնելխոսքիպատկերավորման-արտահայտչականմիջոցները, գործառականբոլորոճերիառանձնահատկությունները:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի

ա.մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. լուսաբանելու լեզվի դերը որպես հաղորդակցական միջոց,
2. ընդհանրացնելու հայոց լեզվի գործառույթները,

բ.գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. մեկնաբանելու լեզվի նորմավորման չափանիշները,
2. արժևորելու արտասանական, բառապաշարային և քերականական նորմերը, հնչյունական, բառային, քերականական մակարդակները,

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. դրսևորելու լեզվական բաձր մշակույթ, հարուստ բառապաշար, լայն աշխարհայացք,

մասնագիտական էթիկա, հանրության հետ հաղորդակցվելու ունակություններ :

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական հետազոտություններում գի-տական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Ա4.Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝ սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ:

Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Բ4.Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ2.Մայրենի լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն,
2. քննարկում,
3. բանավեճ, խմբայինաշխատանք,
4. վերլուծական,
5. բացատրականմեթոդներ,
6. էլեկտրոնայինուսուցում,
7. գրավորաշխատանք,
8. բանավոր հարցում, զրույց:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները.

Առանց ընթացիկ գնահատման քննությունը գնահատվում է 20 միավոր: Անցկացվում է բանավոր: Հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց՝ համապատասխան 5,5,5,5միավոր-արժեքով(առաջիներկու հարցը 5,5 տեսական հարցադրումներով, վերջին երկու 5,5 միավորները բաշխվում են հետևյալ ձևով՝ 2 միավոր հատկացվում է ռեֆերատին /նախապես տրված թեմաներով/, 3 միավոր՝ ստեղծագործական աշխատանքին /շարադրանք, էսսե/, 3 միավոր գեղարվեստական բնագրի լեզվառճական վերլուծությանը, 2 միավոր՝ արտասանությանը):

Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Թեմա 1.Խոսքային էթիկետ և գործնական հաղորդակցմանհմտություններիառարկայինպատակը, խնդիրները: Կապըայլգիտություններիհետ: **Թեմա 2.**Լեզվական նորմ: Հայոց լեզվի հիմնական նորմերը՝ արտասանական, բառապաշարային, քերականական:**Թեմա 3.** Հնչյունական մակարդակ:

Ուղղագրություն: Ուղղախոսություն: Օտար բառերի արտասանության յուրահատկությունները: Հնչերանգ: Շեշտ:**Թեմա 4.**Խոսքիարժանիքներ: Արտահայտչականնպատակերավորմանմիջոցներ:**Թեմա 5.** Բառայինմակարդակ: Հայոցլեզվիբառապաշարիշերտերը: Ձևաիմաստայինխմբերը: **Թեմա 6.** Քերականականմակարդակ: Ձևաբանություն, ձևաբանականնորմեր: Խոսքիմասերիգործածությանյուրահատկությունները: **Թեմա 7.** Շարահյուսություն: Շարահյուսականկապակցությանմիջոցներուեղանակներ: Նախադասություն: կառուցվածքայինտեսակները: Ուղղակիևանուղղակիխոսք: Փոխակերպումներ: **Թեմա 8.**Խոսքիգործառականտարբերակները: Ոճեր: Գրագրությանձևեր:
Հիմնական գրականության ցանկ 1. Ավետիսյան Յուրի, Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ, Գիրք Ա, ԵՊՀ, Եր.,2014: 2. Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ (Հեղինակային խումբ), Գիրք Բ, ԵՊՀ,Եր, 2015: 3. Ասատրյան Մ.Ե. , Ժամանակակից հայոց լեզու/Ձևաբանություն/,Եր, 2002: 4. Բաղիկյան Խ., Դարձվածային ոճաբանությունԵր., 2003: 5. Եզեկյան Լ., Հայոց լեզվի ոճաբանություն, Եր, 2003: 6. Մարգարյան Ա., ժամանակակից հայոց լեզու /Բառագիտություն/, Երևան, 1997: 7. Մարության Ա., Հայոց լեզվի ոճաբանություն, 2003: 8. Պողոսյան Պ., Խոսքի մշակույթի և ոճագիտության հիմունքներ, Ա, Բ, Եր., 1990,1991:

0302/B18	**Ժամանակակիցհայոցլեզվիհնչյունաբանություննբառագիտություն -1**	**4 ECTS կրեդիտ**
4 ժամ/շաբ.	**30/ 30/ 0**	
1-ինկիսամյակ	**Առանց եզրափակիչ գնահատման**	

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել ժամանակակից հայերենի հնչյունական համակարգն իր տարբեր հատկանիշներով, ուսումնասիրել խոսքային ավելի մեծ միավորները՝ վանկը, հնչաբառը, հնչանախադասությունը, շեշտը և հնչերանգը, զինել ուղղագրությանը և ուղղախոսությանը վերաբերող տեսական և գործնական-կիրառական կարողություններով և հմտություններով:

<u>Դասընթացիխնդիրները.</u>

- ուսանողիններկայացնելժամանակակից հայոց լեզվի հնչյունական, հնչյունափոխական առանձնահատկությունները,
- բացատրել ուղղախոսության-ուղղագրությանորմերը,
- լեզվաքերականականգիտելիքներիհիմանվրախոսքինորամիավորներիվերլուծությանկարողություններիձևավորումը:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

*ա. **մասնագիտական գիտելիք և իմացություն***

1. սահմանելու «Հնչյունաբանություն»գիտակարգիառանցքայինհասկացություններընդրանցբովանդակությունը, դերըհայերենիկառուցվածքայինտարբերմակարդակներիմիավորներիհամակարգում,
2. զանազանելու հնչյունափոխական առանձնահատկությունները, գրանշանների և հնչյունների փոխհարաբերությունը,
3. ներկայացնելուհայոցլեզվիհնչյունաբանությանտարբերբաժիններիհիմնադրույթներընդրանցներքինկապերը,
4. բացահայտելու«Հնչյունաբանություն» գիտակարգի դերը հայերենի կառուցվածքային տարբեր մակարդակների միավորների համակարգում,

*բ. **գործնական մասնագիտական կարողություններ***

1. կատարելու հնչյունաբանական վերլուծություն,
2. ճիշտ տարբերակելու հնչյունափոխության բոլոր տեսակները,
3. պրակտիկ գործունեության մեջ կիրառելու ուղղագրության և ուղղախոսության վերաբերյալ գիտելիքները և ունակությունները,

*գ. **ընդհանրական /փոխանցելի կարողություններ***

1. կատարելու լեզվաբանական հետազոտություններ,
2. հաստատելու միջառարկայական կապեր,

3. հակադրելու, մշակելու, ընդհանրացնելու և մեկնաբանելուլեզվաբանական տարբերաղբյուրներիցհայթայթած տեղեկատվությունը:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը՝

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական հետազոտություններում գի-տական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Ա4.Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ:

Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Բ4.Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ2.Մայրենի լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
2. խոսքայինկամ բանավոր մեթոդ
3. բացատրական մեթոդ
4. համագործակցային աշխատանք
5. սլայդների գործածություն թեմաների ուսուցման ընթացքում
6. մտագրոհ
7. ռեֆերատներ:

Գնահատման մեթոդները

Նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր: Յուրաքանչյուր ստուգում ներառում է առավելագույնը 4 առաջադրանք՝ յուրաքանչյուրը 2, 2, 2, 2 միավորով, 2 միավորը ձևավորվում է գործնական և ինքնուրույն աշխատանքների արդյունքից (վարժությունների, առաջադրանքների կատարում, լսարանային գնահատման միավորից հանված միջին)կատարման մակարդակին համապատասխան:

Ստուգման ձևերն են.

1-ին ստուգում. Բանավոր հարցում: Միավորների քայլը 0.5 է:

2-րդ ստուգում. Գրավոր աշխատանք: Միավորների քայլը 0.5 է:

Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Թեմա1. Հայերենի տեղը աշխարհի լեզուների շարքում. հայերենի զարգացման փուլերը: **Թեմա2**. Հայե-

րենի հնչյունական համակարգը. այբուբենի հատկանիշները: **Թեմա3**. Հնչյուն և հնչույթ. հնչույթ և գրանշան: **Թեմա** 4. Ձայնավորների դասակարգումը. բաղաձայնների դասակարգումը: **Թեմա5.** Շեշտը հայերենում. վանկ. տողադարձ: **Թեմա5**. Հնչյունափոխությունը և նրա տեսակները: **Թեմա6.** Հայերենի ուղղագրության սկզբունքները. ուղղագրական բարեփոխումներ:
Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Աբեղյան Մ.، Հայոց լեզվի տեսություն،Երկեր, Զ հատոր, Եր., 1974: 2. Աղայան Էդ. , Լեզվաբանության հիմունքներ, Եր., 1987: 3. Առաքելյան Վ., Խաչատրյան Ա., Էլոյան Ս., Ժամանակակից հայոց լեզու, հտ. 1-ին /հնչյունաբանություն և բառագիտություն/, Եր., 1979: 4. Մարգարյան Ա. ، Ժամանակակից հայոց լեզու /Բառագիտություն/، Եր., 1990: 5. Ջահուկյան Ջ., Աղայան Էդ., Առաքելյան Վ., Քոսյան Վ., Հայոց լեզու, 1-ին մաս., Ա պրակ, Եր., 1980: 6. Ա. Սուքիասյան، Ժամանակակից հայոց լեզու /հնչյունաբանություն, բառագիտություն, բառակազմություն/, Եր., 1982:

0302/B23	**Ժամանակակից հայոց լեզվի հնչյունաբանություն և բառագիտություն – 2**	**4 ECTSկրեդիտ**
4 ժամ/շաբ.	**30/30/0**	
2-րդ կիսամյակ	**Եզրափակիչ գնահատմամբ**	

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել ժամանակակից հայերենի հնչյունական և բառային համակարգերն իրենց տարբեր հատկանիշներով, ուսուցանել տեսական գիտելիքների գործնական կիրառությունը:

Դասընթացիխնդիրները.

- կարևորել բառերի՝ իբրև լեզվի ինքնուրույնաբար գործածվող հիմնական միավորների դերը խոսքում,
- իմաստաբանության, բառապաշարիշերտերի, դարձվածաբանությանյուրացմամբհարստացնելուսանողներիբառապաշարը, կիրառելիդարձնելիհոմանիշների, հականիշների, համանունների, հարանունների, դարձվածքներիգործածությունը,
- ներկայացնել բառերի ծագման ու նրանց պատմական կյանքի, բառարանների կազմման, նրանց տեսակների, բառագիտական նշանակության և այլ հարցերի ուսումնասիրությունը,
- լեզվաքերականականգիտելիքներիհիմանվրախոսքիհնարամիավորներիվերլուծությանկարողություններիձևավորումը:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա.մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. սահմանելու«Բառագիտություն»գիտակարգիառանցքայինհասկացություններընդրանցբովանդակությունը, դերըհայերենիկառուցվածքայինտարբերմակարդակներիմիավորներիհամակարգում,
2. վերարտադրելուբառիմաստիտեսակներնուփոփոխությունները,
3. ներկայացնելու ժամանակակից հայերենի բառապաշարի հատկանիշները, բառերի ձևաիմաստայինխմբերի դասակարգման սկզբունքները, բառակազմական օրինաչափությունները,
4. ներկայացնելուհայոցլեզվիբառագիտությանտարբերբաժիններիհիմնադրույթներընդրանցներքի նկապերը,
5. բացահայտելու«Բառագիտություն» գիտակարգի դերը հայերենի կառուցվածքայինտարբերմակարդակների միավորների համակարգում,

բ.գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. կատարելու ձևույթաբանական և բառակազմական վերլուծություն, բնագրերի հիման վրա ճիշտ տարբերակելու տարբեր բառերի ծագումը, կրած ձևաիմաստային փոփոխությունները,
2. կատարելու բառակազմական վերլուծություններ, նկարագրելու բառերի կառուցվածքային օրենքներն ու օրինաչափությունները,
3. ճիշտգրելու բարդությունները՝ տարբերակելով հայերենիբառայինբարդություններիտեսակները,

4. նկարագրելու բառապաշարի դասակարգման սկզբունքները և խոսքային միջավայրում ճիշտ օգտվելու տարբեր բառաշերտերից,
5. օգտվելու լեզվաբանական տարբեր բառարաններից, հայթայթելու տեղեկատվություն և գործառելու,
6. տեքստերում և բանավոր խոսքում ճիշտ գործառելու ձևաիմաստային տարբեր խմբի բառերը,
7. բացատրելուդարձվածքներիկազմությունունուգործածությանոճականնպատակը,

գ. ընդհանրական /փոխանցելի կարողություններ

1. կատարելու լեզվաբանական հետազոտություններ,
2. հաստատելու միջառարկայական կապեր,
3. հակադրելու, մշակումելու, ընդհանրացնելու և մեկնաբանելու լեզվաբանական տարբերաղբյուրներիցհայթայթած տեղեկատվությունը:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա2.Ճանաչելու լեզվաբանական մեթոդաբանական ուղղությունները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական հետազոտություններում գի-տական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Ա4.Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Բ5.Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար և ծավալելու ինքնուրույն մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն ակադեմիական ոլորտներում:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ2.Մայրենի լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

Գ5.Տիրապետելու բավարար գիտելիքների և կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում բանասիրության բնագավառում ուսումը շարունակելու համար:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
2. խոսքայինկամ բանավոր մեթոդ
3. բացատրական մեթոդ
4. համագործակցային աշխատանք
5. սլայդների գործածություն թեմաների ուսուցման ընթացքում
6. մտագրոհ
7. ռեֆերատներ:

Գնահատման մեթոդները

Գնահատմանընդհանուրոգմավարությունը. ընթացիկ 2 քննություն՝ գրավոր տարբերակով, յուրաքանչյուրը՝ առավելագույնը 5 միավոր, եզրափակիչ քննություն՝ առավելագույնը 10 միավոր:

Ընթացիկքննությունների 5 միավորըտրոհվումէ4+1 սկզբունքով, որտեղ առավելագույն 4 միավորըուսանողըվաստակումէընթացիկքննությունից(գրավորտարբերակ) և առավելագույն 1

միավորը՝ սեմինարդասընթացներից՝ ըստընթացիկքննաշրջանումուսանողիվաստակածմիջինգնահատականի(5-իդեպքում 1, 4-իդեպքում 0,75, 3-իդեպքում՝ 0,5, 2-ի դեպքում՝ 0):

Եզրափակիչգնահատման 10 միավորըտրոհվումէ 8+1+1 սկզբունքով, որտեղ առավելագույն 8 միավորը ուսանողըվաստակումէ բանավորանցկացվողքննությունից(բանավորքննությունհարցատոմ սերիմիջոցով): Գնահատման չափանիշներն են՝ տեսական հարցերի ճիշտ պատասխանները և եզրահանգումները, խոսքի տրամաբանական կառուցվածքը, առարկայի ընդհանուր իմացությունը, բառակազմական ճիշտ վերլուծությունը:

Առավելագույն 1 միավորը՝ կիսամյակիընթացքումուսանողիկատարածինքնուրույնաշխատանքիիրականացմանմակարդակինհամապատասխան (օրինակ՝ 1 միավորըկարողէձևավորվելհետևյալ բաղադրիչներով.

- անհատականթեմատիկառաջադրանք,
- տարբերաղբյուրներիցթեմայիշրջանակներումտեղեկատվությանհայթայթումևհամակարգում,
- տրվածառաջադրանքիսահմաններումթեմատիկվերլուծություն:

Առավելագույն 1 միավորը՝ ռեֆերատիներկայացում:

Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Թեմա 1.Բառագիտություն. նրա ենթաբաժինները: **Թեմա2**.Բառային մենիմաստություն և բազմիմաստություն. բառիմաստի փոփոխություն. բառերի ձևաիմաստային խմբերը: **Թեմա3.**Բառապաշար. նրա հատկանիշները: Բառապաշարի շերտերը և դրանց դասակարգումը: **Թեմա4.**Բառակազմություն: Ձևույթը և նրա տեսակները: **Թեմա5.**Բարդություններ, նրանց տեսակները: **Թեմա6.**Դարձվածաբանություն. դարձվածային միավորների հատկանիշները և դասակարգումը: **Թեմա 7.** Բառարանագրություն. բառարանների տիպերը:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Աբեղյան Մ.› Հայոց լեզվի տեսություն›Երկեր, Զ հատոր, Եր., 1974:
2. Աղայան Է., Լեզվաբանության ներածություն, Եր., 1974:
3. Առաքելյան Վ., Խաչատրյան Ա., Էլոյան Ս., Ժամանակակից հայոց լեզու, հտ. 1-ին /հնչյունաբանություն և բառագիտություն/, Եր., 1979:
4. Աճառյան Հր., Լիակատար քերականություն հայոց լեզվի, հտ. 3-րդ, Եր., 1957, էջ 27/147, հտ. 6-րդ, 1976:
5. Մարգարյան Ա. › Ժամանակակից հայոց լեզու, Եր., 1990:
6. Ջահուկյան Գ., Աղայան Է., Առաքելյան Վ., Քոսյան Վ., Հայոց լեզու, 1-ին մաս., Ա պրակ, Եր., 1980:
7. Ա. Սուքիասյան, Ժամանակակից հայոց լեզու /հնչյունաբանություն, բառագիտություն, բառակազմություն/, Եր., 1982:

0302/ B27	**Ժամանակակից հայոց լեզվի ձևաբանություն-1**	**5ECTS կրեդիտ**
5 ժամ/շաբ.	**30/45/0**	
3-րդկիսամյակ	**Առանց եզրափակիչ գնահատման**	

Դասընթացի նպատակն էձևաբանությանվերաբերյալհիմնավորգիտելիքներիձևավորումը, քերականականհնարավորսխալներիկանխումը, նախադասությանձևաբանականվերլուծությանհմտություններիամրակայումը:

Դասընթացի խնդիրներն են՝

- ուսանողիններկայացնելժամանակակիցհայոցլեզվի քերականական համակարգի առանձնահատկությունները, քերականական հիմնական հասկացությունները,
- քերականական կարգերի, քերականական իմաստների և ձևերի յուրացմամբհարստացնելուսանողների իմացությունը քերականական կարևորագույն հասկացությունների վերաբերյալ,
- ներկայացնել խոսքի մասերի դասակարգման հիմունքները և տարբերակված խոսքիմասային խմբերն իրենց առանձնահատկություններով,
- հիմնավոր գիտելիքներ ձևավորել նյութական խոսքի մասերի և դրանց քերականական յուրահատկությունների վերաբերյալ,
- ընկալելիդարձնելիարաբերությանշանակությունունեցողխոսքիմասերիդերն ու նշանակությունը,
- ներկայացնելվերաբերմունքայինխոսքիմասերիդերնուկարևորությունըևդրանցտարբերակման

առանձնահատկությունը,

- ձևավորել մասնագիտական գործունեության համար անհրաժեշտ գիտելիքներ ու հմտություններ, տեսական գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. նկարագրելու նմեկնաբանելուձևաբանության ուսումնասիրության առարկան և նրա խնդիրները,
2. վերարտադրելու քերականական կարգերի էությունը և դրանց տարբերակման չափանիշները,
3. զանազանելու խոսքի մասերի դասակարգման հիմունքները և թվարկելու առանձին խոսքիմասային խմբերը,
4. զանազանելու, լուսաբանելու նյութական խոսքի մասերի քերականական առանձնահատկությունները, մեկնաբանելու դրանց դերը և կիրառական յուրահատկությունները,

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. բացատրելու քերականական կարգերի էությունը, քերականական իմաստների և ձևերի փոխհարաբերությունները,
2. պարզաբանելու և թվարկելուխոսքիմասերիտարբերակմանհիմունքները,
3. քննարկելու և խմբավորելու նյութական խոսքի մասերն իրենց քերականական կարգերով,
2. ընդհանրացնելու խոսքի մասերի տարբեր խմբերն իրենց առանձնահատկություններով և նշանակությամբ,

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. բացատրելու և վերլուծելուբառաձևերում ձևույթների արտահայտած քերականական նշանակությունները,
2. տեքստում հակադրելուխոսքի մասերը՝ զանազանելով իրենց քերականական հատկանիշներով,
3. հակադրելու, ընդհանրացնելու և մեկնաբանելունյութական խոսքի մասերին հատուկ քերականականառանձնահատկությունները:
4. գործնականում կիրառելունմեկնաբանելունյութական խոսքի մասերին վերաբերող տեսական գիտելիքները:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական հետազոտություններում գի-տական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Ա4.Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ:

Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Բ4.Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր:

Բ5.Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար և ծավալելու ինքնուրույն մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն ակադեմիական ոլորտներում:

Գ2.Մայրենի լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

Գ3.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, կգնահատի ու կզուգադրի լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը:

Գ5.Տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառել:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:
Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն 2. գործնական աշխատանք 3. բանավեճ 4. զրույց 5. խմբային աշխատանք:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. **1-ին ընթացիկ ստուգում,** գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր: Անցկացվում է բանավոր: Հարցատոմսը պարունակում է 4 առաջադրանք՝ յուրաքանչյուրը 2, 2, 2,3 միավորով, քայլը 0,5 միավոր է: 1 միավոր տրվում է լսարանային և ինքնուրույն աշխատանքների (ռեֆերատների, առաջադրանքների կատարում, լսարանային գնահատման միավորից հանված միջին)կատարման մակարդակին համապատասխան, **2-րդընթացիկ ստուգում,** գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր: Անցկացվում է բանավոր: Հարցատոմսը պարունակում է 4 առաջադրանք՝ յուրաքանչյուրը 2, 2, 2,3 միավորով, քայլը 0,5 միավոր է: 1 միավոր տրվում է լսարանային և ինքնուրույն աշխատանքների (ռեֆերատների, առաջադրանքների կատարում, լսարանային գնահատման միավորից հանված միջին) կատարման մակարդակին համապատասխան: Գնահատմանհամարպահանջվողփաստերնենինքնուրույնաշխատանքների, գործնականպարապմունքներիգնահատականները:
Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. **Թեմա 1.**Ձևաբանությունը՝ որպես լեզվաբանության բաժին. քերականական կարգեր. քերականական ձև,իմաստ և պաշտոն:**Թեմա 2.** Խոսքի մասերի դասակարգման հիմունքները. թեքվող և չթեքվող խոսքի մասեր:**Թեմա 3.**Գոյականանուն: Գոյականըորպեսխոսքիմաս. Նրաիմաստային, ձևաբանական,շարահյուսականնբառակազմականառանձնահատկությունները:**Թեմա4.**Ածականանուն. ածականըորպեսխոսքիմաս: Նրաիմաստային, ձևաբանական, շարահյուսականնբառակազմականառանձնահատկությունները:**Թեմա5.** Թվական անուն: Թվականն իբրև խոսքի մաս. Նրա իմաստային, ձևաբանական, շարահյուսական և բառակազմական առանձնահատկությունները:**Թեմա6.**Դերանուն: Դերանունն իբրև խոսքի մաս: Դերանվան հարաբերակցությունն այլ խոսքի մասերի հետ: Դերանվան տեսակները:**Թեմա 7.**Բայ: Բայերի կազմությունը, բայահիմքեր, դերբայներ:
Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Աբրահամյան Ս., Ժամանակակից հայերենի քերականություն, Եր.,1969: 2. Աբեղյան Մ., Հայոց լեզվի տեսություն, Եր., 1965: 3. Աբրահամյան Ս., Պառնասյան Ն., Օհանյան Հ., Ժամանակակից հայոց լեզու, 1974: 4. Ասատրյան Մ., Ժամանակակից հայոց լեզու. ձևաբանություն, Եր., 1983: 5. Ասատրյան Մ., Ժամանակակից հայոց լեզվի ձևաբանության հարցեր, Ա, Բ, Գ, Եր., 1970,1973,1977:

0302/ Բ33	**Ժամանակակից հայոց լեզվի ձևաբանություն-2**	**5ECTS կրեդիտ**
5 ժամ/շաբ.	**30/ 45/0**	
4-րդկիսամյակ	**Եզրափակիչ գնահատմամբ**	
Դասընթացի նպատակն էձևաբանությանվերաբերյալհիմնավորգիտելիքներիձևավորումը, քերականականհնարավորսխալներիկանխումը, նախադասությանձևաբանականվերլուծությանհմտություններիամրակայումը: **Դասընթացի խնդիրներն են՝** ➢ ուսանողիններկայացնելժամանակակիցհայոցլեզվի քերականական համակարգի առանձնահատկությունները, քերականական հիմնական հասկացությունները,		

- քերականական կարգերի, քերականական իմաստների և ձևերի յուրացմամբհարստացնելուսանողների իմացությունը քերականական կարևորագույն հասկացությունների վերաբերյալ,
- ներկայացնել խոսքի մասերի դասակարգման հիմունքները և տարբերակված խոսքիմասային խմբերն իրենց առանձնահատկություններով,
- հիմնավոր գիտելիքներ ձևավորել նյութական խոսքի մասերի և դրանց քերականական յուրահատկությունների վերաբերյալ,
- ընկալելիդարձնելհարաբերությանշանակությունունեցողխոսքիմասերիդերն ու նշանակությունը,
- ներկայացնելվերաբերմունքայինխոսքիմասերիդերնուկարևորությունըևդրանցտարբերակման առանձնահատկությունը,
- ձևավորել մասնագիտական գործունեության համար անհրաժեշտ գիտելիքներ ու հմտություններ, տեսական գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Զանազանելու, լուսաբանելու նյութական խոսքի մասերի քերականական առանձնահատկությունները, մեկնաբանելուդրանց դերը և կիրառական յուրահատկությունները:
2. Ներկայացնելու, մեկնաբանելու քերականական խոսքի մասերի յուրահատկությունները, նրանց դերը և կիրառական առանձնահատկությունները:
3. Վերաձևակերպելուվերաբերմունքային խոսքի մասերի նշանակությունը, դասակարգելու և համեմատելու դրանց առանձնահատկությունները և գործածությունը:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Բացատրելու նյութական խոսքի մասերի քերականականկարգերիէությունը:
2. Պարզաբանելու և թվարկելու քերականականխոսքիմասերիտարբերակմանհիմունքները:
3. Տարբերակելու վերաբերմունքային խոսքի մասերն իրենց բնորոշ յուրահատկություններով:
4. Քննելու և գնահատելու խոսքի մասերի տարբեր խմբերն իրենց առանձնահատկություններով և նշանակությամբ:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. Բացատրելու կվերլուծելու խոսքի մասերը տեքստում՝ իրենց քերականական հատկանիշներով:
2. Զանազանելու նյութական խոսքի մասերին հատուկ քերականական առանձնահատկությունները և գործնականում կիրառելու դրանց վերաբերող տեսական գիտելիքը:
3. Հակադրելու, ընդհանրացնելու և մեկնաբանելու քերականական խոսքի մասերին վերաբերող յուրահատկությունները և գործնականում կիրառելուդրանց վերաբերող տեսական գիտելիքը:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական հետազոտություններում գի-տական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Ա4.Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ:

Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Բ4.Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող

տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ2.Մայրենի լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. Դասախոսություն
2. գործնական աշխատանք
3. բանավեճ
4. զրույց
5. խմբային աշխատանք:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Դասընթացն ավարտվում էեզրափակիչ գնահատմամբ:

Ընթացիկ քննությունները գրավոր են, որոնցից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 5 միավոր: 4 միավորն ուսանողը վաստակում է ընթացիկ քննությունից, 1 միավորը՝ գործնական պարապմունքներից ստացած գնահատականներից հանված միջինից (5-ի դեպքում՝ 1, 4-ի դեպքում՝ 0,75, 3-ի դեպքում՝ 0,5, 2-ի կամ գնահատականի բացակայության դեպքում՝ 0):

Եզրափակիչ գնահատման 10 միավորը տրոհվում է 8+2 սկզբունքով, որտեղ առավելագույն 8 միավորն ուսանողը վաստակում է բանավոր քննությունից, իսկ առավելագույն 2 միավորը՝ կիսամյակի ընթացքում կատարած ինքնուրույն աշխատանքի մակարդակին համապատասխան (անհատական թեմատիկ առաջադրանքներ և շարադրանքներ, օժանդակ գրականությունից մշակումներ, նախադասությունների վերլուծություններ, ռեֆերատ):

Գնահատմանհամարպահանջվողփաստերնենինքնուրույնաշխատանքների, գործնականպարապմունքներիգնահատականները:

Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Թեմա 1.Բայ. բայի քերականական կարգերը՝ դեմք, թիվ, ժամանակ, եղանակ, սեռ, կերպ, եղանակային ձևեր: **Թեմա 2.** Մակբայ. Նրա տեսակները և կազմությունը:**Թեմա 3.** Կապ: Նրա տեսակները, դասակարգման սկզբունքները:**Թեմա4**. Շաղկապ: Նրատեսակները: **Թեմա5**.Վերաբերական: Նրատեսակները:**Թեմա6.**Ձայնարկություն: Նրատեսակները:

Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Աբրահամյան Ս., Ժամանակակից հայերենի քերականություն, Եր.,1969:
2. Աբեղյան Մ., Հայոց լեզվի տեսություն, Եր., 1965:
3. Աբրահամյան Ս., Պառնասյան Ն., Օհանյան Հ., Ժամանակակից հայոց լեզու, 1974:
4. Ասատրյան Մ., Ժամանակակից հայոց լեզու. ձևաբանություն, Եր., 1983:
5. Ասատրյան Մ., Ժամանակակից հայոց լեզվի ձևաբանության հարցեր, Ա, Բ, Գ, Եր., 1970,1973,1977:

0302/B38	**Ժամանակակից հայոց լեզվի շարահյուսություն-1**	**4 ECTS կրեդիտ**
4 ժամ/շաբ.	**30/30/0**	
5-րդկիսամյակ	**Եզրափակիչ գնահատմամբ**	

Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողներին ներկայացնել

- ժամանակակից հայերենի շարահյուսական համակարգը իր հատկանիշներով,
- շարահյուսական կապակցման միջոցներն ու եղանակները,
- նախադասության դասակարգման հիմունքները,

- պարզ նախադասության կառուցվածքը:

Դասընթացի խնդիրները.

- խոսքկառուցելուժամանականսխալկիրառել շարահյուսությանքերականականկատեգորիաներ՝նախադասությանանդամներիշարադասությունը, կապակցմանմիջոցներնուեղանակները՝համաձայնությունննուիխնդրառությունը, նախադասությանկառուցվածքայինտեսակները, հոլովներիշարահյուսականկիրառությունները:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա.մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Վերարտադրելուշարահյուսության քերականական կարգերն ու նրանց առանձնահատկությունները:
2. Զանազանելու բառի, բառակապակցության ու նախադասության տարբերությունները՝ իրենց հատկանիշներով:
3. Ըմբռնելու նախադասության գլխավոր և երկրորդական անդամների հատկանիշները, արտահայտությունը, շարադասությունը, կապակցման եղանակներն ու միջոցները:

բ.գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Կատարելու նախադասության շարահյուսական անթերի վերլուծություն:
2. Հստակորեն տարբերակելու հոլովների շարահյուսական կիրառությունները:
3. Գրավոր և բանավոր խոսքում գործածելու գրական հայերենի լեզվական նորմերով կառուցված նախադասություններ:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Ա4.Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ:

Բ1.Կիրառելու լեզվական փաստերի հավաքման,պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Բ5.Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար և ծավալելու ինքնուրույն մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն ակադեմիական ոլորտներում:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն,
2. համագործակցային աշխատանք,
3. ինքնուրույն առաջադրանքներ/ ռեֆերատ, աշխատանք զական երկերի վրա, էսսե, շարադրություն

և այլն/,
4. սլայդների գործածություն թեմաների ուսուցման ընթացքում,
5. մտագրոհ և այլն:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

1-ին ընթացիկ քննություն: Թեստային աշխատանք: Առավելագույնը՝ 5 միավոր:

2-րդ ընթացիկ քննություն: Բանավոր քննություն: Առավելագույնը՝ 5 միավոր:

Եզրափակիչ գնահատման 10 միավորը տրոհվում է 8+2 սկզբունքով, որտեղ առավելագույն 8 միավորն ուսանողը վաստակում է բանավոր քննությունից, իսկ առավելագույն 2 միավորը՝ կիսամյակի ընթացքում կատարած ինքնուրույն աշխատանքի մակարդակին համապատասխան (անհատական թեմատիկ առաջադրանքներ և շարադրանքներ, օժանդակ գրականությունից մշակումներ, նախադասությունների վերլուծություններ, ռեֆերատ):

Գնահատմանհամարպահանջվողփաստերնենինքնուրույնաշխատանքների, գործնականպարապմունքներիգնահատականները:

Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Թեմա 1. Շարահյուսական կապակցման միջոցներ ու եղանակներ: **Թեմա 2.** Բառակապակցություն, տեսակները: **Թեմա 3.** Պարզ նախադասության կառուցվածքը: **Թեմա 4**. Միակազմնախադասություններ: **Թեմա 5** Նախադասության գլխավոր անդամներ: **Թեմա 6.** Նախադասության երկրորդական անդամներ: **Թեմա 7**. Հոլովների շարահյուսական կիրառությունները:

Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Ասատրյան Մ. Ժամանակակից հայոց լեզու /շարահյուսություն/,Եր., 1987:
2. Աբեղյան Մ., Հայոց լեզվի տեսություն, Եր.,1965:
3. Պապոյան Ա., Բաղիկյան Խ., Ժամանակակից հայոց լեզվի շարահյուսություն, Եր., 2002:
4. Գարեգինյան Գ., Ժամանակակից հայոց լեզու, Եր., 1991:
5. Աբրահամյան Ս., Պառնասյան Ն., Օհանյան Հ., Բաղիկյան Խ, Ժամանակակից հայոց լեզու, Շարահյուսություն, Եր.,1976:
6. Սևակ Գ., Ժամանակակից հայոց լեզվի դասընթաց,Եր., 2009:

0302/B43	**Ժամանակակիցհայոցլեզվի շարահյուսություն-2**	**5 ECTS կրեդիտ**
4 ժամ/շաբ.	**30 /30 /0**	
6-րդ կիսամյակ	**Եզրափակիչ գնահատմամբ**	

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել ժամանակակից հայերենի շարահյուսության բարդ նախադասությունը՝ իր տեսակներով, դասակարգման սկզբունքներով, բաղադրիչների կապակցության միջոցներով ու եղանակներով, քերականական դրսևորումներով:

Դասընթացիխնդիրները

- բնութագրել բարդ նախադասությունը, նրա տեսակները՝համադասական և ստորադասական,
- նրաբաղադրիչներիկապակցությանշարահյուսականմիջոցներնուեղանակները,
- բազմաբարդ նախադասությունն իր տեսակներով, փոխակերպումները, մեջբերվող խոսքը, փոխակերպումը անուղղակի խոսքի:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. տարբերակելու բարդ նախադասության տեսակներն ու առանձնահատկությունները,բարդ համադասական նախադասության դասակարգման հիմունքները,բարդ ստորադասական նախադասության դասակարգումը,
2. բնութագրելու բազմաբաղադրիչ բարդ նախադասությունները և տեսակները,
3. փոխակերպելու ԴԴ-ով պարզ և բարդ ստորադասական նախադասությունները,
4. ներկայացնելու մեջբերվող խոսքը,նրա կետադրությունը և փոխակերպումը անուղղակի խոսքի,

բ.գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. կատարելու ցանկացած տեսակի պարզ և բարդ նախադասության շարահյուսական վերլուծություն,
2. տարբերակելու նախադասության կառուցվածքային տեսակները,

3. կազմելու առաջադրված նախադասությունների գծապատկերը:

գ. ընդհանրական /փոխանցելի կարողություններ

1. կատարելու լեզվաբանական հետազոտություններ և վերլուծություններ,
2. հաստատելու միջառարկայական կապեր,
3. մշակելու, ընդհանրացնելու և մեկնաբանելու լեզվաբանական տարբերաղբյուրներիցհայթայթած տեղեկատվությունը:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները,տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Ա4.Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝սահմանված նպատակներին ուխնդիրներին համահունչ:

Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Բ5.Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար և ծավալելու ինքնուրույն մասնագիտական-հետազոտական գործունեությունակադեմիական ոլորտներում:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ3.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
2. բացատրական մեթոդ
3. համագործակցային աշխատանք
4. տեսադրվագաշարերի գործածություն թեմաների ուսուցման ընթացքում
5. մտագրոհ
6. ռեֆերատներ:

Գնահատման մեթոդները

Նախատեսված 2 ընթացիկ քննություններից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 5 միավոր:

Յուրաքանչյուր ստուգում ներառում է առավելագույնը 5 առաջադրանք՝ յուրաքանչյուրը 1,1,1,1,1միավորով, 1 միավորը ձևավորվում է գործնական և ինքնուրույն աշխատանքների արդյունքից (վարժությունների, առաջադրանքների կատարում, լսարանային գնահատման միավորից հանված միջին)կատարման մակարդակին համապատասխան:

1-ին ընթացիկ քննություն. Գրավոր հարցում: Միավորների քայլը 0.5 է:

2-րդ ընթացիկ քննություն. Բանավոր հարցում: Միավորների քայլը 0.5 է: **Եզրափակիչ գնահատման** 10 միավորը տրոհվում է 8+2 սկզբունքով, որտեղ առավելագույն 8 միավորն ուսանողը վաստակում է բանավոր քննությունից, իսկ առավելագույն 2 միավորը՝ կիսամյակի ընթացքում կատարած ինքնուրույն աշխատանքի մակարդակին համապատասխան (անհատական թեմատիկ առաջադրանքներ և շարադրանքներ, օժանդակ գրականությունից մշակումներ, նախադասությունների վերլուծություններ, ռեֆերատ): Գնահատմանհամարպահանջվողփաստերնենինքնուրույնաշխատանքների, գործնականպարապմունքներիգնահատականները:
Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. ***Համառոտ բովանդակությունը*** **Թեմա1.** Բարդ նախադասություն, ընդհանուր բնութագիրը: **Թեմա2.** Բարդ համադասական նախադասություն, դասակարգման սկզբունքները: **Թեմա3.** Բաղիայուսական և ներիակական կապակցություն: **Թեմա** 4. Բարդ ստորադասական նախադասություն: Դասակարգումը: **Թեմա5**.Ենթակա և ստորոգյալ երկրորդական նախադասություններ: **Թեմա6.** Գոյականական անդամի լրացում երկրորդական նախադասություններ: **Թեմա 7.** Բայական անդամի լրացում երկրորդական նախադասություններ: **Թեմա 8**. Բազմաբաղադրիչ նախադասություններ: **Թեմա 9.** Բարդ ստորադասական նախադասության փոխակերպումը պարզի:**Թեմա 10.** Մեջբերվող խոսք, կետադրությունը, փոխակերպումը անուղղակի խոսքի:
Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Աբեղյան Մ., Հայոց լեզվի տեսություն, Երկեր, Զ հատոր, Ե., 1974: 2. Ասատրյան Մ.Ժամանակակից հայոց լեզու/շարահյուսություն/, Ե.,1987: 3. Աբրահամյան Ս., Պառնասյան Ն.,Օհանյան Հ.,Բաղիկյան Խ., ժամանակակից հայոց լեզու/շարահյուսություն/, հ.3., Ե.,1976: 4. Առաքելյան Վ.,Հայերենի շարահյուսություն,հ. Ա, Ե.,1958: 5. Պառնասյան Ն.,Նախադասության քերականական կարգերը ժամանակակիցհայերենում,Ե.,1986: 6. Գարեգինյան Գր., ժամանակակից հայոց լեզու, բարդ նախադասություն, Ե.,1984:

0302/B29	**Բարբառագիտության հիմունքներ**	**2ECTS կրեդիտ**
2ժամ/շաբ.	**15/15/0**	
3-րդ կիսամյակ	**Առանց ընթացիկ գնահատման**	

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել հայոց լեզվի բարբառները, դրանց դասակարգման սկզբունքները, ուսումնասիրության մեթոդները, բարբառների հնչյունական, բառային, ձևաբանական և շարահյուսական համակարգերի առանձնահատկությունները:

Դասընթացի խնդիրները

- ներկայացնել հայերենի բարբառների ծագման մասին տեսությունները,
- հասկանալ հայերենի բարբառների հնչյունական, բառային և քերականական հատկանիշները,
- ներկայացնել հայերենի բարբառների դասակարգման չափանիշներն ու սկզբունքները:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա.մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Սահմանելու «Բարբառագիտություն»գիտակարգիառանցքայինհասկացություններընդրանցբովանդակությունը, դերըհայերենիկառուցվածքայինտարբերմակարդակներիմիավորներիհամակարգում,
2. զատորոշելու հայ բարբառագիտության զարգացման փուլերը,
3. ներկայացնելու բարբառների ճյուղերն ըստ ձևաբանական դասակարգման,
4. հակադրելու և համեմատելու բարբառների և գրական լեզվի հնչյունական ու քերականական հատկանիշները,
5. ներկայացնելու հայերենի բարբառային բառապաշարի հատկանիշները, բարբառային բառերիձևաիմաստային խմբերի դասակարգման սկզբունքները, բառակազմական օրինաչափությունները,

բ.գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. գրի առնելու և մեկնաբանելու բարբառային տեքստերը, օգտվելու բարբառային քարտեզներից և աղյուսակներից,
2. ներկայացնելու բարբառագիտական ուսումնասիրությունների մեթոդաբանությունը, բարբառների դասակարգման հիմունքները,
3. օգտվելու և հայթայթելուտեղեկատվությունբարբառային տարբեր բառարաններից և գործառելուդրանք,

գ. ընդհանրական /փոխանցելի կարողություններ

1. կատարելու լեզվաբանական հետազոտություններ,
2. հաստատելու միջառարկայական կապեր,
3. հակադրելու, մշակելու, ընդհանրացնելու և մեկնաբանելու լեզվաբանական տարբերաղբյուրներիցհայթայթած տեղեկատվությունը:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Ա4.Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
2. խոսքայինկամ բանավոր մեթոդ
3. բացատրական մեթոդ
4. համագործակցային աշխատանք
5. սլայդների գործածություն թեմաների ուսուցման ընթացքում
6. մտագրոհ
7. ռեֆերատներ:

Գնահատման մեթոդները

Առանց ընթացիկ գնահատման 20 միավորը տրոհվում է 5+5+5 սկզբունքով (բանավոր քննություն հարցատոմսերի միջոցով): Գնահատման չափանիշներն են՝ տեսական հարցերի ճիշտ պատասխանները և եզրահանգումները, խոսքի տրամաբանական կառուցվածքը, առարկայի ընդհանուր իմացությունը:

Առավելագույն 5 միավորը՝ կիսամյակի ընթացքում ուսանողի կատարած ինքնուրույն աշխատանքի իրականացման մակարդակին համապատասխան՝

- անհատականթեմատիկառաջադրանք,
- տարբերաղբյուրներիցթեմայիշրջանակներումտեղեկատվությանհայթայթումևհամակարգում,

• ռեֆերատիներկայացում:
Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. **Թեմա1.**Բարբառագիտությունը՝ որպես գիտաճյուղ: Բարբառների դասակարգման վերաբերյալ եղած տեսությունները: **Թեմա2**.Բարբառների հնչյունական համակարգերը: **Թեմա** 3.Բարբառների բառային համակարգերը: **Թեմա 4**.Բարբառների ձևաբանական համակարգերի տարբերությունները. սահմանական ներկան՝ որպես բարբառների ճյուղերի տարբերակման հիմք: **Թեմա5**.ՈՒՄ, ԿԸ, ԵԼ ճյուղերի բարբառներ: **Թեմա6.**Տարբեր ճյուղերի բարբառների ձևաբանական և շարահյուսական տարբերությունները:
Հիմնական գրականության ցանկը 1. Հր. Աճառյան, Հայ բարբառագիտություն, Մոսկվա – Նոր – Նախիջևան, 1911: 2. Ա. Գրիգորյան, Հայ բարբառագիտության դասընթաց, Եր., 1957: 3. Ա. Ղարիբյան, Հայ բարբառագիտություն, Եր.1953: 4. Գ. Ջահուկյան, Հայ բարբառագիտության ներածություն Եր. 1973: 5. Մ. Ասատրյան, Հայ բարբառագիտության գործնական աշխատանքների ձեռնարկ, 1985: 6. Ռ. Սաղաթելյան, Բարբառային բառաշերտը արդի գրական արևելահայերենում, Եր., 2011:

0302/B46	**Հայոց լեզվի պատմություն**	**6 ECTS կրեդիտ**
6 ժամ/շաբ.	**30/60 /0**	
6-րդ կիսամյակ	**Եզրափակիչ գնահատմամբ**	

Դասընթացի նպատակն է՝ընդհանրականգիտելիքներևպատկերացումտալ՝

- հայոց լեզվի բնույթի, ժողովրդանունների, ազգի ծագումնաբանության մասին,
- հայ ժողովրդի բնօրրանի, ցեղակցական կապերի, տիպաբանական կառուցվածքի վերաբերյալ,
- հայոց լեզվի գիտական շրջանաբաժանման վերաբերյալ,
- նախագրային հայերենի ընդհանուր բնութագրի վերաբերյալ,
- գրերի գյուտի և գրական լեզուների պատմական քերականության և բառագիտության վերաբերյալ:

Դասընթացիխնդիրները՝

- ներկայացնելհայոց լեզվի ծագման և կազմավորման պատմությունը,
- բացատրել ցեղակցական կապերը, հայոց ժողովրդանունների ծագումնաբանությունը,
- բնութագրել հայերենի նախագրային շրջանը, գրական լեզուների պատմությունը,
- ներկայացնել պատմական բարբառագիտությունը, համեմատական ու պատմական քերականությունը և բառագիտությունը,
- բացատրել, պարզաբանել ձևաբանական և շարահյուսական շատ իրողությունների ծագումնաբանությունը,
- ներկայացնել պատմական ձևաբանությունը, համեմատական ու պատմական քերականությունը և բառագիտությունը,
- հասկանալևօգտագործելքննադատականվերլուծությանտեսություններիմեթոդները:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. բնութագրելուհայոց լեզվի ծագման ու զարգացման առանձնահատկությունները,
2. ներկայացնելու հայոց լեզվի պատմության ուսումնասիրման տարբեր եղանակներնուկառուցվածքային առանձնահատկությունները,
3. դասակարգելու ու տարբերելու հայոց լեզվի զարգացման փուլերը, վերլուծելուլեզվաբանական տարբեր ուսումնասիրությունների արդյունքները,
4. բնութագրելու ձևաբանականնշարահյուսականհամակարգերիպատմականզարգացման ընթացքում տեղի ունեցած փոփոխությունները,
5. ներկայացնելու հայոց լեզվի պատմության խոնարհման համակարգի պատմական զարգացման ընթացքում տեղի ունեցած փոփոխությունները,
6. դասակարգելու և տարբերելու նախադասության նախադասության գլխավոր և երկրորդական անդամների, պարզ և բարդ նախադասությունների բնույթն ու արտահայտության ձևերը պատմական զարգացման ընթացքում:

բ.գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. կատարելու լեզվաբանականուպատմական վերլուծություններ, գնահատելուհայոց լեզվի ծագման ու զարգացման տեսությունները,
2. տարբերակելուհայոցլեզվիզարգացմանկառուցվածքայինառանձնահատկությունները, նկարագրելու հայերենի՝ որպես ազգային լեզվի կազմավորման և զարգացման պատմությունը, գրական լեզուների և բարբառների առաջացման ընթացքը՝ ձևավորման համարկիրառելով գործնական և ինքնուրույնաշխատանքիմեթոդները,
3. ներկայացնելու հայոց լեզվի զարգացման փուլերը, ծագմանտեսություններնու առանձնահատկությունները, ստուգաբանելուհայկականժողովրդանունները,
4. կատարելու ինքնուրույնհամեմատություններևվերլուծություններհայերենիպատմականքերականությանվերաբերյալ՝ հիմնվելովգրաբարի, միջինհայերենի, նաշխարհաբարի՝ արևելահայուարևմտահայգրականտարբերակներիլեզվականհարուստաղբյուրներիվրա,
5. մեկնաբանելուհնդեվրոպականցեղակիցլեզուներիևհայերենիմերձակցությանաստիճանըտարբերլեզվականմակարդակներում՝ բառապաշարևքերականություն,
6. կիրառելու հայերենի պատմության վերաբերյալ գիտելիքները պրակտիկ գործունեության մեջ,

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. ներկայացնելուևօգտագործելուքննադատականվերլուծությանտեսություններիմեթոդները,
2. ցուցաբերելուուսումնասիրմանոլորտումհետազոտություններիորակիիմացություն,
3. հակադրելու, մշակելու, ընդհանրացնելու և մեկնաբանելու լեզվաբանական տարբերաղբյուրներիցհայթայթած տեղեկատվությունը,
4. օգտվելու է դասընթացին վերաբերող տպագիր և համացանցային ռեսուրսներից:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1. Բացահայտելու լեզվաբանական բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական հետազոտություններում գի-տական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Ա4.Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ:

Բ1.Կիրառելու լեզվական փաստերի հավաքման,պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Բ4.Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր:

Բ5.Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար և ծավալելու ինքնուրույն մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն ակադեմիական ոլորտներում:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Գ5.Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն,
2. խոսքային մեթոդներից՝ զրույց, երկխոսություն,
3. գործնականմեթոդներ (վարժություններ, տնայինառաջադրանքներ,
4. ինտերակտիվ-կառուցողականմեթոդներ (բանավեճ, դերայինխաղ, աշխատանքտեքստերիհետևայլն),
5. ինքնուրույն աշխատանք, բանավոր ներկայացում/պրեզենտացիա,անհատական ինքնուրույն նախագծի իրականացում, գրավորևբանավորստուգում, հարցում:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Գնահատմանընդհանուրռազմավարությունը. ընթացիկ 2 քննություն՝ գրավոր տարբերակով, յուրաքանչյուրը՝ առավելագույնը 5 միավոր, եզրափակիչ քննություն՝ առավելագույնը 10 միավոր:

Ընթացիկքննությունների 5 միավորըտրոհվումէ4+1 սկզբունքով, որտեղ առավելագույն 4 միավորըուսանողըվաստակումէընթացիկքննությունից(գրավոր և բանավոր) և առավելագույն 1 միավորը՝ սեմինարդասընթացներից՝ ըստընթացիկքննաշրջանումուսանողիվաստակածմիջինգնահատականի(5-իդեպքում 1, 4-իդեպքում 0,75, 3-իդեպքում՝ 0,5, 2-ի դեպքում՝ 0):

Եզրափակիչգնահատման 10 միավորըտրոհվումէ4+4սկզբունքով(բանավորքննությունհարցատոմսերիմիջոցով): Գնահատման չափանիշներն են՝ տեսական հարցերի ճիշտ պատասխանները և եզրահանգումները, խոսքի տրամաբանական կառուցվածքը, առարկայի ընդհանուր իմացությունը:

Առավելագույն 2միավորը՝ կիսամյակիընթացքումուսանողիկատարածինքնուրույնաշխատանքիիրականացմանմակարդակինհամապատասխան՝

- անհատականթեմատիկառաջադրանք,
- տարբերաղբյուրներիցթեմայիշրջանակներումտեղեկատվությանհայթայթումևհամակարգում,
- տրվածառաջադրանքիսահմաններումթեմատիկվերլուծություն,
- ռեֆերատի ներկայացում:

Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Թեմա 1. Հայոց լեզվի պատմությունը՝ որպես գիտաճյուղ. լեզվի ուսումնասիրության աղբյուրները: **Թեմա 2.** Հայերենի պատմական զարգացման փուլերիստորաբաժանումը և դրա վերաբերյալ կարծիքները: **Թեմա 3.** Լեզուների ծագման վերաբերյալ տեսությունները: **Թեմա 4.** Հայերենի հնչյունական համակարգի պատմական զարգացումը: **Թեմա 5.** Հայերենի բառապաշարի պատմական զարգացումը:**Թեմա 6.** Հայերենի ձևաբանական և հոլովման համակարգի պատմական զարգացումը: **Թեմա 7.**Բայ. հայերենի դերբայները և նրանց պատմական զարգացումը: **Թեմա 8.** Խոնարհման համակարգի պատմական զարգացումը: **Թեմա 9.**Շարահյուսական համակարգի պատմական զարգացումը. կապակցման միջոցներ և եղանակներ. համաձայնություն. կառավարում /խնդրառություն/. առդրություն. շարադասություն: **Թեմա 10.** Նախադասության գլխավոր և երկրորդական անդամներ. պարզ և բարդ նախադասություններ:

Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Աբրահամյան Ա. , Գրաբարի ձեռնարկ, Երևան, 1976:
2. Աբեղյան Մ., Հայոց լեզվի տեսություն, Երևան, 1965:
3. Ջահուկյան Գ., Հայոց լեզվի պատմություն. Նախագրային շրջան, Երևան, 1987:
4. Աճառյան Հր., Հայոց լեզվի պատմություն, մաս 1-ին, Եր., 1940, մաս 2-րդ 1951:
5. Ղազարյան Ս., Հայոց գրական լեզվի պատմություն, Ա, Երևան, 1961:
6. Ղազարյան Ս., Հայոց լեզվի համառոտ պատմություն, Եր ., 1981:
7. Ջահուկյան Գ.., Հայոց լեզվի պատմություն /նախագրային շրջան/, Եր., 1987:
8. Ղազարյան, Հ. Ավետիսյան, Հայոց լեզվի պատմության գործնական աշխատանքների ձեռնարկ, Եր.:

0302/B47	**Հայոց լեզվի ոճագիտություն**	**5ECTS կրեդիտ**
4 ժամ/շաբ.	**15/ 45/0**	
7-րդ կիսամյակ	**Եզրափակիչ գնահատմամբ**	

Դասընթացի նպատակն է՝

- Ուսուցանելգեղարվեստականպատկերստեղծողլեզվականմիավորների՝ոճույթների /հնչյուն, բառ, շարույթ, հոլովում,խոնարհում,, շարադասություն, նախադասություն/ոճականդերնունշանակությունը:
- Բացահայտելմեկնաբանելոճերիդասակարգմանհիմունքներընրանվառանձնահատկություն ները:
- Լուսաբանելգեղարվեստականոճիառանձնահատկությունները, պատկերավորմանուարտահայտչականմիջոցները:

Դասընթացի խնդիրները՝

- Բառայինքերականականհոմանշությանքննությունը:

Խոսքիդրսևորմանեղանակներիուձևերի, լեզվական, խոսքայինիրողությունների, հեղինակներիստեղծագործություններիլեզվառճականհամակարգըվերլուծելուունակություններիխթան ումը:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա.մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Գնահատելու ոճագիտություն առարկայի նպատակն ու խնդիրները, դասակարգելու ոճերը:
2. Զանազանելու պատկերավորման ու արտահայտչական միջոցները:

բ. ***գործնական մասնագիտական կարողություններ***

1. Գնահատելու հնչյունի, բառի, շարույթի, ձևաբանական ու շարահյուսական կարգերի ոճական արժեքը:
2. Դասակարգելու և մեկնաբանելու գործառական ոճերն ու նրանց հատկանիշները:
3. Ոճական վերլուծության ենթարկելու գեղարվեստական բնագրերը:

գ. ընդհանրական /փոխանցելի կարողություններ

1. Կատարելու լեզվաբանական հետազոտություններ:
2. Հաստատելու միջառարկայական կապեր:
3. Հակադրելու, մշակելու, ընդհանրացնելու և մեկնաբանելու լեզվաբանական տարբերաղբյուրներիցհայթայթած տեղեկատվությունը:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետա-զոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրա-կանացնելիս:

Ա4.Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Բ5.Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար և ծավալելու ինքնուրույն մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն ակադեմիական ոլորտներում:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ3.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների,

ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ: **Գ6.**Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:
Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. համագործակցային աշխատանք, 2. սլայդների գործածություն թեմաների ուսուցման ընթացքում, 3. մտագրոհ, խմբային աշխատանք, 4. էլեկտրոնային դասախոսություն, 5. դասախոսություն, 6. գրավոր առաջադրանքներ/շարադրություն, էսսե, ռեֆերատ/, 7. գրական երկերի ոճական վերլուծություն:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. **1-ին ընթացիկ քննություն**:Թեստային աշխատանք:Առավելագույնը՝5 միավոր: **2-րդ ընթացիկ քննությունն**: Բանավոր քննություն: Առավելագույնը՝5 միավոր: **Եզրափակիչ գնահատման** 10 միավորը տրոհվում է 3+3+2+2 սկզբունքով, որտեղ առավելագույն 8 միավորն ուսանողը վաստակում է բանավոր քննությունից, իսկ առավելագույն 2 միավորը՝ կիսամյակի ընթացքում կատարած ինքնուրույն աշխատանքի մակարդակին համապատասխան (անհատական թեմատիկ առաջադրանքներ և շարադրանքներ, օժանդակ գրականությունից մշակումներ, նախադասությունների վերլուծություններ, ռեֆերատ): Գնահատմանհամարպահանջվողփաստերնենինքնուրույնաշխատանքների, գործնականպարապմունքներիգնահատականները:
Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. **Թեմա 1**. Ոճագիտության առարկան և խնդիրները:Լեզվական և խոսքային ոճեր: Ոճույթ:**Թեմա 2.**Ոճերի դասակարգումը: Իրադրական ոճեր:**Թեմա 3.**Գործառական ոճերի դասակարգումը: **Թեմա 4.** Հնչյունական ոճագիտություն: **Թեմա 5.** Բառագիտական ոճագիտություն: **Թեմա 6.**Ձևաբանական ոճագիտություն:**Թեմա 7.**Շարահյուսական ոճագիտություն: **Թեմա 8.** Շարահյուսական ոճագիտություն: **Թեմա9.** Լեզվի պատկերավոր-ման միջոցները**: Թեմա 10.** Լեզվի արտահայտչական միջոցները:
Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Եզեկյան Լ. Հայոց լեզվի ոճագիտություն. Եր.,2002: 2. Ավետիսյան Յուրի, Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ, Ա և Գ գրքեր,ԵՊՀ, 201, 2015: 3. Մարության. Ա, Հայոց լեզվի ոճաբանություն , Եր.. 2000: 4. Բաղիկյան Խ.,Դարձվածային ոճաբանություն, Եր., 2000: 5. ՊողոսյանՊ.,Խոսքիմշակույթիևոճագիտությանհիմունքներ, Ա, Բ, Եր., 1990, 1991: 6. Հեղ. Խումբ, Ակնարկներ հայոց լեզվի ոճաբանության, Եր. Եր., 1987:

0302/B42	**Արևմտահայերեն**	**6ECTS կրեդիտ**
6 ժամ/շաբ.	**30/60 /0**	
5-րդ կիսամյակ	**Եզրափակիչ գնահատմամբ**	
Դասընթացի նպատակն է՝ • Ուսանողներին հաղորդել գիտելիքներ գրական հայերենի ճյուղերից մեկի՝արևմտահայերենի վերաբերյալ՝մասնավորաբար դրանք համադրելով ուսանողներին արդեն ծանոթ արևելահայերենի՝ հնչյունաբանությունից, բառագիտությունից, ձևաբանությունից և շարահյուսությունից ձեռք բերած գիտելիքների հետ, • Զարգացնել ուսանողների բանավոր խոսքը՝ընթերցած նյութը ստեղծագործաբար վերարտադրելու, քննարկելու, տարբեր թեմաներով զրույցներ անցկացնելու և երկխոսություններ կառուցելու միջոցով: **Դասընթացի խնդիրները.** ➢ Բացահայտել հոմանիշների, հականիշների, համանունների, հարանունների, դարձվածքների գործածության յուրահատկություններն արևմտահայերենում, կանխել բառագործածական սխալները, ➢ Մշակել արևմտահայերեն ինքնուրույն բանավոր և գրավոր խոսք կառուցելու և տեքստեր		

կազմելու կարողություններ, զարգացնել լեզվաքերականական գիտելիքները խոսքի կառուցման ընթացքում կիրառելու հմտություն,

- Համեմատել արևելահայերենի և արևմտահայերենի հնչյունական և բառային համակարգերի ընդհանրություններն ու տարբերությունները, մեկնաբանել ուղղախոսության - ուղղագրության նորմերը:

Դասընթացիավարտին ուսանողն ունակկլինի.

Ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. ներկայացնելու արևմտահայերենի հիմնական առանձնահատկությունները,
2. տարբերակելու արևելահայերենին արևմտահայերենի հնչյունական և բառային համակարգերի ընդհանրություններն ու տարբերությունները և մեկնաբանելու ուղղախոսության-ուղղագրության նորմերը,
3. կառուցելու արևմտահայերենի ինքնուրույն բանավոր և գրավոր խոսք և զարգացնելու լեզվաքերականական գիտելիքները խոսքի կառուցման ընթացքում կիրառելու հմտություն,

Բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. կառուցելու հարուստ բառապաշարով, շարահյուսորեն ճշգրիտ կապակցված գրավոր և բանավոր խոսք,
2. վերարտադրելու ընթերցած նյութը, անցկացնելու քննարկումներ և կառուցելու երկխոսություններ,
3. մշակելու շարադրություններ, ռեֆերատներ, զեկուցումներ նկապակցվածշարադրանքստեղծելուվերլուծական-դատողականգրավորխոսքի, կարծիքի, գրականդիմանկարիևայլստեղծագործականաշխատանքներիմիջոցով,
4. վերլուծելու արևմտահայ հեղինակների տարաբնույթտեքստերը:

Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Ա4.Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Բ4.Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն, գործնական կամ սեմինար պարապմունքներ, քննարկումներ, հանձնարարված գրականության քննարկում, մասնակցություն արտալսարանային քննարկումների, թեզերի կատարում և ինքնուրույն հետազոտությունների հանձնարարում,
2. գրավոր կամ բանավոր հարցումներ, բանավիճային քննարկումներ, հարց ու պատասխան,
3. նորագույն տեղեկատվական տեխնոլոգիաների և հեռավար ուսուցման մեթոդների կիրառում,
4. զեկույցի, էսսեի, խմբային կամ ինքնուրույն աշխատանքի, նախագծի հանձնարարում,
5. համագործակցային աշխատանքի կազմակերպում,
6. էվրիստիկական, մտագրոհ ևվերլուծական մեթոդների կիրառում:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.
Դասընթացն ավարտվում է եզրափակիչ գնահատմամբ և ներառում է երկու ընթացիկ քննություն, որոնցից տուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 5 միավոր: Յուրաքանչյուր քննություն ներառում է առավելագույնը 3 հարց՝ 2+2+1 սկզբունքով,որտեղ 1 միավորը ձևավորվում է գործնական և ինքնուրույն աշխատանքների արդյունքից: Ստուգման ձևերն են.
1-ին ընթացիկ քննություն. Բանավոր հարցում: Միավորների քայլը 0.5 է:
2-րդ ընթացիկ քննություն. Գրավոր աշխատանք: Միավորների քայլը 0.5 է:
Եզրափակիչ գնահատման 10 միավորը տրոհվում է 8+2 սկզբունքով, որտեղ առավելագույն 8 միավորն ուսանողը վաստակում է բանավոր քննությունից, իսկ առավելագույն 2 միավորը՝ կիսամյակի ընթացքում կատարած ինքնուրույն աշխատանքի մակարդակին համապատասխան (անհատական թեմատիկ առաջադրանքներ և շարադրանքներ, օժանդակ գրականությունից մշակումներ, նախադասությունների վերլուծություններ, ռեֆերատ):

Համառոտ բովանդակությունը.
Թեմա 1. Հայերենի զարգացման փուլերը. Աշխարհաբարի կազմավորումը, գրապայքար. արևմտահայերենի ձևավորումը: **Թեմա2.**Արևմտահայերենի հնչյունական համակարգը. ուղղագրություն. բաղաձայնական համակարգի արտասանական առանձնահատկությունները. հնչյունափոխություն: **Թեմա3.**Արևմտահայերենի և արևելահայերենի բառապաշարային ընդհանրություններն ու տարբերությունները: Դարձվածային միավորներ: **Թեմա4.**Արևմտահայերենի և արևելահայերենի ձևաբանական համակարգերի ընդհանրություններն ու տարբերությունները: **Թեմա 5.** Արևմտահայերենի և արևելահայերենի շարահյուսական համակարգերի ընդհանրություններն ու տարբերությունները:

Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Սաքապետոյան Ռ.Կ., Արևմտահայերենի դասագիրք, Երևան, 2006:
2. Սաքապետոյան Ռ.Կ., Արևելահայերենի և արևմտահայերենիբառապաշարային առանձնահատկությունները, Երևան, 2004:
3. Սաքապետոյան Ռ.Կ., Արևմտահայերեն-արևելահայերեն նոր բառարան, Երևան, 2011:
4. ԱվետիսյանՅու.,Արևելահայերենի և արևմտահայերենի զուգադրական քերականություն, Երևան, 2007:
5. ԱվետիսյանՅու.,Արևելահայերենի և արևմտահայերենի զուգադրական հնչյունաբանություն, Երևան, 2011:
6. ԱվետիսյանՅու.,Արևմտահայերենի քերականությանգործնական աշխատանքների ձեռնարկ, Երևան, 2011:
7. Չոլաքեան Յ., Արեւմտահայերէնի քերականութիւն (կանոնակարգ եւ խնդիրներ), Երևան, 2017:

0302/B26	Լեզվաբանության հիմունքներ	4 ECTS կրեդիտ
3 ժամ/շաբ.	30 /15/0	
2-րդ կիսամյակ	Առանց եզրափակիչ գնահատման	

Դասընթացի նպատակն է՝ուսանողներիններկայացնել՝
- լեզվաբանականընդհանուրկարգերը, լեզվիէության, գործառությանուզարգացմանհիմնականօրինաչափությունները,
- աշխարհիլեզուներիհնչյունական, բառային, ձևաբանականնշարահյուսականհամակարգերիընդհանուրառանձնահատկությունները, աշխարհիլեզուներնուրանցբաշխումըլեզվաընտանիքներում,
- ուսուցանել լեզվաբանության հիմունքների հանգուցային դրույթները, լեզվի բնութագրերն ու բնորոշումները, լեզվաբանության բաժինները,
- լեզվի ծագումն ու զարգացումը, աշխարհի լեզուների դասակարգումները տարբեր լեզվաընտանիքներում և կառուցվածքայինտիպերում:

<u>Դասընթացիխնդիրները՝</u>
- դիտարկել լեզվի բնութագրերն ու բնորոշումները,
- ներկայացնելլեզվաբանությանճյուղերնուբաժինները,
- համեմատելլեզվաբանականհինևժամանակակիցհոսանքներնուդպրոցները,
- ծանոթացնելլեզուներիկառուցվածքայինառանձնահատկություններինումակարդակներին,

➢ ներկայացնելաշխարհի լեզուները, դասակարգելըստ լեզվաընտանիքների:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. բնութագրելու «Լեզվաբանության հիմունքներ» առարկայի առանձնահատկությունները,
2. ներկայացնելու լեզուների ծագման, զարգացման մասին տեսությունները,
3. դասակարգելու լեզվականկարգերը, աշխարհիլեզուները:

բ.գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. դասակարգելու աշխարհի լեզուները,
2. տարբերակելունարժնորելուլեզվիբնութագրերնուբնորոշումները,
3. ներկայացնելու լեզուներիկառուցվածքայինառանձնահատկությունները, բնութագրելուլեզվաբանությանբաժինները,
2. ներկայացնելու լեզվականկարգերը, աշխարհիլեզուներիդասակարգմանչափանիշներնուսկզբունքները,

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. օգտվելու է դասընթացին վերաբերող տպագիր և համացանցային ռեսուրսներից:

Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառի արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա2.Ճանաչելու լեզվաբանական և գրականագիտական մեթոդաբանական ուղղությունները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական հետազոտություններում գի-տական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Բ1.Կիրառելու լեզվական փաստերի հավաքման,պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Բ3.Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստարկներ:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ3.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն,
2. անհատականնախմբայինաշխատանք , անհատական և թիմային գիտահետազոտական աշխատանք,
3. ինքնուրույն աշխատանք, բանավոր ներկայացում/պրեզենտացիա (անհատական ինքնուրույննախագծի իրականացում), գրավորևբանավորստուգում/հարցում/,
4. զննականմեթոդներից՝դիդակտիկնյութերիցուցադրում, ինտերակտիվ-կառուցողականմեթոդներից՝աշխատանք բնագրի ու տեքստերի հետ:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Գնահատմանընդհանուրռազմավարությունը. ընթացիկ 2 ստուգում՝ գրավոր տարբերակով, յուրաքանչյուրը՝ առավելագույնը 10 միավոր:

1-ին ընթացիկ ստուգում. գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր: Անցկացվում է գրավոր: Հարցատոմսը պարունակում է 4 առաջադրանք՝ յուրաքանչյուրը 2, 2, 2,3 միավոր: 1 միավոր տրվում է լսարանային և ինքնուրույն աշխատանքների (վարժությունների, առաջադրանքների, թարգմանությունների կատարում, լսարանային գնահատման միավորից հանված միջին) կատարման մակարդակին համապատասխան,

2-դրընթացիկ ստուգում. գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր: Անցկացվում է գրավոր: Հարցատոմսը պարունակում է 4 առաջադրանք՝ յուրաքանչյուրը 2, 2, 2,3 միավոր, քայլը 0,5 միավոր է: 1 միավոր տրվում է լսարանային և ինքնուրույն աշխատանքների (վարժությունների, առաջադրանքների, թարգմանությունների կատարում, լսարանային գնահատման միավորից հանված միջին)կատարման մակարդակին համապատասխան: Գնահատմանհամարպահանջվողփաստերնենինքնուրույնաշխատանքների, գործնականպարապմունքներիգնահատականները:
Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. **Թեմա1.**Լեզվիբնութագիրը. լեզվիբնորոշումը,լեզվիգոյությանձևերը: **Թեմա2.**Լեզուներիհնչյունականհամակարգերինմանություններնուտարբերությունները, գրայինհամակարգեր: **Թեմա 3.** Լեզուներիբառայինհամակարգերը: **Թեմա 4.**Լեզուներիձևաբանականհամակարգերը: **Թեմա 5**.Լեզուներիշարահյուսականհամակարգերը: **Թեմա 6.**Լեզվիծագումը: **Թեմա 7**.Աշխարհիլեզուներիդասակարգումը:
Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Աղայան Է., Լեզվաբանության հիմունքներ, ԵՊՀ հրատ., Երևան, 1987: 2. ՋահուկյանԳ., Լեզվաբանությանպատմություն, հ.հ., 1-2, ԵՊՀհրատ., Երևան, 1960-1962: 3. Աղայան Է., Հայլեզվաբանությանպատմություն, հ.հ., 1-2, ԵՊՀհրատ., Երևան, 1958-1962: 4. ՊետրոսյանՀ., Հայերենագիտականբառարան, ԳԱԱհրատ., Երևան, 1990: 5. Маслов Ю.С., Введение в языкознание, «Высшая школа», М, 1987. 6. ՊետրոսյանՀ. նուրիշներ., Լեզվաբանականբառարան, ԳԱԱհրատ., Երևան, 1975:

0302/B36	**Ընդհանուրլեզվաբանություն**	**5ECTSկրեդիտ**
4 ժամ/շաբ.	**45/0/15**	
4-դրկիսամյակ	**Եզրափակիչգնահատմամբ**	
Դասընթացի նպատակն է՝ուսանողներին ներկայացնել լեզվաբանական ուղղությունները, ուսումնասիրման մեթոդները, լեզվահոգեբանական յուրահատկությունները,աշխարհիլեզուներիհնչյունական, բառային, ձևաբանականևշարահյուսականհամակարգերիընդհանուրառանձնահատկությունները, աշխարհիլեզուներնունրանցբաշխումըլեզվաընտանիքներում: **Դասընթացի խնդիրները՝** ➢ դիտարկել լեզվի բնութագրերն ու բնորոշումները, ➢ ներկայացնելընդհանուր լեզվաբանությանձյուղերնուբաժինները, ➢ համեմատելլեզվաբանականհինևժամանակակիցհոսանքներնուդպրոցները, ➢ ծանոթացնելլեզուներիկառուցվածքայինառանձնահատկություններինումակարդակներին, ➢ ներկայացնելաշխարհի լեզուները, դասակարգելըստ լեզվաընտանիքների:	
Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ***ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն*** 1. բնութագրելու «Ընդհանուր լեզվաբանության» առարկայի առանձնահատկությունները, 2. բացատրելու լեզուների կառուցվածքային օրինաչափությունները, ծագումնաբանական և տիպաբանական առանձնահատկությունները, 3. ներկայացնելու լեզվական համակարգերի և ենթահամակարգերի հարաբերակցությունը, 4. դասակարգելու լեզվականկարգերը, աշխարհիլեզուները, ***բ.գործնական մասնագիտական կարողություններ*** 1. տարբերակելուևարժևորելուլեզվի կառուցվածքային միավորներիբնութագրերնուբնորոշումները, 2. զուգադրելու և համեմատելու հայերենիուստար լեզուների քերականական իմաստների արտահայտման ընդհանրություններն ու տարբերությունները թեքական, կցական և անջատական լեզուներում, 3. ներկայացնելուլեզվականկարգերը, աշխարհիլեզուների դասակարգմանչափանիշներնուսկզբունքները, 4. ճանաչելու ցեղակից լեզուների ընտանիքները, մասնավորապես՝ հնդեվրոպական լեզվաընտանիքի դուստր լեզուները,	

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. օգտվելու դասընթացին վերաբերող տպագիր և համացանցային ռեսուրսներից,
2. լեզվաբանական հետազոտության մեթոդների ու եղանակների գործադրումով կատարելու հետազոտական աշխատանքներ(կուրսային աշխատանք, զեկուցում, ավարտական աշխատանք):

Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական բնագավառի արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա2.Ճանաչելու լեզվաբանական արդի մեթոդաբանական ուղղությունները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Ա4.Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝ սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ3.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն,
2. անհատականնախմբայինաշխատանք, անհատական և թիմային գիտահետազոտական աշխատանք,
3. ինքնուրույն աշխատանք, բանավոր ներկայացում/պրեզենտացիա (անհատական ինքնուրույն նախագծի իրականացում), գրավորնբանավորստուգում/հարցում/,
4. զննականմեթոդներից՝դիդակտիկնյութերիցուցադրում, ինտերակտիվ-կառուցողականմեթոդներից՝աշխատանք բնագրի ու տեքստերի հետ:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Դասընթացն ավարտվում է եզրափակիչ գնահատմամբ և ներառում է երկու ընթացիկ քննություն, որոնքգրավորեն,յուրաքանչյուրը՝ 5 միավորառավելագույնարժեքով: Յուրաքանչյուր քննություն ներառում է առավելագույնը 3 հարց՝ 2+2+1 սկզբունքով,որտեղ 1 միավորը ձևավորվում է գործնական և ինքնուրույն աշխատանքների արդյունքից:

Եզրափակիչ բանավոր քննություն անց է կացվում հարցատոմսերով՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով (հարցատոմսը պարունակում է 3 հարց՝ 4+ 3+3 միավորով):

Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Թեմա 1. Լեզուների ուսումնասիրման մեթոդները: ***Թեմա 2.*** Լեզվաբանական ուղղությունները: ***Թեմա 3.*** Լեզվաբանական դպրոցները: ***Թեմա 4.*** Ընդհանուր և մասնավոր լեզվաբանություն: ***Թեմա 5.***Պատմա-համեմատական լեզվաբանություն: ***Թեմա 6.*** Տիպաբանական լեզվաբանություն: ***Թեմա 7.***Կառուցվածքային լեզվաբանություն: ***Թեմա 8.***Ճանաչողական լեզվաբանություն:

Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Աղայան Է. Բ., Լեզվաբանության հիմունքներ, Եր., 1987:

2. Խաչատրյան Լ., Լեզվաբանության ներածություն, Եր., 2008:
3. Հյուբշման Հ., Հայագիտական ուսումնասիրություններ, Եր., 2004:
4. Ջահուկյան Գ. Բ., Հայոց լեզվի պատմություն, նախագրային ժամանակաշրջան, Եր. 1978:
5. Պետրոսյան Հ. Ջ., Հայերենագիտական բառարան, Եր.1990:
6. Кодухов В.И., Введение в языкознание, М., 1973.
7. Маслов Ю.С., Введение в языкознание, М., 1982.

0302/ B31	Լեզվական վերլուծության հիմունքներ	4ECTS կրեդիտ
4ժամ/շաբ	15/ 45/0	
3-րդ կիսամյակ	Եզրափակիչ գնահատմամբ	

Դասընթացի նպատակն էուսանողներին ներկայացնել՝

- Ժամանակակից հայերենի լեզվական համակարգը:
- Հնչյունաբանական վերլուծության հիմունքները:
- Բառագիտական վերլուծության հիմունքները:
- Ձևաբանական վերլուծության հիմունքները:
- Շարահյուսական վերլուծության հիմունքները:

Դասընթացի խնդիրները

- Խորացնել ուսանողների գիտելիքները լեզվաբանության բաժինների ընդհանուր օրինաչափությունների մասին:
- Յուրացրած լեզվական մասնագիտական գիտելիքները հմտորեն կիրառել գործնականում:
- Կատարել նախադասությունների հնչյունաբանական, բառագիտական, ձևաբանակա և շարահյուսական վերլուծություններ:

Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. զանազանելու հնչյունափոխական, բառագործածական, շարահյուսական առանձնահատկությունները,
2. ներկայացնելու հայոց լեզվի հնչյունաբանության, բառագիտության, ձևաբանության,շարահյուսականտարբեր բաժինների հիմնադրույթները նդրանց ներքին կապերը,

բ.գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. կատարելու հնչյունաբանական, բառակազմական, ձևաբանական, շարահյուսական վերլուծություններ,
2. կատարելու ձևույթաբանական և բառակազմական վերլուծություն, բնագրերի հիման վրա ճիշտ տարբերակել տարբեր բառերի կրած ձևաիմաստային փոփոխությունները:
3. ուղղագրության և ուղղախոսության, ձևակազմության, շարահյուսության վերաբերյալ գիտելիքները և ունակությունները կիրառել պրակտիկ գործունեության մեջ:

գ. ընդհանրական /փոխանցելի կարողություններ

1. կատարելու լեզվաբանական հետազոտություններ,
2. հաստատելումիջառարկայական կապեր,
3. հակադրելու, մշակելու, ընդհանրացնելու և մեկնաբանելու լեզվաբանական տարբերաղբյուրներիցհայթայթած տեղեկատվությունը:

Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառի արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Բ1.Կիրառելու լեզվական փաստերի հավաքման,պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու

հմտություններ:

Գ3.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
2. համագործակցային աշխատանք
3. ինքնուրույն առաջադրանքներ/ ռեֆերատ, աշխատանք գական երկերի վրա, էսսե, շարադրություն և այլն/
4. սլայդների գործածություն թեմաների ուսուցման ընթացքում
5. գործնական առաջադրանքներ
6. մտագրոհ և այլն:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Գնահատմանընդհանուրռազմավարությունը. ընթացիկ 2 քննություն՝ գրավոր տարբերակով, յուրաքանչյուրը՝ առավելագույնը 5 միավոր, եզրափակիչ քննություն՝ առավելագույնը 10 միավոր:

Ընթացիկքննությունների 5 միավորըտրոհվումէ4+1 սկզբունքով, որտեղ առավելագույն 4 միավորըուսանողըվաստակումէընթացիկքննությունից(գրավոր և բանավոր) և առավելագույն 1 միավորը՝ սեմինարդասընթացներից:

Եզրափակիչգնահատման 10 միավորըտրոհվումէ 4+4սկզբունքով(բանավորքննությունհարցատոմսերիմիջոցով): Գնահատման չափանիշներն են՝ տեսական հարցերի ճիշտ պատասխանները և եզրահանգումները, խոսքի տրամաբանական կառուցվածքը, առարկայի ընդհանուր իմացությունը:

Առավելագույն 2 միավորը՝ կիսամյակիընթացքումուսանողիկատարածինքնուրույնաշխատանքիիրականացմանմակարդակինհամապատասխան՝

- անհատականթեմատիկառաջադրանք,
- տարբերաղբյուրներիցթեմայիշրջանակներումտեղեկատվությանհայթայթումնհամակարգում,
- տրվածառաջադրանքիսահմաններումթեմատիկվերլուծություն, ռեֆերատի ներկայացում:

Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Թեմա 1. Հնչյունաբանություն: **Թեմա 2.** Բառագիտություն:**Թեմա 3.** Ձևաբանություն: **Թեմա 4.** Շարահյուսություն:

Հիմնական գրականության ցանկ

1. Ասատրյան Մ. Ժամանակակից հայոց լեզու /Ձևաբանություն /,Եր.,1987:
2. Ասատրյան Մ. Ժամանակակից հայոց լեզու / շարահյուսություն/,Եր., 1987:
3. Աբեղյան Մ., Հայոց լեզվի տեսություն, Եր.,1965:
4. Աբրահամյան Ս., Պառնասյան Ն., Օհանյան Հ., Բաղիկյան Խ, Ժամանակակից հայոց լեզու, հ. 3,Շարահյուսություն, Եր.,1976:
5. Գարեգինյան Գ., Ժամանակակից հայոց լեզու, Եր., 1991:
6. Պապոյան Ա., Բաղիկյան Խ., Ժամանակակից հայոց լեզվի շարահյուսություն, Եր., 2002:
7. Մարգարյան Ա., Հնչյունաբանություն, բառագիտություն, Եր.,1987:
8. Սուքիասյան Ա. Ժամանակակից հայոց լեզու/հնչյունաբանություն, բառագիտություն,բառակազմություն/,Եր. 2008:

0302/ B20	**Հայ ժողովրդի բանահյուսություն**	**5ECTSկրեդիտ**
5 ժամ/շաբ.	**45/0/30**	
1-ին կիսամյակ	**Եզրափակիչ գնահատմամբ**	

Դասընթացի նպատակն է ներկայացնել հայ ժողովրդի բանահյուսությունը, նրա բնորոշ առանձնահատկությունները, բանահյուսության և գեղարվեստական գրականության ու հասարակական մյուս գիտակարգերի փոխադարձ կապը, հայ բանագիտության սկզբնավորման ու զարգացման պատմությունը, ժանրային ամբողջական համակարգը:

Դասընթացի խնդիրները.

- Գնահատել հայ ժողովրդական բանահյուսությունը՝ այն դիտարկելով որպես մեր հինավուրց

ժողովրդի գեղարվեստական հոգևոր մշակույթի հնագույն, կենսունակ և հարուստ բնագավառ:

- Ուսումնասիրել հայ ժողովրդական բանահյուսությունը, մասնավորապես նրա վաղնջական տեսակները՝ առասպել, հմայական բանաձևեր, հեքիաթ, էպոս և այլն:
- Առանձնացնել բանահյուսական այն ստեղծագործությունները, որոնք գեղարվեստական սյուժեների, մոտիվների, կերպարների միջոցով կենդանի ու պատկերավոր խոսքով վերարտադրում են տարբեր պատմաշրջանների էթնիկամշակութային շատ իրողություններ:
- Պարզաբանել բանահյուսության կիրառական լայնահուն գործառույթները:
- Բացահայտել և ճշգրիտ գնահատել բանահյուսության՝ որպես մի բարդ ու բազմանիստ մշակութային համակարգի խորքերում նստած պատմական ու մշակութային իրողությունները:

Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Ներկայացնելու բանահյուսական ստեղծագործությունների ժանրային համակարգը, տեսակները, դրանց առանձնահատկությունները:
2. Ճանաչելու բանավոր ստեղծագործությունների գեղարվեստական և աղբյուրագիտական նշանակությունը, սոցիալական էությունը, գաղափարական միտումները:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Գնահատելու հայ ժողովրդական բանահյուսությունը՝ այն դիտարկելով որպես մեր ժողովրդի գեղարվեստական հոգևոր մշակույթի հնագույն, կենսունակ և հարուստ բնագավառ:
2. Արժևորելու բանահյուսական ստեղծագործությունների գեղարվեստական, աղբյուրագիտական, պատմական-հասարակական դերը:

գ. ընդհանրական (փոխանցելի) կարողություններ

1. Բանահյուսական հարուստ նյութի իմացություն, վերլուծման և գնահատման կարողություն:
2. Ինքնուրույն վերլուծելու և գնահատելու բանահյուսական հարուստ նյութը, մասնավորապես նրա վաղնջական տեսակները՝ առասպելը, էպոսը, հմայական բանաձևերը, ծիսերգը, հեքիաթը, վեպը:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջարդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա2.Ճանաչելու գրականագիտական և լեզվաբանական արդի մեթոդաբանական ուղղությունները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ իրականացնելիս:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ4.Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ3.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման ևուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. քննարկում /բանավեճ

2. համագործակցային աշխատանք
3. էվրիստիկական մեթոդ
4. մտագրոհ
5. վերլուծական մեթոդ
6. խոսքային կամ բանավոր մեթոդ
7. գրավոր մեթոդ
8. բացատրական մեթոդ
9. էլեկտրոնային ուսուցում:

Համառոտ բովանդակությունը.

Թեմա 1. Ժողովրդական բանահյուսության առարկան ու հատկանիշները. բանահյուսության տարբերակումը գրավոր գրականությունից: ***Թեմա 2.***Հայ բանահյուսության սեռերն ու ժանրերը: ***Թեմա 3.***Բանագիտական դպրոցները: ***Թեմա 4.***Հայ բանագիտությունը: ***Թեմա 5.***Առասպելի ժանրը. վիպականն ու պատմականը հայ հին առասպելներում: «Պարսից պատերազմ», «Տարոնի պատերազմ» վեպերը: ***Թեմա 6.***Հայ ժողովրդական էպոսը. էպոսի ժանրային առանձնահատկությունները. էպոսի պատումները:***Թեմա 7.***Հայ ժողովրդական հեքիաթները. հրաշապատում և իրապատում հեքիաթներ. դրանց մշակման եղանակները: Ավանդություններ և ավանդազրույցներ: ***Թեմա 8.***Առակ, առած, ասացվածք, հանելուկ:***Թեմա 9.***Հայկական վիպական երգեր:***Թեմա 10.***Հայ ժողովրդական քնարերգություն. հայ գուսանական երգեր:

Գնահատման մեթոդները

Գնահատմանընդհանուրռազմավարությունը. ընթացիկ 2 քննություն՝ գրավոր տարբերակով, յուրաքանչյուրը՝ առավելագույնը 5 միավոր, եզրափակիչ քննություն՝ առավելագույնը 10 միավոր:

Ընթացիկքննությունների 5 միավորըտրոհվումէ4+1 սկզբունքով, որտեղ առավելագույն 4 միավորըուսանողըվաստակումէընթացիկքննությունից(գրավորտարբերակ) և առավելագույն 1 միավորը՝ սեմինարդասընթացներից՝ ըստընթացիկքննաշրջանումուսանողիվաստակածմիջինգնահատականի(5-իդեպքում 1, 4-իդեպքում 0,75, 3-իդեպքում՝ 0,5, 2-ի դեպքում՝ 0):

Եզրափակիչգնահատման 10 միավորըտրոհվումէ 8+1+1 սկզբունքով, որտեղ առավելագույն 8 միավորը ուսանողըվաստակումէ բանավորանցկացվողքննությունից, առավելագույն 1 միավորը՝ կիսամյակիընթացքումուսանողիկատարածինքնուրույնաշխատանքիիրականացմանմակարդակինհամապատասխան (օրինակ՝ 1 միավորըկարողէձևավորվելիետևյալ բաղադրիչներով.

- անհատականթեմատիկառաջադրանք,
- տարբերաղբյուրներիցթեմայիշրջանակներումտեղեկատվությանհայթայթումևհամակարգում,
- տրվածառաջադրանքիսահմաններումթեմատիկվերլուծություն):

Առավելագույն 1 միավորը՝ ռեֆերատիներկայացում:

Հիմնական գրականության ցանկը.

1. ԱբեղյանՄ., Հին գուսանականժողովրդականերգեր,Եր., 1931:
2. ԱբեղյանՄ., Ժողովրդականխաղիկներ, Եր., 1940:
3. ԱբեղյանՄ., Երկեր, հատորԱ, Եր., 1966, հատորԷ, Եր., 1975:
4. ԲուզանդՓ., Պատմությունհայոց, Եր., 1968:
5. ԳրիգորյանԳր., Հայժողովրդականբանահյուսություն, Եր., 1980:
6. Հայբանահյուսություն. քրիստոմատիա, կազմեցնխմբագրեց՝ Գր. Գրիգորյան, Եր., 1974:

0302/B21	Գրականագիտության ներածություն	2 ECTS կրեդիտ
2 ժամ/շաբ.	24 /0 /6	
1-ինկիսամյակ	Առանց ընթացիկ գնահատման	

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներինների կայացնել գրականագիտականհիմնականհարցերը, գրականությանզարգացմանօրինաչափությունները, գրականժանրերը, չափածոյիառանձնահատկությունները, տաղաչափականհամակարգերը:

Դասընթացի խնդիրները.

- ներկայացնել գրականագիտական հիմնական հասկացությունները, ըմբռնումները, տերմինները,
- տարբերակել գրական սեռերը, ժանրերը, ուղղությունները, գրական երկերի առանձնահատկությունները, գրականության զարգացման միտումները,

- ուսումնասիրել գեղարվեստական ստեղծագործությունների կառուցվածքային տարրերը, լեզվական շերտերը, պատկերավորման-արտահայտչական համակարգը,
- արժևորել երկը գրականության զարգացման ընթացքի մեջ,
- լուսաբանել գրականության ընդհանուր տեսական հարցերը, ուսանողներին հաղորդակից դարձնել խոսքարվեստի նմուշներին:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. տարբերակելու գրականագիտական հիմնական հասկացությունները,
2. զանազանելու գրական գործընթացի բաղադրատարրերը,

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. կատարելու ցանկացած գեղարվեստական երկի գրականագիտական վերլուծություն:
2. տարբերակելու գրական ուղղություններն ու ժանրերը,
3. գնահատելու գրական ստեղծագործությունների գեղարվեստական նշանակությունը, գաղափարական առանձնահատկությունները, պատմական-հասարակական դերը.
4. արժևորելու հայ գրականության կամ նրա առանձին բաժինների զարգացման ընթացքը,
5. մեկնաբանելու գրականագիտական տեսական հասկացությունները,
6. կարևորելուժամանակիգրաքննադատությաննշանակությունըգեղարվեստական ստեղծագործությունների արժևորման գործընթացում.

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. ճանաչելու հայ գրականության գեղարվեստական արժեքները, վերլուծելու գեղարվեստական ստեղծագործությունները,
2. մեկնաբանելու հայ գրականության պատմական-հասարակական դերը, գաղափարական միտումները:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական նգրականագիտականբնագավառի արդիհիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա2.Ճանաչելու լեզվաբանական և գրականագիտական մեթոդաբանական ուղղությունները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքները արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետա-զոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործիրականացնելիս:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման,պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի,տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ4.Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր:

Բ5.Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբերլուծումներ առաջադրելու համար և ծավալելու ինքնուրույն մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն ակադեմիական ոլորտներում:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելուև կիրառելու հմտություններ:

Գ3.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունըգնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. Դասախոսություն, սեմինար, քննարկում, բանավեճ, համագործակցայինաշխատանք, մտագրոհ, ինդուկտիվ, դեդուկտիվ, վերլուծական, խոսքային, բացատրականմեթոդներ, էլեկտրոնայինուսուցում, գրավորաշխատանք, շարադրություն, բանավոր հարցում, զեկուցում, զրույց:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները. Հանրագումարային քննություն, որը գնահատվում է 20 միավոր՝ 20=5+5+4+4+2 (3 հարց՝համապատասխանաբար 5, 5, 4 միավորներով, իսկ ինքնուրույն աշխատանքից (ռեֆերատ՝ 4, շարադրություն՝ 2) փոխանցվում է 6 միավոր, որն ուսանողը վաստակում է ուսումնառության ընթացքում:
Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. ***Թեմա 1***. Գրականագիտությունը և նրա բաժինները: Գրականությունն արվեստների համակարգում: ***Թեմա 2.*** Գեղարվեստական պատկեր: ***Թեմա 3*** . Գրական երկի բովանդակության և ձևի միասնությունը: ***Թեմա 4.*** Թեմա, թեմատիկա, կառուցվածք, սյուժե, ֆաբուլա: ***Թեմա 5.*** Գեղարվեստական լեզվի առանձնահատկությունները: ***Թեմա 6.*** Չափածոյի երկի կառուցվածքային առանձնահատկությունները: ***Թեմա 7*** . Գրական սեռեր և ժանրեր:
Հիմնական գրականության ցանկ 1. Ջրբաշյան Է., Գրականագիտության ներածություն, 2001: 2. Ջրբաշյան Է., Գրականության տեսություն, 1980: 3. Ջրբաշյան Է., Գրականագիտություն, 1993: 4. Դոլուխանյան Ա., Գրականության տեսություն, 2006: 5. Ավետիսյան Զ., Գրականության տեսություն, 1998: 6. Ջրբաշյան Է., Մախչանյան Հ., Գրականագիտական բառարան, 1972:

0302/B25	**Հայ հին և միջնադարյան գրականության պատմություն**	**7ECTSկրեդիտ**
6ժամ/շաբ.	**60/0/30**	
2-րդկիսամյակ	**Եզրափակիչ գնահատմամբ**	

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել հայ հին և միջնադարյան գրականության արժեքները, դեմքերին, լեզուն, գրական ժանրերն ու նրանց առանձնահատկությունները, զարգացման ուղղությունները:

Դասընթացի խնդիրները.

- Գնահատելհայմիջնադարյան գրականությունը՝ այնդիտարկելովորպեսմերբազմադարյան գրականությանպատմությաներկարումիասնականշղթայիմիկարևորփուլը:
- Առանձնացնել գրականայնվաճումները, գործերնուարժեքները, որոնքէականնշանակությունենունեցելոչմիայնիրենցժամանակին, այլևդրանիցհետոևս:
- Ժամանակաշրջանի գրական գործերինմոտենալոչթեմերօրերի գեղագիտականըմբռնումներիմակարդակով, այլայնժամանակների, որոնցմեջստեղծվելէտվյալ գործը:
- Պարզաբանելայնպատմականհանգամանքներըկամհեղինակայիննպատակները, որոնքներքինմղումենտվելտվյալ հեղինակին ուպատճառդարձելնրաերևան գալուն:

Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Ճանաչելու և ներկայացնելու հայ հին և միջնադարյան գրականության ժանրային համակարգը, տեսակները, դրանց առանձնահատկությունները:
2. Արժևորելու գրական ստեղծագործությունների գեղարվեստական և աղբյուրագիտական նշանակությունը, գաղափարական առանձնահատկությունները, պատմական-հասարակական դերը:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Գնահատելու հայ հին և միջնադարյան գրականությունը՝ այն դիտարկելով որպես մեր ժողովրդի գեղարվեստական հոգևոր մշակույթի հնագույն, կենսունակ և հարուստ բնագավառ:
2. Արժևորելու գրական ստեղծագործությունների գեղարվեստական, պատմական-հասարակական դերը:

3. Կատարելու ստեղծագործությանգեղարվեստականշերտերիվերլուծություն, գրելու ստեղծագործականշարադրություններ:

գ. ընդհանրական (փոխանցելի)կարողություններ

1. Մատուցելու, վերլուծելու և գնահատելու հայ հին և միջնադարյան գրականության հարուստ նյութը:
2. Վերլուծելու գրական երկերի գաղափարական բովանդակությունը և կերպարային համակարգը:
3. Բանավիճելու և քննարկելու:

Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջարդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառի արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետա-զոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ իրականացնելիս:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Բ5.Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար և ծավալելու ինքնուրույն մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն ակադեմիական ոլորտներում:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ3.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման ևուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. քննարկում /բանավեճ
2. համագործակցային աշխատանք
3. էվրիստիկական մեթոդ
4. մտագրոհ
5. վերլուծական մեթոդ
6. խոսքային կամ բանավոր մեթոդ
7. գրավոր մեթոդ
8. բացատրական մեթոդ
9. էլեկտրոնային ուսուցում:

Համառոտ բովանդակությունը.

Թեմա 1. Հայ մշակույթը մինչև 5-րդ դարը. Մեսրոպ Մաշտոցը և գրերի ստեղծումը. գրականության զարգացման հիմնական ուղղությունները: ***Թեմա 2.*** Ագաթանգեղոս, Փ.Բուզանդ, Մ.Խորենացի, Եղիշե, Ղ.Փարպեցի: ***Թեմա 3.*** Հայ գրականությունը 6-ից 9-րդ դդ. Սեբեոս, Հ.Մամիկոնյան, Ղևոնդ Երեց, Դ.Քերթող, եկեղեցական բանաստեղծությունը: ***Թեմա 4.*** Հայ գրականությունը 10-12-րդ դդ. Հովհ.Դրասխանակերտցի, Թովմա Արծրունի, Մ.Կաղանկատվացի, Գ.Նարեկացի, Գ.Մագիստրոս,

Հ.Իմաստասեր, Ն.Շնորհալի, Մ.Գոշ: ***Թեմա 5***. Հայ գրականությունը 13-16-րդ դդ. Վ.Այգեկցի, Ֆրիկ, Կ.Երզնկացի, Հ.Թլկուրանցի, Մ.Նաղաշ, Գ.Աղթամարցի, Ն.Քուչակ: ***Թեմա 6.*** Հայ գրականությունը 17-18-րդ դդ., Ն.Հովնաթան, Սայաթ-Նովա:

Գնահատման մեթոդները

Գնահատմանընդհանուրռազմավարությունը. ընթացիկ 2 քննություն՝ գրավոր տարբերակով, յուրաքանչյուրը՝ առավելագույնը 5 միավոր, եզրափակիչ քննություն՝ առավելագույնը 10 միավոր:

Ընթացիկքննությունների 5 միավորըտրոհվումէ4+1 սկզբունքով, որտեղ առավելագույն 4 միավորըուսանողըվաստակումէընթացիկքննությունից(գրավորտարբերակ) և առավելագույն 1 միավորը՝ սեմինարդասընթացներից՝ ըստընթացիկքննաշրջանումուսանողիվաստակածմիջինգնահատականի(5-իդեպքում 1, 4-իդեպքում 0,75, 3-իդեպքում՝ 0,5, 2-ի դեպքում՝ 0):

Եզրափակիչգնահատման 10 միավորըտրոհվումէ 8+1+1 սկզբունքով, որտեղառավելագույն 8 միավորը ուսանողըվաստակումէ բանավորանցկացվողքննությունից, առավելագույն 1 միավորը՝ կիսամյակիընթացքումուսանողիկատարածինքնուրույնաշխատանքիիրականացմանմակարդակի նհամապատասխան (օրինակ՝ 1 միավորըկարողէձևավորվելիհետևյալ բաղադրիչներով.

- անհատականթեմատիկառաջադրանք,
- տարբերաղբյուրներիցթեմայիշրջանակներումտեղեկատվությանհայթայթումևհամակարգում,
- տրվածառաջադրանքիսահմաններումթեմատիկվերլուծություն):

Առավելագույն 1 միավորը՝ ռեֆերատիներկայացում:

Հիմնական գրականության ցանկը.

1. Մ.Աբեղյան, Հայոցհին գրականությանպատմություն, հտ. 1, Եր., 1944, հտ. 2, Եր., 1946, Երկեր, հտ. Գ, Եր., 1968, հտ. Դ, Եր. 1970:
2. Մ.Մկրյան, Հայհին գրականությանպատմություն (5-10-րդդ.), Եր., 1976, Երկեր, հտ. 1, Եր., 1987:
3. Մ.Մկրյան, ԳրիգորՆարեկացի, Եր., 1955 թ.:
4. Հ.Թամրազյան, Ն.Քուչակիբանաստեղծականաշխարհը, Եր., 2001 թ.:
5. Ա.Չոպանյան, Երկեր, Եր., 1966 թ.:
6. Սաֆարյան Վ., Հայ միջնադարյան գրականություն, Եր., 2016:
7. ՍևակՊ., Սայաթ-Նովա, Եր., 1987 թ.:

0302/B28	**19-րդ դարի հայ գրականության պատմություն-1**	**5 ECTSկրեդիտ**
4 ժամ/շաբ.	**45/0/15**	
3-րդ կիսամյակ	**Եզրափակիչ գնահատումով**	

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել 19-րդ դարի հայ գրականությունը, գրական ուղղությունները, հայ նոր գրականության ձևավորումը:

Դասընթացի խնդիրները

- Գնահատել 19-րդ դարի առաջին կեսի հայ գրականությունը՝ այն դիտարկելով որպես մեր բազմադարյան գրականության պատմության երկար ու միասնական շղթայի մի կարևորը փուլը:
- Առանձնացնել գրական այն նվաճումները, գործերն ու արժեքները, որոնք էական նշանակություն են ունեցել ոչ միայն իրենց ժամանակին, այլև դրանցի հետո ևս:
- Ժամանակաշրջանի գրական գործերին մոտենալ ոչ թե մեր օրերի գեղագիտական ըմբռնումների մակարդակով, այլ այն ժամանակների, որոնց մեջ ստեղծվել է տվյալ գործը:
- Պարզաբանել այն պատմական հանգամանքները կամ հեղինակային նպատակները, որոնք ներքին մղում են տվել տվյալ գրողին ու պատճառ դարձել նրա երևան գալուն:

Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.

ա.մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Ճանաչելու հայ նոր գրականության հարուստ նյութը, ժանրային համակարգը:
2. Նկարագրելու հայ նոր գրականության ձևավորման ընթացքը, պատկերացնելու նրա զարգացման առանձնահատկություններն ու հիմնական ուղղությունները:
3. Ներկայացնելու հայ նոր գրականության երկերի գեղարվեստական նշանակությունը, նշելու նրանցպատմական-հասարակական դերը, գաղափարական միտումները:

բ.գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Գնահատելու հայ նոր գրականությունը՝ այն դիտարկելով որպես մեր ժողովրդի

գեղարվեստական հոգևոր մշակույթի կենսունակ և հարուստ բնագավառ:

2. Առանձնացնելու գրական այն բնագրերը, որոնք գեղարվեստական սյուժեների, մոտիվների, կերպարների միջոցով կենդանի ու պատկերավոր խոսքով վերարտադրում են տվյալ ժամանակաշրջանի ազգային-հասարակական կյանքի բազմաթիվ իրողություններ:
3. Վերլուծելու ու գնահատելու հայ գրականության նոր շրջանը սկզբնավորող և նրա զարգացման ընթացքը ապահովող դասական հեղինակների գործերը, կտեսնի յուրաքանչյուր գրողի տեղն ու դերը տվյալ շրջանի գրականության զարգացման շղթայի մեջ:
4. Բացատրելու հայ նոր գրականության ձևավորման առանձնահատկությունը՝ դրանք համեմատելով գրական անցյալ շրջանի հետ, որոշելու նոր գրականությունը սկզբնավորող և նրա զարգացման ընթացքը ապահովող հեղինակներից յուրաքանչյուրի տեղն ու դերը տվյալ շրջանում:
5. Ինքնուրույն գնահատելու ու ցույց տալու գրական տվյալ շրջանի դասական ստեղծագործությունների գաղափարական առանձնահատկությունները, գեղարվեստական արժեքը, նրանց պատմական-հասարակական դերը:

գ. ընդհանրական /փոխանցելի կարողություններ

1. Մատուցելու, վերլուծելու և գնահատելու հայ հին և միջնադարյան գրականության հարուստ նյութը:

Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջարդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառի արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ իրականացնելիս:

Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ5.Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար և ծավալելու ինքնուրույն մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն ակադեմիական ոլորտներում:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ3.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Գ5.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման նուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. քննարկում /բանավեճ
2. համագործակցային աշխատանք
3. մտագրոհ
4. վերլուծական մեթոդ
5. խոսքային կամ բանավոր մեթոդ
6. գրավոր մեթոդ
7. բացատրական մեթոդ
8. էլեկտրոնային ուսուցում:

Համառոտ բովանդակությունը.

Թեմա 1. Հայժողովրդիքաղաքականկացությունը 19-րդդարիսկզբին. հայլուսավորականշարժումը. Մխիթարյաններ. կլասիցիզմըհայ գրականությանմեջ. հայ գրականությաննորշրջանիսկզբնավորումը: ***Թեմա 2.***Հ.Ալամդարյան, Մ.Թաղիադյան: ***Թեմա 3.***Խ.Աբովյան, Ղ.Ալիշան: ***Թեմա 4.***Հայ գրականությունը 1850-60-ականթթ.: Մ.Նալբանդյան: ***Թեմա 5***. Ռ.Պատկանյան, Ս.Շահազիզ: ***Թեմա 6.***Մ.Պեշիկթաշլյան, Պ.Դուրյան:
Գնահատման մեթոդները   ***Գնահատմանընդհանուրռազմավարությունը.*** ընթացիկ 2 քննություն՝ գրավոր տարբերակով, յուրաքանչյուրը՝ առավելագույնը 5 միավոր, եզրափակիչ քննություն՝ առավելագույնը 10 միավոր: ***Ընթացիկքննությունների 5 միավորըտրոհվումէ***4+1 սկզբունքով, որտեղ առավելագույն 4 միավորըուսանողըվաստակումէընթացիկքննությունից(գրավորտարբերակ) և առավելագույն 1 միավորը՝ սեմինարդասընթացներից՝ ըստընթացիկքննաշրջանումուսանողիվաստակածմիջինգնահատականի(5-իդեպքում 1, 4-իդեպքում 0,75, 3-իդեպքում՝ 0,5, 2-ի դեպքում՝ 0):   ***Եզրափակիչգնահատման 10 միավորը***տրոհվումէ 8+1+1 սկզբունքով, որտեղ առավելագույն 8 միավորը ուսանողըվաստակումէ բանավորանցկացվողքննությունից, առավելագույն 1 միավորը՝ կիսամյակիընթացքումուսանողիկատարածինքնուրույնաշխատանքիիրականացմանմակարդակինհամապատասխան (օրինակ՝ 1 միավորըկարողէձևավորվելհետևյալ բաղադրիչներով.   • անհատականթեմատիկառաջադրանք,   • տարբերաղբյուրներիցթեմայիշրջանակներումտեղեկատվությանհայթայթումևհամակարգում,   • տրվածառաջադրանքիսահմաններումթեմատիկվերլուծություն):   Առավելագույն 1 միավորը՝ ռեֆերատիներկայացում:
Հիմնական գրականության ցանկը.   1. Հայոր գրականությանպատմություն, հտ. 1, Եր., 1962, հտ. 2, Եր., 1962:   2. Հայվեպիպատմությունը (19-րդդար), Եր., 2005:   3. ԹադևոսյանՄ., Հայկականկլասիցիզմիտեսությունը, Եր., 1977:   4. ՄակարյանԱ., Հ. Ալամդարյան, Եր., 2005:   5. ՉոպանյանԱ., Երկեր, Եր., 1980:   6. ՏերտերյանԱ., Հայկլասիկներ, Եր., 1944:   7. ԹամրազյանՀ., Բանաստեղծությանհազարամյախորհուրդը, Եր., 1986:   8. ԹամրազյանՀ., Հայքնարերգուներ, Եր., 1996:   9. ՄուրադյանՍ., Գրականհանգրվաններ, ԳիրքԱ, Եր., 2003:

0302/B34	**19-րդդարիհայգրականությանպատմություն-2**	**7 ECTSկրե-դիտ**
7 ժամ/շաբ.	**75/0/30**	
4-րդ կիսամյակ	**Եզրափակիչ գնահատմամբ**	

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել 19-րդ դարի հայ գրականությունը, գրական երկերի ժանրային առանձնահատկությունները, զարգացման ուղղությունները:

Դասընթացի խնդիրներն են՝

- Գնահատել 19-րդ 70-80-ական թվականների հայ գրականությունը՝ այն դիտարկելով որպես մեր բազմադարյան գրականության պատմության երկար ու միասնական շղթայի մի կարևորը փուլը:
- Առանձնացնել գրական այն նվաճումները, գործերն ու արժեքները, որոնք էական նշանակություն են ունեցել ոչ միայն իրենց ժամանակին, այլև դրանից հետո ևս:
- Ժամանակաշրջանի գրական գործերին մոտենալ ոչ թե մեր օրերի գեղագիտական ըմբռնումների մակարդակով, այլ այն ժամանակների, որոնց մեջ ստեղծվել է տվյալ գործը:
- Պարզաբանել այն պատմական հանգամանքները կամ հեղինակային նպատակները, որոնք ներքին մղում են տվել տվյալ գրողին ու պատճառ դարձել նրա երևան գալուն:

Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակկլինի.

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Գնահատելու 19-րդ դարի հայ գրականությունը՝ այն դիտարկելով որպես մեր ժողովրդի գեղարվեստական հոգևոր մշակույթի կենսունակ և հարուստ բնագավառ:
2. Վերլուծելու ու գնահատելու 19-րդ դարի հայ գրականության այդ շրջանի դասական հեղինակների

գործերը:

3. Բացատրելու 19-րդ դարի հայ գրականության զարգացման առանձնահատկությունը՝ դրանք համեմատելով գրական անցյալ շրջանի հետ, որոշելու նրա զարգացման ընթացքը ապահովող հեղինակներից յուրաքանչյուրի տեղն ու դերը տվյալ շրջանում:
4. Ինքնուրույն գնահատելու ու ցույց տալու գրական տվյալ շրջանի դասական ստեղծագործությունների գաղափարական առանձնահատկությունները, գեղարվեստական արժեքը, նրանց պատմական-հասարակական դերը:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Գնահատելու 19-րդ դարի հայ գրականությունը՝ այն դիտարկելով որպես մեր ժողովրդի գեղարվեստական հոգևոր մշակույթի հարուստ բնագավառ:
2. Արժևորելու գրական ստեղծագործությունների գեղարվեստական, պատմական-հասարակական դերը:

գ. ընդհանրական (փոխանցելի) կարողություններ

1. 19-րդ դարի հայ գրականության հարուստ նյութի իմացություն, վերլուծման և գնահատման կարողություն:

Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջարդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1. Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառի արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ իրականացնելիս:

Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ5.Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար և ծավալելու ինքնուրույն մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն ակադեմիական ոլորտներում:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ3.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Գ5.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման նուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. քննարկում /բանավեճ
2. համագործակցային աշխատանք
3. մտագրոհ
4. վերլուծական մեթոդ
5. խոսքային կամ բանավոր մեթոդ
6. գրավոր մեթոդ
7. բացատրական մեթոդ
8. էլեկտրոնային ուսուցում:

Համառոտ բովանդակությունը.

Թեմա 1. Հայ հասարակական-քաղաքական կյանքը 1870-80-ական թթ., գրական հոսանքները. «Մշակ»

և «Մեղու» բանավեճը: **Թեմա 2.** Ռոմանտիզմը և ռեալիզմը հայ իրականության մեջ: **Թեմա 3.** Պ.Պռոշյան, Ղ.Աղայան: **Թեմա 4.** Գ.Սունդուկյան, Ռաֆֆի: **Թեմա 5.** Հակոբ Պարոնյան, Ծերենց: **Թեմա 6.** Ս.Տյուսաբ:
Գնահատման մեթոդները   ***Գնահատմանընդհանուրառգմավարությունը.*** ընթացիկ 2 քննություն՝ գրավոր տարբերակով, յուրաքանչյուրը՝ առավելագույնը 5 միավոր, եզրափակիչ քննություն՝ առավելագույնը 10 միավոր: ***Ընթացիկքննությունների 5 միավորըտրոհվումէ***4+1 սկզբունքով, որտեղ առավելագույն 4 միավորըուսանողըվաստակումէընթացիկքննությունից(գրավորտարբերակ) և առավելագույն 1 միավորը՝ սեմինարդասընթացներից՝ ըստընթացիկքննաշրջանումուսանողիվաստակածմիջինգնահատականի(5-իդեպքում 1, 4-իդեպքում 0,75, 3-իդեպքում՝ 0,5, 2-ի դեպքում՝0):   ***Եզրափակիչգնահատման 10 միավորը***տրոհվումէ 8+1+1 սկզբունքով, որտեղ առավելագույն 8 միավորը ուսանողըվաստակումէ բանավորանցկացվողքննությունից, առավելագույն 1 միավորը՝ կիսամյակիընթացքումուսանողիկատարածինքնուրույնաշխատանքիիրականացմանմակարդակինհամապատասխան (օրինակ՝ 1 միավորըկարողէձևավորվելհետևյալ բաղադրիչներով.   • անհատականթեմատիկառաջադրանք,   • տարբերաղբյուրներիցթեմայիշրջանակներումտեղեկատվությանհայթայթումևհամակարգում,   • տրվածառաջադրանքիսահմաններումթեմատիկվերլուծություն):   Առավելագույն 1 միավորը՝ ռեֆերատիներկայացում:
Հիմնական գրականության ցանկը.   1. Հայոր գրականությանպատմություն, հտ. 1, Եր., 1962, հտ. 3, Եր., 1964:   2. Հայվեպիպատմությունը (19-դդար), Եր., 2005:   3. ԹադևոսյանՄ., Հայկականկլասիցիզմիտեսությունը,Եր., 1977:   4. ՏերտերյանԱ., Հայկլասիկներ, Եր., 1944:   5. ՄանուկյանՍ., Պ.Պռոշյան, Եր., 1987:   6. ՀարությունյանԳ., Պ.Պռոշյան, Եր., 1972:   7. ԱսատրյանԱ., Ղ.Աղայանիգեղարվեստականարձակը, Եր., 1961:   8. ՍարինյանՍ., Ռաֆֆի, Եր., 1957:   9. ՄկրյանՄ., Երկեր, հտ. 2, Եր., 1988:

0302/B39	**XIX դարավերջին XX դարասկզբիհայգրականությանպատմություն-1**	**6ECTS կրեդիտ**
6ժամ/շաբ.	**75 / 0/ 15**	
5-դրկիսամյակ	**Եզրափակիչ գնահատմամբ**	

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել XIX դարի 90-ականթվականներին XX դարիսկզբներիհայգրականությունը, գրական ուղղությունները:

Դասընթացի խնդիրներն են՝

- Գնահատել XIX դարի 90-ականթվականներին XX դարիսկզբներիհայգրականությունը՝ այն դիտարկելով որպես մեր բազմադարյան գրականության պատմության երկար ու միասնական շղթայի մի կարևորը փուլը:
- Առանձնացնել գրական այն նվաճումները, գործերն ու արժեքները, որոնք էական նշանակություն են ունեցել ոչ միայն իրենց ժամանակին, այլև դրանցի հետո ևս:
- Ժամանակաշրջանի գրական գործերին մոտենալ ոչ թե մեր օրերի գեղագիտական ըմբռնումների մակարդակով, այլ այն ժամանակների, որոնց մեջ ստեղծվել է տվյալ գործը:
- Պարզաբանել այն պատմական հանգամանքները կամ հեղինակային նպատակները, որոնք ներքին մղում են տվել տվյալ գրողին ու պատճառ դարձել նրա երևան գալուն:

Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակկլինի.

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Սահմանելու և նկարագրելու գրական ուղղություններն ու ժանրերը:
2. Արժևորելու գրական ստեղծագործությունների գեղարվեստական նշանակությունը, գաղափարական առանձ-նահատկությունները, պատմական-հասարակական դերը:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Գնահատելու XIX դարի 90-ականթվականներին XX դարիսկզբներիհայգրականությունը՝ այն դիտարկելով որպես մեր ժողովրդի գեղարվեստական հոգևոր մշակույթի հարուստ բնագավառ:
2. Արժևորելու գրական ստեղծագործությունների գեղարվեստական, պատմական-հասարակական դերը:

գ. ընդհանրական (փոխանցելի)կարողություններ

1. Մատուցելու, վերլուծելու և գնահատելու հայ նոր գրականության հարուստ նյութը:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջարդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառի արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն գրականագիտական հետազոտություններում գիտականվերլուծություններ, խմբագրական գործ իրականացնելիս:

Ա4.Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ:

Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Բ4.Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ3.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Գ4.Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման նուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. քննարկում /բանավեճ
2. համագործակցային աշխատանք
3. մտագրոհ
4. վերլուծական մեթոդ
5. խոսքային կամ բանավոր մեթոդ
6. գրավոր մեթոդ
7. բացատրական մեթոդ
8. էլեկտրոնային ուսուցում:

Համառոտ բովանդակությունը.

Թեմա 1. Հայհասարակական-քաղաքականկյանքը 19-րդդարի 90-ականթթ. քննադատականռեալիզմիզարգացումը:***Թեմա 2.*** Շիրվանզադե, Մուրացան:***Թեմա 3.*** Նար-Դոս, Հ.Հովհաննիսյան*:* ***Թեմա 4.*** Ալ.Ծատուրյան. 1890-ականթթ. գյուղագրությունը:***Թեմա 5.*** ՎրթանեսՓափազյան:***Թեմա 6.*** Ա.Արփիարյան, Տ.Կամսարական, Գ.Զոհրապ:

Գնահատման մեթոդները

Գնահատմանընդհանուրռազմավարությունը. ընթացիկ 2 քննություն՝ գրավոր տարբերակով, յուրաքանչյուրը՝ առավելագույնը 5 միավոր, եզրափակիչ քննություն՝ առավելագույնը 10 միավոր:

Ընթացիկքննությունների 5 միավորըտրոհվումէ4+1 սկզբունքով, որտեղ առավելագույն 4 միավորըուսանողըվաստակումէընթացիկքննությունից(գրավորտարբերակ) և առավելագույն 1 միավորը՝ սեմինարդասընթացներից՝ ըստընթացիկքննաշրջանումուսանողիվաստակածմիջինգնահատականի(5-իդեպքում 1, 4-իդեպքում 0,75, 3-իդեպքում՝ 0,5, 2-ի դեպքում՝ 0):

Եզրափակիչգնահատման 10 միավորըտրոհվումէ 8+1+1 սկզբունքով, որտեղ առավելագույն 8 միավորը ուսանողըվաստակումէ բանավորանցկացվողքննությունից, առավելագույն 1 միավորը՝

կիսամյակիընթացքումուսանողիկատարածինքնուրույնաշխատանքիիրականացմանմակարդակինհամապատասխան (օրինակ՝ 1 միավորըկարողէձևավորվելհետևյալ բաղադրիչներով. • անհատականթեմատիկառաջադրանք, • տարբերաղբյուրներիցթեմայիշրջանակներումտեղեկատվությանհայթայթումևհամակարգում, • տրվածառաջադրանքիսահմաններումթեմատիկվերլուծություն): Առավելագույն 1 միավորը՝ ռեֆերատիներկայացում:
Հիմնական գրականության ցանկը. 1. Հայվեպիպատմությունը (19-րդդար), Եր., 2005: 2. Հայնորգրականությանպատմություն, հատոր 4, Եր., 1972, հատոր 5, Եր., 1979: 3. ԹամրազյանՀր., Շիրվանզադե, Եր., 1978: 4. Սարինյան Ս., Մուրացան, Եր., 1976: 5. ՀովսեփյանԳ., Նար-Դոս, Եր., 1961: 6. ՕհանյանԱ., ՎրթանեսՓափազյան, Եր., 1976: 7. ՀակոբյանՍ., ԱրփիարԱրփիարյան, Վիեննա, 1922: 8. Մկրտիչ Մկրյան, Հովհ. Թումանյանի ստեղծագործությունը, Եր., 1981:

0302/ B44	**XIXդարի 90-ականթվականներիևXXդարիսկզբներիհայգրակա-նությանպատմություն-2**	**7ECTSկրեդիտ**
7ժամ/շաբ.	**75/0/30**	
6-րդ կիսամյակ	**Եզրափակիչ գնահատումով**	

Դասընթացի նպատակն էուսանողներին ներկայացնել XIX դարի 90-ականթվականներին XX դարիսկզբներիհայգրականությունը, գրական ուղղությունները:

Դասընթացի խնդիրները.

- Գնահատել XIX դարի 90-ականթվականներին XX դարիսկզբներիհայգրականությունը՝ այն դիտարկելով որպես մեր բազմադարյան գրականության պատմության երկար ու միասնական շղթայի մի կարևորը փուլը:
- Առանձնացնել գրական այն նվաճումները, գործերն ու արժեքները, որոնք էական նշանակություն են ունեցել ոչ միայն իրենց ժամանակին, այլև դրանցի հետո ևս:
- Ժամանակաշրջանի գրական գործերին մոտենալ ոչ թե մեր օրերի գեղագիտական ըմբռնումների մակարդակով, այլ այն ժամանակների, որոնց մեջ ստեղծվել է տվյալ գործը:
- Պարզաբանել այն պատմական հանգամանքները կամ հեղինակային նպատակները, որոնք ներքին մղում են տվել տվյալ գրողին ու պատճառ դարձել նրա երևան գալուն:

Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակկլինի

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Սահմանելու և նկարագրելու գրական ուղղություններն ու ժանրերը:
2. Արժևորելու գրական ստեղծագործությունների գեղարվեստական նշանակությունը, գաղափարական առանձնահատկությունները, պատմական-հասարակական դերը:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություն

1. Գնահատելու XIX դարի 90-ականթվականներին XX դարիսկզբներիհայգրականությունը՝ այնդի-տարկելով որպես մեր ժողովրդի գեղարվեստական հոգևոր մշակույթի հարուստ բնագավառ:
2. Արժևորելու գրական ստեղծագործությունների գեղարվեստական, պատմական-հասարակական դերը:

գ. ընդհանրական (փոխանցելի) կարողություններ

1. Մատուցելու, վերլուծելու և գնահատելու հայ նոր գրականության հարուստ նյութը:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջարդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառի արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն գրականագիտական հետազոտություններում գիտա-կան վերլուծություններ, խմբագրական գործ իրականացնելիս:

Ա4.Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ:

Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Բ4.Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Գ5.Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման նուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. քննարկում /բանավեճ
2. համագործակցային աշխատանք
3. մտագրոհ
4. վերլուծական մեթոդ
5. խոսքային կամ բանավոր մեթոդ
6. գրավոր մեթոդ
7. բացատրական մեթոդ
8. էլեկտրոնային ուսուցում:

Համառոտ բովանդակությունը.

Թեմա 1. Հայհասարակական-քաղաքականկյանքը 20-րդդարիսկզբին. հայպարբերականմամուլը:***Թեմա 2.***Հ.Թումանյան, Ավ.Իսահակյան: ***Թեմա 3.*** Ե.Օտյան, Մ.Մեծարենց:***Թեմա 4.***ԼևոնՇանթ (Սեղբոսյան): ***Թեմա5.***Սիամանթո, Դ.Վարուժան:***Թեմա 6.***Վ.Տերյան:

Գնահատման մեթոդները

Գնահատմանընդհանուրռազմավարությունը. ընթացիկ 2 քննություն՝ գրավոր տարբերակով, յուրաքանչյուրը՝ առավելագույնը 5 միավոր, եզրափակիչ քննություն՝ առավելագույնը 10 միավոր:

Ընթացիկքննությունների 5 միավորըտրոհվումէ4+1 սկզբունքով, որտեղ առավելագույն 4 միավորըուսանողըվաստակումէընթացիկքննությունից(գրավորտարբերակ) և առավելագույն 1 միավորը՝ սեմինարդասընթացներից՝ ըստընթացիկքննաշրջանումուսանողիվաստակածմիջինգնահատականի(5-իդեպքում 1, 4-իդեպքում 0,75, 3-իդեպքում՝ 0,5, 2-ի դեպքում՝ 0):

Եզրափակիչգնահատման 10 միավորըտրոհվումէ 8+1+1 սկզբունքով, որտեղ առավելագույն 8 միավորը ուսանողըվաստակումէ բանավորանցկացվողքննությունից, առավելագույն 1 միավորը՝ կիսամյակիընթացքումուսանողիկատարածինքնուրույնաշխատանքիիրականացմանմակարդակինհամապատասխան (օրինակ՝ 1 միավորըկարողէձևավորվելիետևյալ բաղադրիչներով. անհատականթեմատիկառաջադրանք,տարբերաղբյուրներիցթեմայիշրջանակներումտեղեկատվությա

նհայթայթումնհամակարգում,տրվածառաջադրանքիսահմաններումթեմատիկվերլուծություն): Առավելագույն 1 միավորը՝ ռեֆերատի ներկայացում:
Հիմնական գրականության ցանկը.   1. Հայնորգրականությանպատմություն, հատոր 5, Եր., 1979:   2. ՀովհաննիսյանԳ., ԱվետիքԻսահակյանիստեղծագործականաշխարհը, Եր., 1969:   3. ՓանոսյանՍ., ԼևոնՇանթ, Եր., 2002:   4. ԹամրազյանՀ., Բանաստեղծությանհազարամյախորհուրդը, Եր., 1986:   5. ԹամրազյանՀ., Հայքնարերգուներ, Եր., 1996:   6. ԹամրազյանՀր., Սիամանթո, Եր., 2003:   7. ՎարդանյանԽ., ԴանիելՎարուժանըև «գրականհեթանոսությունը», Եր., 2006:   8. Գրիգորյան Կ., ՎահանՏերյան, Եր., 1983:   9. ԹամրազյանՀր., ՎահանՏերյան, Եր., 1985:   10. ՄկրյանՄ., Հովհ. Թումանյանիստեղծագործությունը, Եր., 1981:

0302/B45	**Նորագույնշրջանիհայգրականությանպատմություն-1**	**6 ECTSկրեդիտ**
5 ժամ/շաբ.	**45/0/ 30**	
6-րդ կիսամյակ	**Առանց եզրափակիչ գնահատման**	

Դասընթացինպատակն է ուսանողներին ներկայացնել նորագույն շրջանի հայ գրականությունը, նրա զարգացման միտումները, ժանրային առանձնահատկությունները, քննել ժամանակաշրջանի գրական-հասարակական կյանքը, պարզաբանել ժամանակի գրական ուղղությունները, հոսանքներն ու ոճերը, բավարարել ուսանողների հետաքրքրությունընորագույն շրջանի հայ գրականության պատմության վերաբերյալ, ուսումնասիրել պատմական դեպքերի և գրական երկերի աղերսները, Առաջին և Երկրորդ համաշխարհային պատերազմների, Հայոց ցեղասպանության, հայրենիքի ու ազգի ճակատագրի, մարդու բարոյական անկման թեմաները և դրանց գեղարվեստական արտացոլումը տարբեր գրողների ստեղծագործություններում, անդրադառնալ դասական գրողների արժեքավոր գրական երկերին:

Դասընթացի խնդիրները.

- Գնահատել 20-րդ դարի հայ գրականությունը՝ այն դիտարկելով որպես մեր բազմադարյան գրականության պատմության երկար ու միասնական շղթայի կարևոր փուլ:
- Առանձնացնել և ուսումնասիրել գրական կյանքի այն գեղարվեստական նվաճումները, որոնք դարձել են դասական արժեքներ:
- Արժևորել ժամանակաշրջանի գրական գործերը, պարզաբանել ժամանակաշրջանի և պատմական հանգամանքների դերը գրական ստեղծագործությունների ամբողջացման գործընթացում:
- Պատկերացում կազմել նորագույն շրջանի հայ գրականության մեծարժեք գրական ժառանգության մասին:
- Վերլուծել և գնահատել նորագույն շրջանի դասական հեղինակների գործերը, տեսնել յուրաքանչյուր գրողի տեղն ու դերը տվյալ շրջանի գրականության զարգացման շղթայի մեջ:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Բնութագրելու նորագույն շրջանի հայ գրականության կարևոր միտումները:
2. Ներկայացնելուայն գեղարվեստական նվաճումները, որոնք դարձել են դասական արժեքներ:
3. Արժևորելու այն գրական գործերը, որոնք գաղափարական առումով համամարդկային են, խտացնում են ազգային մտածողությունը, խոսում մարդու ներաշխարհի հետ, բացահայտում նրա հոգեկերտվածքը:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Մեկնաբանելու նորագույն շրջանի հայ գրականությունը՝ այն դիտարկելով որպես մեր բազմադարյան գրականության պատմության միասնական շղթայի կարևոր փուլ:
2. Ներկայացնելունորագույն շրջանի գրական կյանքի այն գեղարվեստական նվաճումները, որոնք դարձել են դասական արժեքներ:
3. Արժևորելու գրական կերպարների առանձնահատուկ դրսևորումները:
4. Պարզաբանելուժամանակաշրջանին պատմական հանգամանքների դերը գրական ստեղծագործությունների ամբողջացման գործընթացում:

գ. ընդհանրական (փոխանցելի) կարողություններ

1. Բանավիճելու և քննարկելու ուսումնասիրվող երկերը:
2. Գնահատելու գրական երկերի գաղափարական բովանդակությունը:
3. Վերլուծելու գրական երկերի կերպարային ու պատկերակերտման համակարգը:
4. Պարզաբանելու ժամանակաշրջանի և պատմական հանգամանքների դերը գրական ստեղծագործությունների ամբողջացման գործընթացում:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառի արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն գրականագիտական հետազոտություններում գիտա-կան վերլուծություններ, խմբագրական գործ իրականացնելիս:

Ա4.Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝ սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ:

Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Բ4.Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ3.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Գ4.Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

Դասախոսություն, սեմինար, քննարկում, բանավեճ, համագործակցայինաշխատանք, մտագրոհ, ինդուկտիվ, դեդուկտիվ, վերլուծական, խոսքային, բացատրականմեթոդներ, էլեկտրոնայինուսուցում, գրավորաշխատանք, շարադրություն, բանավոր հարցում, զեկուցում, զրույց:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները.

Գնահատմանընդհանուրռազմավարությունը. ընթացիկ 2 ստուգում՝ գրավոր տարբերակով, յուրաքանչյուրը՝ առավելագույնը 10 միավոր:

1-ին ընթացիկ ստուգում. գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր: Անցկացվում է բանավոր: Որոշակիմիավորներ տրվում ենլսարանային և ինքնուրույն աշխատանքների կատարման մակարդակին համապատասխան,

2-րդընթացիկ ստուգում. գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր: Անցկացվում է բանավոր:

Որոշակիմիավորներ տրվում ենլսարանային և ինքնուրույն աշխատանքների կատարման մակարդակին համապատասխան:

Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. ***Թեմա 1***՝Հայ հասարակական-քաղաքական կյանքը 20-րդ դարի սկզբին. պատմական իրադարձությունները, գրական-գեղարվեստական ուղղությունները, հոսանքները, նորագույն գրականության սկզբնավորումն ու առանձնահատկությունները: ***Թեմա 2***՝ Ե.Չարենց: ***Թեմա 3***՝ Ակսել Բակունց:***Թեմա 4***՝Դ.Դեմիրճյան: ***Թեմա 5***՝Ս.Զորյան:
Հիմնական գրականության ցանկ 1. ԱղաբաբյանՍ.,Արդիհայգրականությանպատմություն, հ. 1, 2, 1986-1993: 2. ԱղաբաբյանՍ.,Սովետահայգրականությանպատմությունհ. 1, 2,1961-1965: 3. ԱղաբաբյանՍ., 20-րդդարիհայգրականությանզուգահեռականներումգիրք 1, 2, 1983-1984: 4. Սովետահայգրականությանպատմությունհ. 1, 2,1961-1965: 5. Թամրազյան Հր.,Սովետահայգրականությանպատմություն,1980: 6. Գասպարյան Դ., Բոդոսյան Ս., Սաֆարյան Վ., Հայ սովետական պոեզիայի պատմություն, 1987: 7. Հայնորգրականությանպատմությունհ. 3-5, 1963-1979:

0302/B48	**Նորագույնշրջանիհայգրականությանպատմություն-2**	**5 ECTSկրեդիտ**
5 ժամ/շաբ.	**30/0/ 45**	
7-րդկիսամյակ	**Եզրափակիչ գնահատմամբ**	

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել նորագույն շրջանի հայ գրականությունը, նրա զարգացման միտումները, ժանրային առանձնահատկությունները, քննել ժամանակաշրջանի գրական-հասարակական կյանքը, պարզաբանել ժամանակի գրական ուղղությունները, հոսանքներն ու ոճերը, բավարարել ուսանողների հետաքրքրությունընորագույն շրջանի հայ գրականության պատմության վերաբերյալ, ուսումնասիրել պատմական դեպքերի և գրական երկերի աղերսները, Առաջին և Երկրորդ համաշխարհային պատերազմների, Հայոց ցեղասպանության, հայրենիքի ու ազգի ճակատագրի, մարդու բարոյական անկման թեմաները և դրանց գեղարվեստական արտացոլումը տարբեր գրողների ստեղծագործություններում, անդրադառնալ դասական գրողների արժեքավոր գրական երկերին:

Դասընթացի խնդիրները՝

- Գնահատել 20-րդ դարի հայ գրականությունը՝ այն դիտարկելով որպես մեր բազմադարյան գրականության պատմության երկար ու միասնական շղթայի կարևոր փուլ:
- Առանձնացնել և ուսումնասիրել գրական կյանքի այն գեղարվեստական նվաճումները, որոնք դարձել են դասական արժեքներ:
- Արժևորել ժամանակաշրջանի գրական գործերը, պարզաբանել ժամանակաշրջանի և պատմական հանգամանքների դերը գրական ստեղծագործությունների ամբողջացման գործընթացում:
- Պատկերացում կազմել նորագույն շրջանի հայ գրականության մեծարժեք գրական ժառանգության մասին:
- Վերլուծել և գնահատել նորագույն շրջանի դասական հեղինակների գործերը, տեսնել յուրաքանչյուր գրողի տեղն ու դերը տվյալ շրջանի գրականության զարգացման շղթայի մեջ:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Բնութագրելու նորագույն շրջանի հայ գրականության կարևոր միտումները:
2. Ներկայացնելուայն գեղարվեստական նվաճումները, որոնք դարձել են դասական արժեքներ:
3. Արժևորելու այն գրական գործերը, որոնք գաղափարական առումով համամարդկային են, խտացնում են ազգային մտածողությունը, խոսում մարդու ներաշխարհի հետ, բացահայտում նրա հոգեկերտվածքը:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Մեկնաբանելու նորագույն շրջանի հայ գրականությունը՝ այն դիտարկելով որպես մեր բազմադարյան գրականության պատմության միասնական շղթայի կարևոր փուլ:
2. Ներկայացնելունորագույնշրջանիգրական կյանքի այն գեղարվեստական նվաճումները, որոնք դարձել են դասական արժեքներ:
3. Արժևորելու գրական կերպարների առանձնահատուկ դրսևորումները:
4. Պարզաբանելուժամանակաշրջանին պատմական հանգամանքների դերը գրական ստեղծագործությունների ամբողջացման գործընթացում:

գ. ընդհանրական (փոխանցելի) կարողություններ

1. Բանավիճելու և քննարկելու ուսումնասիրվող երկերը:
2. Գնահատելու գրական երկերի գաղափարական բովանդակությունը:
4. Վերլուծելու գրական երկերի կերպարային ու պատկերակերտման համակարգը:
5. Պարզաբանելու ժամանակաշրջանի և պատմական հանգամանքների դերը գրական ստեղծագործությունների ամբողջացման գործընթացում:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառի արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն գրականագիտական հետազոտություններում գիտա-կան վերլուծություններ, խմբագրական գործ իրականացնելիս:

Ա4.Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝ սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ:

Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Բ4.Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Գ5.Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն,
2. սեմինար,
3. քննարկում, բանավեճ,
4. համագործակցայինաշխատանք,
5. մտագրոհ,
6. վերլուծական,
7. խոսքային, բացատրականմեթոդներ,
8. էլեկտրոնայինուսուցում,
9. գրավորաշխատանք, շարադրություն,
10. բանավոր հարցում, զեկուցում, զրույց:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները.

Գնահատվում է 20 միավոր՝երկուընթացիկբանավորքննություններն

եզրափակիչգնահատմամբքննություն (5+5+10): Թե՛ ընթացիկ, թե՛ եզրափակիչքննությանժամանակ որոշակի միավորներ փոխանցվում են ինքնուրույն աշխատանքներից:
Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. ***Թեմա 1*** Հայ նորագույն գրականությունը 20-րդ դարի 30-ական թվականներից հետո: Գ.Մահարի, Վ.Թոթովենց, Մ.Արմեն: ***Թեմա 2*** Պատերազմական շրջանի գրականության ընդհանուր բնութագիրը: ***Թեմա 3*** Ն.Զարյան, Հ.Շիրազ, Գ.Սարյան: ***Թեմա 4*** Սփյուռքահայ գրականության սկզբնավորումը: Գաղթօջախները և գրական ուժերը: ***Թեմա 5*** Կարոտի գրականություն. Համաստեղ և Հ.Մնձուրի: ***Թեմա 6***Նահանջի թեման. Շ.Շահնուր, Կ.Զարյան: ***Թեմա 7***Սփյուռքահայ գրականությունը հետպատերազմյան տարիներին:
Հիմնական գրականության ցանկ 1. ԱղաբաբյանՍ. ,Արդիհայգրականությանպատմություն, հ. 1, 2, 1986-1993: 2. ԱղաբաբյանՍ.,Սովետահայգրականությանպատմությունհ. 1, 2,1961-1965: 3. ԱղաբաբյանՍ., 20-րդդարիհայգրականությանզուգահեռականներումգիրք 1,2, 1983-1984: 4. Սովետահայգրականությանպատմությունհ. 1, 2,1961-1965: 5. Թամրազյան Հր.,Սովետահայգրականությանպատմություն,1980: 6. Գաբրիելյան Վ., Սփյուռքահայ գրականության պատմություն, 2008: 7. Գասպարյան Դ., Բոդոսյան Ս., Սաֆարյան Վ., Հայ սովետական պոեզիայի պատմություն, 1987: 8. Հայնորգրականությանպատմությունհ. 3-5, 1963-1979:

0302/ B50	**Արդիհայգրականությանպատմություն**	**6 ECTS կրեդիտ**
6 ժամ/շաբ.	**60/0/30**	
7- րդկիսամյակ	**Եզրափակիչգնահատմամբ**	

Դասընթացի նպատակն է՝

Դասընթացինպատակնէուսանողներիններկայացնելարդիևանկախության շրջանիհայգրականությունը(1950-2000թթ.), այդշրջանումստեղծվածերկերիժանրայինառանձնահատկությունները, զարգացմանուղղությունները:

Դասընթացի խնդիրները.

- ուսանողիններկայացնելարդի հայ գրականության ժանրայինառանձնահատկությունները, զարգացման ուղղությունները,
- բնագրայիներկերիուսումնասիրությանհիմանվրազարգացնելվերլուծականկարողություններիձևավորում,
- արդի հայհեղինակներիգեղարվեստականմիշարքհայտնիստեղծագործություններիբնորոշառանձնահատկություններիմեկնաբանում, գրականներկերիպատմական-հասարակականդերի, գեղագիտական-փիլիսոփայականհարցադրումներիկարևորությանբացահայտում,
- տեքստիվերլուծությանևմեկնաբանությանմիջոցովգրվածքիլեզվառճականառանձնահատկություններըբացահայտելուկարողությանկատարելագործում,
- շարադրությունների, ռեֆերատների, զեկուցումների, վերլուծական-դատողականգրավորխոսքի, կարծիքի, գրականդիմա-նկարիևայլստեղծագործականաշխատանքներիմիջոցովկապակցվածշարադրանքստեղծելուկարողություններիմշակում,
- կարդացածըստեղծագործաբարվերարտադրելու, քննարկելու, տարբերթեմաներովզրույցներանցկացնելու, երկխոսություններկառուցելումիջոցովուսանողներիբանավորխոսքիզարգացումնկատարելագործում:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Բնութագրելուարդիհայգրականությանառանձնահատկությունները, զարգացմանմիտումները, քննելժամանակաշրջանիհասարակական-գրականկյանքը:
2. Ներկայացնելու 1950-2000թթ. անվանի հայ հեղինակներին, նրանց ստեղծագործությունների ընթհանուր բնութագիրը, արդի հայգրականությանհիմնականուղղությունները,

հոսանքներնուռճերը, գրականերկերիժանրայինուգաղափարականառանձնահատկությունները:
3. Ներկայացնելու մարդուբարոյականնկարագիրնուժամանակաշրջանիմտածողությանգեղարվեստականարտացոլումըարդի հայ գրականության տարբերգրողներիստեղծագործություններում:
4. Դասակարգելու արդիհայ գրականության առանձնահատկությունները:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Կատարելուբնագրայիներկիվերլուծություններ:
2. Վերլուծելուևգնահատելու 20-րդդարիերկրորդկեսիհայգրականությանմինորշրջանըսկզբնավորողնրազարգացմանընթացքնապահովողդասականհեղինակներիգործերը, տեսնելուրաքանչյուրգրողիտեղնուդերըտվյալշրջանիգրականությանզարգացմանշղթայիմեջ:
3. Կատարելուգրականագիտականուսումնասիրություններ:
4. Ներկայացնելու արդի հայ գրականության նշանավոր դեմքերին և նրանց ստեղծագործությունները:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. Գործնականում տարբերակելուերկերի ժանրային պատկանելիությունը:
2. Վերլուծելու գրական երկերի գաղափարական բովանդակությունը և կերպարային համակարգը:
3. Բանավիճելու և քննարկելու:
4. Օգտվելու մասնագիտական գրականությունից և տարաբնույթ բառարաններից:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա2.Ճանաչելու լեզվաբանական և գրականագիտական մեթոդաբանական ուղղությունները:

Ա4.Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝ սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Բ4.Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ3.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն,
2. սեմինար,
3. քննարկում, բանավեճ,

4. մտագրոհ,
5. վերլուծական,
6. խոսքային, բացատրականմեթոդներ,
7. էլեկտրոնայինուսուցում,
8. գրավորաշխատանք, շարադրություն,
9. բանավոր հարցում, զեկուցում, զրույց:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Գնահատմանընդհանուրռազմավարությունը. ընթացիկ 2 քննություն՝ գրավոր տարբերակով, յուրաքանչյուրը՝ առավելագույնը 5 միավոր, եզրափակիչ քննություն՝ առավելագույնը 10 միավոր:

Ընթացիկքննությունների 5 միավորըտրոհվումէ4+1 սկզբունքով, որտեղ առավելագույն 4 միավորըուսանողըվաստակումէընթացիկքննությունից(գրավորտարբերակ) և առավելագույն 1 միավորը՝ սեմինարդասընթացներից՝ ըստընթացիկքննաշրջանումուսանողիվաստակածմիջինգնահատականի(5-իդեպքում 1, 4-իդեպքում 0,75, 3-իդեպքում՝ 0,5, 2-ի դեպքում՝ 0):

Եզրափակիչգնահատման 10 միավորըտրոհվումէ 8+1+1 սկզբունքով, որտեղ առավելագույն 8 միավորը ուսանողըվաստակումէ բանավորանցկացվողքննությունից, առավելագույն 1 միավորը՝ կիսամյակիընթացքումուսանողիկատարածինքնուրույնաշխատանքիիրականացմանմակարդակինհամապատասխան (օրինակ՝ 1 միավորըկարողէձևավորվելիետևյալ բաղադրիչներով.

- անհատականթեմատիկառաջադրանք,
- տարբերաղբյուրներիցթեմայիշրջանակներումտեղեկատվությանհայթայթումևհամակարգում,
- տրվածառաջադրանքիսահմաններումթեմատիկվերլուծություն):

Առավելագույն 1 միավորը՝ ռեֆերատի ներկայացում:

Համառոտ բովանդակություն

Թեմա 1. Հետպատերազմյան շրջանի առաջին տասնամյակի հայ գրականությունը: Անհատի պաշտամունքի քննադատությունից հետո գրական նոր շարժումը: ***Թեմա 2.*** 1960-80-ականների ընդհանուր բնութագիրը. Հ.Քոչար, Ս.Խանզադյան, Մ.Սարգսյան, Հ.Մաթևոսյան, Վ.Պետրոսյան, Խ.Դաշտենց, Մ.Գալշոյան: ***Թեմա 3.***1960-80-ականների հայ պոեզիայի ընդհանուր բնութագիրը. Պ.Սևակ, Ս.Կապուտիկյան: Հ.Սահյան, Վ.Դավթյան: ***Թեմա 4.*** Անկախության շրջանի հայ գրականության առանձնահատկությունները:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Աղաբաբյան Ս., Սովետահայ գրականության պատմություն,հ. 2, Եր., 1975:
2. Գասպարյան Դ., Հայ սովետական գրականության պատմություն, Եր., 1987:
3. Արզումանյան Ս., Սովետահայ վեպը, Եր., 1986:
4. Սովետահայ գրականության պատմություն, հ. 2, Եր., 1965:
5. Գասպարյան Դ., Բոդոսյան Ս., Սաֆարյան Վ., Հայ սովետական պոեզիայի պատմություն, Եր., 1987:

0302/B51	**Հայ գրականության «հեթանոս» ավանդները**	**4ECTS կրեդիտ**
4ժամ/շաբ.	**45/0/15**	
7-րդ կիսամյակ	**Առանց եզրափակիչգնահատման**	

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել Դ. Վարուժանի և հեթանոսական գրական շարժման առանձնահատկություններին և նրա ունեցած ազդեցությանը հայ գրականության վրա:

Դասընթացիխնդիրները՝

- Գնահատել հայ ժողովրդի նախաքրիստոնեական շրջանի հեթանոս աշխարհայացքի հիմքով ստեղծված հին առասպելաբանության ու վիպասանքի բնութենապաշտ ոգին:
- Բացատրել հեթանոսական գրական շարժման առաջացման պատճառների յուրահատկությունները:
- Առանձնացնել այն ստեղծագործությունները, որոնք միջնադարում և հետագայում վերականգնեցին բնության և մարդու գեղարվեստական մեծության վերածննդյան խորհուրդը:
- Մեկնաբանել հեթանոսական գրական շարժման գաղափարական շերտերը:

Դասընթացի ավարտին ուսանողնունակկլինի.

ա. մասնագիտականգիտելիք և իմացություն

1. Ներկայացնելու հեթանոսական գրական շարժման գաղափարական առանձնահատկությունները:
2. Արժևորելու և գնահատելու հեթանոս-բնապաշտ ոգով ներշնչված գրական ստեղծագործությունների գեղարվեստական նշանակությունը, պատմական-հասարակական դերը:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Գնահատելու հայ «հեթանոս» գրականությունը՝ այն դիտարկելով որպես մեր ժողովրդի գեղարվեստական հոգևոր մշակույթի հետաքրքիր մի բնագավառ:
2. Արժևորելու հեթանոս-բնապաշտ ոգով ներշնչված գրական ստեղծագործությունների գեղարվեստական, պատմական-հասարակական դերը:

Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջարդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Ա4.Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Բ4.Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Կիրառվում են դասավանդման նուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. քննարկում /բանավեճ
2. համագործակցային աշխատանք
3. մտագրոհ
4. դեդուկտիվ մեթոդ
5. վերլուծական մեթոդ
6. խոսքային կամ բանավոր մեթոդ
7. գրավոր մեթոդ
8. բացատրական մեթոդ
9. էլեկտրոնային ուսուցում:

Համառոտ բովանդակությունը.

Թեմա 1.Արմտահայ գրականությունը 19-րդ դարավերջին և 20-րդ դարասկզբին:***Թեմա 2.***19-րդ դարավերջի և 20-րդ դարասկզբի գրական ուղղություններն ու հոսանքները: ***Թեմա 3.***Հեթանոսական գրական շարժման ձևավորումն ու ձևավորման պատճառները: ***Թեմա 4.***Դ.Վարուժանը որպես հեթանոսական գրական շարժման առաջավոր ներկայացուցիչ: ***Թեմա 5.***Հեթանոսական գրական շարժման դրսևորումը հայ գրականության մեջ:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները.

Եզրափակիչգնահատման 20 միավորըտրոհվումէ 5+5+5սկզբունքով(բանավորքննությունհարցատոմսերիմիջոցով): Գնահատման չափանիշներն են՝ տեսական հարցերի ճիշտ պատասխանները և եզրահանգումները, խոսքի տրամաբանական

կառուցվածքը, առարկայի ընդհանուր իմացությունը: Առավելագույն 5 միավորը՝ կիսամյակիընթացքումուսանողիկատարածինքնուրույնաշխատանքիիրականացմանմակարդակինհամապատասխան՝ • անհատականթեմատիկառաջադրանք, • տարբերաղբյուրներիցթեմայիշրջանակներումտեղեկատվությանհայթայթումևհամակարգում, • տրվածառաջադրանքիսահմաններումթեմատիկվերլուծություն: ռեֆերատի ներկայացում:
Հիմնական գրականության ցանկը. 1. Աբեղյան Մ., Հին գուսանական ժողովրդական երգեր, Եր., 1931: 2. Աբեղյան Մ., Երկեր, հատոր Ա, Եր., 1966, հատոր Է, Եր., 1975: 3. Գաբրիելյան Վ., Դ. Վարուժան. կյանքը և գործը, Եր., 1978: 4. Գրիգորյան Վ., Շանթի դրամատուրգիան, Եր., 2002: 5. Դանիելյան Ս., Հեթանոսական գրական շարժման պատմությունից, Եր., 1988: 6. Թամրազյան Հ., Սիամանթո, Եր., 1964, 2002: 7. Հարությունյան Ս., Հին հայոց հավատալիքները, կրոնը, պաշտամունքն ու դիցարանը, Եր., 2001: 8. Պողոսյան Ե., «Հեթանոսական» գրական հոսանքը արևմտահայ գրականության մեջ, Պատմաբանասի-ական հանդես, Եր., 1971, թիվ 4:

0302/B41	**Ռուս գրականության պատմություն**	**4ECTS կրեդիտ**
4ժամ/շաբ.	**45/0/15**	
5-րդ կիսամյակ	**Եզրափակիչ գնահատմամբ**	

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել ռուս գրականության սեռային և ժանրային առանձնահատկությունները, զարգացման ուղղությունները:

Դասընթացի խնդիրները՝

- Ռուս գրականության զարգացման փուլերի և ռուսական ժողովրդական բանավոր ստեղծագործությունների իմացությունը:
- 18-րդ և 19-րդ դարերի ռուսական պոեզիայի ու արձակի լավագույն նմուշները ճանաչելը, ընթերցելն ու մեկնաբանելը:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Նկարագրելուևանվանելուռուսգրականությանզարգացմանփուլերնուռուսականժողովրդականբանավորստեղծագործությունները:
2. Ներկայացնելուռուսականգրականկյանքիայնգեղարվեստականնվաճումները, որոնքդարձելենդասականարժեքներ:
3. Արժևորելուռուսդասականներիգրականկերպարներիառանձնահատուկդրսևորումները:
4. Պարզաբանելուժամանակաշրջանիևպատմականհանգամանքներիդերըգրականստեղծագործություններիամբողջացմանգործընթացում:

բ. գործնականմասնագիտականկարողություններ

1. Ներկայացնելուռուսգրականությաննշանավորդեմքերիհիմնարանցստեղծագործությունները:
2. Վերլուծելուռուսդասականներիգրականստեղծագործություններիգեղարվեստականշերտերը:
3. Գնահատելուգրականներկերիգաղափարականբովանդակությունը:
2. Վերլուծելուգրականներկերիկերպարայինուպատկերակերտմանհամակարգը

գ. ընդհանրական/փոխանցելիկարողություններ

1. Բանավիճելունքննարկելուուսումնասիրվողերկերը:
2. Պարզաբանելու18-19-րդդարերիռուսականարձակիուպոեզիայի դերըգրականստեղծագործություններիամբողջացմանգործընթացում:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ2.Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

Գ3.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

Դասախոսություն, սեմինար, քննարկում, բանավեճ, համագործակցայինաշխատանք, մտագրոհ, ինդուկտիվ, դեդուկտիվ, վերլուծական, խոսքային, բացատրականմեթոդներ, էլեկտրոնայինուսուցում, գրավորաշխատանք, շարադրություն, բանավոր հարցում, զեկուցում, զրույց:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Գնահատմանընդհանուրռազմավարությունը. ընթացիկ 2 քննություն՝ գրավոր տարբերակով, յուրաքանչյուրը՝ առավելագույնը 5 միավոր, եզրափակիչ քննություն՝ առավելագույնը 10 միավոր:

Ընթացիկքննությունների 5 միավորըտրոհվումէ4+1 սկզբունքով, որտեղ առավելագույն 4 միավորըուսանողըվաստակումէընթացիկքննությունից(գրավորտարբերակ) և առավելագույն 1 միավորը՝ սեմինարդասընթացներից:

Եզրափակիչգնահատման 10 միավորըտրոհվումէ 8+1+1 սկզբունքով, որտեղ առավելագույն 8 միավորը ուսանողըվաստակումէ բանավորանցկացվողքննությունից, առավելագույն 1 միավորը՝ կիսամյակիընթացքումուսանողիկատարածինքնուրույնաշխատանքիիրականացմանմակարդակինհամապատասխան (օրինակ՝ 1 միավորըկարողէձևավորվելհետևյալ բաղադրիչներով.

- անհատականթեմատիկառաջադրանք,
- տարբերաղբյուրներիցթեմայիշրջանակներումտեղեկատվությանհայթայթումևհամակարգում,
- տրվածառաջադրանքիսահմաններումթեմատիկվերլուծություն):

Առավելագույն 1 միավորը՝ ռեֆերատի ներկայացում:

Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Թեմա 1. Ռուս գրականության զարգացման փուլերը: **Թեմա 2.** Ռուսական ժողովրդական բանավոր ստեղծագործությունների գեղարվեստական առանձնահատկությունները: **Թեմա 3.** «Ասք Իգորի գնդի մասին» էպոսը: **Թեմա 4.** 18-րդ դարերի ռուսական արձակն ու պոեզիան: **Թեմա 5**. 19-րդ դարերի ռուսական արձակն ու պոեզիան:

Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Аникин В.П., Русское устное народное творчество, М., 2001.
2. Лихачев Д.С., Исследования по древнерусской литературе, Л.,1986.
3. Благой Д.Д., История русской литературы XVIII в., М., 1960.
4. Поспелов Г.Н., История русской литературы XIX века (1840-1860), М., 1981.
5. Гаспаров М.Л., Русская поэзия серебряного века, 1890-1917 гг., М., 1993.

6. Крук И.Т., Русская литература XX века. Дооктябрьский период, Л., 1991.
7. Соколов А.Г., История русской литературы конца XIX – начала XX века, М., 1988.

0302/B49	**Հայ գրաքննադատության պատմություն**	**6ECTSկրեդիտ**
5 ժամ/շաբ.	**60 /0/15**	
7-րդկիսամյակ	**Եզրափակիչ գնահատմամբ**	

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել հայ գրաքննադատական մտքի պատմությունը, օգնել ուսանողներին առավել ամբողջական դարձնելու հայ գրական քննադատության և գրականագիտության պատմության իմացությունը, առանց որի հնարավոր չէ հասկանալ և պատկերացնել քննական, գեղագիտական ու գրականագիտական մտքի զարգացման ընթացքը, հայ գրականության մեջ տեղի ունեցող փոփոխություններն ու զարգացումը:

Դասընթացի խնդիրները

- Ուսանողներին ներկայացնել հայ գրական քննադատության զարգացումն ու օրինաչափությունները, հատկանշական կողմերն ու տարբերակիչ առանձնահատկությունները:
- Խորացնել և ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր գիտելիքները՝ կապված քննական, գեղագիտական, գեղարվեստական մտքի զարգացման հետ:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Ներկայացնելու հայ գրաքննադատական մտքի սկզբնավորումը, զարգացման ընթացքը:
2. Թարկելու հայ գրաքննադատության պատմության զարգացման հիմնական ուղղությունները՝ նկարագրելով դրանց բնորոշ առանձնահատկությունները:

բ.գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Կատարելու գրաքննադատական վերլուծություններ՝ կիրառելով այդ ոլորտին բնորոշ մեթոդները:
2. Ցուցաբերելու ուսումնասիրման ոլորտում հետազոտությունների որակի իմացություն:
3. Բացատրելու գիտական տեսությունների ստուգման փորձարարական միջոցների արդյունքները:
4. Ծավալելու ինքնուրույն և ստեղծագործական գործունեություն տվյալ առարկայական ոլորտում:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. Հակադրել, մշակել, ընդհանրացնել և մեկնաբանել քննադատականտարբերաղբյուրներիցհայթայթած տեղեկատվությունը:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա2.Ճանաչելու լեզվաբանական և գրականագիտական արդի մեթոդաբանական ուղղությունները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման,պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Բ3.Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստարկներ:

Բ5.Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները պրակտիկ գործունեություն ծավալելու ընթացքում:

Գ3.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության

հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն,

2.խոսքային մեթոդներից՝ զրույց, երկխոսություն,

3.ինքնուրույն աշխատանք, բանավոր ներկայացում/պրեզենտացիա,անհատական ինքնուրույն նախագծի իրականացում, գրավորևբանավորստուգում, հարցում:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Գնահատմանընդհանուրռազմավարությունը. ընթացիկ 2 քննություն՝ գրավոր տարբերակով, յուրաքանչյուրը՝ առավելագույնը 5 միավոր, եզրափակիչ քննություն՝ առավելագույնը 10 միավոր:

Ընթացիկքննությունների 5 միավորըտրոհվումէ4+1 սկզբունքով, որտեղ առավելագույն 4 միավորըուսանողըվաստակումէընթացիկքննությունից(գրավորտարբերակ) և առավելագույն 1 միավորը՝ սեմինարդասընթացներից՝ ըստընթացիկքննաշրջանումուսանողիվաստակածմիջինգնահատականի(5-իդեպքում 1, 4-իդեպքում 0,75, 3-իդեպքում՝ 0,5, 2-ի դեպքում՝ 0):

Եզրափակիչգնահատման 10 միավորըտրոհվումէ 8+1+1 սկզբունքով, որտեղ առավելագույն 8 միավորը ուսանողըվաստակումէ բանավորանցկացվողքննությունից, առավելագույն 1 միավորը՝ կիսամյակիընթացքումուսանողիկատարածինքնուրույնաշխատանքիիրականացմանմակարդակինհամապատասխան (օրինակ՝ 1 միավորըկարողէձևավորվելհետևյալ բաղադրիչներով.

- անհատականթեմատիկառաջադրանք,
- տարբերաղբյուրներիցթեմայիշրջանակներումտեղեկատվությանհայթայթումևհամակարգում,
- տրվածառաջադրանքիսահմաններումթեմատիկվերլուծություն):

Առավելագույն 1 միավորը՝ ռեֆերատի ներկայացում:

Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Թեմա 1. Քննադատության առաջացումը հնագույն ժամանակներում. անջատումը գրականությունից, փիլիսոփայությունից և մյուս գիտություններից: **Թեմա 2.** Հայ գրաքննադատության ձևավորումը, նախնական միաձուլվածությունը պատմագրությանը: **Թեմա 3.** Մ.Խորենացի, Հ.Մանդակունի, Գ.Նարեկացի, Հովհ.Սարկավագ Իմաստասեր: **Թեմա 4.** Լուսավորական քննադատություն. Մ.Թաղիադյան, Խ.Աբովյան, Գ.Ախվերդյան, Ս.Նազարյան, Մ.Նալբանդյան: **Թեմա 5.** Գրաքննադատությունը 1870-80-ական թթ.: Ռաֆֆի, Հ.Պարոնյան, Գր.Արծրունի: **Թեմա 6.** Ստ.Պալասանյան, Ղ.Աղայան, Ա.Արփիարյան, Գ. Զոհրապ: **Թեմա 7.** Գրաքննադատությունը 19-րդ դարավերջին և 20-րդ դարասկզբին. Ալ.Շիրվանզադե, Լ.Մանվելյան, Վրթ.Փափազյան, Մ.Մեծարենց, Ա.Հարությունյան, Ա.Չոպանյան: **Թեմա 8.** Լեո, Հ.Թումանյան, Ա.Տերտերյան, Դ.Վարուժան, Վ.Տերյան, Ստ.Շահումյան: **Թեմա 8.** Արդի հայ գրաքննադատությունը:

Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Թամրազյան Հր., Հայ քննադատություն, Գիրք Ա, 1981, Գիրք Բ,1985, Գիրք Գ, Եր., 1989:
2. Մնացականյան Լ., 20-րդ դարասկզբի արևմտահայ գրական քննադատությունը, Եր., 1991:
3. Քալանթարյան Ժ., Հայ գրականագիտության պատմություն, Եր., 1986:

0302/ B37	**Գրականության տեսություն**	**5 ECTS կրեդիտ**
4 ժամ/շաբ.	**45/0/15**	
4-րդ կիսամյակ	**Եզրափակիչգնահատմամբ**	

Դասընթացի նպատակն էլուսաբանելգրականությանընդհանուրտեսականհարցերը, բացահայտելկյանքիևգրականությանհարաբերակցությունը:

Դասընթացի խնդիրներն են՝

- Ուսանողների մեջ ձևավորել գրականագիտական ու գեղագիտական հիմնախնդիրների, գրական ուղղությունների, հոսանքների, սեռերի ու ժանրերի, գրականության վերլուծության մեթոդների վերաբերյալ իմացություն:

- Ուսանողների մեջ ձևավորել և զարգացնել գրականության զարգացման ընթացքի մեջ գրական երկերը գնահատելու, նրանց կառուցվածքային տարրերը, գեղարվեստական արժանիքները վերհանելու հմտություններ:
- Ուսանողներին հաղորդակիցդարձնել խոսքարվեստի նմուշներին:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն.

1. Բնութագրելուգրականությանգեղագիտականբնույթը:
2. Սահմանելու գրողի ստեղծագործական նպատակը պայմանավորող գեղագիտական իդեալը:
3. Սահմանելուգրականության ընդհանուր և մասնավոր ըմբռնումները:
4. Ցուցադրելու գրականության և արվեստի տեսակների, գրականության և ժողովրդական բանահյուսության կապը:
5. Նկարագրելուգրականության ազգային և համամարդկային բնույթը:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ.

1. Կատարելուգրականագիտականվերլուծություններ:
2. Ներկայացնելուգրական-գեղարվեստականուղղություններիառաջացման պատմական պայմաններըունրանցհիմնականառանձնահատկությունները:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ.

1. Վերլուծելուանտիկ աշխարհի, միջնադարի և վերածննդի գեղագիտական-գրականագիտական միտքը:
2. Տարբերակելու գեղագիտական հիմնական կատեգորիաները՝ գեղեցիկը, վեհը, ողբերգականը և կոմիկականը:
3. Ներկայացնելու և կիրառելու գրական սեռերի ու ժանրերիառանձնահատկությունները:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա2.Ճանաչելու լեզվաբանական և գրականագիտական մեթոդաբանական ուղղությունները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Ա5. Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Բ5.Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար և ծավալելու ինքնուրույն մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն ակադեմիական ոլորտներում:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ2.Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

Գ3.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. խոսքային մեթոդները (դասախոսությունը, բացատրումը, պատմումը, ընթերցումը, զրույցը,

երկխոսությունը և այլն), 2. զննական մեթոդները (դիդակտիկ նյութերի ցուցադրումը, դիտումը և այլն), 3. տրամաբանական մեթոդները (ինդուկտիվ (մակածում), դեդուկտիվ (արտածում), անալոգիա և այլն), 4. ճանաչողական-ստեղծագործական մեթոդները (բացատրական-ցուցադրական, պրոբլեմային-որոնողական), 5. ինտերակտիվ-կառուցողական մեթոդները (բանավեճ, դերային խաղ, աշխատանք բնագրի հետ և այլն), 6. քննադատական մտածողության մեթոդները, 7. ինքնուրույն աշխատանքի մեթոդները:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. **1-ին ընթացիկ քննություն** (գրավոր, **5** /4+1/միավոր առավելագույն արժեքով): **2-րդ ընթացիկ քննություն** (գրավոր, **5** /4+1/միավոր առավելագույն արժեքով): **Եզրափակիչ քննություն** (բանավոր, **10**/8+2 / միավոր առավելագույն արժեքով): Նախատեսված ***2 ընթացիկ քննությունները*** գրավոր են, յուրաքանչյուրը՝ 5 միավոր առավելագույն արժեքով: Յուրաքանչյուր ընթացիկ քննության հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց (յուրաքանչյուրը՝ 1 միավոր) և սեմինարին ակտիվությունը (1 միավոր): ***Եզրափակիչ քննությունը*** բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Եզրափակիչ քննության հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց (յուրաքանչյուրը՝ 2 միավոր) և ինքնուրույն աշխատանքը (2 միավոր): Առավելագույն **20** միավորը ձևավորվում է այսպես. **20 = 5** (4 /I ընթ. քնն./+ 1 /սեմ./) + **5** (4 /II ընթ. քնն./+ 1 /սեմ./) + **10** (8 /եզր. քնն./ + 2 /ինքն./):
Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. **Թեմա 1. Գրականագիտությունևգեղագիտություն:**Գրականությանգեղագիտականբնույթը:**Թեմա 2. Գեղագիտականմիտքըանտիկշրջանում, միջնադարումևվերածնդիշրջանում:Թեմա 3.** Գեղագիտականկատեգորիաներ. գեղեցիկը, վեհը,ողբերգականը, կոմիկականը:**Թեմա 4.Գրականությունըորպեսարվեստիտեսակ.սեռերևժանրեր.գ**րականությանընդհանուրևմասնավորըմբռնումները: Գրականությունըևարվեստիտեսակները: Գրականությունըևժողովրդականբանահյուսությունը: Գրականությանազգայիննհամամարդկայինբնույթը:Գրականսեռեր: Գրականերկերիբազմազանությանպատճառները: Էպիկականսեռ, քնարականսեռ, դրամատիկականսեռ: Գրականսեռերիփոխներթափանցումը:Գրականտեսակներ (ժանրեր): Գրականժանրերիզարգացումը: Ժանրայինհամակարգիըմբռնումը:Էպիկականժանրեր. դիցաբանականզրույց, առասպել, լեգենդ, ավանդություն:Էպիկականժանրեր. հեքիաթ, ժողովրդականէպոս:Էպիկականժանրեր. վեպ, վիպակ:Էպիկականժանրեր. պատմվածք, նովել, ակնարկ:Քնարականժանրեր. ներբող, եղերերգություն, հովվերգություն, էպիգրամ, էպիտաֆիա, ուղերձ, պարոդիա:Քնարերգությանթեմատիկբաժանումը:Քնարաէպիկականժանրեր. առակ, բալլադ, պոեմ: Դրամատիկականժանրեր. ողբերգություն, կատակերգություն, դրամա:**Թեմա 5. Գրական-գեղարվեստականուղղություններ.**կլասիցիզմ, կլասիցիզմիառաջացմանպատմականպայմանները, կլասիցիզմիհիմնականգծերը:Ռոմանտիզմ: Սենտիմենտալիզմ (նախառոմանտիզմ): Ռոմանտիզմիպատմականճակատագիրը: Կյանքիռոմանտիկականարտացոլմանառանձնահատկությունները:ՌեալիզմըՎերածնությանդարաշրջանում, Լուսավորությանշրջանումն 19-րդդարում: Կյանքիռեալիստականարտացոլմանհիմնականգծերը:19-20-րդդարերիայլգրականհոսանքներ. նատուրալիզմ, ֆուտուրիզմ, մոդեռնհոսանքներ՝ակմեիզմ, իմպրեսիոնիզմ, էքսպրեսիոնիզմ, սյուրռեալիզմ, էքզիստենցիալիզմ:Սիմվոլիզմըիբրևարևմտաեվրոպականգրականուղղություն:Սիմվոլիզմիդրսևորումները հայ գրականության մեջ:
Հիմնական գրականության ցանկ.

1. ԱվետիսյանԶ., Գրականությանտեսություն, Եր., 1998:
2. Բորև Յու., Գեղագիտություն, Եր., 1982:
3. Գրականժանրեր. պատմականզարգացումընժամանակակիցվիճակը, Եր., 1973:
4. Գրականստեղծագործություն: Վերլուծությանուղիներընսկզբունքները, Եր., 1983:
5. Ջրբաշյանէդ., Գրականագիտության ներածություն, Եր., 2011:
6. Ջրբաշյանէդ., Գեղագիտությունևգրականություն, Եր., 1983:
7. Ջրբաշյանէդ., Գրականությանտեսություն, Եր., 1972:
8. ՈւելլեքՌ., ՈւորրենՕ., Գրականությանտեսություն, Եր., 2008:

0302/B32	**Անտիկ և վերածննդի արտասահմանյանգրականություն**	**4 ECTS կրեդիտ**
4 ժամ/շաբ.	**45/0/15**	
3-րդ կիսամյակ	**Առանց եզրափակիչ գնահատման**	

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ընդհանուր գիտելիքներ հաղորդել անտիկ և Վերածննդի դարաշրջանի գրականության պատմության, գրական կարևոր ուղղությունների, գրական խոշորագույն երևույթների և գրական զարգացման ընդհանուր ընթացքի վերաբերյալ:

Դասընթացիխնդիրները՝

- Ներկայացնել անտիկ և Վերածնության դարաշրջանը որպես հումանիստական շարժման մեծ ժամանակաշրջան, հումանիստ գրողների հայացքները և ստեղծագործությունները:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Ընկալելու Ռենեսանսի գրական միտքը, հումանիստական մտածողությունը և նկարագրելու նրա գրական բարձրաժեք ստեղծագործությունները:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Թվարկելու և մեկնաբանելու գրական ստեղծագործությունների կերպարային համակարգը:
2. Վերլուծելու ժամանակի գրական ստեղծագործությունների գաղափարական հարցադրումները:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. Կատարելու համեմատական վերլուծություն հայ և Վերածննդի գրականության ստեղծագործությունների միջև:
2. Օգտվելու տեսական նյութից և կատարելու ադապտացիաներ:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Բ5.Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար և ծավալելու ինքնուրույն մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն ակադեմիական ոլորտներում:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ2.Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

Գ3.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ: **Գ6.**Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:
Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. Դասախոսություն, սեմինար, քննարկում, բանավեճ, համագործակցայինաշխատանք, մտագրոհ, ինդուկտիվ, դեդուկտիվ, վերլուծական, խոսքային, բացատրականմեթոդներ, էլեկտրոնայինուսուցում, գրավորաշխատանք, շարադրություն, բանավոր հարցում, զեկուցում, զրույց:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. ***1-ին ընթացիկ ստուգումը***գրավոր է: Ընթացիկ ստուգման հարցատոմսը բաղկացած է 3 հարցից՝ համապատասխանաբար 3,3,4 միավոր: Միավորների քայլը 0.5 է: ***2-րդ ընթացիկ ստուգումը*** բանավոր է: Ընթացիկ ստուգման հարցատոմսը բաղկացած է 4 հարցից՝ համապատասխանաբար 3,3,2,2 միավոր: Միավորների քայլը 0.5 է:
Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. **Թեմա 1.** Անտիկ գրականության առարկան, համառոտ պատմական ակնարկ, նախահոմերոսյան Հունաստանը: Հոմերոսյան հարցի պատմությունը, Հոմերոսի ստեղծագործությունը: **Թեմա 2.** Անտիկ շրջանի պոեմներըմ, բանաստեղծությունը,քնարերգության առաջացումը, հումոր և երգիծանք: **Թեմա 3.** Թատրոնը և դրամայի ծագումը, ողբերգություններ և կատակերգություններ: **Թեմա 4.** Անտիկ աշխարհի կործանումը, քրիստոնեական գրականության սկզբնավորումը: **Թեմա 5.** Միջնադարյան մշակույթի առանձնահատկությունները, աստվածաբանական-փիլիսոփայական երկեր: **Թեմա 6.** Լեգենդներ նվարքագրություններ, հոգևոր դրամա, էպիկական պոեմներ, ասպետական վեպ: **Թեմա 7.** Դանթե, Պետրարկա, Բոկաչիո, Է.Ռոտերդամցի, Ֆ.Վիյոն, Ֆ.Ռաբլե: **Թեմա 8.** Պիկարոյական վեպ, հովվերգական վեպ,պատմական ողբերգություններ, փիլիսոփայական պիեսներ, քնարերգություն:
Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Ի.Մ.Տրոնսկի, Մաս առաջին, Հունական գրականության պատմություն: 2. Ի.Մ.Տրոնսկի, Մասերկրորդ, Հռոմեականգրականությանպատմություն: 3. ՄամիկոնյանՀ., Արտասահմանյանգրականությանպատմություն, Վերածնությանդարաշրջան, 1961: 4. Ս.Սողոմոնյան, Արտասահմանյանգրականությանպատմություն, Երևան, 1981: 5. ԱրտամոնովՍ.Դ., թարգմ. Հ.Բախչինյան, 17-18-րդդարերիարտասահմանյանգրականությանպատմություն, Երևան, ԵՊՀ, 1986: 6. https://library.anau.am/images/stories/grqer/Grakanutyun/mamikomyan-art-gr-pat.pdf

0302/B35	**17-19-րդ դարերի արտասահմանյան գրականության պատմություն**	**5 ECTS կրեդիտ**
4 ժամ/շաբ.	**45/0/15**	
4-րդ կիսամյակ	**Առանցեզրափակիչ գնահատման**	
Դասընթացինպատակն էուսանողներինընդհանուրգիտելիքներհաղորդելԿլասիցիզմիդարաշրջանիգրականությանպատմության, գրականխոշորագույներևույթների և զարգացմանընդհանուրընթացքիվերաբերյալ: **Դասընթացիխնդիրները** ➢ Ծանոթացնել 18-րդ դարիանգլիականկլասիցիզմիառանձնահատկություններին, կլասիցիստական և նեոկլասիցիստականգրականությանգլուխգործոցներին:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ***ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն*** 1. Ըմբռնելու և գնահատելուգեղարվեստականստեղծագործություններիարժանիքները, ***բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ*** 1. Թվարկելու և մեկնաբանելուկլասիցիզմիդարաշրջանիգրականստեղծագործություններիկերպարայինհամակար	

գը:
2. Վերլուծելուժամանակիգրականստեղծագործություններիգաղափարականհարցադրումները:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. Կատարելուհամեմատականվերլուծությունհայ և Վերածծնդիգրականությանստեղծագործություններիմիջև:
2. Օգտվելուտեսականնյութից և կատարելուադապտացիաներ:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Բ5.Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար և ծավալելու ինքնուրույն մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն ակադեմիական ոլորտներում:

Գ2.Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

Գ3.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

Դասախոսություն, սեմինար, քննարկում, բանավեճ, համագործակցայինաշխատանք, մտագրոհ, ինդուկտիվ, դեդուկտիվ, վերլուծական, խոսքային, բացատրականմեթոդներ, էլեկտրոնայինուսուցում, գրավորաշխատանք, շարադրություն, բանավոր հարցում, զեկուցում, զրույց:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

1-ին ընթացիկ ստուգումըգրավոր է: Ընթացիկ ստուգման հարցատոմսը բաղկացած է 3 հարցից՝ համապատասխանաբար 3, 3, 4 միավոր: Միավորների քայլը 0.5 է:

2-րդ ընթացիկ ստուգումըբանավոր է: Ընթացիկ ստուգման հարցատոմսը բաղկացած է 4 հարցից՝ համապատասխանաբար 3,3,2,2 միավոր: Միավորների քայլը 0.5 է:

Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Թեմա 1. Կլասիցիզմի առաջացումը. կլասիցիզմի տեսությունը: **Թեմա 2.** Անգլիական վեպի ձևավորումը և զարգացումը 18-րդ դարում: **Թեմա 3.** Ֆրանսիական լուսավորչական գրականություն. պայքար կլասիցիզմի դեմ: **Թեմա 4.** Ռոմանտիզմի պատմական նախադրյալները. ռոմանտիզմի փիլիսոփայական ակունքները: **Թեմա 5.** Անհատի նշանակության բարձրացումը Գյոթեի փիլիսոփայության մեջ: **Թեմա 6.** Գրականության պատմականության տեսակետը: **Թեմա 7.** Քաղաքական երգիծանքը գրականության մեջ: **Թեմա 8.** Ռոմանտիկական քնարերգություն:

Հիմնական գրականության ցանկ.

1. 19-րդ դարի արտասահմանյան գրականության պատմություն, խմբ. Ս. Վ. Տուրաևի:
2. Սողոմոնյան Ս., Արտասահմանյան գրականության պատմություն, Երևան, 1981:
3. Արտամոնով Ս.Դ., թարգմ. Բախչինյան Հ., 17-18-րդ դարերի արտասահմանյան գրականության

պատմություն, Երևան, ԵՊՀ, 1986:

0302/B40	19-20-րդ դարերի արտասահմանյան գրականության պատմություն	4 ECTS կրեդիտ
4 ժամ/շաբ.	45/0/15	
5-րդկիսամյակ	Եզրափակիչ գնահատմամբ	

Դասընթացինպատակն

ԷուսանողներինընդհանուրգիտելիքներհաղորդելԼուսավորությանդարաշրջանիգրականությանպատմության, գրականխոշորագույներևույթների և գրականզարգացմանընդհանուրընթացքիվերաբերյալ:

Դասընթացիխնդիրները

- Ներկայացնել Լուսավորությանդարաշրջանըորպես նորհայացքների և նորմտածողությանժամանակաշրջան, դարաշրջանիգրողներիհայացքները և ստեղծագործությունները:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. ԸնկալելուԼուսավորությանդարաշրջանիգրականմիտքը, հումանիստականմտածողությունը և գրականբարձրաժեքստեղծագործությունները:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Թվարկելու և մեկնաբանելուգրականստեղծագործություններիկերպարայինհամակարգը:
2. Վերլուծելուժամանակիգրականստեղծագործություններիգաղափարականհարցադրումները:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. Կատարելուհամեմատականվերլուծությունհայ և Վերածծնդիգրականությանստեղծագործություններիմիջև:
2. Օգտվելուտեսականնյութից և կատարելուադապտացիաներ:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Բ5.Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար և ծավալելու ինքնուրույն մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն ակադեմիական ոլորտներում:

Գ2.Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

Գ3.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

Դասախոսություն, սեմինար, քննարկում, բանավեճ, համագործակցայինաշխատանք, մտագրոհ, ինդուկտիվ, դեդուկտիվ, վերլուծական, խոսքային, բացատրականմեթոդներ, էլեկտրոնայինուսուցում,

գրավորաշխատանք, շարադրություն, բանավոր հարցում, զեկուցում, զրույց:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. ***1-ին ընթացիկ քննությունը*** գրավոր է: Ընթացիկ ստուգման հարցատոմսը բաղկացած է 3 հարցից՝ համապատասխանաբար 2,2,1 միավոր: Միավորների քայլը 0.5 է: ***2-րդ ընթացիկ քննությունը*** բանավոր է: Ընթացիկ ստուգման հարցատոմսը բաղկացած է 3 հարցից՝ համապատասխանաբար 2,2,1 միավոր: Միավորների քայլը 0.5 է: ***Եզրափակիչ քննությունը*** բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Եզրափակիչ քննության հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց (յուրաքանչյուրը՝ 2 միավոր) և ինքնուրույն աշխատանքը (2 միավոր):
Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. **Թեմա 1.** Անցում ռոմանտիզմից դեպի ռեալիզմ: Նատուրալիզմի, սիմվոլիզմի առաջացումը: Երաժշտության և պոեզիայի հարաբերությունների հարցը սիմվոլիզմի տեսության մեջ: **Թեմա 2.** Սյուրռեալիզմի դրսևորումը: **Թեմա 3.** Հետպատերազմյան շրջանի գրականությունը: Ֆրանսիական «աբսուրդի» թատրոնը: **Թեմա 4.** Ֆրանսիական, անգլիական, ամերիկյան, իսպանական, լատինաամերիկյան գրականության զարգացման միտումները, ժանրային առանձնահատկությունները, հեղինակների նորարարությունները:
Հիմնական գրականության ցանկ. 1. 20-րդ դարի արտասահմանյան գրականության պատմություն, 2. Зарубежная лит-ра 20-го века, под. ред. Л.Г. Андреева.

ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑԱՄԱՍ (ԿԱՄԸՆՏՐԱԿԱՆԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐ)

0302/B 53	**Հայերենի իմաստափոխությունը**	**2ECTSկրեդիտ**
2 ժամ/շաբ.	**30/0/0**	
5-րդկիսամյակ	**Առանց ընթացիկ գնահատման**	

-

Դասընթացինպատակներնենուսանողներինհնարավորությունընձեռելխորանալուիմաստաբանությունառարկայիտեսականհարցադրումներիևդրանցքննությանմեջ, խորացնելևամբողջացնելսովորողներիիրմբռնումներըբառիմաստիքննությանեղանակներիուհնարների մասին:

Դասընթացիխնդիրներնեն՝

- Համակարգելիմաստաբանությունառարկայիհարցադրումներիշրջանակները,
- ամբողջացնելլեզվիբառագիտականմակարդակիիմաստաբանությունբաժնիվերաբերյալգիտելիքները,
- զարգացնելխոսքիկառուցմանհետառնչվողբոլորերևույթները:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

*ա. **մասնագիտական գիտելիք և իմացություն***

1. Սահմանելուբառիմաստափոխությանհիմունքները:
2. Ներկայացնելուբառիմաստի պատմական զարգացման և փոփոխության օրինաչափությունները:
3. Վերարտադրելուբառիմաստիտեսակներնուփոփոխությունները:

*բ. **գործնական մասնագիտական կարողություններ***

1. Իր գրավոր և բանավոր խոսքում օգտագործելու ձեռք բերած գիտելքները, բառիմաստին բնորոշ բոլոր երևույթները կիրառել խոսքում:
2. Բացահայտելու«Իմաստաբանություն¦ գիտակարգի դերը հայերենի կառուցվածքայինտարբեր մակարդակների միավորների համակարգում:

գ. ընդհանրական /փոխանցելի կարողություններ

1. Կատարելու լեզվաբանական հետազոտություններ:
2. Հաստատելու միջառարկայական կապեր:
3. Հակադրելու, մշակելու, ընդհանրացնելու և մեկնաբանելու լեզվաբանական տարբերաղբյուրներիցհայթայթած տեղեկատվությունը:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ3.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
2. խոսքայինկամ բանավոր մեթոդ
3. բացատրական մեթոդ
4. համագործակցային աշխատանք
5. սլայդների գործածություն թեմաների ուսուցման ընթացքում
6. մտագրոհ
7. ռեֆերատներ:

Գնահատման մեթոդները

Նախատեսվածքննությունըբանավորէ՝ 20 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում էտվյալ առարկայի կրթական վերջնարդյունքների շրջանակներում տեսական նյութին և գործնական կարողություններին վերաբերող, ուսանողի ինքնուրույնությունն ու ստեղծագործական ունակություններն արտացոլող առաջադրանքներ/գործնական գրություններ, ռեֆերատ, ուղղագրություն ու կետադրություն պարունակող համր բնագրեր, ստեղծագործական բնույթի շարադրանքներ, նախադասությունների վերլուծություններ/:

Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Համառոտ բովանդակությունը

Թեմա1. Բառագիտությունը՝ որպես լեզվաբանության բաժին. իմաստաբանություն: **Թեմա** 2. Բառիմաստի փոփոխության հիմունքները.սկզբնական կամ հիմնական նշանակություն:Բառերի նշանակության փոփոխությունն իբրև հետևանք մշակույթի փոփոխության:**Թեմա3.**Բառիմաստի փոփոխության ճանապարհները:**Թեմա 4.** Բառակապակցությունների նշանակության փոփոխությունը և վերլուծվելը դարձվածքների: **Թեմա 5.** Համանուն բառերի ծագումը: Նույնանիշ բառեր: Նույնանիշ բառերի

տարբերակումը: Բառերի կորուստ:
Հիմնական գրականության ցանկը 1. Աբեղյան Մ., Հայոց լեզվի տեսություն, Եր, 1965: 2. Աղայան Էդ., Լեզվաբանության հիմունքներ, Երևան, 1984: *3.* Հր. Աճառյան, Լիակատար քերականություն, հ. 1-6: Եր. 1955- 71: 4. ԱղայանԷդ.Բ., Ընդհանուրևհայկականբառագիտություն, Եր., 1984: 5. ԱռաքելյանՎ.Դ., ԽաչատրյանԱ. Հ., ԷլոյանՍ. Ա., Ժամանակակիցհայոցլեզու, հ.1, Եր., 1979: 6. ԽաչատրյանԼ., Հետաքրքրաշարժլեզվաբանություն, Երևան, 2010: 7. Մարգարյան Ա.Ս., Ժամանակակից հայոց լեզու, Եր., 1990:

0302/B53	**Դարձվածաբանություն**	**2ECTS կրեդիտ**
2 ժամ/շաբ.	**30/0/0**	
5-րդ կիսամյակ	**Առանց ընթացիկ գնահատման**	

Դասընթացի նպատակն էուսումնասիրելդարձվածքայինմիավորները/ԴՄ/, տարբերակելբառերիազատևկայունբառակապակցություններից, հարադրություններից, սահմանելայն:

- ԴասակարգելԴՄ-ները՝**ա**/ըստդարձվածքայինսերտաճման, **բ**/դարձվածքայինմիասնության, **գ**/դարձվածքայինկապակցություն, **դ**/դարձվածքայինարտահայտության:
- ԿարևորելԴՄ-ների՝ խոսքըդիպուկ, արտահայտիչուպատկերավորդարձնողոճաքերականականառանձնահատկություններըգործառականբոլորոճերում:
- Բանավորևգրավորխոսքումկիրառելիայերենի՝ դարձվածքներովհարուստշտեմարանը:

<u>Դասընթացի խնդիրները</u>

- զուգադրել ոչ վերաիմաստավորված բառակապակցությունները և ԴՄ-ները,
- ճանաչել նրանց բառակազմական, ձևաբանական և շարահյուսական առանձնահատկությունները,
- գնահատել նրանց հաղորդակցական արժեքը, բազմիմաստությունը, հոմանիշների ու հականիշների հարուստ համակարգը և կիրառել խոսքում:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա.մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Գնահատելու դարձվածաբանության առարկան, նպատակը, խնդիրները, արժևորելու նրա գործածությունը խոսքում:
2. Զատորոշելու դարձվածքն ու բառը, դարձվածքն ու բառակապակցությունը, դարձվածքն ու համադրական բարդությունը, լուսաբանելու դարձվածքի իմաստը:
3. Զանազանելու և օրինակներով հստակեցնելու դարձվածքների դասակարգման հիմունքները:

բ.գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Համեմատելու դարձվածքի և բառի, դարձվածքի և բառակապակցության,դարձվածքի և համադրական բարդութան առանձնահատկությունները:
2. Դասակարգելու դարձվածքները և մեկնաբանել նրանց հատկանիշները:
3. Գրավոր և բանավոր խոսքում գործածելու դարձվածային հոմանիշներ, համանուններ,հականիշներ:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ: **Բ3.**Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս: **Գ1.**Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ: **Գ3.**Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ: **Գ4.**Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ: **Գ6.**Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:
Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. համագործակցային աշխատանք 2. սլայդների գործածություն թեմաների ուսուցման ընթացքում 3. մտագրոհ և այլն:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Նախատեսվածքննությունըբանավորէ՝ 20 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է տվյալ առարկայի կրթական վերջնարդյունքների շրջանակներում տեսական նյութին և գործնական կարողություններին վերաբերող, ուսանողի ինքնուրույնությունն ու ստեղծագործական ունակություններն արտացոլող առաջադրանքներ/գործնական գրություններ, ռեֆերատ, ուղղագրություն ու կետադրություն պարունակող համր բնագրեր, ստեղծագործական բնույթի շարադրանքներ, նախադասությունների վերլուծություններ/:
Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. **Թեմա 1**. Դարձվածաբանության առարկան, նպատակը, խնդիրները:**Թեմա 2.** Դարձվածք և բառ, դարձվածք և բառակապակցություն, դարձվածք նհամադրական բարդություն,դարձվածքի իմաստ: **Թեմա 3.**Դարձվածքների դասակարգումը:**Թեմա 4.** Դարձվածային տարբերակներ,հոմանիշներ, համանուններ, հականիշներ:
Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Աղայան Էդ., Ջահուկյան Գ. և ուրիշներ, Հայոց լեզու,1-ին մաս. Ա պրակ Եր.,1980: 2. Առաքելյան Վ.,ԽաչատրյանԱ.,Էլոյան, Ժամանակակից հայոց լեզու,հ1/Հնչյունաբանություն, բառագիտություն/, Եր., 1979: 3. Բաղիկյան Խ. Դարձվածային ոճաբանություն, Եր., 200: 4. ՄարգարյանԱ., Ժամանակակից հայոց լեզու /հնչյոունաբանություն, բառագիտություն/, Եր.,1993: 5. ՄուրվայլյանԱ.,Հայոց լեզվի դարձվածաբանություն և բայակազմություն, Եր.,1959: 6. Սուքիասյան Ա., Ժամանակակից հայոց լեզու/հնչյունաբանություն, բառագիտություն, բառակազմություն/Եր.,1999:

0302/B57	**Ժամանակակից հայերենի նորաբանությունները**	**2ECTS կրեդիտ**
2 ժամ/շաբ.	**30 /0 /0**	
7-րդ կիսամյակ	**Առանց ընթացիկ գնահատման**	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել ժամանակակից հայերենի բառային նորաբանություններին, խորացնելևամբողջացնելսովորողներիրմբռնումներընորաբանություններիքննությանեղանակների, կազմության ուհատկանիշների մասին:Ներկայացվում է նորաբանության՝ իբրև գիտության ձևավորումը, լուսաբանվում են արդիական մեթոդների կիրառությամբ կատարվող լեզվական		

ուսումնասիրությունները և նրանց դերը նորաբանագիտության՝ իբրև ինքնուրույն գիտության կայացման գործում:

Դասընթացի խնդիրները՝

- ամբողջացնելլեզվիբառագիտականմակարդակի՝նորաբանություններիվերաբերյալգիտելիքները,
- ներկայացնել բառապաշարում նորաբանությունների տեղն ու դերը, գնահատել նրանց հաղորդակցական արժեքը,
- տարբերակել նորաբանությունների բառակազմական եղանակները ու ճանապարհները,
- լեզվաբանությանբնագավառումմասնագիտականգործունեությանհամարանհրաժեշտգիտելիքներ իուհմտություններիապահովումը:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա.մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Ներկայացնելուբառապաշարի պատմական զարգացման և փոփոխության օրինաչափությունները:
2. Կարևորելուբառապաշարիփոփոխությանննորբառերիստեղծմանընթացքը:
3. Մեկնաբանելուժամանակակիցհայերենինորաբանություններիհատկանիշները:

բ.գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Կատարելունորաբանությունների (հեղինակային և դիպվածային) բառակազմական տարբեր վերլուծություններ:
2. Մեկնաբանելունորաբանություններիստեղծմանբառակազմականօրինաչափությունները:

գ. ընդհանրական /փոխանցելի կարողություններ

1. Կատարելու լեզվաբանական հետազոտություններ:
2. Հաստատելումիջառարկայական կապեր:
3. Հակադրելու, մշակելու, ընդհանրացնելու և մեկնաբանելու լեզվաբանական տարբերաղբյուրներիցհայթայթած տեղեկատվությունը:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
2. խոսքայինկամ բանավոր մեթոդ
3. բացատրական մեթոդ
4. համագործակցային աշխատանք

5. սլայդների գործածություն թեմաների ուսուցման ընթացքում
6. մտագրոհ
7. ռեֆերատներ:

Գնահատման մեթոդները

Նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր: Յուրաքանչյուր ստուգում ներառում է առավելագույնը 4 հարց՝ յուրաքանչյուրը 2, 3, 3 միավորով, 2 միավորը ձևավորվում է ինքնուրույն աշխատանքների արդյունքից (առաջադրանքների կատարում, ռեֆերատ) կատարման մակարդակին համապատասխան:

Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Համառոտ բովանդակությունը

Թեմա 1.Բառապաշարի փոփոխությունները: **Թեմա** 2.Արդի հայերենի նորաբանությունները: **Թեմա** 3.Նորաբանությունների բառակազմական կաղապարները:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Աղայան Էդ. Բ., Ընդհանուր և հայկական բառագիտություն, Եր., 1984:
2. Էլոյան Ս., Արդի հայերենի նորաբանությունների բառարան, Երևան, 2002թ.:
3. Մարգարյան Ա., Ժամանակակից հայոց լեզու /Բառագիտություն/, Երևան, 1993թ.:
4. Մարտիրոսյան Ա., Արդի հայերենի նորաբանությունների բառակազմական կաղապարները, Երևան, 2007:
5. Սուքիասյան Ա., ժամանակակից հայոց լեզու, 1982:

0302/ B57	Գրաբարի և արդի արևելահայերենի ընդհանրություններն ուտարբերությունները	2ECTS կրեդիտ
2ժամ/շաբ.	30 /0/ 0	
7-դրդկիսամյակ	Առանցընթացիկ գնահատման	

Դասընթացի նպատակն էուսանողներին ներկայացնել գրաբարի ու արդի արևելա- հայերենի հնչյունական, բառային և քերականական համակարգերի համեմատական քննությունը՝ զարգացնելով լեզվի նշված շրջանների վերաբերյալ նրանց նախապես ձեռք բերած գիտելիքների հիման վրա ընդհանրացումներ ու հետևություններ անելու ունակությունները:Դասընթացը կօգնի բակալավրի կրթական ծրագրի հայոց լեզու և գրականություն մասնագիտությամբ ուսանողներին ընդհանրացնել և ի մի բերել իրենց գիտելիքները լեզվի այս շրջափուլերի վերաբերյալ:

Դասընթացի խնդիրներն են՝

- ուսանողիններկայացնելգիտելիքների անհրաժեշտ պաշար մասնագիտացման առարկայի շրջանակում՝ պահանջվող չափորոշիչներին համապատասխան,
- հայերենի երկու կարևորագույն շրջափուլերի հնչյունական, բառային և քերականական իրողությունների քննությամբ ամրապնդելուսանողների իմացությունը, զարգացնել համադրելու, հակադրելու և տրամաբանական եզրահանգումներ կատարելու կարողությունը,
- լեզվաբանությանբնագավառումմասնագիտականգործունեությանհամարանհրաժեշտգիտելիքներ իուհմտություններիապահովումը,
- տեսական գիտելիքների կիրառությունը գործնականում:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Նկարագրելու, համեմատելուգրաբարիևարդիհայերենիհնչյունական, բառայինքերականականհամակարգերիառանձնահատկությունները, պատկերացնելուդրանցտարբերությունները, առաջացած նոր հնչյունական, բառապաշարային, իմաստաբանական և քերականական իրողությունները:
2. Մեկնաբանելու նշված լեզվական կարգերի յուրահատկությունները, ներկայացնելու դրանց տարբերակիչ գծերը:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Մեկնաբանելու, համեմատելու և բացատրելու գրաբարով և արդի հայերենով գրվածտեքստերում հանդիպողլեզվական տարբեր իրողություններ,հասկանալուդրանցէությունը, բնութագրելու

հանդիպողքերականականձևերը, բացատրելդրանց տարբերությունները:
2. Պարզաբանելու և ներկայացնելու հայերենի երկու շրջափուլերի քերականական կառուցվածքի յուրահատկությունները, համեմատել դրանք և անել անհրաժեշտ հետևություններ:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. Տեքստում բացատրելու և վերլուծելուլեզվական տարբեր իրողությունները:
2. Զանազանելուայդ իրողություններին հատուկ առանձնահատկությունները և գործնականում կիրառելու դրանց վերաբերող տեսական գիտելիքը:
3. Հակադրելու, ընդհանրացնելու և մեկնաբանելու նշված լեզվական կարգերի յուրահատկությունները մեր լեզվի երկու փուլերում և գործնականում կիրառելուդրանց վերաբերող տեսական գիտելիքը:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունքները.

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
2. գործնական աշխատանք
3. բանավեճ
4. զրույց
5. խմբային աշխատանք:

Գնահատման մեթոդները՝

Նախատեսվածքննությունըբանավորէ՝ 20 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է տվյալ առարկայի կրթական վերջնարդյունքների շրջանակներում տեսական նյութին և գործնական կարողություններին վերաբերող, ուսանողի ինքնուրույնությունն ու ստեղծագործական ունակություններն արտացոլող առաջադրանքներ/գործնական գրություններ, ռեֆերատ, ուղղագրություն ու կետադրություն պարունակող համր բնագրեր, ստեղծագործական բնույթի շարադրանքներ, նախադասությունների վերլուծություններ/:

Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Թեմա

1.Գրաբարիևարդիարևելահայերենիհնչյունականհամակարգերիզուգադրականքննություն:**Թեմա 2.** Բառապաշարիպատմականզարգացումը.իմաստափոխություն: **Թեմա 3.** Բառակազմականկաղապարներիփոփոխություններ:**Թեմա4.**Գրաբարի ձևաբանական համակարգը

արդի արևելահայերենի համակարգի զուգադրությամբ: **Թեմա5.** Գրաբարի և արդի արևելահայերենի շարահյուսական համակարգերի զուգադրական քննությունը:
Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Ա.Աբրահամյան, Գրաբարի ձեռնարկ, Երևան, 1976: 2. Ս.Աբրահամյան, Ժամանակակից հայերենի քերականություն, Երևան, 1969: 3. Մ.Ասատրյան, Ժամանակակից հայոց լեզու, Երևան, 1983: 4. Ս.Ղազարյան, Հայոց լեզվի համառոտ պատմություն, Երևան, 1981: 5. Ս.Ղազարյան, Հայոց գրական լեզվի պատմություն, Երևան, 1961: 6. Ս.Ղազարյան, Հ. Ավետիսյան, Գրաբարի ձեռնարկ, Երևան, 1986: 7. Ա.Պապոյան, Խ. Բաղիկյան, Ժամանակակից հայոց լեզվի շարահյուսություն, Երևան, 2003: 8. Գ.Սևակ, Ժամանակակից հայերենի համառոտ պատմություն, Երևան, 1948:

0302/ B53	**Հայոց տեղանվանագիտություն**	**2ECTS կրեդիտ**
2ժամ/շաբ.	**30/0/0**	
5-րդ կիսամյակ	**Առանցքնթացիկ գնահատման**	
Դասընթացի նպատակն էուսանողներին ծանոթացնելհայոցտեղանուններիստուգաբանականնբառակազմականքննությանը:Դասընթացը կօգնի բակալավրի կրթական ծրագրի հայոց լեզու և գրականություն մասնագիտությամբ ուսանողներին ընդլայնելմտահորիզոնը, հետաքրքրությունառաջացնելտեղանվանագիտությանվերաբերյալ և ձեռք բերել որոշակի գիտելիքները հայկականտեղանունների վերաբերյալ: **Դասընթացի խնդիրներն են՝** ➢ ուսանողիններկայացնելգիտելիքների անհրաժեշտ պաշար մասնագիտացման առարկայի շրջանակում՝ պահանջվող չափորոշիչներին համապատասխան, ➢ ընդհանուրտեղեկություններտալտեղանվանագիտությանվերաբերյալ, ներկայացնելնրաառնչությունըայլգիտաճյուղերիհետ, հայոցտեղանուններիուսումնասիրմանուդասակարգմանեղանակները, ➢ լեզվաբանությանբնագավառումմասնագիտականգործունեությանհամարանհրաժեշտգիտելիքներ իուհմտություններիապահովումը, ➢ տեսական գիտելիքների կիրառությունը գործնականում:		
Դասընթացիավարտինուսանողնունակկլինի՝ ***ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն*** *1.* Նկարագրելու, պատկերացնելուհայոց տեղանունների բառակազմական և ստուգաբանական օրինաչափությունները: 2. Մեկնաբանելու, բացատրելուտեղանունների ստեղծման օրինաչափությունները: ***բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ*** 1. Մեկնաբանելուհայոց տեղանունները և բացատրելուդրանց բառակազմական և ստուգաբանական առանձնահատկությունները: 2. Համապատասխան տեսական նյութի գործածությամբ քննելու, պարզաբանելու և տարբերակելու հայկական և օտար ծագման տեղանունները: ***գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ*** 1. Հակադրելու, ընդհանրացնելու և մեկնաբանելուտեղանվանագիտությանը վերաբերող նյութերը: 2. Ստեղծագործաբար կիրառելու ունեցած գիտելիքները, պատշաճ մակարդակով պատրաստելու մասնագիտական զեկուցումներ:		
Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ **Ա1.**Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: **Ա3.**Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրա-		

կանացնելիս: **Ա5.**Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները: **Բ1**.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները: **Բ2.**Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ: **Բ3.**Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս: **Գ1.**Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ: **Գ6.**Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:
Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն 2. գործնական աշխատանք 3. բանավեճ 4. զրույց 5. խմբային աշխատանք:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Նախատեսվածքննությունըբանավորէ՝ 20 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է տվյալ առարկայի կրթական վերջնարդյունքների շրջանակներում տեսական նյութին և գործնական կարողություններին վերաբերող, ուսանողի ինքնուրույնությունն ու ստեղծագործական ունակություններն արտացոլող առաջադրանքներ/գործնական գրություններ, ռեֆերատ, ուղղագրություն ու կետադրություն պարունակող համր բնագրեր, ստեղծագործական բնույթի շարադրանքներ, նախադասությունների վերլուծություններ/:
Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. **Թեմա 1.** Ընդհանուր ակնարկ տեղանվանագիտության մասին: Տեղանվանագիտության կապն այլ գիտաճյուղերի հետ: **Թեմա 2.** Տեղանունների ուսումնասիրման լեզվական տեսանկյունը: **Թեմա 3.** Հայոց տեղանունների դասակարգումներն ու ուսումնասիրման եղանակները:**Թեմա4.**Գործնական տեղանվանագիտություն:
Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Կ.Ավետիսյան, Աշխարհագրական անունների բացատրական բառարան, Եր., 1983: 2. Ն.Դիլբարյան, Հայոց տեղանունների իմաստակառուցվածքային քննություն, Եր., 2016: 3. Թ.Հակոբյան, Ս. Մելիք- Բախշյան, Հ. Բարսեղյան, Հայաստանի և հարակից շրջանների տեղանունների բառարան, հ.1-5, Եր., 1986-2000: 4. Ս.Մելիք-Բախշյան, Հայոց պաշտամունքային վայրերը, Եր., 2009: 5. Ն.Պողոսյան, Հայերենի տեղանունների բառակազմությունը և հարակից հարցեր, Եր., 2005: 6. Ն.Պողոսյան, Տեղանվանագիտության համառոտ դասընթաց, Եր., 2008:

0302/ B57	**Միջին հայերենի հոլովման և խոնարհման համակարգը**	**2ECTS կրեդիտ**
2ժամ/շաբ.	**30/0/0**	
7-րդկիսամյակ	**Առանց ընթացիկգնահատման**	
Դասընթացի նպատակն Էուսանողներին ծանոթացնել միջին հայերենի հոլովական և խոնարհման համակարգերին և գրաբարի ու ժամանակակից հայերենի նույն համակարգերի հետ համեմատելով՝ ներկայացնել դրանց առանձնահատկությունները:Դասընթացը կօգնի բակալավրի կրթական ծրագրի հայոց լեզու և գրականություն մասնագիտությամբ ուսանողներին համալրելու իրենց գիտելիքները		

նաև լեզվի այս շրջափուլի՝ միջին հայերենի քերականության վերաբերյալ:

Դասընթացի խնդիրներն են՝

- ուսանողիններկայացնելգիտելիքների անհրաժեշտ պաշար մասնագիտացման առարկայի շրջանակում՝ պահանջվող չափորոշիչներին համապատասխան,
- միջին հայերենի երկու կարևորագույն քերականական կարգերի յուրացմամբհարստացնելուսանողների իմացությունը նշված քերականական կարգերի պատմական զարգացման վերաբերյալ,
- լեզվաբանությանբնագավառումմասնագիտականգործունեությանհամարանհրաժեշտգիտելիքներ իուհմտություններիապահովումը,
- տեսական գիտելիքների կիրառությունը գործնականում:

Դասընթացիավարտինուսանողնունակկլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Զանազանելու,լուսաբանելումիջինհայերենիհոլովմանևխոնարհմանհամակարգերիառանձնահատկությունները, պատկերացնելուդրանցտարբերություններըգրաբարինույնքերականականհամակարգերիհամեմատ, առաջացածնորքերականականձևերը:
2. Մեկնաբանելու նշված քերականական կարգերի յուրահատկությունները, ներկայացնելու դրանց տարբերակիչ գծերը ժամանակակից հայերենի համեմատ:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Կարդալու և թարգմանելու միջին հայերենով գրվածտեքստերը,հասկանալուդրանցբովանդակությունը, բնութագրելու հանդիպողքերականականձևերը, բացատրելուդրանց առաջացումը:
2. Պարզաբանելու և ներկայացնելու միջին հայերենի քերականական կառուցվածքի յուրահատկությունները:
3. Տարբերակելումիջին հայերենի բառաձևերիքերականական իմաստները նդրանքարժևորելուհանդիպածկառույցներում, ինչպես նաև համեմատելու դրանք լեզվի մյուս փուլերի միևնույն իրողությունների հետ և անելու անհրաժեշտ հետևություններ:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. Բացատրելու և վերլուծելուհոլովման և խոնարհման քերականական կարգերը՝ տեքստում իրենց քերականական հատկանիշներով:
2. Զանազանելու դրանց հատուկ քերականական առանձնահատկությունները և գործնականում կիրառելուդրանց վերաբերող տեսական գիտելիքը:
3. Հակադրելու, ընդհանրացնելու և մեկնաբանելու նշված քերականական կարգերի յուրահատկությունները մեր լեզվի տարբեր փուլերում և գործնականում կիրառելուդրանց վերաբերող տեսական գիտելիքը:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ: **Գ6.**Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:
Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն 2. գործնական աշխատանք 3. բանավեճ 4. զրույց 5. խմբային աշխատանք:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Նախատեսվածքննությունըբանավորէ՝ 20 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է տվյալ առարկայի կրթական վերջնարդյունքների շրջանակներում տեսական նյութին և գործնական կարողություններին վերաբերող, ուսանողի ինքնուրույնությունն ու ստեղծագործական ունակություններն արտացոլող առաջադրանքներ/գործնական գրություններ, ռեֆերատ, ուղղագրություն ու կետադրություն պարունակող համր բնագրեր, ստեղծագործական բնույթի շարադրանքներ, նախադասությունների վերլուծություններ/:
Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. **Թեմա 1.**Ընդհանուր ակնարկ միջին հայերենի քերականության վերաբերյալ:**Թեմա 2.** Գրաբարի և միջին հայերենի հոլովման և խոնարհման համակարգերի ընդհանրություններն ու տարբերությունները:**Թեմա3.** Միջին հայերենի հոլովները:**Թեմա4.**Միջին հայերենի հոլովումները:**Թեմա5.** Բայը միջին հայերենում: Միջին հայերենի դերբայները, կրավորականի կազմությունը միջին հայերենում:**Թեմա6.**Միջին հայերենի բայական եղանակները և նրանց ժամանակները:
Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Ակնարկներ միջին գրական հայերենի պատմության, Ա,Բ, Եր.,1972, 1975: 2. Կարստ Յ., Կիլիկյան հայերենի պատմական քերականություն, Եր., 2002: 3. Ղազարյան Ս., Միջին հայերեն, գիրք 1, Եր.,1960: 4. Ղազարյան Ս., Հայոց լեզվի համառոտ պատմություն, Եր., 1981: 5. Ղազարյան Ս., Հայոց գրական լեզվի պատմություն, Երևան, 1967:

0302/B55	**Ժամանակակիցհայերենի կետադրության հիմունքներ**	**2 ECTS կրեդիտ**
2 ժամ/շաբ.	**30 /0 /0**	
6-րդ կիսամյակ	**Առանց ընթացիկգնահատման**	

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել ժամանակակից հայերենի կետադրության հիմունքները:

Դասընթացիխնդիրները

- Ներկայացնել արդի հայերենի կետադրական երևույթները, դրանց հետ առնչվող նշանները և քերականական իրողությունները:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա.մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Կիրառելու հայերենի կետադրական կանոնները՝ կենդանի ու արտահայտիչ ընթերցելու, լիարժեք հնչերանգով բանավոր խոսք կառուցելու համար:
2. Զուգորդելու քերականական իրակությունները և կետադրական նշանները՝գրագետ գրավոր խոսք կառուցելիս:
3. Անսխալ կիրառելու մեջբերվող խոսքի կետադրությունը:

բ.գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Օգտագործելու հայերենի տրոհության, առոգանության և բացահայտության նշանները՝ըստ համապատասխան կանոնակարգերի:

2. Կատարելու տեքստերի կետադրական վերլուծություններ:
3. Կետադրելու համար տեքստեր:

գ) ընդհանրական /փոխանցելի կարողություններ

1. Կատարելուլեզվաբանական գրավոր հետազոտություններ ու վերլուծություններ:
2. Հաստատելու միջառարկայական կապեր:
3. Մակելու, ընդհանրացնելու և մեկնաբանելու լեզվաբանական տարբերաղբյուրներիցհայթայթած տեղեկատվությունը:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
2. բացատրական մեթոդ
3. համագործակցային աշխատանք
4. տեսադրվագաշարերի գործածություն թեմաների ուսուցման ընթացքում
5. մտագրոհ
6. ռեֆերատներ:

Գնահատման մեթոդները

Նախատեսվածքննությունըբանավորէ՝ 20 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է տվյալ առարկայի կրթական վերջնարդյունքների շրջանակներում տեսական նյութին և գործնական կարողություններին վերաբերող, ուսանողի ինքնուրույնությունն ու ստեղծագործական ունակություններն արտացոլող առաջադրանքներ/գործնական գրություններ, ռեֆերատ, ուղղագրություն ու կետադրություն պարունակող համր բնագրեր, ստեղծագործական բնույթի շարադրանքներ, նախադասությունների վերլուծություններ/:

Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Համառոտ բովանդակությունը

Թեմա1. Տրոհության նշաններ: **Թեմա** 2. Առոգանության նշաններ: **Թեմա** 3. Բացահայտության նշաններ:**Թեմա4.** Կետադրական նշանների հանդիպադրում:

Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Յուրի Ավետիսյան,Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ, Գիրք Ա, 2014:
2. Հովի. Զաքարյան, Կետադրական բառարան/ուսումնական տեղեկատու.,Եր.,2013:

2. Ա.Սարգսյան, Հայերենի կետադրությունը, Եր.,2012:
3. Խ.Բաղիկյան, ժամանակակից հայոց լեզվի շարահյուսություն, Եր.,2008:

0302/B55	Հայերենի ուղղագրության պատմություն	2ECTS կրեդիտ
2 ժամ/շաբ.	*30 /0 /0*	
6-րդ կիսամյակ	Առանցքնթացիկգնահատման	

Դասընթացինպատակնէ՝

- Մեկնաբանելհայերենիուղղագրությանպատմությունը դասակարգմանհիմունքները:
- Լուսաբանելհայերենի՝ 1922թ. և 1940թ. ուղղագրականբարեփոխությունները:
- Պարզաբանելժամանակակիցհայերենիուղղագրությանկանոնները.
- ա/ Ձայնավորների, բաղաձայններիներկինչյուններիուղղագրությունը,
- բ/ Մեծատառերիուղղագրությունը,
- գ/Բառերիգծիկով, անջատումհասինգրվողբառերիուղղագրությունը,
- դ/ Տողադարձիկանոնները,
- Գրավորխոսքըզերծդարձնելուղղագրականսխալներից:

Դասընթացիխնդիրները

- Ծանոթացնել այբուբենում և ուղղագրության մեջ կատարված և կատարվող փոփոխություններին, կանոնակարգերին:
- Բացահայտել ուղղագրական զուգաձևությունները,
- Գրավոր խոսքում բացառել ուղղագրական սխալները:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Ճանաչելու տառադարձությունն ու գրադարձությունը, վերարտադրելու գրային նշանի արտահայտումը:
2. Բացատրելու և գործառելու հայերենի ուղղագրության և ուղղախոսության կանոնները:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Բացատրելուուղղագրական բարդություն ունեցող բառերի գրությունը,
2. Անսխալ տողադարձելու, ճիշտ գործածելու բառերը,
3. Ճիշտ գրելու և արտասանելու օտարազգի բառերը:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. համագործակցային աշխատանք 2. սլայդների գործածություն թեմաների ուսուցման ընթացքում 3.մտագրոհ և այլն 4.գրավոր գործնական բազմաբնույթ աշխատանքներ, բառային թելադրություն, թեստային աշխատաններ. ռեֆերատներ, զեկուցումներ:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Նախատեսվածքննությունըբանավորէ՝ 20 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է տվյալ առարկայի կրթական վերջնարդյունքների շրջանակներում տեսական նյութին և գործնական կարողություններին վերաբերող, ուսանողի ինքնուրույնությունն ու ստեղծագործական ունակություններն արտացոլող առաջադրանքներ/գործնական գրություններ, ռեֆերատ, ուղղագրություն ու կետադրություն պարունակող համր բնագրեր, ստեղծագործական բնույթի շարադրանքներ, նախադասությունների վերլուծություններ/:
Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. **Թեմա 1**. Տառադարձություն, գրադարձություն: Օտար տառերի ու բառերիարտասանությունն ու գրությունը: **Թեմա 2.**Ձայնավորների ուղղագրությունը ժամանակակից հայերենում: Ուղղագրության պատմական կամ ավանդական և հնչյունական գրություններ: **Թեմա 3.**Բաղաձայնների ուղղագրությունը:**Թեմա 4.** Մեծատառերի, գծիկով, անջատ և միասին գրվող բառերի ուղղագրությունը: **Թեմա 5.** Տողադարձի կանոնները: Հապավում: Համառոտագրություն:
Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Աբեղյան Մ., Երկեր, հ. Զ ,Եր., 1985: 2. Աղայան Էդ., Ջահուկյան Գ. և ուրիշներ, Հայոց լեզու,1-ին մաս. Ա պրակԵր.,1980: 3. Առաքելյան Վ.,ԽաչատրյանԱ.,Էլոյան, ժամանակակից հայոց լեզու, /Հնչյունաբանություն, բառագիտություն/, Եր., 1979: 4. Բարսեղյան Հ., Հայերենի ուղղագրության հարցերը հայագիտությանև գրականության դասականների քննությամբ, Եր., 2004: 5. Գյուլբուդաղյան Ս., Հայերենի ուղղագրության պատմություն, Եր., 1973: 6. Մարգարյան Ա., Ժամանակակից հայոց լեզու / հնչյունաբանություն, բառագիտություն/,Եր.,1993: 7. Սուքիասյան Ա., Ժամանակակից հայոց լեզու/հնչյունաբանություն, բառագիտություն, բառակազմություն/Եր.,1999:

0302/ B55	**Ռուս-հայերեն թարգմանության խնդիրներ**	**2ECTS կրեդիտ**
2ժամ/շաբ.	**30/0/ 0**	
6-րդ կիսամյակ	**Առանցքնթացիկ գնահատման**	
Դասընթացի նպատակն էուսանողներին ծանոթացնել ռուս-հայերեն թարգմանության ընթացքումծագողբառապաշարայինևքերականականխնդիրները լեզվառճական խնդիրներին և դրանց հաղթահարման միջոցներին ու եղանակներին:		
Դասընթացիավարտինուսանողնունակկլինի՝ ***ա. մասնագիտականգիտելիքևիմացություն*** 1. Նկարագրելութարգմանությանընթացքումծագողբառապաշարայինևքերականականքերականակ անխնդիրները: 2. Բացատրելուդրանցհաղթահարմանմիջոցներնուեղանակները: 3. Մատնանշելուտարբերոճերիտեքստերիթարգմանականառանձնահատկությունները: ***բ. գործնականմասնագիտականկարողություններ*** 1. Տարբերակելուբառապաշարիտարբերշերտերիթարգմանությանառանձնահատկությունները: 2. Վերլուծելուքերականականիրողություններիթարգմանությաննառնչվողխնդիրները: 3. Գործնականումկատարելութարգմանություններ: ***գ. ընդհանրական/փոխանցելիկարողություններ*** 1. Համակարգելութարգմանությաննառնչվողտվյալներ: 2. Մեկնաբանելուլեզվականհամակարգայինտարբերություններինառնչվողխնդիրները:		

Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ5.Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար և ծավալելու ինքնուրույն մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն ակադեմիական ոլորտներում :

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ3.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. Դասախոսություն
2. տեքստերինախաթարգմանականվերլուծություն
3. թարգմանությունևթարգմանություններիքննարկում:

Գնահատման մեթոդները

Նախատեսվածքննությունըբանավորէ՝ 20 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է տվյալ առարկայի կրթական վերջնարդյունքների շրջանակներում տեսական նյութին և գործնական կարողություններին վերաբերող, ուսանողի ինքնուրույնությունն ու ստեղծագործական ունակություններն արտացոլող առաջադրանքներ/գործնական գրություններ, ռեֆերատ, ուղղագրություն ու կետադրություն պարունակող համր բնագրեր, ստեղծագործական բնույթի շարադրանքներ, նախադասությունների վերլուծություններ/:

Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Թեմա 1.Թարգմանության գործընթացի առանձնահատկությունները: **Թեմա 2.** Ռուս-հայերեն թարգմանության հնչյունաբնական և վանկաշեշտային խնդիրներ:**Թեմա 3.** Թարգմանության բառապաշարային խնդիրներ: **Թեմա4.** Թարգմանության ձևաբանական խնդիրներ: **Թեմա5.** Թարգմանության շարահյուսական խնդիրներ:

Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Ա.Նազարյան, Հ.Բաղդասարյան, Թարգմանաբանականուսումնականձեռնարկ, Երևան, 2000:
2. С. Влахов, С. Флорин, Непереводимое в переводе, М., 2003.
3. А. Швейцер, Перевод и лингвистика, М., 1973.
4. Р. Миняр-Белорутяев, Теория и методы перевода, М., 1996.

5. 5. Л. Бархударов, Язык и перевод, М., 1975.

Հայ գրականություն

0302/B52	**13-18-րդ դարերի հայ քնարերգությունը**	**2ECTS կրեդիտ**
2 ժամ/շաբ.	**30/ 0/ 0**	
5-րդկիսամյակ	**Առանց ընթացիկ գնահատման**	

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել 13-18-րդ դարերի հայ քնարերգության առանձնահատկություններին և նրա հետագա ավանդներին:

Դասընթացիխնդիրներնեն՝

- Գնահատել 13-18-րդ դարերի հայ քնարերգության հոգեբանական և պոետական արժանիքները:
- Բացատրել 13-18-րդ դարերի հայ քնարերգության բովանդակային և տաղաչափական առանձնահատկությունները, կապը ժողովրդական ստեղծագործության հետ:
- Առանձնացնել հիշյալ ժամանակաշրջանում ստեղծված այն ստեղծագործությունները, որոնք նշանակալից դեր են ունեցել թե՛ ժամանակի և թե՛ հետագա դարերի հայ քնարերգության համար:
- Մեկնաբանել 13-18-րդ դարերի հայ քնարերգության նմանություններն ու էական տարբերությունները մինչև այդ եղած բանաստեղծական գործերից:

Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

ա. Մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Ներկայացնելու 13-18-րդ դարերի հայ քնարերգության բովանդակային, տաղաչափական առանձնահատկությունները, հիմնական մոտիվները:
2. Ներկայացնելու 13-18-րդ դարերի հայ քնարերգությանժանրային համակարգը, տեսակները, դրանց առանձնահատկությունները, ժողովրդական երգերի հետ ունեցած կապը:

բ.գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Գնահատելու 13-18-րդ դարերի հայ քնարերգությունը՝ այն դիտարկելով որպես մեր ժողովրդի գեղարվեստական հոգևոր մշակույթի հետաքրքիր մի բնագավառ:
2. Արժևորելու 13-18-րդ դարերի հայ քնարերգության գեղարվեստական, պատմական-հասարակական դերը:

գ. ընդհանրական/ փոխանցելի կարողություններ

1. Վերլուծելու և գնահատելու 13-18-րդ դարերի հայ քնարերգության հարուստ նյութը:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ5.Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար և ծավալելու ինքնուրույն մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն ակադեմիական ոլորտներում:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ3.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների,

ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ: **Գ4.**Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ: **Գ6.**Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:
Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. Դասախոսություն, սեմինար, քննարկում, բանավեճ, համագործակցայինաշխատանք, մտագրոհ, ինդուկտիվ, դեդուկտիվ, վերլուծական, խոսքային, բացատրականմեթոդներ, էլեկտրոնայինուսուցում, գրավորաշխատանք, շարադրություն, բանավոր հարցում, զեկուցում, զրույց:
Համառոտ բովանդակությունը. ***Թեմա 1.***Համառոտակնարկհայիինքնարերգությանվերաբերյալ:***Թեմա 2.***Միջնադարյանհայքնարերգությանընդհանուրբնութագիրը:***Թեմա 3.***Միջնադարյանտաղերգուներ:***Թեմա 4.***Ֆրիկ, Հ.Երզնկացի, Կ.Երզնկացի, Հ.Թլկուրանցի, Ն.Քուչակևայլք: ***Թեմա 5.***13-18-րդդարերիհայքնարերգությանտաղաչափականհամակարգերը:
Գնահատման մեթոդները Նախատեսվածքննությունըբանավորէ՝ 20 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է տվյալ առարկայի կրթական վերջնարդյունքների շրջանակներում տեսական նյութին և գործնական կարողություններին վերաբերող, ուսանողի ինքնուրույնությունն ու ստեղծագործական ունակություններն արտացոլող առաջադրանքներ /ռեֆերատ, ստեղծագործական բնույթի շարադրանքներ/:
Հիմնական գրականության ցանկը. 1. Աբեղյան Ա., Հին գուսանական ժողովրդական երգեր, Եր., 1931: 2. ԱբեղյանՄ., Հայոցհինգրականությանպատմություն, հտ. Դ, Եր., 1970: 3. ԹամրազյանՀր., Ն. Քուչակիբանաստեղծականաշխարհը, Եր., 2001 թ.: 4. ՄկրյանՄ., Երկեր, հատ. 2, Եր., 1988: 5. ՄաղոյանԱ., Միջնադարյանհայկականպոեմը,Եր., 1985: 6. ՉոպանյանԱ., Երկեր, Եր., 1966 թ.: 7. ՍաֆարյանՎ., Հայմիջնադարյանգրականություն: Ուսումնականձեռնարկ, Եր., 2016:

0302/B52	**Հայկական տաղաչափություն**	**2 ECTSկրեդիտ**
2 ժամ/շաբ.	**30/0/0**	
5-րդ կիսամյակ	**Առանց ընթացիկ գնահատման**	

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել հայկական տաղաչափության առանձնահատկություններին:

Դասընթացի խնդիրները.

- ներկայացնել չափածոյի թեմատիկ և կառուցվածքային առանձնահատկությունները,
- բնութագրել տաղաչափական համակարգերը,
- տարբերակել բանաստեղծության տեսակները,
- ուսումնասիրել բանաստեղծական տան տեսակները,
- կարևորել տաղաչափության դասական ավանդների դերը,
- արժևորել չափածոյի պատկերավորման-արտահայտչական հնչյունային միջոցների կարևորությունը:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Բնութագրելուտաղաչափությանհիմնականօրինաչափությունները:
2. Տարբերակելուտաղաչափականհամակարգերը:
3. Կարևորելուհայկականտաղաչափությանառանձնահատկությունները:

բ. գործնականմասնագիտականկարողություններ

1. Զանազանելուբանաստեղծությունների տեսակներընբանաստեղծականտանընորոշհատկանիշները:
2. Կատարելուչափածոստեղծագործություններիտաղաչափականվերլուծություն:

3. Մեկնաբանելու տաղաչափության տեսական հասկացությունները:
4. Վերլուծելու և գնահատելու չափածո երկերի տաղաչափական առանձնահատկությունները:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. Հիմնավորելու տաղաչափության կարևորությունը չափածո երկի գեղարվեստական համակարգում,

պատկերացնելու տաղաչափական համակարգերի կարևորությունը հայ քնարերգության մեջ:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Ա5. Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ5.Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար և ծավալելու ինքնուրույն մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն ակադեմիական ոլորտներում :

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ3.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

Դասախոսություն, սեմինար, քննարկում, բանավեճ, համագործակցայինաշխատանք, մտագրոհ, ինդուկտիվ, դեդուկտիվ, վերլուծական, խոսքային, բացատրականմեթոդներ, էլեկտրոնայինուսուցում, գրավորաշխատանք, շարադրություն, բանավոր հարցում, զեկուցում, զրույց:

Գնահատման մեթոդները

Նախատեսվածքննությունըբանավորէ՝ 20 միավոր առավելագույն արժեքով, որից 5 միավոր կփոխանցվի ինքնուրույն աշխատանքից (20 = 5 + 5 + 5 + 5):

Հարցատոմսը պարունակում է տվյալ առարկայի կրթական վերջնարդյունքների շրջանակներում տեսական նյութին և գործնական կարողություններին վերաբերող, ուսանողի ինքնուրույնությունն ու ստեղծագործական ունակություններն արտացոլող առաջադրանքներ /ռեֆերատ, ստեղծագործական բնույթի շարադրանքներ/:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Է. Ջրբաշյան, Գրականագիտության ներածություն, Ե., ԵՊՀ հրատ., 2011:
2. Ջրբաշյան Է., Վահան Տերյանի տաղաչափական համակարգը, 1995:
3. Ջահուկյան Գ., Խլղաթյան Ֆ., Հայոց լեզվի ոճաբանություն, 2007:

4. Գրականագիտության ներածություն, Քրեստոմատիա, Ե., 1984:
5. Г. Л. Абрамович, Введение в литературоведение, М., 1979:
6. Введение в литературоведение, Под ред., Л. М. Крупчанова, М., 2005:

0302/B52	**Հայ և ընդհանուր դիցաբանություն**	**2 ECTSկրեդիտ**
2 ժամ/շաբ.	**30/0/0**	
5-րդ կիսամյակ	**Առանց ընթացիկ գնահատման**	

Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողներին ծանոթացնել առասպելներիինևրանցառանձնահատկություններին, առասպելներիարտացոլմանըգրականությանմեջ:

Դասընթացի խնդիրները.

- ներկայացնելիայնընդհանուրդիցաբանության առանձնահատկությունները, պատմական, տեսականևմեթոդաբանականհիմնահարցերը,
- անդրադառնալիայկականառասպելներին,
- խորացնել գիտելիքները առասպելների, նրանց դասակարգման հիմունքների, կիրառությունների մասին,
- ուսանողներիմոտձևավորելուսումնականևհետազոտականգործընթացներիգնահատման, իրականացմանհմտություններ:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի

ա. Մասնագիտականգիտելիքևհմացություն

1. Ներկայացնելուառասպելներիծագումնաբանականևկառուցվածքայինառանձնահատկությունները :
2. Նշելու առասպելների զարգացման ու տրանսֆորմացիայի ուղիները:
3. Նկարագրելու հայ և ընդհանուր առասպելաբանության հիմնական գծերը:
4. Թվարկելու հայ և ընդհանուր առասպելները:

բ. Գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Բնութագրելու դիցաբանության հիմնական առանձնահատկությունները:
2. Կարևորելու առասպելաբանության դերը:
3. Գնահատելու դիցաբանության ուսումնասիրման և հետազոտման գործընթացները:
4. Դասակարգելու դիցաբանության հիմնական սկզբունքները, հայեցակարգերը և հիմնախնդիրները:
5. Կատարելու առասպելների ուսումնասիրություններ և վերլուծություններ:
6. Կատարելու տարբեր ժողովուրդների դիցաբանությունների համեմատական զննության:

գ. Ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. Կատարելու բնագրային ուսումնասիրություններ և վերլուծություններ:
2. Օգտագործելու տեղեկատվական տեխնոլոգիաները դիցաբանական ուսումնասիրություններ կատարելիս:
3. Կատարելու դիցաբանական երկերի շուրջ հետազոտական աշխատանք:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ5.Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ

առաջադրելու համար և ծավալելու ինքնուրույն մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն ակադեմիական ոլորտներում: **Գ1.**Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ: **Գ3**.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ: **Գ4.**Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ: **Գ6.**Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:
Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. Դասախոսություն, սեմինար, քննարկում, բանավեճ, համագործակցայինաշխատանք, մտագրոհ, ինդուկտիվ, դեդուկտիվ, վերլուծական, խոսքային, բացատրականմեթոդներ, էլեկտրոնայինուսուցում, գրավորաշխատանք, շարադրություն, բանավոր հարցում, զեկուցում, զրույց:
Գնահատման մեթոդները Նախատեսվածքննությունըբանավորէ՝ 20 միավոր առավելագույն արժեքով, որից 5 միավոր կփոխանցվի ինքնուրույն աշխատանքից (20 = 5 + 5 + 5 + 5): Հարցատոմսը պարունակում է տվյալ առարկայի կրթական վերջնարդյունքների շրջանակներում տեսական նյութին և գործնական կարողություններին վերաբերող, ուսանողի ինքնուրույնությունն ու ստեղծագործական ունակություններն արտացոլող առաջադրանքներ /ռեֆերատ, ստեղծագործական բնույթի շարադրանքներ/:
Հիմնական գրականության ցանկը 1. Աբեղյան Մ., Երկեր, հհ. Ա, Բ, Դ, Ե., 1966-1970: 2. Աբեղյան Մ., Հայ ժողովրդական առասպելները Մ.Խորենացու Հայոց պատմության մեջ, Վաղարշապատ, 1899: 3. Ալիշան Ղ., Հայոց հին հավատքը կամ հեթանոսական կրոնը, Ե., 2002: 4. Գալստյան Գ.Մ., Դիցաբանական անունների և դարձվածքների համառոտ բացատրական բառարան, Ե., 1966: 5. Կուն Ն., Հին Հունաստանի լեգենդներն ու առասպելները, Ե., 1979: 6. Հարությունյան Ս., Հայ հին վիպաշխարհը, Ե., 1987: 7. Հարությունյան Ս., Հայոց հին հավատալիքները, կրոնը, պաշտամունքն ու դիցարանը, Ե., 2001: 8. Мифы народов мира, Энциклопедиа, Электронное издание, М. 2008.

0302/B54	**20-րդ դարասկզբի իրադարձությունները հայ նորագույն գրականության մեջ**	**2 ECTS կրեդիտ**
2 ժամ/շաբ.	**30 /0 /0**	
6-րդ կիսամյակ	**Առանց ընթացիկգնահատման**	

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել 20-րդ դարասկզբի պատմական դեպքերի արտացոլմանը ժամանակակից գրականության մեջ:

Դասընթացի խնդիրները՝

- Ուսանողին ներկայացնել 20-րդ դարասկզբի պատմական իրադարձությունների արձագանքները հայ գրականության մեջ: Քննել ժամանակաշրջանի հասարակական-գրական կյանքը, պարզաբանել ժամանակի գրական հոսանքները, ուղղություններն և մեթոդները:
- Մեկնաբանել պատմական դեպքերի և գրական երկերի աղերսները, Առաջին համաշխարհային պատերազմի, Հայոց ցեղասպանության, հայրենիքի ու ազգի ճակատագրի, մարդու բարոյական անկման թեմաները և դրանց գեղարվեստական արտացոլումը տարբեր գրողների

ստեղծագործություններում:

- Բացահայտել գրական երկերի պատմական-հասարակական դերը, գեղագիտական-փիլիսոփայական հարցադրումների կարևորությունը ժամանակաշրջանի գրականագիտական մտածողության մեջ:
- Կատարել գրականագիտական վերլուծություններ և ուսումնասիրություններ:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա.մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Նկարագրելու20-րդդարասկզբիպատմա-քաղաքականիրավիճակը (դրությունըԱրևելյանևԱրևմտյանՀայաստանում, հայոցհարցինախապատմությունևնուրընթացքը, հայոցցեղասպանությանկազմակերպմաննախադրյալներնուհետևանքներըևայդդեպքերիարտացոլմանըհայգրականությանմեջ):
2. Մտաբերելու, պատկերացնելուևդիտարկելուդարասկզբիգրական-գեղարվեստականհոսանքները, ուղղությունները, մեթոդները:
3. Բնութագրելուանհատիպաշտամունքիտարիներըևներկայացնելու կործանարարհետևանքները:
5. Մեկնաբանելուգրականությանազգապահպանգոյությանանհրաժեշտությունը:

բ.գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Կատարելու գեղարվեստական ստեղծագործությունների ու գրական կերպարների գրականագիտական ուսումնասիրություններ և վերլուծություններ:
2. Լուսաբանելու և ներկայացնելու գրական երկերի պատմական-հասարակական դերը, գեղագիտական-փիլիսոփայական հարցադրումների կարևորությունը ժամանակաշրջանի գրականագիտական մտածողության մեջ:
3. Վերլուծելու և գնահատելու 20-րդ դարասկզբի հայ գրականության մի նոր շրջանը սկզբնավորող և նրա զարգացման ընթացքն ապահովող դասական հեղինակների գործերը, բնութագրելու յուրաքանչյուր գրողի տեղն ու դերը տվյալ շրջանի գրականության զարգացման շղթայի մեջ, զուգահեռներ անցկացնելու պատմական իրադարձությունների և այդ իրադարձություններն արտացոլող գեղարվեստական երկերի միջև:

գ.ընդհանրական /փոխանցելի կարողություններ (եթե այդպիսիք կան)

1. Կատարելու գրականագիտական տարբեր հետազոտություններ ու վերլուծություններ:
2. Հաստատելու միջառարկայական կապեր:
3. Մշակելու, ընդհանրացնելու և մեկնաբանելու գրականագիտական տարբերաղբյուրներիցհայթայթած տեղեկատվությունը:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ5.Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար և ծավալելու ինքնուրույն մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն ակադեմիական ոլորտներում:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ3.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ: **Գ4.**Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ: **Գ6.**Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:
Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. համագործակցային աշխատանք 2. սլայդների գործածություն թեմաների ուսուցման ընթացքում 3. մտագրոհ և այլն 4. գրավոր գործնական բազմաբնույթ աշխատանքներ, բառային թելադրություն, թեստային աշխատաններ. ռեֆերատներ, զեկուցումներ:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Նախատեսվածքննությունըբանավորէ՝ 20 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է տվյալ առարկայի կրթական վերջնարդյունքների շրջանակներում տեսական նյութին և գործնական կարողություններին վերաբերող, ուսանողի ինքնուրույնությունն ու ստեղծագործական ունակություններն արտացոլող առաջադրանքներ /ռեֆերատ, սեմինար պարապմունքների գնահատականներ/:
Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. **Թեմա 1**. Պատմական ժամանակաշրջանը. Ցեղասպանության հանգամանքներն և ընթացքը. Ազգային-ազատագրական շարժումը: **Թեմա 2.** 1930-ական թթ. Հասարակական-գաղափարական մտայնությունը, հակասությունները և դժվարությունները: **Թեմա 3.** Ինքնակենսագրական վեպը՝ որպես ապրվածի արտահայտություն: **Թեմա 4.** Անհատի պաշտամունքի տարիների սահմանափակումները, կաշկանդումները և դաժանությունները: **Թեմա 5.** Հետագա անդրադարձները պատմական դեպքերին: Ցեղասպանության և պատմական դեպքերի արտացոլումը ժամանակակից գրականության մեջ:
Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Աղաբաբյան Ս. , Արդիականություն և գրականություն, Երևան, 1965: 2. Աղաբաբյան Ս.,XX դարի հայ գրականության զուգահեռներում, Գիրք Ա,Երևան,1983, Գիրք Բ, Եր. 1984: 3. Աղաբաբյան Ս.,Հայ սովետական գրականության պատմություն, Երևան,1986: 4. Ավետիսյան Զ., Նորագույն գրականության զարգացման միտումները, Երևան, 2002: 5. Գաբրիելյան Վազգեն, Սփյուռքահայ գրականություն, Երևան,2008: 6. Թամրազյան Հ., Սովետահայ գրականության պատմություն. հ. 1, Եր,1964,հ.2, Երևան. 1965: 7. Մուրադյան Ս., Գրական հանգրվաններ, Գիրք Ա, Երևան, 2003, Գիրք Բ, Երևան, 2007, Գիրք Գ, Երևան, 2010:

0302/B54	**Ֆրանսահայ գրականությունը 1920-60-ական թվականներին**	**2 ECTS կրեդիտ**
2 ժամ/շաբ.	**30 /0 /0**	
6-րդ կիսամյակ	**Առանց ընթացիկ գնահատման**	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել 1920-60-ական թթ. ֆրանսահայ գրականությանձևավորման և զարգացման օրինաչափությունները, ծանոթացնել վերոնշյալ գրականության նշանավոր գործիչների ստեղծագործություններին: **Դասընթացի խնդիրները.** ➢ ներկայացնել 1920-60-ական թթ. ֆրանսահայ գրականության մնայուն արժեքները, գաղափարական հարցադրումները, գեղարվեստական արժանիքները, ➢ տարբերակել 1920-60-ական թթ. ֆրանսահայ գրականության առանձնահատկությունները, զարգացման միտումները,		

- ուսումնասիրել գեղարվեստական ստեղծագործությունների կառուցվածքային տարրե-րը, պատկերավորման-արտահայտչական համակարգը,
- արժևորել երկը գրականության զարգացման ընթացքի մեջ,
- լուսաբանել 1920-60-ական թթ. ֆրանսահայ գրականության հիմնախնդիրները, ուսանողներին հաղորդակից դարձնել 1920-60-ական թթ. ֆրանսահայ գրականության արժեքավոր նմուշներին:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Թվարկելու 1920-60-ական թթ. ֆրանսահայ գրականության հայտնի ներկայացուցիչներին:
2. Դիտարկելու ֆրանսահայ գրականության գաղափարաբովանդակային շերտերն ու ժանրային առանձնահատկությունները:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Բնութագրելու և համեմատելու ֆրանսահայ գրողների գրական ըմբռնումները, ստեղծագործական մոտեցումները:
2. Գնահատելու գրական ստեղծագործությունների գաղափարական առանձնահատկությունները, պատմական-հասարակական դերը, գեղարվեստական նշանակությունը:
3. Կատարելու գեղարվեստական երկի գրականագիտական վերլուծություն:

գ. ընդհանրական / փոխանցելի կարողություններ

1. Կիրառելու համեմատական վերլուծության մեթոդը՝ դասակարգելու և զուգորդելու համար հայ և համաշխարհային գրական ավանդները,
2. Մեկնաբանելու և ուրվագծելու ֆրանսահայ գրական նոր սերնդի զարգացման ու դրսևորման միտումները:
3. Հմտորեն օգտագործելու և խմբավորելու մասնագիտական ու տեսական գրականությունը:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետա-զոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրա-կանացնելիս:

Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ5.Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար և ծավալելու ինքնուրույն մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն ակադեմիական ոլորտներում:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ3.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը: :

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

դասախոսություն, քննարկում, բանավեճ, խմբայինաշխատանք, ինդուկտիվ, դեդուկտիվ, վերլուծական, բացատրականմեթոդներ, էլեկտրոնայինուսուցում, գրավորաշխատանք, բանավոր հարցում, զրույց:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները.

Հանրագումարային քննություն, որը գնահատվում է 20 միավոր (5+5+4+2+3+1): Անցկացվում է բանավոր: Հարցատոմսը պարունակում է 3 առաջադրանք՝ համապատասխանաբար 5, 5, 4 միավորով: 2, 3, 1 միավորների տեղաբաշխումը կատարվում է լսարանային և ինքնուրույն աշխատանքների (ռեֆերատների, առաջադրանքների կատարում, լսարանային գնահատման միավորից հանված միջին)կատարման մակարդակին և ուսանողի հաճախումների փաստին համապատասխան:

Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Թեմա 1 . Ֆրանսահայ գաղթօջախի կազմավորումը, քաղաքական, տնտեսական և հոգևոր կառուցվածքը: Գաղթօջախի զարգացման միտումները 1920-60-ական թթ: ***Թեմա 2*** .Ֆրանսահայ գրական մամուլը:***Թեմա 3***.1920-60-ական թթ. ֆրանսահայ բանաստեղծությունը: ***Թեմա 4*** . 1920-60-ական թթ. ֆրանսահայ արձակը: ***Թեմա 5*** . 1970-ական թթ. ֆրանսահայ գրական նոր սերունդը:

Հիմնական գրականության ցանկ

1. Ադդարյան Գ., Վազգեն Շուշանյան, Բեյրութ, 1966:
2. Գաբրիելյան Վ., Սփյուռքահայ գրականություն, Եր., 2008:
3. Շահնուր Շ., Երկեր: 2 գրքով, Եր., 1982-1985:
4. Շահնուր Շ., Նահանջը առանց երգի, Եր., 1994:
5. Շուշանյան Վ., Երկու վիպակ. Ճերմակ Վարսենիկ: Մթին պատանություն, Եր., 1983:
6. Շուշանյան Վ., Ընտրանի, Եր., 2010:

0302/B56	Հայ մատենագրություն	2 ECTSկրեդիտ
2 ժամ/շաբ.	30/0/0	
7-րդ կիսամյակ	Առանց ընթացիկ գնահատման	

Դասընթացի նպատակն էուսանողներին ծանոթացնել հայմատենագիտությանմնուշներինևնրանցառանձնահատկություններին:

Դասընթացի խնդիրները.

- ներկայացնելհայմատենագիտության առանձնահատկությունները, պատմական տեսականևմեթոդաբանականհիմնահարցերը,
- ուսանողներիմոտձևավորելուսումնականհետազոտականգործընթացներիգնահատման, իրականացմանհմտություններ,
- խորացնել գիտելիքները մատյանների, նրանց դասակարգման հիմունքների, կիրառությունների մասին,
- անդրադառնալհայտպագրությանմատենագիտությանընտեղեկություններհաղորդելինատիպգրքերիմասին,
- ներկայացնելհայպարբերականմամուլիսկզբնավորվաննախադրյալները,
- Մխիթարյանառաջինմատենագրությանսկզբնավորմանբնորոշառանձնահատկություններիմեկնաբանում,
- անդրադառնալհայմատենագրությանհետագազարգացմանընարդիվիճակին:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Ներկայացնելու հայ մատենագիտության պատմությունը, մատենագիտական բնույթի աշխատանքներ սկզբունքները, օրինաչափությունները:
2. Թվարկելու մատենագիտական հիմնական սկզբունքներն ու մեթոդները:
3. Նկարագրելու մասնագիտական հաստատությունների մասնագետ-մատենագետներին ներկայացվող պահանջները:
4. Բնութագրելու հայ մատենագիտության հիմնական առանձնահատկությունները:
5. Կարևորելու հայ մատենագիտության դերը:
6. Ներկայացնել հայ գրատպության պատմությունը:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Գնահատելու մատենագիտական ուսումնասիրման և հետազոտման գործընթացները:
2. Կատարելու մատենագիտական աշխատանքներ:
3. Օգտագործելու տեղեկատվական տեխնոլոգիաները մատենագիտական ուսումնասիրություններ

կատարելիս:
4. Թվարկելու և բնութագրելու հայ մամուլի պատմության գրատպության զարգացման փուլերը:
5. Կազմելու հայ մամուլի առանձին պարբերականների մատենագիտությունը:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. Բնութագրելու հայ մատենագիտության զարգացման ընթացքը:
2. Կիրառելումատենագիտականգիտելիքներըպրակտիկայում:
3. Աշխատելումատենագիտականհաստատությունում:
4. Նկարագրելու հայ մատենագիտության էական գծերը:

Հիմնավորելու հայմատենագիտության կարևորությունը հայ գրականության պատմության համակարգում:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություն ներում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներու կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթի հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցու բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ5.Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար և ծավալելու ինքնուրույն մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն ակադեմիակա ոլորտներում:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրների մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ3.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Համառոտ բովանդակությունը

Թեմա 1.Հայ մատենագիտության մասին առաջին տեղեկությունները: ***Թեմա 2.***Հայ տպագրությա մատենագիտություն և տեղեկություններ տպագիր հնատիպ գրքերի մասին: ***Թեմա 3.***Հայ պարբերական մամուլ սկզբնավորումը: ***Թեմա 4.***Մխիթարյան առաջին մատենագրության սկզբնավորումը: **Թեմա 5.**Հ մատենագրության հետագա զարգացումը և արդի վիճակը:

Գնահատման մեթոդները

Նախատեսվածքննությունըբանավորէ՝ 20 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է առաջադրանք՝ համապատասխանաբար4, 4, 4, 4միավորով: 4 միավորի տեղաբաշխումը կատարվում լսարանային և ինքնուրույն աշխատանքների (ռեֆերատների, առաջադրանքների կատարում, լսարանայի գնահատման միավորից հանված միջին)կատարման մակարդակին և ուսանողի հաճախումների փաստի համապատասխան:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Վ. Աղաբաբյան, Հայմատենագիտությանպատմություն, Ե., 2017:
2. Ռ. Իշխանյան, Հայմատենագիտությանպատմություն, հատոր 1-3, Ե., 1964-1968:
3. Ռ. Իշխանյան, Հայգիրքը 1512-1920թթ., 1981:
4. Հր. Կոստիկյան, Մատենագիտությանհիմունքներ, Ե., 1968:
5. Ա. Կարինյան, Ակնարկներհայպարբերականմամուլիպատմության, հատոր 1-2, Ե., 1956-1960:
6. Ա. Բաբայան, Հայգիրքընտպագրությունը, Ե., 1963:

0302/B54	Գեղարվեստական երկիվերլուծության սկզբունքները	2 ECTS կրեդիտ
2 ժամ/շաբ.	30 /0 /0	
6-րդ կիսամյակ	Առանց ընթացիկ գնահատման	

Դասընթացի նպատակնէ՝ նպաստել, որուսանողըկարողանակատարելգրականստեղծագործություններիգրականագիտականուսումնասիրություն, տարանջատելուկարևորելգրականներկե-րիկառուցվածքայինտարրերիդերնունշանակությունը, հստակեցնելգրականներկիգնահատմանչափանիշները, արժևորելայնտեղդրսևորվածնորնուավանդականը:

Դասընթացի խնդիրները.

- կարևորել գրական երկի վերլուծության սկզբունքները,
- ուսումնասիրել գեղարվեստական ստեղծագործությունների կառուցվածքային տար-րերը, լեզվական շերտերը, պատկերավորման-արտահայտչական համակարգը,
- հասկանալ վերլուծման տարբեր եղանակների առանձնահատկությունները,
- արժևորել երկը գրականության զարգացման ընթացքի մեջ,
- կատարել արձակ ու չափածո գրական ստեղծագործությունների համակողմանի վերլուծություն:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Տարբերակելու բնագրի գրականագիտական վերլուծության սկզբունքները:
2. Զանազանելու գրական երկի կառուցվածքային բաղադրատարրերը:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Կատարելու գեղարվեստական երկի գրականագիտական վերլուծություն:
2. Գնահատելու գրական ստեղծագործությունների գեղարվեստական նշանակությունը, գաղափարական առանձնահատկություններն ու հասարակական դերը:
3. Մեկնաբանելու գրականագիտական հասկացությունները, օգտագործելու դրանք գրական երկերի վերլուծության ժամանակ:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. Ճանաչելու հայ գրականության գեղարվեստական արժեքները, կարևորելու գրական երկի վերլուծության առանձնահատկությունները:
2. Բացատրելու հայ գրականության զարգացման գաղափարական միտումները:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտութ-յուններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ5.Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար և ծավալելու ինքնուրույն մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն ակադեմիական ոլորտներում :

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ3.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու

հմտություններ: **Գ6.**Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:
Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. Դասախոսություն, սեմինար, քննարկում, բանավեճ, համագործակցայինաշխատանք, մտագրոհ, ինդուկտիվ, դեդուկտիվ, վերլուծական, խոսքային, բացատրականմեթոդներ, էլեկտրոնայինուսուցում, գրավորաշխատանք, շարադրություն, բանավոր հարցում, զեկուցում, զրույց:
Գնահատման մեթոդներ Նախատեսվածքննությունըբանավորէ՝ 20 միավոր առավելագույն արժեքով, որից 5 միավոր կփոխանցվի ինքնուրույն աշխատանքից (20 = 5 + 5 + 5 + 5): Հարցատոմսը պարունակում է տվյալ առարկայի կրթական վերջնարդյունքների շրջանակներում տեսական նյութին և գործնական կարողություններին վերաբերող, ուսանողի ինքնուրույնությունն ու ստեղծագործական ունակություններն արտացոլող առաջադրանքներ /ռեֆերատ, ստեղծագործական բնույթի շարադրանքներ/:
Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. **Թեմա 1.** Գրականստեղծագործությանվերլուծմանսկզբունքները:**Թեմա 2.** Վերլուծման համակողմանի մոտեցումներ:**Թեմա 3.** Գրական երկերի վերլուծման ժամանակակից եղանակները:
Հիմնական գրականության ցանկ 1. ԱվետիսյանԶ., Գրականստեղծագործությանհոգեբանություն, 2011: 2. ԱվետիսյանԶ., Գրականությանտեսություն, 1998: 3. ԱվետիսյանԶ., Տեքստաբանություն, 2003: 4. ԴոլուխանյանԱ., Գրականությանտեսություն, 2006: 5. ՋահուկյանԳ., ԽլղաթյանՖ., Հայոցլեզվիոճաբանություն, 2007: 6. ՋրբաշյանԷ., Գրականությանտեսություն, 1980: 7. ՋրբաշյանԷ. Մախչանյանհ., Գրականագիտականբառարան,1972:

0302/B 56	**Նորագույն շրջանի հայ պոեմը**	**2 ECTSկրեդիտ**
2 ժամ/շաբ.	**30 /0 /0**	
7-րդ կիսամյակ	**Առանց ընթացիկ գնահատման**	
Դասընթացի նպատակն է կարևորել պոեմի ժանրի դերը նորագույն շրջանի հայ գրականության մեջ, ընդգծել նրա զարգացման միտումները, ժանրային առանձնահատկությունները, ուսումնասիրել նորագույն շրջանի հայ պոեմի կարևոր նմուշները: **Դասընթացի խնդիրները.** ➢ Արժևորելպոեմիժանրիկարևորությունընորագույնշրջանիհայգրականությանմեջ, ➢ Առանձնացնելևուսումնասիրելնորագույնշրջանիհայպոեմիդասականնմուշները, ➢ Գնահատելնորագույնշրջանիուշագրավպոեմները, պարզաբանելժամանակաշրջանիևպատմականհանգամանքներիդերըդրանցամբողջացմանգործընթացում:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի ***ա. մասնագիտականգիտելիքևիմացություն*** 1. Բնութագրելունորագույնշրջանիհայպոեմիգեղարվեստականառանձնահատկությունները: 2. Ներկայացնելունորագույնշրջանիհայպոեմիկարևորնմուշներիգաղափարականշերտերը: ***բ. գործնականմասնագիտականկարողություններ*** 1. Ներկայացնելունորագույնշրջանիհայպոեմիգեղարվեստականնվաճումները: 2. Կարևորելուժամանակաշրջանիևպատմականհանգամանքներիդերընորագույնշրջանիհայպոեմի ամբողջացմանգործընթացում: 3. Կատարելունորագույնշրջանիհայգրականությանարժեքավորպոեմներիգրականագիտականվեր-	

լուծություններ։ 4. Վերլուծելուպոեմներիգաղափարականուգեղարվեստականշերտերը։ ***գ. ընդհանրական/փոխանցելիկարողություններ*** 1. Բանավիճելունքննարկելուուսումնասիրվողերկերը։ 2. Վերլուծելուպոեմներիկերպարայինուպատկերակերտմանհամակարգը։ 3. Ըմբռնելուպոեմներիսյուժետայինընդհանրացումները։
Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. **Ա1.**Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները։ **Ա3.**Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս։ **Ա5.**Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները։ **Բ2.**Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ։ **Բ3.**Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս։ **Բ5.**Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար և ծավալելու ինքնուրույն մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն ակադեմիական ոլորտներում։ **Գ1.**Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ։ **Գ3.**Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ։ **Գ4.**Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ։ **Գ6.**Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը։
Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. դասախոսություն, սեմինար, քննարկում, բանավեճ, համագործակցայինաշխա-տանք, մտագրոհ, ինդուկտիվ, դեդուկտիվ, վերլուծական, խոսքային, բացատրականմեթոդներ, էլեկտրոնայինուսուցում, գրավորաշխատանք, շարադրություն, բանավոր հարցում, զեկուցում, զրույց։
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները. Նախատեսվածքննությունըբանավորէ՝ 20 միավոր առավելագույն արժեքով, որից 5 միավոր կփոխանցվի ինքնուրույն աշխատանքից (20 = 5 + 5 + 5 + 5)։ Հարցատոմսը պարունակում է տվյալ առարկայի կրթական վերջնարդյունքների շրջանակներում տեսական նյութին և գործնական կարողություններին վերաբերող, ուսանողի ինքնուրույնությունն ու ստեղծագործական ունակություններն արտացոլող առաջադրանքներ /ռեֆերատ, ստեղծագործական բնույթի շարադրանքներ/։
Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. **Թեմա 1.** Պոեմի ժանրի համառոտ բնութագիրը։ Պոեմի ժանրը հայ դասական գրականության մեջ։ **Թեմա 2.** Հայ պոեմը 1940-50-ական թթ.։ **Թեմա 3.** Պոեմի ժանրի վերելքը 1960-ական թթ.։ **Թեմա 4.** Հայ պոեմը 1970-80-ական թթ.։ Պոեմի ժանրի ժամանակակից զարգացումները։

Հիմնական գրականության ցանկ

1. ԱղաբաբյանՍ., Արդիհայգրականությանպատմություն, հ. 1, 2, 1986-1993:
2. ԱղաբաբյանՍ.,Սովետահայգրականությանպատմությունհ. 1, 2,1961-1965:
3. ԱղաբաբյանՍ.,20-րդդարիհայգրականությանզուգահեռականներումգիրք 1, 2, 1983-1984:
4. ԳասպարյանԴ., ԲոդոսյանՍ., ՍաֆարյանՎ.,Հայսովետականպոեզիայիպատմություն, 1987:
5. ԳրիգորյանՍ.,Ժամանակակիցխորհրդահայպոեմը, 1990:
6. Հայնորգրականությանպատմությունհ. 3-5, 1963-1979:
7. ՋրբաշյանԷ.,Պոեմիժանրըսովետահայգրականությանմեջ, 1955:

0302/B56	Քննադատության տեսություն	2 ECTSկրեդիտ
2 ժամ/շաբ	30/0/0	
7-րդ կիսամյակ	Առանց ընթացիկ գնահատման	

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել քննադատության տեսության հիմունքներին:

Դասընթացի խնդիրները՝

- ուսանողներիններկայացնելգրաքննադատությանտեղնուդերըգրականագիտությանհամակարգում,
- ծանոթացնելքննադատությանմեթոդներին, ընդգծելգեղարվեստականներկիգնահատմանչափանիշները:

Դասընթացիավարտինուսանողնունակկլինի՝

ա. մասնագիտականգիտելիքնիմացություն

1. Նկարագրելուգրաքննադությանտեսությանհիմնախնդիրները:
2. Բացատրելուքննադատությանտեղընդերըգրականագիտությանհամակարգում:
3. Քննարկելուգրաքննադատականտարբերուղղություններիհիմնականյուրահատկությունները:

բ. գործնականմասնագիտականկարողություններ

1. Տարբերակելուգրքննադատականտարբերմեթոդներիկողմնորոշիչհատկանիշները:
2. Վերլուծելուևգեղագիտորենարժևորելուգրականերկերնըստտարբերմեթոդներիպահանջների:
3. Գործնականումիրականացնելուգրաքննադատականվերլուծություններ:

գ. ընդհանրական/փոխանցելիկարողություններ

1. Համակարգելուգրաքննադատականհասկացություններիվերաբերյալտվյալներ:
2. Մեկնաբանելուգրականերկիվերլուծությանսկզբունքները:

Դասընթացը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունքները.

Այս դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա2.Ճանաչելու լեզվաբանական և գրականագիտականմեթոդաբանական ուղղությունները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Բ5.Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար և ծավալելու ինքնուրույն մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն ակադեմիական ոլորտներում:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության

հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ: **Գ6.**Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:
Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. դասախոսություն, սեմինար, քննարկում, բանավեճ, համագործակցայինաշխատանք, մտագրոհ, ինդուկտիվ, դեդուկտիվ, վերլուծական, խոսքային, բացատրականմեթոդներ, էլեկտրոնայինուսուցում, գրավորաշխատանք, շարադրություն, բանավոր հարցում, զեկուցում, զրույց:
Գնահատման մեթոդները Նախատեսվածքննությունըբանավորէ՝ 20 միավոր առավելագույն արժեքով, որից 5 միավոր կփոխանցվի ինքնուրույն աշխատանքից (20 = 5 + 5 + 5 + 5): Հարցատոմսը պարունակում է տվյալ առարկայի կրթական վերջնարդյունքների շրջանակներում տեսական նյութին և գործնական կարողություններին վերաբերող, ուսանողի ինքնուրույնությունն ու ստեղծագործական ունակություններն արտացոլող առաջադրանքներ /ռեֆերատ, ստեղծագործական բնույթի շարադրանքներ/:
Համառոտ բովանդակություն **Թեմա 1.** Քննադատությունն իբրև հասարակության հոգևոր դաստիարակության և գեղագիտական ի-դեալի արմատավորման միջոց. քննադատության ծագումն ու զարգացման նախադրյալները: Քննադա-տության տեղը գրականագիտության համակարգում: **Թեմա 2.** Քննադատության մեթոդները: Քննա-դատության ժանրերը պատմական զարգացման ընթացքում: **Թեմա 3.** Գեղարվեստական երկի գնահա-տության չափանիշները:
Հիմնական գրականության ցանկը 1. ՔալանթարյանԺ., Քննադատությունիբրևգործնականգրականագիտություն, ուսումնականձեռնարկ, Եր., ԵՊՀհր., 2017: 2. ՏուրիշևաՕ.Ն., Արտասահմանյանգրականագիտությանտեսությունըևմեթոդաբանությունը, ուսումնականձեռնարկ/ռուս. թարգմ. Ա.Ջրբաշյան/, Եր. ԵՊՀհր., 2017: 3. Գրականությանտեսությանարդիխնդիրներ,ուսումնականձեռնարկ, Եր., ԵՊՀհր., 2016: 4. ՍարինյանՍ., Գրականագիտականմեթոդները,«ՎԷմ»համահայկականհանդես, 2017, հ.1 5. ՈսկանյանԱ., Հասկացմանանխուսափելիությունը, Եր., ԵՊՀհր., 2015: 6. Древнегреческая литературная критика,, изд., Моаква, 1975.

ԿՐԹԱԿԱՆ ԱՅԼ ՄՈԴՈՒԼՆԵՐ

0302/B58	**Կուրսային աշխատանք - 1**	**2 ECTS կրեդիտ**
5-րդ կիսամյակ	**Առանց ընթացիկ գնահատման**	
Կուրսային աշխատանք - 1-ի նպատակն է՝ նպաստել մասնագիտական ոլորտում ստացված տեսական գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողությունների զարգացմանը,զարգացնել մասնագիտական հետազոտություն կատարելու ունակություններ և ձեռք բերել նոր գիտելիքներ, զարգացնել կոմունիկացիոն հմտություններ,զարգացնել ստեղծագործական և քննադատական մտածողության ունակություններ,զարգացնել գրավոր և բանավոր խոսքի ներկայացման որակները:		
Կուրսային աշխատանք - 1-ի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ***ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն*** 1. Բացահայտելու հետազոտական թեմային վերաբերվող նոր գիտելիքներ՝ տեսություններ, հայեցակարգեր, մոտեցումներ, սկզբունքներ: ***բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ*** 1. Վերլուծելու և համակարգելու մասնագիտական տեղեկույթը: 2. Գնահատելու մասնագիտական երևույթները, օբյեկտները, պրոցեսները: 3. Կազմելու հետազոտական նախագծեր:		

4. Ներկայացնելու մասնագիտական հաշվետվություններ՝ գրավոր և բանավոր կերպով:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. Աշխատելու ինքնուրույն:
2. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

Կուրսային աշխատանք – 1-ը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Կուրսային աշխատանքի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Բ5.Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար և ծավալելու ինքնուրույն մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն ակադեմիական ոլորտներում:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ3.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Գ5.Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

խորհրդատվություններ/ուղղորդում

Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Քննություն՝ 20 միավոր առավելագույն արժեքով.

- տեխնիկական չափանիշներ՝ 0-3 միավոր
- բովանդակային չափանիշներ՝ 0-7 միավոր
- ներկայացման/պաշտպանության չափանիշներ՝ 0-10 միավոր

Կուրսային աշխատանք - 1-ի կատարումը բաղկացած է հետևյալ հիմնական փուլերից.

1. թեմայի որոշում և հաստատում
2. հետազոտություն
3. արդյունքների համակարգում
4. աշխատանքիկազմում
5. պաշտպանություն

Հիմնական գրականության ցանկ. 1.ԵՊՀ բակալավրի կրթական ծրագրի կառուցվածքը և բովանդակությունը: Հաստատված է ԵՊՀ գիտական խորհրդի 2017 թ մայիսի 4-ի թիվ 7 նիստում		
0302/B59	**Կուրսային աշխատանք - 2**	**2 ECTS կրեդիտ**
6-րդ կիսամյակ	**Առանց ընթացիկ գնահատման**	
Կուրսային աշխատանք - 2-ի նպատակն է՝ նպաստել մասնագիտական ոլորտում ստացված տեսական գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողությունների զարգացմանը,զարգացնել մասնագիտական հետազոտություն կատարելու ունակություններ և ձեռք բերել նոր գիտելիքներ, զարգացնել կոմունիկացիոն հմտություններ,զարգացնել ստեղծագործական և քննադատական մտածողության ունակություններ,զարգացնել գրավոր և բանավոր խոսքի ներկայացման որակները,նախապատրաստել ավարտական աշխատանքին:		
Կուրսային աշխատանք -2-ի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ***ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն*** 1. Բացահայտելու հետազոտական թեմային վերաբերվող նոր գիտելիքներ՝ տեսություններ, հայեցակարգեր, մոտեցումներ, սկզբունքներ: ***բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ*** 1. Վերլուծելու և համակարգելու մասնագիտական տեղեկույթը: 2. Գնահատելու մասնագիտական երևույթները, օբյեկտները, պրոցեսները: 3. Կազմելու հետազոտական նախագծեր: 4. Ներկայացնելու մասնգիտական հաշվետվություններ՝ գրավոր և բանավոր կերպով: ***գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ*** 1. Աշխատելու ինքնուրույն: 2. Մտածելումասնագիտորեն:		
Կուրսային աշխատանք – 2-ը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Կուրսային աշխատանքի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. **Ա1.**Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: **Ա3.**Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետա-զոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրա-կանացնելիս: **Ա5.**Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները: **Բ1**.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները: **Բ2.**Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ: **Բ3.**Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս: **Բ5.**Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար և ծավալելու ինքնուրույն մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն ակադեմիական ոլորտներում: **Գ1.**Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ: **Գ3**.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ: **Գ4.**Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության		

հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Գ5.Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1.Խորհրդատվություններ/ուղղորդում

Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Քննություն՝ 20 միավոր առավելագույն արժեքով.

- տեխնիկական չափանիշներ՝ 0-3 միավոր
- բովանդակային չափանիշներ՝ 0-7 միավոր
- ներկայացման/պաշտպանության չափանիշներ՝ 0-10 միավոր

Կուրսային աշխատանք - 2-ի կատարումը բաղկացած է հետևյալ հիմնական փուլերից.

1. թեմայի որոշում և հաստատում
2. հետազոտություն
3. արդյունքների համակարգում
4. աշխատանքիկազմում
5. պաշտպանություն:

Հիմնական գրականության ցանկ.

1.ԵՊՀ բակալավրի կրթական ծրագրի կառուցվածքը և բովանդակությունը: Հաստատված է ԵՊՀ գիտական խորհրդի 2017 թ.մայիսի 4-ի թիվ 7 նիստում

0302/B60	Մասնագիտական պրակտիկա	6 ECTS կրեդիտ
8-րդ կիսամյակ	Ստուգարք	

Մասնագիտական պրակտիկայի նպատակն էուսանողներին

- հնարավորություն ընձեռել ակադեմիական ուսուցման ընթացքում ձեռք բերված գիտելիքները կիրառել գործնականում՝ աշխատանքային միջավայրում,
- ամբողջացնել ակադեմիական գիտելիքները և մասնագիտական հմտությունները
- զարգացնել մասնագիտական աշխատանքային հմտությունները,
- ծանոթանալ պոտենցիալ գործատուներին,
- ձեռք բերել աշխատանքային փորձ,
- ձեռք բերել անհրաժեշտ տեղեկույթ ավարտական աշխատանքների կատարման համար:

Մասնագիտական պրակտիկայի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները աշխատանքային գործընթացներում:
2. Կատարելու գործնական-աշխատանքային առաջադրանքներ:
3. Ստուգելու սեփական գիտելիքները:
4. Հավաքելու մասնագիտական տեղեկույթ ավարտական աշխատանք գրելու համար:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. Կատարելու ինքնուրույն հետազոտական աշխատանքներ և առաջադրանքներ:
2. Աշխատելու թիմում:
3. Հաղորդակցվելումասնագիտորեն:

Մասնագիտական պրակտիկան ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Մասնագիտական պրակտիկայի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրա-

կանացնելիս:

Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Բ5.Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար և ծավալելու ինքնուրույն մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն ակադեմիական ոլորտներում:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ3.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Գ5.Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1.հետազոտական, գործնական աշխատանքների կատարում,

2.խմբային աշխատանքներ և քննարկումներ:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Արտադրական պրակտիկայի ավարտին ստուգարքն անց է կացվում բանավոր, յուրաքանչյուր ուսանողի ներկայացրած հաշվետվության հիման վրա: Հաշվետվությունը բաղկացած է հետևյալ փաստաթղթերից.

1. արտադրական պրակտիկայի օրագիր,
2. ուսանողիկողմիցգրիառնվածբանահյուսականնյութեր,
3. արձանագրությունների տետր:

ՊՐԱԿՏԻԿԱՅԻԱՆՑԿԱՅՄԱՆԸՆԹԱՑՔՆՈՒԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Մասնագիտական պրակտիկան բաղկացած է հետևյալ հիմնական փուլերից.

Նախապատրաստական փուլումկազմակերպվում է դասընթաց՝ ուսանողների և պրակտիկայի պատասխանատուների մասնակցությամբ, պարզաբանելու պրակտիկայի նպատակները, խնդիրները, նրա անցկացման ժամկետները:

Ծանոթացման փուլում իրականացվում են լսարանային պարապմունքներ, պրակտիկանտերին ծանոթացնելու նրանց իրավունքներին և պարտականություններին, ընդհանուր գծերով ներկայացնելու այն վայրերի պատմությունները, որտեղ նախատեսվում են այցելություններ:

Արտադրական պրակտիկայի նախնական փուլում նախատեսվում է աշխատանքի հետևյալ բովանդակությունը.

- ուսանողներին ծանոթացնել արտադրական պրակտիկայի պայմաններին,
- պլանավորել պրակտիկանտի աշխատանքները,
- բացահայտել ուսանողների նախնական գիտելիքները,

• օգնել պրակտիկանտին՝ ցուցադրական և զննական պարագաների պատրաստման գործում:

Հիմնական փուլում իրականացվում ենպրակտիկայի ծրագրով նախատեսված աշխատանքները, առաջադրանքները:

Արտադրական պրակտիկայի հիմնական փուլը նախատեսվումէանցկացնել վեց փուլով՝ ըստ ներքոնշյալ ժամանակացույցի (Բերդ քաղաքի պատմության և կենցաղի թանգարան, Ցլիկ Ամրամի բերդ, այցելություն Տավուշիմարզայինգրադարան, Երևանի Մ. Մաշտոցի անվան մատենադարան, Երևանի Ե. Չարենցի տուն-թանգարան, Խ. Աբովյանի տուն-թանգարան, Դսեղի Հ. Թումանյանի տուն-թանգարան, բանահավաքչական աշխատանքներ մարզի գյուղերում):

Վերլուծական փուլում կատարվում է նախորդ փուլերից ստացված արդյունքների մշակում, վերլուծություն և համակարգում:

Ամփոփիչ փուլում պրակտիկայի անցկացման վերաբերյալ կազմվում է հաշվետվություն:

Պրակտիկայիընթացքումուսանողները կծանոթանանթանգարաններիկառուցվածքին, գործունեությանը, ֆոնդերին, հեղինակներիգործունեությանը, ստեղծագործությանը, մատենագիտական ձեռագրերին, ինչպեսնաևմասնակիցկլինենթանգարանիմիջոցառումներին (կամ իրենց նախաձեռնությամբ կկազմակերպվեն միջոցառումներ): Պրակտիկայիշրջանակներումուսանողները կկատարեցիննանգործնականաշխատանքներ՝գրականագիտական, լեզվաբանականվերլուծություններ, քննարկումներ:

Դասընթացի ուսումնական նյութերը.

- պրակտիկայի մեթոդական ուղեցույց (տպագիր կամ էլեկտրոնային),
- պրակտիկայի անցկացման մեթոդների վերաբերյալ դասախոսություններ կամ դրանց սղագրերը (տպագիր կամ էլեկտրոնային),
- օժանդակ, բաշխիչ, դիդակտիկ, տեղեկատու նյութեր,անհրաժեշտ համակարգչայինֆայլեր, ծրագրեր, էլեկտրոնային ուսումնամեթոդական նյութեր, տեսահոլովակներ, տեսաերիզներ, մուլտիմեդիա նյութերը:

Հիմնական գրականության ցանկ.

1. ԵՊՀ բակալավրի կրթական ծրագրի կառուցվածքը և բովանդակությունը: Հաստատված է ԵՊՀ գիտական խորհրդի 2017 թ.մայիսի 4-ի թիվ 7 նիստում

0302/B61	Ավարտական աշխատանք	20 ECTS կրեդիտ
8-րդ կիսամյակ	Պաշտպանություն	

Ավարտական աշխատանքի նպատակն է՝արտացոլել տվյալ մասնագիտության շրջանակներում ուսանողի ձեռք բերած գիտելիքները կիրառելու և մասնագիտական ոլորտին առնչվող խնդիրներ բարձրացնելու ու լուծումներ առաջադրելու հմտությունները:

Ավարտական աշխատանքի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Բացահայտելու ավարտական թեմային վերաբերվող նոր գիտելիքներ՝ տեսություններ, հայեցակարգեր, մոտեցումներ, սկզբունքներ:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Ձևակերպելուգիտականխնդիրներ:
2. Կատարելուգիտագործնականառաջարկներ՝մասնագիտականխնդիրներըլուծելուհամար:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. Աշխատելու ինքնուրույն:
2. Մտածելումասնագիտորեն և քննադատաբար:

Ավարտական աշխատանքը ձևավորում է <u>կրթական ծրագրի</u> հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Ավարտական աշխատանքի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետա-

զոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրա-կանացնելիս:

Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Բ5.Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար և ծավալելու ինքնուրույն մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն ակադեմիական ոլորտներում:

Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ:

Գ3.Քննադատորենվերլուծելուևեզրահանգումներկատարելուտեսությունների, ուսումնասիրություններիևկիրառականհիմնախնդիրներիվերաբերյալ:

Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:

Գ5.Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:

Գ6.Ստեղծագործաբարկիրառելուձեռքբերվածգիտելիքը, ընկալելուևտարածելունոր տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

Խորհրդատվություններ/ուղղորդում

Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Տե՛ս «ԵՊՀ-ում բակալավրի ավարտական աշխատանքի պատրաստման և գնահատման կարգ»-ը:

Ավարտական աշխատանքի կատարումը բաղկացած է հետևյալ հիմնական փուլերից.

1. թեմայի որոշում և հաստատում
2. հետազոտություն
3. արդյունքների համակարգում
4. նախապաշտպանություն
5. աշխատանքիկազմում
6. պաշտպանություն:

Հիմնական գրականության ցանկ.

1.ԵՊՀ-ում բակալավրի ավարտական աշխատանքի պատրաստման և գնահատման կարգ: Հաստատված է ԵՊՀ գիտական խորհրդի 2017 թ.հոկտեբեր 12-ի թիվ 1 նիստում(հասանելի է հետևյալ հղմամբ՝ http://documentation.ysu.am/wp-content/uploads/2017/10/karg-1-4.pdf 24.01.2018, ժամը 12:30 դրությամբ)